

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Horolezectví jako životní styl?

Marie Kubalíková

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra antropologie Studijní program

Antropologie Studijní obor Sociální a kulturní

antropologie

Diplomová práce

Horolezectví jako životní styl:

utváření subkultury a životního stylu

v rámci sportu.

Marie Kubalíková

Vedoucí práce:

PhDr. Tereza Zíková, Ph. D.

Katedra antropologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2013

Obsah

1 ÚVOD	2
1.1 Horolezectví.....	3
2 TEORETICKÁ ČÁST	6
2.1 Teoretické pojetí identity.....	6
2.2 Sportovní aktivity a utváření identity	8
2.2.1 Moderní sporty.....	9
2.2.2 Alternativní a lifestylové sporty	10
2.2.2.1 Lifestylové sporty	11
2.2.3 Odkouzlení a okouzlení ve sportech	15
3 METODOLOGICKÁ ČÁST	17
3.1 Výzkumný problém	17
3.2 Výzkumné otázky	18
3.3 Metoda výzkumu	19
3.4 Metoda sběru dat	19
3.5 Zkoumaný vzorek.....	20
3.6 Analýza dat	21
4 VÝSLEDKY VÝZKUMU	21
4.1 Charakteristka respondentů	22
4.1.1 Honza	22
4.1.2 Vít'a	31
4.1.3 Jindra	36
4.1.4 Lenka.....	46

	1
4.1.5 Petra	50
4.1.6 Jirka	59
4.2 Vyhodnocení výsledků a diskuse.....	70
5 ZÁVĚR	73
6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	74
7 RESUMÉ	76
8 PŘÍLOHY	77

1 ÚVOD

Současná společnost je skrze sociologické i antropologické teorie popisovaná jako čím dál více fragmentovaná, individualizovaná (Barker 2006; Bauman 2002; Giddens 1991). Někdy se v jejím rámci mohou vytvářet různé subkultury či životní styly (Chaney 2006, Tomlinson 1990). Vytváří se tak zde prostor pro různé zdroje identity člověka a jedním z těchto zdrojů může být i sport či volnočasová aktivita (Wheaton 2004).

V souvislosti s vývojem moderní společnosti v 60. letech 20. století se mluví i o vzniku tzv. nových, lifestylových, extrémních či alternativních sportů (Wheaton 2004, Rinehart a Sydnor 2003, Jarvie 2006), které mohou vytvářet určité subkultury či zdroje pro způsob života. Na tyto sporty či životní styly bylo zpočátku nahlíženo jako na formy odporu proti dosavadním formám moderních sportů či dokonce společenskému řádu. Proto je také jejich studium uchopováno často skrze koncept subkultury, dále také skrze současné sociologické teorie o utváření identity v moderní konzumní společnosti, teorie volného času a v neposlední řadě skrze feministické teorie zjišťující konstrukci genderu v rámci těchto sportů. Výzkumy těchto sportů se tedy zabývají utvářením, interpretováním a vyjednáváním identity či subkultury, sdílených hodnot, stylů a vzorců chování; dále se zaměřují na změny způsobené jejich komercializací, konzumpcí a profesionalizací; a také otázkou genderu, ve smyslu možné změny vztahů mezi pohlavími, předefinování mužskosti a ženskosti v rámci těchto aktivit (srovnej Rinehart a Sydnor 2003, Wheaton 2004). Mezi tyto sporty či studie lifestylových sportů je řazeno i téma horolezectví, a to především v jeho znovu se rozvíjejících formách skalního či sportovní lezení.

Horolezectví má u nás dlouhou více jak 100letou tradici, dříve však bývalo záležitostí spíše marginální skupiny „písařů“ či vysokohorských lezců. Postupem času docházelo k jeho rozvoji i celosvětovému a tak

v dnešní době i v našem prostředí můžeme zaznamenat mimo jeho klasické i jeho novější formy jako sportovní lezení či bouldering. V současnosti však také dochází i k jeho většímu komerčnímu rozvoji. Tento rozvoj je především způsoben vyšší profesionalizací a organizovaností tohoto sportu, které jdou napříč vlastně všemi lifestylovými sporty (srovnej Wheaton 2004; Rinehart a Sydnor 2003). Můžeme tak v současnosti pozorovat větší nárůst umělých stěn, outdoorových obchodů, či vyšší ohlas horolezectví v masových médiích. V souvislosti s tímto roste i počet lidí provozující tento sport, i když třeba jen víkendově.

I v Plzni a okolí můžeme nalézt nemalý počet vyznavačů tohoto sportu. Cílem této práce je zaměřit se na výzkum právě těchto vyznavačů lezení a zjistit jaký význam a jakou úlohu připisují skalnímu lezení a prozkoumat zda a jakým způsobem aktéři vytváří a reprodukuje svoji identitu a životní styl skrze jeho praktikování.

1.1 Horolezectví

Pojem horolezectví pod sebou zahrnuje širokou řadu aktivit a disciplín, které se postupně vyvinuly od jeho vzniku v 19. Stol., od kdy se začíná provozovat jako samoučelná, „sportovní“ aktivita.¹ Tato práce je zaměřena se především na vyznavače skalního lezení, oni sami by se pravděpodobně označili prostě za „lezce“ neboť předpona horo, až příliš odkazuje k tradičnější formě slézání vysokých hor a velehor. Skalní či sportovní lezení² je vlastně v současnosti nejdominantnější formou horolezectví (Frank a Kublák 2007). Jde v podstatě o slézání skal

¹ Počátek horolezectví je spojen především se vznikem alpinismu. Alpinismus jako „sportovní“ či samoučelná aktivita vzniká a rozvíjí se v Alpách 19. Století, kdy sem přicházejí většinou cizinci či lidé z měst se zájmem vystoupit a dobýt nějaký vrchol a vkročit tam, kam lidská noha dosud nevkročila (Procházka 1990).

² Někdy je přívlastkem sportovní označováno celé horolezectví a někdo jen specifickou formu lezení mající blíže k závodnímu lezení vyvinutou v 70. Francii Německé Frankenjuře, která se později stala vzorem závodního lezení. (Frank a Kublák 2007)

vysokých pár desítek metrů (sportovní cesty) nebo někdy i stovky metrů (tzv. vícedélkové lezení).

Většinou se při postupu na skále používají k jištění fixní, tedy po na skále již umístěných jisticí body (borhácích, nýtech) nebo se může využít i méně užívaný tzv. tradiční způsob výstupu po vlastních, zakládaných postupových jištěních (vlíněnce, friendly, hexy atd.).

Základním principem tradičního lezení je požadavek, aby terén zůstal po výstupu člověka v té podobě, v jaké byl před jeho výstupem, tedy fair play vůči přírodě³. Člověk má výstup vykonat svými schopnostmi, ať už je to síla, pohybová zdatnost, vytrvalost, a nemá při tom přírodu přemoci svými technologickými zařízeními. Výstup má být čistým soupeřením lidské snahy a přírodní nedostupnosti. Cílem lezení je tak v tomto případě osazovat skálu, co nejmenším počtem fixních jisticích bodů, preferuje se užívání mobilních jisticích prostředků (vklíněnců, friendů, smyček), a samozřejmě dosáhnout vrcholu cesty vlastní silou. Tento (horo)lezecký ideál tzv. „čistého lezení“ si však občas protiřečí s druhým cílem horolezectví, uplatňuje se především ve sportovním lezení, ale výjimkou není ani ve velehorách a na vysokých skalách, a tím je snaha zvládnout na skále, co nejtěžší pohyby a přelézt, co nejtěžší a nejsložitější místa na skále, samozřejmě vlastní silou. Toto gymnastické pojetí horolezectví klade do popředí soutěživost a snahu zvýšit obtížnost prováděných pohybů, to je však možné pouze za pomoci většího množství fixních bodů umístěných na skále. (Frank a Kublák 2007, 166–167)

³ Při rozvoji lezení po 2. Sv válce docházelo, k rozvoji tzv. technického lezení, které do skal přivezlo množství materiálu, skob, žebříku a lan, které však většinou již na horách i zůstalo. Tehdy se začalo více přemýšlet o výše uvedené etice lezení, a která je většinou začínajících lezců vtoukána do hlavy jejich zkušenějšími spolulezci. (Frank a Kublák 2007, 173)

Od pravidla čistého lezení se odvíjí i hodnocení výstupu na skále či hoře. Za nejhodnotnější formu přeletu je tak považován styl OS – lezec vidí skálu, cestu poprvé a přelete ji pouze za použití skály a vlastních sil, nejideálněji dle čistého lezení po vlastním jištění. Dalším stupněm je RP, kdy lezec vyvede cestu, v které si před tím vyzkoušel těžké kroky. Skoro na stejné úrovni je i FLASH – kdy má lezec v cestě již připraveno jištění, přes které vyvede cestu na poprvé opět pouze použitím skály a vlastních sil. Za hodnotný výstup se považuje i vyvedení cesty přes založená jištění s expresemi vlastní silou po skále po více než jednom pokusu, jedná se o tzv. PP, je však hodnocen méně než FLASH či RP. Pokud lezec vyleze cestu s pomocí horního jištění, tedy že v podstatě je neustále postupuje na laně, které je již vyvedeno na vrchol skály či cesty a nehrozí mu tedy žádný pád, je tento styl označován za AF, u nás se někdy používá termín „na rybu“. Při tomto výstupu prakticky není lezec nijak ohrožen a nemusí řešit strach z pádu, a tak tento styl není uznáván, za plnohodnotný výstup na skálu či horu, přesto však není zakazován. Tyto pravidla vznikla, až s příchodem sportovního lezení, ale celkem rychle se rozšířila a bývají většinou lezců lezoucích na skalách ať již ve velehorách, či na menších skalkách uznávána. (Frank a Kublák 2007, 173)

I když si lezec v podstatě může lézt dle svého uvážení a není omezen striktními pravidly, nad jejichž dodržování by někdo dohlížel, existují již psaná pravidla⁴. Jejich dodržování a dohled nad nimi však spočívá na samotných lezcích. Samotný ČHS⁵ stanovuje několik pravidel lezení v nepískovcových a pískovcových oblastech, které se týkají především správného postupu při stavění cesty, osazováním skály fixním jištěním a používáním magnésia, jejichž podstatou zamezit znehodnocení

⁴ Dají se nalézt na stránkách ČHS (www.horsvaz.cz), nebo v příručkách o horolezectví např. Horolezecká abeceda (Frank a Kublák 2007)

⁵ Český horolezecký svaz

skal a ochránit přírodu.. V příručkách a pravidlech ČHS lze vyčíst i co je v současnosti považováno, za nejhodnotnější výstup na skále. To však odráží pouze soudobý diskurs, který se vyvíjel a neustále vyvíjí, není tedy žádnou daností, která by v lezení existovala od jeho počátku, či musela být striktně dodržována. V podstatě lezec může vystoupit po skále jakýmkoliv způsobem, který uzná za vhodný, pokud při tom nebude poškozovat skálu či okolní prostředí. To co je vhodný a hodnotný výstup a styl lezení si tak vlastně určují sami lezci.

Skalní sportovní lezení je tak obecně fyzicky náročnější než lezení ve velehorách a jeho cílem není jen dostat se někam nahoru, ale přelézt cestu/skálu, co nejobtížnějším způsobem a dodržet při tom určitá pravidla či spíše hodnotnější styl přeletu (Frank a Kublák 2007). Z tohoto je také důvodu považováno za „sportovnější“ formu lezení než lezení ve velehorách (svornej Janeba, Josef 1934). Někdy je také do skalního lezení řazen i bouldering⁶ a pískovcové lezení⁷.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Teoretické pojetí identity

V této práci chápu identitu jako sociální a kulturní konstrukt. V tomto pojetí není subjektivita vnímaná jako počátek, nýbrž naopak jako

⁶ Bouldering je přelézání velkých balvanů či kamenů (anglicky boulder) a to bez jištění, většinou do výšky bezpečného seskoku. Lezec se během svého výkonu, nalézá blízko nad zemí, zbaven psychické zátěže ze strachu před pádem, a může se plně snažit o co nejnáročnější lezecký pohyb. Vznikl v šedesátých letech 20. Století v USA, odkud se postupně rozšířil do celého světa. Vyznačuje se extrémní obtížností jednotlivých lezeckých kroků. Provozuje se i na umělých stěnách (Frank a Kublák 2007, 168).

⁷ Přesto že se neliší příliš od sportovního lezení, je považováno díky svému specifický historický vývoj a díky materiálu a psychické náročnosti za jedinečnou lezeckou disciplínu, a to i ve světě. Jedná se o nejstarší formu skalního lezení s přesně danými pravidly zajišťující co nejmenší narušení skály umělými pomůckami či magnesiem, cílem je zdolat skálu jen za pomoci kontaktu člověka a skály. Typická pro skalní terény Saska a Čech. Je velmi náročné na psychickou stránku lezců (Frank a Kublák 2007, 168).

následek mimo-subjektivních determinací, subjektu tak není vlastní žádná substancialita sama o sobě – s výjimkou té, jež je mu dodávána zvnějšku (Fulka . Barker (2006, 74–75) popisuje identitu jako diskursivní praktiku, která to, co pojmenovává, současně i produkuje, a to s pomocí odkazů na normy či konvence a jejich opakování. Identita tedy představuje procesy, jimiž jsou diskursivně zkonstruované pozice subjektu přebírány do fantazijních identifikací či emocionálních spojů konkrétních lidí (nebo z nich vytlačovány). V nejzašším dodržení konstruktivistického přístupu, tak vlastně i to, co můžeme říci o tvorbě identity, je poznamenáno naší kulturou.

Do „lidové“ kulturní zkušenosti západního světa patří předpoklad, že každý má své pravdivé „já“, identitu, kterou vlastní a může poznat. Toto lidové pojetí vnímá identitu jako univerzální esenci já, která je vyjádřena znaky vkusu, přesvědčení, postojů a životního stylu. Proti tomu však stojí antiesencialistický přístup, uznávaný obecně ve společenských vědách, že u identity nelze odhalit žádnou základní podstatu, spíše je průběžně produkována pod vlivem veličin podobnosti a rozdílnosti. Význam kategorií identity se tedy neustále mění a není nikdy zcela úplný či dokončený, identita tak představuje jakýsi momentální snímek krystalizujících významů. (Barker 2006, 75–76)

Identita tedy není esence, jde o průběžně se posouvající popis nás samotných. Žádná jednotlivá identity se tedy nevytváří a nevystupuje jako zastřešující, určující; identity se spíše posouvají podle toho, jakým způsobem jsou subjekty oslovovány a reprezentovány. Naším základem jsou tedy mnohačetné, roztržité identity. Jednotlivci jsou tedy zvláštní a historicky zakotvenou artikulací sociálně determinovaných nebo usměrněných diskursivních prvků. (Barker 2006, 75–76)

Povaha naší identity je tedy dána povahou současné moderní společnosti založené na konzumním způsobu života (např. Chaney,

Bennett, (Tomlinson 1990)). Ta dává prostor pro zdánlivě „volné“⁸ volby pro utváření různých stylů či způsobů života. Široká nabídka módních stylů a možností pomocí určitých symbolů zařadit se do určité skupiny (a současně vymezit se vůči okolí) může vzbuzovat fiktivní pocit svobody a autonomní vyjádření vlastní identity (Bauman 2000, 205-207). Člověk si tak zdánlivě může „vytvářet“ vlastní identitu. Sebeidentita odkazuje ke způsobu, kterým o sobě přemýšlíme a vytváříme jednotící narace „já“, do nichž se emocionálně zapojujeme. Významné pojetí identity u Stuarta Halla si ji představuje jako sešívání nebo sestehování diskursivního „vnějšku“ s „vnitřními“ psychickými procesy subjektivity. To znamená, že identita člověka odkazuje k místům dočasného emocionálního přilnutí k pozicím subjektu, které pro nás konstruují diskursivní praktiky (Barker 2006, 176).

2.2 Sportovní aktivity a utváření identity

Právě sport či volnočasová aktivita, může být jedním ze zdrojů identity, ke které se může člověk vztahovat. V současné společnosti má člověk defakto na výběr z řad sportovních či volnočasových aktivit, tyto volby jsou však omezeny, jak uvádí Bourdieu (1978) určovány jeho postavením v sociálním poli odvislém od kulturního a ekonomického kapitálu.

Sport poskytuje vysoce viditelný, snadno přístupný, a zvláště vyčnívající nastavení dále tvoření subkultury a vyplývajícího výrazu subkulturních hodnot. Nicméně, sport není sám subkultura jednotlivý; spíše, každý sport připojuje zřetelné hodnoty a víru, a každý poskytuje rozmanitá místa pro symbolický výraz těch hodnot a víry. V hlavní úrovni termínové náhradníkovi-kultuře jednoduše odkazuje se na nějaké /každé /žádné systémy víry, či hodnoty či normy sdílely či účastnily s značnou menšinou lidí uvnitř specifického kulturního – sportu či jinak. (Jarvine 2006)

⁸ Jsou jen zdánlivě volné, protože jsou omezené sociálním postavením člověka, pohlavím, etnicitou, věkem atd.

Samotnou sportovní aktivitu tak budu v této práci chápu z hlediska kulturního přístupu jako aktivitu, která je kulturně determinovaná. Podobně i Caillois (1998, 86) považuje hru, do které zahrnuje i sporty, za doklad kulturních postojů v různých společnostech, kde pomáhají rozkrývat její podobu, styl a hodnoty. Domnívá se, že existuje vztah mezi hrami, mravy a institucemi společnostmi.

2.2.1 Moderní sporty

Pojetí moderních sportů považuje sportovní aktivity za produkt současné společnosti odrážející její hodnoty a povahu. Zastáncem této teorie je Allan Guttmann (1992), který se zabývá vývojem moderních sportů a jejich vznik dává do souvislosti se vznikem moderní racionalizované společnosti zpopularizování matematických objevů v 18. Století a důraz na kvantifikaci, racionalizaci a obecně přísně vědecký přístup k realitě prostupující tehdy celou společností. Moderní sporty jsou tak dle něj druhem fyzického zápasu, který souvisí se soutěžemi a hrou, a vyznačuje se sedmi charakteristickými rysy:

- 1) I když se mohou v současných sportech objevit nějaké mýty či rituály, jsou odděleny od oblasti transcendentna a posvátna. Jejich hlavních cílem je dosažení sportovního výsledku či výkonu.
- 2) Rovnost příležitostí, každý může vyhrát v rámci podmínek soutěže. Moderní sporty převezmou rovnost, výsledek si přivlastňuje vítěz individuálně.
- 3) Specializace rolí, role účastníků moderních sportů a jejich úkoly jsou ohraničeny a jasně dány. Specializace v moderních sportech a atletice dosáhla ohromujících úrovně a stále narůstá. Přísně oddělení jsou i hráči a diváci.
- 4) Racionalizace, odkazuje na skutečnost, že moderní sporty jsou upraveny jasně danými pravidly, která jsou chápána jako prostředky k cíli.
- 5) Byrokratizace, pak vystihuje, že pravidla sportů a jejich

administrace bývají upravovány různými byrokratickými organizacemi (sportovními svazy, spolky národní i mezinárodní)

- 6) Kvantifikace, odkazuje k dalšímu rysu moderních sportů a to že veškeré výsledky jsou vyčíslovány a převáděny na čísla, každý atletický výkon může být měřený a kvantifikovaný. S tím souvisí i vznik sportovních statistik a stále více precizní technologie měření.
- 7) S kvantifikací pak souvisí cíl moderních sportů, kterým je soustředění se na rekordy a jejich překonávání. Rekord je úžasný abstrakce, která dovoluje konkurenci nejen mezi těmi s kterými zrovna atlet soutěží, ale i s těmi vzdálenými v čase a prostoru.

V podstatě jsou výše uvedené charakteristiky, charakteristikami moderní společnosti ve Weberově pojetí moderní industriální společnosti.

Na druhé straně se zde však objevuje kritika tohoto pojetí sportů jako čistě odrážející hodnoty současné společnosti. Tato kritika vychází z teorie subkultury. Teorie subkultury (Barker 2006, 185) odkazují k představě, že ve společnosti se vytvářejí skupiny lidí sdílející zvláštní hodnoty a normy, v nichž se rozcházejí s dominantní nebo mainstreamovou společností. Odpor a postoje subkultur jsou pak vyjádřeny prostřednictvím stylu a symbolů. Stejně tak, jak ukazují koncepty alternativních sportů (Rinehart a Sydnor 2003) a lifestylových sportů (Wheaton 2004), se ve sportovní sféře začali objevovat sportovní kultury, které mohou být jak svojí ideologií, tak praktikováním vyjádřením nesouhlasu a opozice vůči mainstreamovým sportům či mainstreamové kultuře (sovnej Jarvine).

2.2.2 Alternativní a lifestylové sporty

Alternativní sporty a „lifestylové“ sporty odkazují na všemožné extrémní a outdoorové sporty vznikající od 60. letech 20. století, které by mohli potenciálně být výzvou pro tradiční pravidly svázané, soutěživé a převážně muži provozované sporty (Wheaton 2004, 3). Mezi tyto sporty je

zahrnováno i horolezectví.

Širší pojetí alternativních sportů představuje R. Rinehart (Rinehart a Sydnor 2003). Zahrnuje do nich všemožné extrémní a dobrodružné sporty a v současnosti je považuje za běžnou součást každodenního života v naší společnosti. Dle něj se odlišují od mainstreamových sportů (myslí fotbal, basketbal, volejbal) tím, že jsou to ryze individuální sporty, nejsou institucionalizované skrze nějaké spolky či svazy a nejsou omezeny, trenérem, časem ani lokalitou jejich provozování. Svoji povahou tak mohou podvracet podstatu mainstreamových sportů. Ovšem se zvyšujícím se počtem participantů na těchto sportech vzrůstá i zájem sponzorů. V 90. letech však došlo k prudkému nárůstu spotřeby těchto aktivit a společně s tím i k vyšší komercializaci a těchto sportů (Rinehart a Sydnor 2003, 3–4). Rinehart (2003, 2–13) popisuje, že dochází k zvyšující se komercializaci, přílivu peněz a sponzorů do extrémních sportů, se z nich stává pouhá značka a životní styl, který je na prodej. Navíc jejich profesionalizací, ale také vytváření historie zaměřené na rekordy se z nich stávají moderní sporty (Rinehart a Sydnor 2003, 3). Rinehart spíše považuje alternativní sporty za fázi vývoje celého sportu, od týmových k individuálním.

2.2.2.1 Lifestylové sporty

Dle Wheaton (2004, 4) a její koncepce „lifestylových“ sportů, však existují sportovní aktivity, které mají formu žitých kultur (respektive lokálních subkultur), jsou především o tom provozovat danou aktivitu a být její součástí. Tyto subkultury většinou postrádají regulaci a kontrolu a svou formou odsuzují či dokonce odporují institucionalizaci, regulaci a komercializaci.

Wheaton (2004, 11–12) definuje lifestylové⁹ sporty jako aktivity, s nimiž je spojován určitý životní styl či způsob života, který účastníci

⁹ Někteří účastníci nepopisují alternativní sporty jako sport, ale právě jako způsob života. Wheaton z toho důvodu nazývá tyto sporty „lifestylovými“ sporty (Wheaton 2004, 4).

těchto sportů vyznávají a s kterým se ztotožňují. Vymezuje 9 základních rysů, které je charakterizují:

1) Historicky jsou celkem nový fenomén. Objevují se někdy v 60.-70. letech 20. stol., jsou to buď nové aktivity (windsurfing, frisbee, snowboarding), či přizpůsobení starších kulturních forem, jako znovuobjevení surfování, či sportovního lezení.

2) Důraz je kladen na prosté účastnictví, které může provazovat každý. Na rozdíl od některých alternativních sportů, LS sporty jsou fundamentálně o participaci, ne o sledování ať už živých či zprostředkovaných událostí. Nicméně sami praktici sebe, či jiné sledují v médiích, je to součást jejich zkušenosti.

3) Sporty jsou založeny na využívání nových předmětů/objektů, často zahrnující novou technologii.

4) Vytváří závazek k času, penězům, životnímu stylu, formě kolektivního výrazu, postoji a sociální identitě, která se vyvíjí v a kolem aktivity.

5) Je spojený s účastí na ideologii, která podporuje veselou zábavu, hédonismus, zahrnutí, samo-aktualizace (=seberealizace v nejvyšší možné míře), žít právě teď, adrenalinové vzrušení a jiné. Často v sobě obsahují vzdor institucionalizaci, regulaci sportu či komercialismu, a mají nejednoznačný vztah k tradičnímu pojetí sportu jako soutěživého. Většina LS zdůrazňuje tvůrčí, estetické a výkonné výrazy jejich aktivit – výrazové sporty)

6) Převážně jsou provozovány střední třídou, „bílých“ participantů západní kultury. Nicméně navzdory tomu, že jsou spojovány s aktivitami pro mladé, mají široké věkové rozhraní, a v některých případech jsou méně genderově vymezené jako tradiční sporty.

7) Převážně, ale ne výlučně, jsou individualistické ve formě či postoji.

8) Nejsou to násilné, bojové aktivity. Nezahrnují tělesný

kontakt, zahrnují ale určitý druh rizika a nebezpečí.

9) Využívají nové prostory pro provozování sportovních aktivit, přivlastňují si venkovní prahové zóny, většinou bez fixovaných či vytvořených hranic, smíšené prostory – voda a vzduch, město.

Nejvýraznější rysem těchto lifestyleových sportů, je dle Wheaton (2004, 9), právě „provádění“ dané aktivity, dovednosti a zapojení do dané aktivity, od které se odvíjí i participaci či uznání příslušnosti k dané sportovní subkultuře. Přináležení k subkulturám sportů životního stylu není odozováno od symbolů a stylu, ale je založeno na méně viditelných charakteristikách jako je sportovní obratnost, přístup a závazek k aktivitě. Pro mnoho z těchto jádrových účastníků, kteří sportovní aktivitě věnují velké množství času, je lifestyleový sport alternativním a distinktivním způsobem života, skrze který získávají jedinečnou a exklusivní subkulturní či kolektivní identitu (Wheaton 2004, 9).

Wheaton (2004, 7–8) si však také uvědomuje, že lifestyleové sportovní subkultury se nevytváří v izolaci. Uvědomuje si, že v současných pozdně-moderních společnostech založených na konzumních praktikách, jsou individuální identity komplexnější a existují různé zdroje pro identifikaci¹⁰. I lifestyleové sporty mohou být vnímány jako takové zdroje, jako styl vyjadřující aktivity, zdánlivě bez substance či významu, zakoušené jako fragmentované a nesouvislé, v nichž se odráží individualistická charakteristika moderní společnosti. Takový význam mají, ale dle Wheaton jen pro účastníky, které se aktivitě účastní spíše pasivně či příležitostně.

Jak Wheaton (2004, 10) uvádí pro mnoho vyznavačů lifestyleových sportů, kteří jsou do nich velmi zapojeni a věnují jim podstatnou část svého času, mohou být jejich subkulturní statusy či identity zdánlivě důležitější než ostatní sféry jejich života, či identit, zahrnující národnost,

¹⁰ Odkazuje na Chaney (1996), Kellner (1992)

gender či etnicitu. To neznamená, že nexistují sociální nerovnosti v těchto subkulturách, ale že příslušníci těchto subkultur nemusejí vždy připouštět tyto identity v kontextu lifestylových sportů. Na druhou stranu naše volby lifestylových sportů, a to zda se vůbec můžeme stát jejich členy, jsou ovlivněny širšími sociálními identitami (genderem, třídou, etnicitou). Wheaton hlavně míří k tomu, že lifestylové sporty se mohou od jiných sportů lišit konstrukcí mužskosti a ženskosti v praktikování těchto aktivit.

I když, je současná identita popisovaná jako fragmentovaná, mohou dle Wheaton stále být v rámci lifestylových sportů utvářeny stabilní a sdílené představy o subkulturních identitách. Dle Wheato tak může být teoretický koncept subkultury používán pro výzkum členství ve sportu a utváření identity v jeho rámci (Wheaton 2007, 293). Při analýzu sportu skrze koncept subkultury je pak nutné porozumět vztahu mezi autentičností a opozičním potenciálem subkulturních skupin. Jde o to prát se, kdo skrze subkulturu vzdoruje, jakým způsobem, v jaké formě a za jakých okolností se resistance projevuje a zda se dá prokázat. Jak ukazuje, mohou se dle ní ve sportovní aktivitě objevovat různé druhy resistance, odporu, kritiky či narušení řádu. Uvádí, že i samotná sportovní aktivita, pohyb, vztah k tělu a kontrola nad ním, může být formou resistance proti disciplinaci a dozoru nad tělem v pozdní kapitalistické společnosti (Wheaton 2007).

Na druhou stranu Wheaton dodává, že ačkoli sportovní subkulturní skupiny sdílí určité hodnoty, zkušenosti účastníků nejsou homogenní, ani nejsou jejich identity fixované. Je tak dle ní vhodné vidět subkulturní identitu, jako výraz, který není nikdy pevně zafixované a rozhodnuté.

„Můj empirický výzkum životního stylu sportovních populací, a výzkum ostatních s kým já jsem pracoval, navrhuje, že ačkoliv tato seskupení ukážou tok, dynamičnost, a změna, pro ty, kdo auto - identifikují jak účastníci, tam je také vysoké hodnoty stability a charakteristické zvláštnosti v kulturním smyslu kolektivní identity a forem statusu.“ (Wheaton 2007, 294)

Shrnuto Wheaton považuje Lifestylové sporty za zvláštní subkultury, podobné vzdorujícím subkulturám mládeže, které mohou být alternativou, ať už ideologickou či praktickou, k mainstreamovým sportům, kultuře. Jsou popisovány, jako sporty vyznačují se nižší organizovaností, důrazem na participaci na aktivitě než na soutěžení či získávání ocenění, odměnou je zábava, sebe-aktualizace; spojením se specifickým životním stylem a druhem konzumpce, mohou zahrnovat určité extrémní či rizikové aktivity, jsou většinou založeny na individuální formě; užíváním specifických či nových prostor, a jak již bylo naznačeno výše, mohou se kolem těchto aktivit vyvinout určité formy kolektivního výrazu, postoje či sociální identity. Koncept lifestylových sportů, tak představuje i zajímavou alternativu a kritiku k teoretickému pojetí

2.2.3 Odkouzlení a okouzlení ve sportech

Pojem odkouzlení pochází od Maxe Webra, který jej použil pro popis stavu moderní, čím dál tím více racionální společnosti a racionalizaci jejích institucí. Dle Webera „vzrůstající intelektualizace a racionalizace, neznamena přibývání znalostí o životních podmínkách, znamená vědění o tom, víru v to, že člověk kdyby jen chtěl, se kdykoliv může dozvědět vše o tom, jak funguje prostředí kolem něj, že tedy v zásadě neexistují žádné tajemné nedopočitatelné síly, jež by zde intervenovaly, že je spíše naopak možné ovládat všechny věci v zásadě propočtem. To však znamená, že je svět zbaven kouzlem.“ (Weber 1998, 119). Moderní společnost, tak dle Webera odmítá iracionalitu, jenže společně i s ní například náboženství... Byrokracie a rutina omezuje výrazové rozměry lidského společenského života (Jenkins 14). Dle Numerata Weber nejen o ztrátě kouzla ve světě přírody, ale také svět lidské zkušenosti a sféra sociálních institucí (2006, 23) Odkouzlení tak má vyjadřovat ztrátu kouzla (z tradičních spol, náboženství) v moderní společnosti, tj. mizející sdílený kognitivní význam, slábnoucí sílu tradičních sociálních institucí a metafyzických předpokladů, nahrazené všudypřítomným zvládnutím života kalkulací a racionalitou.

Později však někteří autoři (Jenkins 2000) přehodnocují odkouzlení a docházejí k tomu, že kouzlo a znovu-okouzlení má své místo i v srdci modernosti, je jak reakcí na modernost, tak je přítomné v modernosti. Jenkins totiž uvažuje, že neustále dochází k (znovu)okouzlování a odkouzlování, jsou to dle něj procesy, které na sebe reagují a vychází jeden ze druhého (Jenkins 2000, 29). Jeho definice (znovu)okouzlení zní takto: „Kouzlo kouzlí a je zakořeněné v porozumění a zakoušení světa, který zahrnuje více „živých“ než neživých, materiálních, viditelných či vysvětlitelných světů; světa, ve kterém filosofie a principy příčin či rozumu nemohou a priori vysvětlit celek života; světa, ve kterém každodenní normy a rutiny lineárního času a prostoru jsou jen část příběhu; a světa, ve kterém kolektivní soudržnost a sounáležitost je neuchopitelnější spíše než její individuální jednotky“ (Jenkins 2000, 30).

Se zajímavým přístupem a novým náhledem na studium moderního sportu¹¹ přichází Dino Numerato (2011) ve svém etnografickém výzkumu českého jachtingového hnutí. Vývoj a stav hnutí v období polické transformace, tedy před a po Sametové revoluci, interpretuje pomocí konceptu odkouzlení Webera (Sahay 1971), respektive jeho rozvinutí v současné sociologii, s důrazem na komplementární procesy okouzlení a opětovného odkouzlení (odkazuje na Bennett 2001; Jenkins 2000; J.; Numerato 2006; Ritzer a Stillman 2001). Okouzlení tak vnímá jako reprodukci sociálního systému kolektivně sdílených významů, jež váží sociální aktéry k sociálním institucím, okouzlení je také zároveň výchozí stav, až pak dochází k odkouzlování. Odkouzlení na straně druhé, představuje proces, při němž vazby mezi sociálními institucemi a sociálními aktéry slábnou. Opětovné okouzlení je pak chápáno v termínech následných nebo paralelních reakcí na hrozby odkouzlení, při nichž se

¹¹ Numerato nedefinuje přesně, jaké sporty zahrnuje do tohoto pojmu, nicméně dle zmínky o výzkumech alternativních jachtingové komunity (Numerato 2009, 3), lze předpokládat, že by sem zařadil i alternativní či extrémní sporty.

sociální aktér přizpůsobuje nově se vynořujícím makro-sociálním podmínkám a částečně tak obnovuje principy bývalého okouzlení (Numerato 2011, 39).

Dle Numerata (2011, 50) tak lze současného sportu lze porozumět coby produktu dynamiky mezi procesy odkouzlení a (opětovaného) okouzlení, přesněji, mezi procesy odkouzlování a (opětovaného) okouzlování.

Je přesvědčen, že i moderní sporty, u kterých byl zatím vyzdvihován především odcizující charakter (viz Guttman výšše) mohou mít okouzlující potenciál. Ten dle něj může být přítomný v rámci různých sportovních subkultur a jejich alternativnímu pojetí a přístupu ke sportu (2011, 40). Alternativní formy sportů, tak vlastně mohou vyjadřovat okouzlování a (znovu)okouzlování v moderní společnosti respektive ve sféře sportu. K pochopení okouzlení či znovu okouzlení je pak dle něj zkoumat sociální význam, který aktéři sportu připisují. Většinou je za okouzlení považován vyšší důraz na kolektivnost účastníků, romantizující idealizace a obecně nevšední přístup ke sportu.

3 METODOLOGICKÁ ČÁST

3.1 Výzkumný problém

V českém společenskovědním prostředí zatím neexistují studie zabývající se horolezectvím či utvářením identity v rámci tohoto sportu. Jediné studie zabývající se horolezectvím se zabývají jeho vlivem na psychiku či fyziologii člověka.

Skalní lezení je v několika studiích považováno za jeden z lifestyleových sportů (např. Donnelly 2003; Kiewa 2001; Lewis 2000). Donnelly zkoumá horolezectví jako zvláštní subkulturu se svou vlastní historií a vývojem a zabývá se především spory uvnitř této komunity, především sporem tradičního a sportovního lezení a jeho vývojem. Při čem sportovní lezení považuje za verzi horolezectví, která tíhne

k modernímu pojetí sportu, a naopak tradiční „dobrodružné či riskantní“ horolezectví (adventure climbing) tíhne spíše k pojetí „sportu“, které je označováno jako alternativní či extrémní.

V rámci výzkumu budu pohlížet na skalní lezení jako na aktivitu, které může utvářet zvláštní sportovní subkulturu v pojetí lifestyleových sportů a v rámci, které jsou sdíleny určité společné hodnoty či významy. Cílem výzkumu pak bude zjistit jaký význam a jakou úlohu připisují skalnímu lezení jeho vyznavači a zhodnotit, to zda pro ně jde o něco víc, než jen o praktikování sportu a zda v sobě aktivita zahrnuje okouzlující potenciál. Zda skalní lezení považují, za odlišné a v čem.

3.2 Výzkumné otázky

Výzkumnou otázkou tedy bude:

- Jakou úlohu lezení hraje v životě aktérů a jaký význam této aktivitě připisují?

Význam jsem zjišťovala, dle toho kolik času lidé tráví lezením, co pro ně znamená, jaké místo má v jejich životě. V této souvislosti jsem zjišťovala i jejich vlastní definice či vymezení lezení.

- Má pro aktéry lezení okouzlující potenciál?

Okouzlující potenciál jsem zjišťovala dle toho, co je na lezení baví, proč vlastně lezou. Také jsem se v této souvislosti snažila, zjistit jestli se cítí součástí nějaké skupiny, zda mají pocit nějaké kolektivity. Zda lezci považují svojí aktivitu, za nějakým způsobem odlišnou a popřípadě, co je podstatou této odlišnosti.

Tyto výzkumné otázky budou zjišťovány pomocí polo-standardizovaného rozhovoru (viz příloha č. 1) Zjišťováno bude:

- *Vztah k lezení. Kolik času věnuje aktér lezení, co všechno do aktivity zahrnu, jak ji vymezuje.*

- *Význam lezení pro aktéra. Zda má horolezectví pro své provozovatele okouzující význam, či pro něj jde pouze o racionálně organizovanou tělesnou aktivitu, za účelem dosažení (vylezení) cesty, zlepšení fyzicky apod...*
- *Zda se provozovatelé horolezectví považují za součást určité subkultury, odlišující se svými hodnotami, normami či životním stylem od moderních či mainstreamových sportů. Jaké zvláštní hodnoty a normy, které se odlišují od moderních sportů, lezci vyznávají.*

3.3 Metoda výzkumu

K zjišťování výzkumné otázky jsem zvolila kvalitativní metodu výzkumu. Výhodou kvalitativních metod výzkumu je získání hloubkového popisu případů. Nezůstáváme na jejich povrchu, provádíme podrobnou komparaci případů, sledujeme jejich vývoj a zkoumáme příslušné procesy. Citlivě zohledňujeme působení kontextu, lokální situaci a podmínky. Kvalitativní výzkum poskytuje podrobné informace, proč se daný fenomén objevil. (Hendl, 2005).

3.4 Metoda sběru dat

Polo-strukturovaný rozhovor je jednou z metod kvalitativního výzkumu. Tento přístup používá sadu otázek či návod k rozhovoru. Návod k rozhovoru představuje seznam otevřených otázek nebo témat, jež je nutné v rámci interview probrat. Tento typ rozhovoru umožňuje tazateli, co nejvýhodněji využít čas k interview a současně umožňuje provést rozhovory s několika lidmi strukturovaněji a ulehčuje jejich srovnání. Pomáhá tedy na jednu stranu udržet zaměření rozhovoru a zároveň dovoluje dotazovanému uplatnit vlastní perspektivy a zkušenosti. U tohoto typu rozhovoru se výzkumník může přizpůsobovat respondentovi. (Hendl 2005)

Výhodou je, že s jeho pomocí může zaznamenat i to, co bylo. Dovoluje kontrolu situace sběru dat. Na rozdíl od strukturovaného rozhovoru s uzavřenými otázkami se při kvalitativním dotazování nikdy nepředkládají dotazovaným předem určené formulace odpovědí nebo jejich kategorie (Hendl 2005). Odpovědi tedy respondentům nijak nepředkládáme, ale ti se mohou sami spontánně rozhodnout pro ně nejblížejší odpověď. Velkou výhodou je také větší svoboda dotazování než při jiných typech sběru dat. Výzkumník tak má možnost přezkoušet, zda dotazové otázkám rozuměl. Respondent naopak může dát najevo své zcela subjektivní pohledy, názory, pocity a dojmy, může sám hledat mezi klíčovými tématy souvislosti. (Hendl 2005)

Nevýhodou je nepřímá informace filtrovaná informantem, často je prováděn v umělých podmínkách. Přítomnost výzkumníka může vést ke zkreslení. Lidé neumějí vyprávět a také nižší validita (Hendl 2005, 126).

Data budou získávána od respondentů formou audio nahrávky na diktafon. Sběr dat a získávání respondentů bude probíhat od října do ledna 2012/13. Před rozhovorem bude každý respondent poučen o cílech výzkumu a práce a bude mu předložen informovaný souhlas (viz příloha č. 2).

3.5 Zkoumaný vzorek

Zkoumaný vzorek byl vybrán nepravděpodobnostní metodou, účelově dle cíle a výzkumné otázky výzkumu. Zkoumanou jednotkou výzkumu byli lidé zbývající se skálním lezením. Jako participant na této aktivitě jsem měla celkem přístup k lidem, co „lezou“, takže jejich získání bylo celkem jednoduché. První respondenty jsem znala osobně a další mi byli doporučení, výběr tak v podstatě proběhl formou nabalování. I když mým cílem nebyl zobecňovat data na celou populaci či subpopulaci lezců, při výběru jsem se snažila dodržet určité věkové i genderové rozložení lidí, kteří se zabývají skálním lezením. To znamená, že jsem se do vzorku snažila zahrnout, jak lezce, tak lezkyně různých věkových kategorií.

3.6 Analýza dat

Výzkumu se účastnilo dohromady 6 respondentů z toho 3 lezci a 3 lezkyně. Rozhovory s respondenty probíhali většinou v prostředí, které si sami zvolili. Tři rozhovory byly vedeny v domácnosti respondentů, dva v restauraci a jeden na boulderové stěně.

Nahrané rozhovory, byly doslovně přepsány pomocí programu F4. Přepisy jednotlivých rozhovorů jsou umístěny v příloze č 4. V přepisech byly vynechány či pozměněny identifikační údaje (tj. především jména), tak aby byla zachována anonymita respondentů. Analýza přepisů byla prováděna pomocí programu MAXQDA. V rámci tohoto programu dojde ke kódování dat, vytváření významových kategorií a konceptů. Data byla kódována dle kódovací tabulky (příloha č. 3), která vycházela ze struktury rozhovoru.

I když to nebylo zcela mým záměrem z polo-strukturovaných se občas stávaly neformální rozhovory. Bylo to také dáno tím, že jsem většinou respondenty znala a znala jsem i jejich známé. Bylo tak složité někdy udržet předem danou strukturu rozhovoru a navíc i celková doba rozhovoru se tak prodloužila. V průměru tak rozhovory trvali 60 minut. Bylo tak nashromážděno velké množství dat, což ovšem přineslo problémy s filtrováním toho, co bylo důležité pro odpověď na moji výzkumnou otázku a větší časovou náročnost na zpracování dat. Při kódování dat, jsem se tak snažila dbát na to, abych především odpověděla na výzkumné otázky. Na druhou stranu některé odbočky od tématu se ve finále ukázaly přínosné pro pochopení významu, který lezci aktivitě, kterou provozují, dávají a co vše pro ně znamená.

4 VÝSLEDKY VÝZKUMU

V rámci výzkumu byly provedeny rozhovory s celkem šesti lezci ve věkové kategorii od 20 do 40 let a až na jednoho středoškolsky vzdělaného a jednoho studujícího respondenta se jednalo o vysokoškolsky vzdělané lidi.

Respondenti se věnovali a věnují skalnímu či sportovnímu lezení, jak sami tuto aktivitu definují. Znamená to, že lezli spíše kratší cesty na nižších skalách. Jen jeden z respondentů byl zaměřen více i na lezení delších cest v horách. Dva z respondentů se jeden čas také věnovali i závodnímu lezení. Většina lezců v době rozhovory byli členy nějakého horolezeckého oddílu, členství v tomto oddílu však pro ně nemělo žádný hlubší význam. Byli jejich členy spíše z praktických důvodů, kvůli oddílové stěně, nebo půjčování si oddílového materiálu.

Cílem výzkumu bylo především zjistit, jakou úlohu hraje lezení v jejich životě, jaký význam této aktivitě přisuzují, proč vlastně lezou a jak obecně vnímají lezení. Většinou se jejich odpovědi celkem podobali a připisovali aktivitě podobný význam. Nejprve bych ráda představila souhrn rozhovorů respondentů představující charakteristiku respondentů a zachycující klíčové významy, které respondenti přisuzovali lezení.

4.1 Charakteristka respondentů

4.1.1 Honza

Respondentovi je 24 let a zatím studuje strojní fakultu v Plzni. Respondent leze přibližně 7 let. K lezení ho přivedl kamarád, co už před tím lezl. Před tím se sice respondent pokoušel lézt sám, ale bylo to spíš metodou pokus omyl.

No vlastně ty začátky byly takový zajímavý. Začal jsem vlastně na nejbližší skále, co je k našemu baráku, na Ostrej hůrce, mezi Plzní a Plzencem... A měl jsem doma starý horolezecký lano asi ze 70. let... (...) A mě nenapadlo nic lepšího, než ho uvázat nahoře na Osrý hůrce, tam se dalo z druhý strany se tam dalo normálně vylézt ke slanáku asi tak ve 3/4 stěny, tam jsem ho uvázal a hodil jsem ho na takovou jako exponovanější stěnu... No a po tom sem lez nahoru, ještě v zimě, a nevěděl jsem jakým způsobem dávají ti horolezci to lano nahoru, tak jsem lezl po tom laně... (smích) Takže to byl takovej začátek. (řádek 30-31)

Později pak začal chodit s kamarádem na boulderovou stěnu a přihlásil se do kurzu.

Začal jsem lézt v K2 (bývalá boulderová hospoda v Kolářovce v Plzni) a bylo to přes jednoho kamaráda, kterej je z Čechurova, prostě kde sme blbli. No a tam to v podstatě byl takovej kurz pro začátečníky... (řádek 35)

Honza je tak vlastně jeden ze dvou respondentů (také Petra), který tak v podstatě zčínal lézt na umělé stěně a né venku. Ve vnímání lezní to, ale jak se ukázalo nehrálo roli. Po kurzu začal lézt I na skalách a věnoval se spíše sportovnímu lezení, později však začal lézt spíše vícedélkové cesty a v horách.

No kamarád, co mě tam vzal už asi rok lez. No a po tomhle tom kurzu, tak jsem začal lézt i s lanem a hodně jsem chodil lézt i s tím kamarádem, kterej lezl dýl a už lez docela dobrý cesty, nějaký 6tky, 7čky, tak toho jsem se snažil docela dohnat v tom, což se mi pak časem povedlo, myslim (ironicky, Honza D, leze fakt dobře). A trvalo dost dlouho, třeba 2 roky, než jsem začal jako tahat na prvním konci lana, než sem začal lezt prostě "na prvním" (to znamená, že lezec může pokud se mu nepodaří výstup spadnout i několik metrů k jistímu bodu). (řádek 35)

Je zde patrné, že ze začátku měl opravdu respekt. Později teda začal lézt v horách a začalo se mu líbit více-délkové cesty.

Tazatel: *Takže ty jsi vlastně dřív lezl takový ty sportovnější cesty?*

Respondent: *No určitě no. K tomu lezení v horách jsem se dostal až třeba před třema rokama, to jsem vyrazili na Dachstein, to jsem lezli nějaký vícedílky... No a vlastně ještě dřív to bylo v Arcu (jih Itálie), kde jsou ty vícedílky zajištění, takže tam jsem lezli po borhákách, to bylo v podstatě lezení jednodýlek, akorát několik za sebou. Což se mi taky*

hodně líbilo. (řádek 39)

V současnosti se tedy věnuje *více více-délkové lezení a lezení s lanem na skále. (řádek 9)*. Více-Také provozuje bouldering, ale jen jako trénink.

...bouldering beru vyloženě jako trénink (řádek 19)

Svoje lezení vymezuje jako lezení na obtížnost. A nejraději leze někde v horách

...lezu hlavně na obtížnost, pod lezením si představuju lezení na obtížnost a pak třeba co se týče stylu přelezu, tak výcedélkové lezení a lezení s lanem na skále. Asi tak oboje ty disciplíny tak provozuju, ale radši mám spíš lezení s lanem. Úplně nejradši když je to někde v horách, tak vícedélkové lezení mám úplně nejradši. (řádek 9)

Respondent je v současnosti i členem oddílů a je v ČHS, ale je tam vlastně z praktických důvodů.

Jo tak jsem členem USK lezec na univerzitě (ZČU) a pak ještě jsem byl v USK na Borech pod Valachovičem, ale tam už teďka nejsem. No a pak v ČHS, tam jsem teďka členem nově, abych mohl jezdit do Tater (řádek 57)

No tam jsem hlavně kvůli tomu abych mohl lézt na Sauně. Ale jsou tu i další výhody, když uděláme nějaký zájezd, když se domluvíme nás je 6členů, tak nám přispějou 1000kou na cestu. Jo taky si od nich můžu půjčovat veškerý materiál, kterej oni mají na hory, třeba různé lavinové sondy, pípáky... Vybavení který stojí dost peněz a nemám ho. (řádek 59)

Respondent má tedy nejraději leze více-délkové cesta v horách a především o tom je pro něj lezení. Na tomto stylu lezení se mu líbí především nezávislost, být v prostoru a hlavně v horách.

Tak mě se na tom líbí taková ta nezávislost, jak člověk leze a vlastně přezení tý cesty trvá delší dobu. Seš delší dobu na tý skále a že se mi to líbí v tom prostoru a prostě jak je tam ta vejška a je to takový příjemný. (řádek 27)

Při lezení vícedélkových cest se navíc také snaží vlastně jako jediný z respondentů dodržovat tradiční způsob lezení. Ale jak uvádí, neznamena to, že by se nějak vyhroňoval proti sportovnímu lezení, respektive lezení po fixním jištění.

Pro mě je nejhodnotnější styl prostě to tradiční lezení, vlastní jištění, v horách a co nějdelší cesty. (řádek 17)

Tazatel: *A vnímáš nějakou odlišnost mezi tradičníma lezcema a jinýma, nebo seš nějak vyhraněnej proti určitému stylu lezení?*

Respondent: *No tak... To ne, to tradiční lezení i upřednostňuju, ale spíš je to o tom, že je to asi o zkušenostech hodně to tradiční lezení, člověk už musí mít nějaký zkušenosti a musí už umět ty techniky, zakládání toho jištění. (řádek 11-12)*

Respondent však také leze i sportovní cesty na skále, na kterých ho baví i samotný pohyb a lézt na hraně. Baví ho tak lézt těžké cesty, ale zároveň uvádí, že to není jeho hlavní cíl ve sportovním lezení, v současnosti ho spíš vnímá jako trénink na více-délky

Tazatel: *A to sportovní lezení, co tě na tom bavilo nebo ještě baví?*

Respondent: *Určitě to mě baví do teď. To mě baví v podstatě ten pohyb, že člověk leze vyloženě na hraně a že si užívá každej krok. Zase v těch horách tam je to, rozhodně tam lezu nižší obtížnosti, třeba 6ky, (řádek 41)*

Tazatel: *A u toho sportovního lezení se teda za cíl, lézt co nejvyšší*

čísla, přelézat co nejvyšší?

Respondent: *No tak k tomu sportovnímu lezení se mi zdá to tak nějak patřím, tak jako jo... Je to i takovej dobrej trénink. Ale zase když vidim pěknou 7ku, která se mi líbí jako ta linie, je to hezká stěna, tak si to přelezu taky. Ale mam to rád i co se týče tréninku, abych se někam posunoval dál. (řádek 43)*

Dále se také respondentovi na lezení líbí, že je spojené s cestováním a vlastně i ho na lezení baví, že může být s lidma, s kamarádka.

Právě to je hodně spojený s tím cestování to mam taky hrozně rád, tak prostě cestování, lezení to jde docela dohromady... (řádek 55)

Tazatel: *Takže jaký máýš cíle v lezení jsme probrali... Ještě bys něco doplnil k tomu co všechno pro tebe lezení znamená, když jsi říkal, že máš rád samotnou tu aktivitu, pohyb v horách, cestování, ještě něco...?*

Respondent: *Tak kamarádi. Určitě jako, skupiny nějakých lidí s kterejma se člověk setká na tej stěně, ať už je to boulder nebo na skalách, když se potkáme. Někdy se stane, že se setkáme i v tom Arcu, najednou z ničeho nic tam prostě člověk potká kamaráda z Plzně. (řádek 61-62)*

Tazatel: *Takže ty lidi kolem lezení vztah s těma spolulezcema je pro tebe taky důležitěj?*

Respondent: *Jo určitě, no. Jako když se jede společně do hor nebo na nějakej výlet takhle po Evropě, tak je to hrozně fajn... (řádek 63-64)*

Zároveň má také pro něj lezení i širší význam a přiznává, že skrze lezení získal hodně přátel a navázal nové vztahy, je to pro něj významná hodnota, kterou mu lezení přináší a zároveň i to co se mu na lezení líbí. Také tím vlastně dokládá, že lezení může napomáhat k utváření vztahů mezi lidmi.

Tazatel: *Takže jaký máš cíle v lezení jsme probrali... Ještě bys něco doplnil k tomu co všechno pro tebe lezení znamená, když jsi říkal, že máš rád samotnou tu aktivitu, pohyb v horách, cestování, ještě něco...?*

Respondent: *Tak kamarádi. Určitě jako, skupiny nějakých lidí s kterejma se člověk setká na tej stěně, ať už je to boulder nebo na skalách, když se potkáme. Někdy se stane, že se setkáme i v tom Arcu, najednou z ničeho nic tam prostě člověk potká kamaráda z Plzně. (řádek 61-62)*

Respondent: *No určitě no, spousta lidí jsem potkal právě přes lezení a setkáváme se a děláme různý jako grilovačky, že to jsou kamarádi i na jiný aktivity, než jenom na lezení. (řádek 84)*

Tazatel: A řekl bys jako, že jsou nějaký hodnoty který vyznýváš a který si získal díky tomu, že jsi začal lézt?

Respondent: No tak, třeba noví kamarády, který potkám takhle na lezení. (řádek 82-83)

Přiznává tak, že mu lezení dokonce i částečně změnilo přístup k životu, jak poté kladné ale i po negativní stránce.

Tazatel: *A když bys to nějak celkové zhodnotil, myslíš, že ti lezení změnilo nějak přístup k životu nebo k nějakem věcem, přineslo ti to něco...*

Respondent: *No asi takovej životní styl celkově. Ale myslím si, že to má i negativní stránku, že člověk třeba potřebuje nějaký adrenalin, zní to trochu jako klišé, ale člověku to pak chybí, jo prostě. Já bych nedokázal jenom boulderovat, nelézt s lanem, mě se na tom líbí i ta stránka toho adrenalinu. Ale jako to je to negativní, jako když se člověk potřebuje nějak vybit a schází mu ten adrenalin tak si de zalézt. (řádek 79-80)*

Respondent věnuje lezení i docela dost času, ale není úplně patrné, zda je to jeho hlavní aktivita.

A když to teď ka vezmem časově, tak konkrétně kolik tomu lezení věnuješ času, nebo přizpůsobuješ hodně lezení svůj čas?

Respondent: *No tak je to daný spíš tím, že když mam chuť jít lézt, tak prostě jdu... Je to třeba já nevím 3krát do tejdne. (řádek 44-45)*

snažim se trénovat na to boulderu, tak se snažim posilovat prsty na kampusu, dalo by se říct, že teďka 2krát tejdne posiluju na tý stěně (řádek 49)

létě dávam přednost hlavně skalám, když je hezky, tak vždycky vyrazime někam, když je víc času, tak někam do zahraničí, když je míň času, tak někde tady v Čechách okolo Plzně a tak. (řádek 53)

Uvádí sice, že úplně svůj čas či studium tolik lezení nepřizpůsobuje (má také i jiné aktivity), ale připouští, že lezení je pro něj důležitou součástí života. Což dokládá i to, že mu vadí, když na něj nemá čas.

Ale jako momentálně toho času není tolik, co se týče školy, takže často se stává, že dělám zkoušky i v létě, nebo teďka minulej rok jsem dělal státnice v létě, tak sem se musel dost přizpůsobit tomu učení, tý škole, takže na skály bylo hodně málo času a dost mě to mrzelo, hrozně

mě to scházelo. (řádek 55)

Tazatel: *Takže mimo lezení máš i jiný aktivity?*

Respondent: *No tak to kolo mě taky baví dost, občas si říkám, co mě baví víc, sem tam taky závodím na kole a... Jako na tom lezení mi chybělo asi nějaký první 3 roky když jsem začal, že člověk pořád nějak posiluje prsty nebo tělo, ale že to aerobní sport, mě prostě chybělo ještě nějaký pohyb, takže to kolo jsem viděl i jako doplnění... (řádek 58-59)*

Obecně se nedá říct, zda lezení považuje více za sport či životní styl, lezení více-délek vnímá spíš jako životní styl a sportovní lezení jako sport

Tazatel: *Takže lezení je podle tebe nějaký druh sportu?*

Respondent: *No já si myslím, že jo. Jako myslím si že je určitě nějaký rozhraní mezi sportovním lezením a lezením ve volném čase, nebo jak to říct v horách... Když vezmu soutěžní lezení na umělé stěně, tak to je jako trochu něco jiného, to už je vyloženě jako lezení jako sport, jako takový závodění a tak*

Tazatel: *A to lezení v horách bereš to je podle tebe...?*

Respondent: *No to bych nebral jako sport, to už je vyloženě spíš jako tkovej... životní styl já nevím..) (87-90)*

Na jednu stranu vnímá lezení i jako individuální i jako týmový sport (především to více-délkové).

Tazatel: *Takže lezení bereš jako individuální..?*

Respondent: *Individuální... Ne tak jako individuální, ale v ten okamžik když člověk leze, tak leze sám za sebe a to mi na tom přijde individuální, ale na druhou stranu je tam člověk s těma kamarádama a*

člověk i při tom lezení vnímá toho kamaráda dole, kterej ho povzbuzuje. Takže nedalo by se říct, že je to úplně individuální, ale zase to není týmový, že jo... I když, když to tak vezmu tak to vícedýlkový lezení to už je v podstatě takovej týmovej sport, jo.. (řádek 137-138)

Co se týká pravidel v lezení považuje za důležitou odheduplnost a to jak k přírodě, tak ostatním lezcům

No mě napadaj třeba pravidla, když jede člověk léz na písky, tak že by se tam nemělo používat magnésium, tak to se snažim dodržovat... I když musim říct, že když jsou třeba nějaký těžší cesty a mam strach, tak si třeba s sebou to magnésium vezmu pro jistotu... Než se zabít, tak to radši namáguju (řádek 23)

Tak nějaká ta ohleduplnost, tam určitě je nebo by měla být. Nebo třeba na umělý stěně, když jsou tam nějaký začátečníci, tak jim třeba, když mě poprosí jestli bych jim nevytáh cestu a cvaknul jim jí zezhora, tak proti tomu nikdy nejsem proti.(řádek 102)

Vnímá i určité odlišnosti v lezení od ostatních sportů, nedokáže je ale přesněji popsat, jako jednu odlišnost uvádí, že i v tom sportovní závodním lezení nepanuje taková soutěživost či rivalita.

Tak jako nevim úplně jestli tvoří nějaký skupiny, ale myslim si že je určitě rozdíl mezi lezcema a třeba mezi fotbalovýma fanouškama... Tak určitě je rozdíl mezi lezcema a lidma, co nemají žádný sportovní záliby... (řádek 87)

No myslim si, že třeba na těch závodech, co jsem viděl na tom českým poháru, tak tam nepanuje taková rivalita, že oni se ti lezci i když vidí lézt protivníka, jako soutězíciho, tak že se ho snaží heceovat, jsou jakoby s nim a že by na něj křičeli, nebo mu přáli, aby spadnul, to prostě něni jo. Třeba u tenistek se mi zdají, že jsou dost proti sobě, jako že se

nemaj rádi. (řádek 110)

Tazatel: *A když lezení provnáš třeba s jinýma aktivitama, nebo sportama cítíš tam nějaký rozdíl?*

Respondent: *Tak já mam rád i jiný sporty, většinou jsou ale individuální, jako zase moc nemam rád kolektivní sporty, nebo ne nemam rád, ale moc mi nejdou, nebo na ně nejsem šikovnej, na míčový hry třeba nejsem vůbec šikovnej, tak se tomu trochu vyhejbam, asi tak...(řádek 135-136)*

4.1.2 Vít'a

Respondentovi je 28 let, má středoškolské vzdělání a v současnosti pracuje na plný úvazek. Respondent leze již 9 let. K lezení ho přivedl kamarád, s kterým začínaly jako samouci a pořádně začal lézt, až když potkal jednoho staršího lezece a dostal se k němu do oddílu. To že je v oddílu, tomu nepřikládá větší váhu, vlastně ani neví proč tam je. Důležité, tak pro jeho začátky bylo spíš potkat se s nějakou déle lezoucí skupinou, než být v oddíle.

No jezdili sme s víc lidma a hlavně mě bavilo, že jak sem byl takovej samouk a jezdil sem jenom s tím kamarádem, tak to bylo takový náhodný. A s tím Zalabákem to zacalo bejt intenzivnější, my jsme jezdili 2krát v tejdnu a o víkendu a on mi futrt bral na různý novy místa na Kozelku, na Polínka a takhle a takže to pro mě bylo takový nový a furt něco novýho a postupně sem viděl, že se trošičku i zlepšuju, taková útěcha vnitřní... (řádek 40)

Já sem tam (myslí do oddílu) tak nějak náhodou přimotal, když sem začal lézt k těm matadorům starejm. Jako v podstatě mě to nic nepřináší, že jsem v tom oddílu, jenom jako že jsem v ČHS, nic víc pro mě tam

neni... (řádek 75-77)

Respondent leze celkem často, ale na druhou stranu provozuje i jiné sporty, třeba běžky, ty ho také hodně baví. Uvádí, že leze přes zimu 2krát týdně, ale jde o tréninky na umělých stěnách. A v létě se pak jezdí na skály o víkendu.

Já sem teď lezec, kterej trochu běhá na lyžích a přes léto jsem teda běžkař, kterej trošku leze. (smích)

Tak jak kdy, přes zimu tak 2krát tejdně... (řádek 51)

No v létě tak už je to, že víkendy se snažim trávit na skalách... (řádek 57)

Tazatel: *A věnuješ se ještě nějakým jiným aktivitám, nebo je lezení pro tebe to hlavní?*

Respondent: *To jenom právě přes tu zimu, že běžky no to mě hrozně baví, tak trochu člověk chodí cvičit na tu lod'enici, kde jsem začínal, tak se tam ukážu jednou za tejdén. (řádek 66 -67)*

Tazatel: *A když potom v létě lezeš, tak přizpůsobuješ tomu třeba nějak práci, nebo obecně přizpůsobuješ svůj čas lezení?*

Respondent: *Tak když chci někam ject, tak si nahlásim dovolenou to je jasný.. (řádek 68-69)*

Jak uvádí, věnuje se především skalní lezení nebo lezení v horách a považuje tuto aktivitu za sport.

Jo považuju to za sport. Jinak já vyznávám všechny styly lezení, ale věnuju se jenom některejm no jako třeba... Tak teda to skalní lezení mě uspokojuje nejvíc, nebo lezení v horách, ale třeba stěny spíš než třeba jako to co dělá Tráva, že chodí na ty 8000, furt to беру jako, že je to

lezení ale mě by to tolik nebralo. (řádek 7)

Dále provozuje i bouldering, ale jen jako tréninkově.

Bouldering spíš mam, spíš jako v rámci tréninku, než že bych jezdil jenom na bouldery to ne, to já radši s lanem. (řádek 12)

Jak uvádí, poslední dobou ho hodně baví lezení na pískách, ale neznamená to, že se považuje za pískaře nebo, že by to bylo něco odlišného, považuje se, dalo by se říct za skálolezce.

Tazatel: *A teda ty občas lezeš i na pískách ne?*

Respondent: *No to mě baví hodně, to mě hodně baví. (řádek 16-17)* **Respondent:** *Já si nemyslím, že je to něco jinýho, ale myslím si, že to spíš není tady pro nás pro Plzeňáky, takový jako to tradiční jo, že my to tady nemáme, tak pro nás je to takovej jinej svět. On to tak trochu je takovej jinej svět, ale myslím si, že kdyby sme třeba byli oba z ústí, tak nám to přijde, že to je normální lezení. Myslím si, že je to stejný lezení jako tady na skalách, ale myslím si, že my tady v Plzni k tomu máme takovej přístup, že z toho je takovaj ten strach, že je to něco jinýho... Jako je tam trošku něco jinýho, ale že na to nejsme zvyklí, takhle asi. (řádek 19-20)*

Dle toho co uvádí, tak chce lézt těžší obtížnější cesty a baví ho i pohyb na skále, ale hodně ho na lezení ho baví, to že může být venku, v přírodě a také ve společnosti lidí, kamarádů.

Ted'ko poslední roky už řeším obtížnost, že si třeba jako chci vylézt i něco těžšího, a v tu chvíli koukam jestli to je klasika, nebo už sportovně dělaný... Takže těžší ale sportovně odjištěný. A třeba klasiku si dam třeba lehčí, tak samozřejmě koukam jesli na to mam nebo ne. (řádek 65)

Spíš si jako jedu zalézt, protože mě baví si zalézt a bejt s lidma, bejt venku s těma kamarádama s kterýma si čkověk rozumí. (řádek 59)

Třeba teď mě hrozně bavilo, že sme vyrazili třeba do toho Labáku no a těšíš se, že tam pudeš do tý hospody, tam potkáš ty známí, co si tejden neviděl (řádek 73)

Mam, já mam v lezení za cíl jet v létě do Labáku a je mi jedno, co tam polezu, konkrétní cesu nemam. Prostě se mi to tam hrozně líbí, ta příroda ty cesty a tak... (řádek 83)

No všechno je takový o tý přírodě no prostě mě to baví bejt pod tou skálou něco vylézt, spát v tej přírodě, sem rád s těma lidma, co maj taky přístup k tej přírodě, který tam jedou kvůli tomu, že se jim tam líbí a ne přelezt nějaký ty čísla. (řádek 97)

Na samotném lezení ho pak baví hlavně pohyb a prožitek z cesty, a že si ho může užít kdykoliv, vidí v tom i odlišnost lezení od jiných sportů.

Je to takovej jinej sport než to co sem do tý doby dělal, do tý doby sem dělal tu kanoistiku a byl to takovej jakoby dril, takový jako jít na vodu, do posilovny, běhat a pak byly někdy závody a když třeba tam člověk zajel ty závody docela slušně, tak měl člověk takovej pocit toho štěstí tý radosti, že tomu věnoval to... A v tom lezení je to takový, že to můžeš prožít skoro pokaždý, takovej ten pocit takovýho toho štěstí, když se tě podaří něco vylézt a můžeš to lézt jako kdykoliv a soupeříš jakoby se sebou a nemusíš čekat na ty závody, kde budou všichni ostatní... (řádek 37)

Třeba se mi podaří vylézt nějaká 7čka a je taková těžká záludná a na vrcholu mam potom takovou radost z toho, že se mi to povedlo, jo. Stejně tak to bylo při tý kanoistice, ale tam si musel čekat no, při tom tréninku to člověk tak nepocítil, z toho pocitu takovýho se mi to začalo líbit, že sem tam překonával sám sebe. (řádek 37)

V podstatě ho vlastně na lezení baví i trénování.

...trénuju, ale tak jako v rámci toho, že mě to baví, takže jako trénuju ne za nějakým účelem konkrétního nějakého cíle, ale za účelem toho, že chci aby se mi z jara lezlo dobře a protože mi to baví. Mě baví i to trénování... (řádek 53)

I když úplně nepřipouští, že by se lezení nějak přizpůsoboval, připouští, že lezení může mít i vliv na jeho život. Přináší mu do něj více klidu a lépe se díky němu může vyrovnávat s každodenními situacemi.

Tazatel: *A myslíš si, že tě to nějak změnil to lezení tvůj přístup k životu, nebo že tě to nějak změnilo?*

Respondent: *Víš, že si myslím, že jo, ale nevím jestli to je jako věkem, že se měním. A nebo je to tím, tak jako mi to pomáhá řešit různé situace, já nevím i nějaký problém v práci třeba, když si z toho člověk dělá starosti. Takhle člověk zjistí, že to vůbec nejsou starosti, že třeba při tom lezení je to kolikrát nebezpečný... Jo ž já nevím jak bych to řek. Že si uvědomuješ jako víc ten život, Jo že třeba když se nepohodnu se šéfem, tak to vlastně není nic proti tomu, když bych třeba nekde, třeba v Labáku (řečno s takovým nadšeným hlasem) pod kruhem zrovna vyhučel, jo že ty hodnoty jsou někde jinde a pomáhá mi to, že když si třeba i vzpomenu na nějakou tu krizovou situaci, jo prostě to mi tenkrát bylo trošku i hůř, tak tuto nic není... (řádek 45)*

Také vidí na lezení pozitivní to, že mu přineslo i nové vztahy a současně tak vnímá, že se kolem lezení mohou vytvářet určité skupiny či komunity.

Tazatel: *A máš ještě s lezením spojený nějaký hodnoty, nebo co ti lezení vlastně obecně přináší nebo přineslo?*

Respondent: *Tak třeba spoustu kamarádů jsem potkal novějších, jo.. Já sem byl pořád na tej loděnici, to je takovej uzavřenej okruh lidí, a najednou sem se dostal k tomu lezení a začal jsem poznávat nový a nové lidi z jiných oddílů a prostě jak se ty lidi takhle potkávají na těch skalách a začnou se zdravít, začnou se bavit, začnou se setkávat třeba v tej*

hospodě a jako ta komunita těch lidí, co člověk zná, tak se jako rozšiřuje tak to mě to přineslo prostě...(řádek 84-85)

Co se týká podobnosti a odlišnosti od jiných sportů, považuje lezce za lidi, kteří mají kladný vztah k přírodě, a domnívá se, že lezení může pomáhat ve spojování lidí a navazování přátelství. Jak bylo uvedeno výše, vnímá, že lezení se může odlišovat od jiných sportů. Co se týká pravidel, považuje nejdůležitější být ohleduplný - jak k přírodě, tj. dodržovat pravidla skalních oblastí.

Tak já uznávám pravidla takovejch těch oblastí, jako pískovcoví pravidla uznávám, věčný téma magnézium, v Sasku se nesmím, tak to dá rozum.

Tak se snaží být i ohleduplný k ostatním lezcům.

No tak snažím se, třeba když vim, že pode mnou leze nějaká jiná dovjice, nebo někdo, tak samozřejmě bejt ohleduplnej vůči nim jako neshazovat kameny, ale mě to přijde, že to jsou furt logický věci, že to nehrnu jako bezhlavě... (řádek 22)

4.1.3 Jindra

Respondentovi je 30 let, pracuje jako programátor na volné noze a má vysokoškolské vzdělání. Lezení se věnuje poměrně dlouhou dobu, leze již 18 let.

Začínal lézt v 10ti a k lezení ho přivedli jeho rodiče. S nima lezl spíše tradičním způsobem lezení (lehké cesty po vlastním jištění) a bavilo ho na lezení především dostat se nahoru. Později, když potkal jiné lezce (mladší), s kterými si vytvořili *lezeckou partu*. Začal se pak věnovat sportovnímu lezení, které ho velmi baví doteď.

...začal jsem s tátou. Já nevím mě bylo třeba 10, 12 a začali jsme

tady na skalách kolem Plzně, vid' Radyně (ř. 38)

Když jsem začínal lízt, tak se mi líbilo takový to lezení 4ek 3jek a tak nějak... mi to bavilo jako lízt nahoru. Jenom asi nezávisle na stylu, lízt nahoru, a pak nějak jsem se dostal na střední, tak jsem začal chodit sem na Pajdu a tady se to úplně změnilo. Tady jsem začal trénovat, začali mi právě bavit ty sportovní cesty a lízt jakoby co nejvíc čistě (ř. 43)

...No musí říct, že tady právě tohleto okolo ta parta těch lidí a to, to přišlo až s tím, když jsem začal lízt sám. Že tady právě tím, že tady (s tátou) to byla nějaká parta, která už byla nějakým způsobem uzavřená, že jako by starší, tak tam to taky nebylo... Právě když jsem přišel sem do Plzně a sem tady na Pajdu, tak tady jsem poznal lidi, s kterými jsem pak začal jezdit a ta parta se začala utvářet trošku, jakoby ta má lezecká parta. (ř. 49)

Respondent je také členem oddílu. Dostal se tam, když začínal a je zde pořád, ale vlastně jen z praktických důvodů. Dřív tam také byl, kvůli kamarádům, ale teď se to dle něj rozpadá. Navíc nemusí mít lezení nějak organizované.

...sem členem tady toho USK lezec a vlastně z důvodu toho, že když lezu dobře, tak mam tady tuhle tu stěnu. (řádek 78)

Hm mě tady takovýhle organizovaný členství úplně jako nelákal. Tady to mam spíš jako kvůli tý stěně. (řádek 80)

Ted'ko už se to tak trošku rozpadá, opravdu víc kámošů mam mimo oddíl a ty taky občas chodí tady lízt k nám. (řádek 82)

V současnosti se věnuje, jak sám uvádí sportovnímu lezení, provozuje také bouldering, ale jen tréninkově.

Tak moje lezení je hlavně sportovní lezení sportovní lezení, lezu

hlavně po skalách a nejvíc mi baví asi lezení těch sportovních cest, dobře odjištěných na jihu Francie, Španělska i v tý Juře... Takže na skalách. Vlastně jenom na skalách. (řádek 4)

Tazatel: A co třeba bouldering?

Respondent: Bouldering jenom v tréninku, jakoby. (řádek 8)

Na lezení ho v současnosti baví lézt těžké cesty, překonávat sám sebe, aby se cítil při lezení dobře a aby si ho užil. Leze tak kvůli pocitu, který mu lezení přináší. Což pro něj znamená lézt těžké cesty a nacvičovat je. (Nacvičovat cestu znamená, lézt těžkou cestu několikrát za sebou, dokud ji nezvládne, bez toho aniž by spadl. To vlastně znamená lézt, co nejtěžší cestu na hranicích jeho možností.)

...dřív jsem se všechno snažil lízt OS a to mi pak 3 roky zpátky pustilo a od té doby hodně nacvičuju, což teda spousta lidí neuznává, ale mě to přijde supr (řádek 12)

Tak třeba koukam rád na videa se Sharmou, kterej mi přijde, že právě naprosto ryzí, že k tomu přistupuje, tak že je to taky celej jeho život a vlastně... A to mě strašně motivuje, když vidim jak leze a v těch jeho projektech se posouvá, tak to je vlastně i lezení, který dělám já (řádek 128)

Tak baví mi, to že je člověk venku, že se kousne, to právě mě baví strašně moc, jako líz ted'ka ty těžký cesty opravdu na maximum. (řádek 60)

Takže prostě mě na tom lezení baví, že se člověk prostě kousne a fakt v tom musí bojovat. Takže vlastně ten boj, to je, vlastně sranda. Že když se to nepovede, tak se nic neděje a když se to povede, tak je to super. Takže tady to mě baví vlastně nejvíc. (řádek 64)

...myslim, že v tom lezení je důležitý prožít si tu cestu tak, aby tě uspokojila. Jakmile tě uspokojí, tak je to jedno jestli to byla cesta za 6a nebo za 8b. (řádek 111)

Těžké cesty leze především, kvůli pocitu, jaký mu to přináší, být venku a ne o soutěživosti.

To, s kterými lidmi leze je pro něj taky důležité a pravděpodobně je to i důvod, proč vlastně leze a proč začal lézt. Také se mu líbí, jak uvádí, typ lidí (pohodáři), kteří lezou.

Tazatel: Takže je to pro tebe jako důležitý ty lidi kolem...

Respondent: No to rozhodně, myslim, že lidi v lezení jsou pro mě fakt důležitý. Že třeba... No já nevim, jestli to můžu říkat... Jako mam lidi s kterými bych lízt nejel. Dřív jsem si myslel, že ne ale opravdu na tom strašně záleží. (řádky 52-53)

Lidi okolo ty jsou pro mě STRAŠNĚ důležitý... Že mě podpoří v lezení. A musim říct, že jsem přemýšlel, že kdyby jako, kdyby nějaký lidi nebyli, tak si myslim, že bych ani nelez. I když čistě lezení je pro mě strašně moc, ale zároveň je to pro mě strašně moc tím, že tam mam ty lidi kolem sebe... (řádek 88)

I když je jeho cílem v současnosti vylézt nějakou těžkou cestu, neznamená to, že je to pro něj hlavní smysl lezení

Mým cílem je lízt:) Ale mam teďka takovou hranici 8b, když ho vylezu... Mam takovou životní hranici, to je 8c+ to mam dokonce dvě cesty, který bych chtěl vylízt a myslim, že mam ještě tak 10 let čas, že pak už to nepude, takže když se mi to podaří do 40... (řádek 149)

Hm, nebo zatím je to hlavní cíl, a až ho splnim, tak si najdu nějaký jiný cíle. (řádek 150)

Je tak zřejmé, že lezení pro něj není o nějaké soutěživosti, ale o pocitech, které při lezení zažívá.

Myslím si že to lezení je hlavně o tej svobodě a vlastně i ten pocit, co ti dává to lezení tý konkrétní cesty, tak si ty lidi pak přenáší do toho širšího, do toho svýho širšího života. Tak takhle si myslím, že to mam já. (řádek 112)

deníčky na lezci jeden čas, já jsem to docela řešil, ale myslím si, že ta soutěživost už se jako posunula, že teďka už to tak trošku upadá a i u mě to tak upadá... Myslím si, že ta soutěživost v tom lezení, co dělám já, je o tom že se kousnu a je to pro mě důležitý, že jako, že vlastně už.. (řádek 156)

Ze všech respondentů má pravděpodobně pro Jindru lezení největší význam. Mohlo to být dáno i tím, že si význam lezení v jeho životě připouštěl více než ostatní. Lezení považuje, za celý svůj život a uvádí, že mu pomáhá vyrovnávat se s každodenními problémy.

Tazatel: *Jo a myslíš si, že to lezení změnilo nějak tvůj přístup k životu.*

Respondent: *Ty jo... Já už si nepamatuju, kdy jsem nelez. Já si myslím, že můj, můj život je celej v hodně věcech... že vždycky, jako když se začalo něco kazit, tak to lezení vždycky bylo... Víš že lezení mi přijde jako můj celej život...(řádky 53-54)*

Já jsem vlastně dva roky nelezl. A to bylo špatný no, musím říct, že teďka když lezu, tak je mi o hodně líp (řádek 56)

Také věnuje lezení nejvíce času ze všech respondentů, a jak uvádí, nejvíce mu také přizpůsoboval a přizpůsobuje svůj život.

Hm, vlastně nema jinou aktivitu. Jedinou aktivitu, co dělám je to lezení, ale lezení jsem letos počítal, jsem byl vlastně 96 dní na skalách. Takže lezení věnuju fakt hodně času (řádek 68)

V zimě trénink a... Přes léto co to dá, tak jezdit ven (řádek 70)

Tazatel: *A nějaký teda jiný aktivity?*

Respondent: *No běham, ale to je kvůli tomu lezení. Ted'ko jsem začal cvičit gymnastiku třeba. (řádek 71-72)*

Vlastně i práci kterou jsem si vybíral po škole... Já jsem šel na vejšku kvůli lezení, abych měl čas na lezení. A když jsem si vybíral práci, tak jsem si vybíral práci u Honzi (Jeden z Plzeňských lezců, který si s dalšími lezenci založili vlastní firmu, aby si mohli určovat pracovní dobu a jezdit na skály, firma později málem zkrachovala, protože se jezdilo víc na skály než pracovalo.), abych tam měl čas na lezení, protože jsem věděl, že u Honzi to pude. A když jsem potom začal znova po tom problému s rukama pracovat, tak jsem začal podnikat, proto abych měl čas na lezení. (řádek 76)

Lezení je pro něj hlavně sport o pocitech a svobodě, kde vlastně nezáleží na soupeřích či na tom, jak těžké cesty (vysoká čísla) lidé lezou, kdo je lepší. V tom vlastně vidí i odlišnosti od jiných sportů a zároveň i něco, co mají lezci společného..

Ten výkon je tam strašně relativní a... Tim, že to je sport hlavně o pocitech, což si myslím, že fakt je, tak ty pocity můžeš mít stejně tak v 6ačku jako v něčem šíleným a.. To bych řek, že je o trošku jiný od ostatních sportů. (řádek 110)

Ne, to si myslím, že v tom lezení je důležitý prožít si tu cestu tak, aby tě uspokojila... Jakmile tě uspokojí, tak je to jedno jestli to byla cesta

za 6a nebo za 8b. Proto si myslím, že si ty lidi tak rozumí, ne, že i jí si strašně dobře pokecam s lidma, který nelezou... Což si myslím, že v jiných sportech jako moc není, že když jsem třeba dřív chodil na fotbal, tak mi přišlo, že tam byla taková hierarchie, prostě že ten kdo kopá líp, je jako lepší. (řádek 112)

Myslím si že to lezení je hlavně o tej svobodě a vlastně i ten pocit, co ti dává to lezení tý konkrétní cesty, tak si ty lidi pak přenáší do toho širšího, do toho svého širšího života. Tak takhle si myslím, že to mám já. (řádek 122)

Současně taky uznává, že to jak člověk bere a vnímá lezení, může mít vliv na jeho celkový přístup k životu. Důležitou součástí lezení je podle něj, být *férovej* a to jak k sobě, tak k ostatním.

Tak mohe hlavní zásada je hlavní bejt férovej, to si myslím, že jak i s tím lezením, tak i v tom podnikání...(řádky 96)

Lezení má pro něj význam i v tom, že mu přináší nejen kamarády, ale lid na které se může spolehnout.

já jsem sháněl nějaký lidi zase k tomu busnisu, nějakým způsobem jsem potřeboval něco dělat a lidi který jsem sehnal jsou lidi z lezení. Teďko vlastně Milan (jeden z plzeňských lezců věnující se převážně boulderingu), tak... A vim prostě, že to udělá, že ty lidi, který poznáš z lezení, tak potom... Že je to taková záruka toho, že s tebou nebudou jednat úplně jako to... (řádek 99)

Domnívá se taky, že lezení (má ale na mysli, spíš určitou skupinu sportovních lezců) přitahuje určitý typ lidí, které vnímá, že se i svým způsobem odlišují (to jak od ostatních lidí obecně, tak i od lezců věnujících se jinému stylu lezení) .

A já myslí si že v lezení se pohybují lidi, která jsou takový jako přirozeně férový...(řádek 99)

Že možná ten sport shromažďuje takový lidi, který jsou takový ryzí no. Možná si jenom fandím... No jsou upřímný takový, ale možná že je to jenom taková iluze:) Ale nevím, myslím že jo... (řádek 100)

Myslím si že to sportovní lezení, jak ho praktikuju já po tom vápně, tak tam se scházej ty největší socky a zároveň pohodáří jo...(řádek 117)

...myslím si, že lezci spoustu věcí jako nehrotí... Jak sem měl možnost spoustu lidí, co lezou zažít, tak jako fakt nic nehrotí, nic není problém většinou, a to mi přijde supr. Když potom jednam s lidma s kterýma podnikam, s kterýma musim jednat a občas to vidim, tak si říkam: Ty jo, co to je? (řádek 118)

V tomto je patrné, že respondent má s lezením spojený vzdor či odolnost vůči konzumní společnosti. Defakto tak vnímá, že lezci, a vlastně i on sám, se odlišují od konzumní společnosti či od konzumně smýšlejících lidí (podobně jako Jirka).

Jako že v tom lezení, prostě se sebereš a vypadneš, jedeš někam a že to tak prostě zjistíš, že ty priority jsou někde jinde, než prostě vydělávat tady prachy a hrotit nějaký kraviny. Vlastně to jako zjistíš, že když jedeš ven, tak ti tam nic nechybí. Jsi tři tejdny venku a nic nepotřebuješ. To mě tu přijde, když tě někdo seřve prostě, že jako něco nefnguje, říkáš: "Co? klídek to se spraví" a to právě ty lidi, co jsou tady do toho zabředlí a jezdí na 14dní k moři, tak to prostě nemaj. Prostě v tom lezení tak je takovej trend, je tady tak jako víc těch volnomyšlenkářů (řádek 120)

Respondent vidí i určité podobnosti mezi lezci a připouští tak, že lezci (nebo spíše určitá skupina lezců) mohou utvářet určitou skupinu a

sdílet podobné vlastnosti či hodnoty.

Tazatel: *A teď teda, něco o těch lidech kolem lezení, máš pocit, že lezci vytváří něco... že mají něco společného?*

Respondent: *No myslím si, že určitě jo. (...) To je vidět i tady u Honzáče (boulderová stěna s barem), jak se ty lidi tam schází a ještě dřív se jezdilo do Jury. Teďko třeba tenhle rok se to nějak nepodařilo, ale dřív vždycky ve Spiezu (ve skalních oblstech ve Frankenjuře) hromadná akce Plzeňáků. A i s těma lidma třeba když teďka jsme se potkávali s tou Katkou, ona leze strašně hustě a ta je z Prahy, a to sou lidi, který prostě tam potkáš, pak už jako vidíš, že sou to lidi, který už k tobě patří, jako taková smečka prostě. Takže kdybys jí někde potkala a o něco jí poprosila, tak jako ti vyhoví... A to si je potkala jenom 5krát na skalách a už jsou to kámoši, už patří k tobě. (řádek 101-103)*

Tazatel: *A co si teda myslíš, že mají lezci společného?*

Respondent: *No tak možná ta láska k tomu sportu, že jo, k těm skalám, k tý přírodě... Si myslím, že to je spojuje a všichni ví že to mají rádi stejně a že vlastně to lezení je supr tím, že tam nikdo nic nehrotí, ne. Že i když já lezu těžký... že to je úplně jak jsem to říkal, že to... já lezu 8a a někdo leze 6a, tak si stejně tak dobře večer pokecáme, je to takovej naprosto zvláštní sport, že to v jiným sportě ani tak není... Ale já jsem nikdy žádněj jinej sport nedělal, takže nevím...:) (řádek 107-108)*

...v tom lezení je důležitý prožít si tu cestu tak, aby tě uspokojila... Jakmile tě uspokojí, tak je to jedno jestli to byla cesta za 6a nebo za 8b. Proto si myslím, že si ty lidi tak rozumí, ne, že i jí si strašně dobře pokecam s lidma, ktery nelezou... (řádek 112)

Lzení považuje za individuální sport a vnímá v tom i podobnost lezení s jinými sporty.

Tak jako to lezení mi přijde takový hodně individuální, jako že tam člověk jede hodně na sebe. když lezeš tak je to jenom tvuj, jako i když nic nevylezeš tak je to jenom tvý. A vlastně nikoho jinýho to nezajímá. A tak je to podbný asi se spoustou sportů, který jsou takhle individuální. (řádek 136)

Respondent ale také vnímá i určité odlišnosti mezi lezci a současně tak vymezuje, jak si představuje, jaký vztah má k lezení – *být v pohodě, nic nehrotit, nepovyšovat se nad někoho.*

Tak lidi na pískách jsou zvláštní, že jo... Je to taková zvláštní komunita, mi přijdou takový takový hodně sebestředný a namyšlený a (řádek 28)

Tazatel: *A ty jsi někdy lezl na pískách?*

Respondent: *No párkrát jsem tam lezl, ale právě ty lidi mi úplně nesedí. Víc mi sednou takový ty uvolněný jižanové než... Přijde mi, že všichni ti pískaři jsou dost namyšlený, nebo ne namyšlený ale dost. (ř. 29-30)*

No takový ty Francouzí jestli víš a Španěláci, takový ty pohodáři, jako že ty pískaři mi občas přijdou, že jsou příliš namyšlný a... (řádek 32)

ty pískaři jsou takový jako vyhranění, že když jsem potkal nějaký v Juře, tak než zjistili, že lezu těžký cesty, tak tě ani nepozdraví. (řádek 112)

Myslím si, že jako takhle, že boulderisté jsou takový víc samorostí a takový ty lidí... Myslím si že to sportovní lezení, jak ho praktikuju já po tom vápně, tak tam se scházej ty největší socky a zároveň pohodáři jo... Pískaři mi přijdou takový namyšlený, boulderisté jsou takový samorostí, a tady, to už je jako dobrý. (řádek 117)

4.1.4 Lenka

Respondentka leze již 14 let. Je jí 31 let, pracuje na plný úvazek a má vysokoškolské vzdělání. Občas si ještě přivydělává nějakou brigádou v podobě výškových prací. Respondentka se věnuje především sportovnímu lezení a nejvíc ji baví lezení na skalách. Uvádí, že někdy leze i vícedélkové cesty a také ji baví chodit jen tak po horách. Lézt jak uvádí, začala z vlastní iniciativy, už před tím, než začala lézt, slaňovala a ráda trávila čas někde venku. Lezení chtěla zkusit a pak jí to zůstalo.

Respondentka je také členem lezeckého oddílu, ale v podstatě to pro ni, jak uvádí, nemá význam. Původně se přihlásila do oddílu kvůli tomu, aby mohla trénovat na boulderové stěně, kterou vlastnil oddíl, ale ta již nefunguje. Jezdí sice lézt se členy oddílu, ale to protože jsou to její kamarádi.

Respondentka vnímá lezení jako zábavu, sport i koníček. Sama se popisuje jako napůl bohém a napůl sportovec. *Podle mého to lezení je prostě zábava, sport, koníček, ale nevím zase jako jestli životní styl, nevím. Prostě člověk podle mého může být jako bohém, nebo sportovec asi jo, asi jsem takovej napůl bohém napůl sportovec... (řádek 82)*

I když obecně uvádí, že je lezení sport, pro ní to tak úplně není. Jeden z důvodů proč ji lezení je, že může být venku. *Já třeba nechápu lidi, který lezou a nikdy nelezli venku a ani nechtěl lézt venku, to prostě pro mě je něco naprosto nepochopitelného...*

No mě hrozně baví být venku, takže jako asi tohledsto s tím spojený. Tak určitě když jsem byli na těch pískovcových věžích prvně, tak to prostě když si vylezla nahoru, tak to byl pohled, kterej si předtím jako nikdy člověk nezažil, no a tohledsto mě na tom jako bavilo hodně... A prostě ty lidi okolo mě bavěj i tenkrát mě to bavilo... tak ňák, prostě, že to bylo vysoko, že tam člověk překonával nějaký nesnáze a tak (řádek 39)

Dle toho co uvádí, ji na lezení baví především samotná aktivita a radost ji přináší pohyb. Na druhou stranu významné je pro ni i být venku a

s lidmi.

Mě to sportovní lezení baví i jako samo o sobě. Za prvý mě baví jezdit ven do skal, lízt tam těžký cesty, když nejdou těžký cesty, tak mě baví lézt prostě spoustu lehkejších cest a zároveň mě i baví... (řádek 22)

Mě vlastně baví ten pohyb sám o sobě, to lezení, to že jsem venku, baví mě i ten sportovní výkon mě baví, baví mě ty lidi okolo, baví mě to, že v těch skalách potom večer člověk doleze někde se prostě zaparkuje, uvaří se to jídlo, popije se, popovídá, zahrajou se nějaký hry, prostě taková pohoda. (řádek 71)

Co mě baví ve skalách, tak tam mě baví lezt ty těžký cesty, že to je takový že... prostě tam je člověk, jak leze fakt jako to maximum, co může ze sebe jako vydat, případně mě baví zkoušet ty cesty, který vím že nemám asi šanci moc vylezt, ale třeba se mi hrozně líbí ty kroky, jo takže to lezu proto, no a když mi nejdou těžký cesty, tak mě baví lezt, mě baví ten pohyb, tak mě baví ta činnost, takže jako lezu i lehký věci, nebo spoustu lehkejších věcí... (řádek 43)

I když nepopírá, že není soutěživá, není pro ní soutěžit například prostřednictvím deníčku na lezci.cz to proč leze.

Ale jako nelezu kvůli tomu abych si to mohla zapsat do deníčku, lezu protože mě to baví a baví mě jak přesně ty těžký cesty, samozřejmě mám radost, když si to pak do toho deníčku můžu zapsat, ale hlavně jako lezu protože mě to baví. (řádek 27)

Dle toho co uvádí věnuje lezení hodně času, prakticky je to pro ní hlavní aktivita. Uvádí, že se také věnuje lyžování a jízdě na kole, lezení je pro ni hlavní aktivita a přiznává, že mu občas přizpůsobuje i práci.

lezení mě bavilo hodně no... Tak já jsem dělala vždycky ještě něco

k tomu, já jsem předtím jako celej život závodila... (řádek 37)

Ale třeba loni tak jsem trénovala já nevím 3krát týdně minimálně, teďko ve svý podstatě se taky snažim chodit 3krát tejdne na stěnu 2krát na lokotku, jednou boulderovat, tam trávím 2 a půl hodiny, to je různý... (řádek 47)

V létě chodim většinou tak 2krát týdně většinou na boulderovku a v podstatě určitě celej víkend v podstatě asi ve skalách a myslim si že jsem, jezdila vždycky jednou týdně ještě. Takže 3 dny v týdnu jsem strávila na skalách a pak jsem ještě chodila na nějakou stěnu... (řádek 49)

Jako je to asi hlavní to lezení, hlavní koníček. Chodim běhat, teď jsem zase začala jezdit na kole, to lezení je hlavní. Občas si jdu zaplavat. (řádek 51)

Tazatel: A přizpůsobuješ nějak práci lezení?

Respondent: No trošku to tomu přizpůsobuju... No občas prostě jdu dřív z práce nebo si prostě vezmu dovolenou v tejdnu abych mohla jet do skal, protože mě to prostě baví no... (řádek 52-53)

Pak ještě dodává:

Jako jo myslim si, že ten svůj život určitě tomu lezení nějakým způsobem uzpůsobuju, jako asi velkým způsobem mu ho uzpůsobuju, přizpůsobuju se tomu, ale nevím, co si mam představit pod významem styl života nebo způsob života. (řádek 81)

Co se týče pravidel, tak se v lezení snaží se dodržovat především pravidla bezpečnosti a ctít styly přelezů. Pravidla spíš, ale vnímá jako volná. Obecně uvádí, že pravidla v lezení nejsou pevně daná, ale jsou všeobecné platná, a kdo je nedodržuje, tak není lezeckou komunitou respektován.

To lezení má svý pravidla, který jsou tak nějak všeobecně platný a myslim si, že lidi který tedy ty pravidla nedodržujou a někde se prezentujou na veřejnosti, tak že ta lezecká komunita, že je proti nim bych řekla... Že si to prostě ti lezci jako nenechají líbit. Třeba nějaký v uvozovkách podvody s přelezama a tak, že prostě ty lidi si to podle mého nenechávají líbit. (řádek 156)

Zároveň je v tomto tvrzení patrné, že lezce považuje, za určitou skupinu. Vnímá i určitou podobnost mezi lezcema, a že se od ostatních sportovců liší, ale nedokáže to přesně specifikovat. Má pocit, že lezení dělá hodně vzdělaných lidí, kteří to ovšem navenek nedávají najevo a jsou skromní.

Asi jsou jako odlišný od těch jinejch sportovců mi přijde... A vždycky mě hrozně překvapí jaký všichni lidi jako to lezení dělaj, že prostě je potkáš v těch skalách, v tom většinou normálním oblečení případně v nějakých otrhanejch kalhotách a všechno a pak prostě zjistíš, že tohle je doktor, tohle je anesthesiolog, tohle je prostě právník, tohle je učitelka a je tam prostě strašná spousta inženýrů a tak... Přijde mi, že to dělá jako spousta vzdělanejch lidí. (řádek 91)

Podle ní se lezci nejlépe poznají, podle jejich gestikulaci při vyprávění o tom, jak lezli nějakou cestu.

Já bych řekla, že lezci se poznaj v hospodě podle toho, že neustále máchaj rukama, teda jako, že neustále někde něco lezou: "No to vezmeš takhle a takhle" a prostě když se člověk podívá v nějaký hospodě a vidí tam tady to, tak je to potom úplně jasný, že jsou to jako lezci (řádek 111)

Podle mého i na těch vztazích je to vidět, jako myslim partnerskejch, že prostě dost časo člověk, kterýho jako to lezení baví nějakým způsobem, tak a věnujeme víc času než je běžný, tak ten člověk si myslim, potřebuje k sobě nějakýho dalšího lezce a že tím vlastně, že opravdu je to komunita... (řádek 107)

Obecně lezení považuje za sport, který člověk může dělat na různých úrovních. Za lezení ovšem nepovažuje lezení na umělých stěnách a lezci, co nelezou venku, pro ni nejsou lezci.

Lezení je dle ní zátěží na psychiku, *pro lezece je důležité mít to v hlavě srovnané a i koordinačně to není úplně jednoduchý sport (řádek 97)* Díky tomu se lezení liší od ostatních sportů sportů a také že tuto aktivitu nemůže dělat každý. Odlišnost vidí i v tom, že lezení nemá pevně daná pravidla. Dále jako odlišnost vnímá, že v lezení nefunguje příliš nějaká organizovanost, což na jednu stranu kritizuje, ale na druhou dodává, že ona sama nemusí mít lezení nějak organizované. *(řádek 136,157)*

No myslím si, že oproti jiným sportů jako je třeba ten fotbal, případně nějaká atletika, tak že to lezení je na tom jako hodně špatně si myslím v tomhle stóm. Nefunguje tam nějaký vyhledávání talentů, není tady ve svy podstatě nějaký oddíl, kterej by vyloženě vedl děti. (řádek162)

4.1.5 Petra

Respondentce je 33 let, má vysokoškolské vzdělání a v současnosti pracuje na plný úvazek. V současnosti, jak uvádí, se věnuje sportovnímu lezení a zdůrazňuje, že jde především o lezení na skalách, venku, a že leze především kratší sportovnějšší cest.

Tak v podstatě se věnuju sportovnímu lezení a hlavně teda lezení na skalách, nebo venku, nejvíc teda na vápně, protože písky nejsou teda o sportovním lezení a s tím souvisí samozřejmě tréninky na stěně. A moc se teda nevjenuju boulderování, to jenom tak hodně okrajově. (Řádek 5)

Vícedílky taky ale málo (řádek 7)

Lezení se věnuje 13 let. Začala lézt, když přišla na vysokou školu, kde se přihlásila do kroužku na lezení.

No jsem začala na vš ve druháku, někdy ve 20ti... (řádek 19)

chodila sem na kroužek. Při pždě byl kroužek na té Sauně, na té boulderovce, tady vlastně v té době ani nic moc nebylo kromě té Sauny... (řádek 21)

S lezením vlastně začala z vlastní iniciativy. Měla kamaráda, co jezdil na skály a přišlo jí to zajímavé. Zezačátku ji vlastně lezení bavilo, díky lidem které při něm potkala.

Tazatel: *Jo, a to ses přihlásila na ten kroužek sama a nebo s někým?*

Respondent: *Sama. No jako že ono to vzniklo tak, že sem měla na VŠ kamaráda, kterej lezl a ten jakoby netrénoval, spíš že jenom fakt jezdili s partou kámošů na skály a tak. Takže mě to přišlo takový zajímavý, když o tom vyprávěl, takže sem si říkala, že bych to mohla zkusit, protože sem hledal v té době nějaký sport jako, kterej bych dělala. (27-26)*

Tazatel: *A bavilo tě to?*

Respondent: Jo bavilo, bavilo. Hlavně jsme se tam sešli dobrá skupinka lidí, jako že sme si docela sedli, takže to bylo dobrý... Akorát jakoby sem neměla v té době moc možnost někam jezdit někam na skály, že chvíli trvalo než sem se dostala mezi tady tu Plzeňskou lezeckou komunitu, takže to jako chvíli trvalo... (28-29)

Respondentka již před tím provozovala různé sporty – basketball, aerobik, ale jak sama uvádí, pořád hledala něco, co by jí naplnilo víc život. Obecně má ráda pohyb a jak uvádí, lezení se jí zaujalo, nejen díky samotné aktivitě, ale i proto že bylo spojené i s výlety do přírody a trávení času s lidma.

A pak sem začala různě takový ty aerobiky a tak a pak právě tady

na tý pайдě, tak určitě sem chodila na nějaký aerobiky, ale furt sem hledala takovýho jako, co by mě víc ten sport, co by mě víc naplňovalo ten život jo... No a to lezení, je to takový víc... jakoby na jednu stranu je to individuální sport, ale na druhou stranu seš tam v tom kolektivu těch lidí a nevim, asi se dá říct, že je to svým způsobem živostní styl a hlavně je to spojený s venkovní aktivitou. A právě když mi to vaprávěl ten kamarád o tom lezení, tak te mi líbilo, že právě jezdí někam na skály, že je to spojený i tady s tím cestováním a prostě s tím výletem někam, což třeba mě vždycky bavilo jo jakoby i s našima, že sem hodně chodili na výlety a spíš jako dovolený, že sme trávili tak, že sme jezdili na hory a chodili různě po horách, takže možná k tomuhle jsem měla vždycky nějaký vztah, bejt nějak v tej přírodě a to lezení s tím hodně souvisí no... (řádek 35)

Lezení tak pro ní tak má význam v tom, že jí naplnilo život (či přesněji řečeno volný čas), tím že při lezení potkala a aktivitě nové lidi a že mohla trávit volný čas v přírodě.

Trávení času v přírodě je pro ní, jak uvádí i důležitou součástí lezeckých zájezdů (stejně jako u ostatních respondentů).

Tazatel: *No, a většinou to když jedete lézt, tak spíte venku, že jo?*

Respondent: *No no, tak hlavně je to jedno na tom, co mě na tom baví. Třeba právě v tom finale, i když jsme tam měli stany, tak jsem raději spala venku, že ani v tom stanu sem neměla potřebu spát, když je hezyk, když je teplo. (řádek 64-65)*

Zároveň je také patrné, že lezení považuje za individuální sport, který však neizoluje člověka od ostatní lidí, vnímá tak také lezení jako aktivitu, která vlastně podporuje utváření vztahů mezi lidmi. Být s lidmi je taky jeden z důvodů, proč jí lezení baví.

No tam asi bylo vždycky to že mě bavil ten pohyb a i potom ty lidi,

kteřá sem tam poznala, akorát, že třeba jsem tam měla kratší období, že jsem chtěla zlepšit tu výkonnost, ale jako více méně tak nějak tím základem je pořád to, že prostě mě baví ten pohyb a že mě baví bejt s těma lidma.. (řádek 103)

Také má pro ní lezení určitou, dalo by se říct, estetickou hodnotu a když začínala lézt líbilo se jí, jak se lezci umí pohybovat.

No a taky se mě vždycky líbilo a viděla jsem ty lidi, který jako umí lézt, tak prostě jak lezou, jako ty pohyby, to sem na to koukala s otevřenou pusou, takže člověk by chtěl to takhle umět, no že je to hezký takhle ten pohyb i příjemný vědět, že člověk nějakej ten pohyb udělal dobře... (řádek 35)

Pohyb spojený s lezení a překonávání obtíží, jak uvádí, je také jeden z důvodů proč jí také lezení baví. Na lezení, jak už bylo také patrné výše, ji baví být s lidmi, v přírodě a také ji baví především pohyb, samotná aktivita, ale také být někde venku. Není pro ni tedy cílem aktivity přelézat nějaká čísla, s soutěžit s někým.

No to je těžký říct, protože mě ten sport baví jako takovej se všim všudy, proto jsou ty cíle takový... Že třeba mam období, že ty cíle vůbec nemam, že bych chtěla něco konkrétního vylézt, nebo se dostat na nějaký čísla, protože mě baví ten pohyb jako takovej, jako jet na ty skály, lézt si tam, samozřejmě když se mi podaří vylézt pro mě těžká cesta, tak je to fajn, ale málokdy jsem měla období, že bych vyloženě šla jakoby za nějakym zlepšením ve smyslu čísel. Jakože mam radost, když se zlepšuju, sem schopná technicky líp vylízt nějaký věci, než to bylo dřív, ale není to pro mě o tom vylízt nějaký konkrétní čísla, nebo trénovat nějak pravidelně, na to nemam dostatek jako disciplíny abych trénovala pravidelně a že mam i jiný zájmy (řádek 13)

Tazatel: A ty se v tom lezení snažíš nějak soutěžit?

Respondent: Já nějak nevím, protože nemam s kým soutěžit a ani to není můj cíl. (110-111)

Líbí se jí, že oproti jiným sportům (jako právě aerobik) není lezení monotónní a může v něm zažívat pořád něco nového.

že vlastně každé ten trénink i každý to lezení na skalách je vlastně taková jako výzva, že pořád jakoby... Já když to srovnám, třeba s tím aerobikem, tak ten aerobik, když si půjdu zacvičit, tak pořád to bude nějaká sestava a pak třeba to bude i chvíli nuda, protože prostě už to budeš znát ty cviky, nebo ti to tak nějak přijde pořád dokola, ale jakoby v tom lezení je pokaždý ten pohyb nějaký novější a pořád tam má nějaký jako cíle no. (řádek 35)

Respondentka vnímá lezení jako sport a volnočasovou aktivitu. V současnosti ho bere jako smysluplnou náplň volného času (a jak již bylo řečeno výše i svým způsobem náplň života). Prakticky, je to pro ní hlavní náplň volného času, především přes léto, kdy lezení věnuje nejvíce času. Jak uvádí, věnuje se ale i jiným aktivitám a nepřipadá jí, že by lezení výrazně přizpůsobovala svoji práci či život.

Tazatel: *A pro tebe je teda lezení sport, volnočasová aktivita ?*

Respondent: *No to jo, určitě. (řádky 10-11)*

Tazatel: *A ty děláš ještě nějaký jiný aktivity nebo...?*

Respondent: *No dělám třeba teďka tancování... A vždycky sem k tomu lezení něco měla, ale spíš se to jakoby hodně měnilo, že ty ostatní aktivity... že prostě mě baví jezdit na kole, baví mě lyžovat a určitě i nespportovní aktivity... (řádek 14-15)*

Tazatel: *Takže tě to lezení pořád baví, to jsme říkali. Myslíš, že to lezení způsobilo tvůj přístup k životu nebo k nějakým, věcem?*

Respondent: *Tak to teda nevím, spíš si myslím přístup k životu asi ne, ale spíš si myslím, že mi to nějak naplnilo víc ten život... (řádek 36-37) Že sem pořád něco hledala takovýho, no, a v tomhle sem našla takovou tu náplň pro mě smysluplnou toho času, no, takže, v tomhle to asi jo... (řádek 39)*

Tazatel: *No a teďko teda kolik času lezení věnuješ. No tak to mě zajímá do jaký míry tomu přizpůsobuješ svůj čas nebo život, práci.*

Respondent: *No tak v podstatě když to vezmu přes zimu, tak to jako tak dvakrát až třikrát týdně trénink a to si myslím, že tomu nějak extra nepřizpůsobuju nic, protože na to je čas odpoledne, tak do práce mojí to nějak nezasahuj, spíš někdy že třeba mam chuť to odpoleden strávit jinak, ale jinak mito... ale není problém ten trénink zrušit. Takže bych řekla, že mi to tak nějak neovlivňuje a... v létě samozřejmě když se začne jezdit na skály třeba každé víkend, tak to si myslím, že jako ovlivňuje dost, že pak je problém se věnovat něčemu jinému, to je třeba věc, kterou budu řešit tohleto léto (...). Je to takový, že pro mě to má výhodu tu, že jakoby já nejsem člověk, co by vydržel doma, takže jakoby vim, že každé ten víkend vim, že můžu být někde pryč, takže spíš jako takhle... Je to pro mě prostě takový, výplň volného času. (řádek 56-57)*

Je to vlastně také jediná respondentka, která není v horolezeckém oddílu a ani nevidí důvod, proč by měla v oddíle být.

Já sem nikdy teda oddíly moc neřešila, takže teďka v oddíle nejsem. Ale myslím si, že v době když sem byla na pajdě a platila jsem si stěnu, tak jsem automaticky byla v USK. Takže jenom tak kvůli tej stěně. Já jako nejsem... Já sem nikdy nepochopila, jako proč bych měla být v nějakým oddíle, mě to nikdy nenapadlo jako proč... Jako chápu že je někdo v oddíle, když se věnuje chození po horách a potřebuje nějaký materiál na to a lepší je pro něj, když ten materiál jakoby je majetkem toho oddílu a nemusí do toho tolik investovat. A pro mě já nevím, co by z

toho plynulo, kdybych byla členem nějakýho oddílu, prostě na tréninky si můžu chodit, jak chci, jako to neovlivňuješ...

Právě se tam jinak ani nic neděje, dřív když byly ty oddíly, že se organizovalo něco společně jo, že... Mě přijde, že ta lezecká komunita, která tady je, že to je v podstatě takovej neorganizovanej oddíl, mě to tak jako přijde, jo že třeba ten oddíl slučuje ty lidi, který, že kdybych chtěla lézt a neměla s kým, tak se dam do nějakýho oddílu, abych teda jako s někým mohla na ty skály, ale takhle vlastně, když máš ty lidi kolem sebe, tak nevím no. Ty akce se tak nějak zorganizujou taky, jakoby spontáně. (řádek 61)

Respondentka tak zároveň vystihuje, že v současnosti lidi, co baví lezení, se příliš neorganizují do oficiálních institucí a ani k tomu nemají potřebu. Vnímá ale, že přesto se kolem této aktivity utváří určitá skupina lidí. Také vnímá určité odlišnosti a podobnosti lezení od ostatních sportů.

Podobnosti vidí v tom, že lezení provozuje podobný typ lidí, kteří mimo vztahu přímo k lezení, mají společný kladný vztah i k přírodě a jsou rádi s lidmi, respektive společenští, kamarádští a pohodáři, což se jí také, jak uvádí, na lezení líbí.

No myslim si, že mají i v něčem podobnej ten životní styl no, že jsou to lidi určitě aktivní, už jenom to, že mají rádi ten sport, jsou rádi venku, jsou rádi aktivní, jsou určitě rádi v tý společnsoti, že rádi si sednou spolu a popovídaj, o tom co kde vylezli. (řádek 75)

Často si myslim, že ti takovej nadhled, hodně času to vnímam u lezců u chlapů, že jsou takový často free. Jako já sem to, když sem se od začátku setkávala s těma lidma s tou skupinkou, tak mě vždycky právě s nima bylo dobře, že právě jako jsou takový nad věcí, že ty věci neřešej, že by řešili nějaký zásadní životní situace, je to spíš u mě takový pocitový, těžko se mi to vysvětluje slovama...(řádek 75)

Respondentka vnímá, že i lezení prakticky může podpořit samotný kladný vztah k přírodě, nebo alespoň u ní to tak bylo.

Možná i jako někdy bych řekla, že taková ta zodpovědnost vůči přírodě, že člověk v souvislosti s tím lezení co třeba je nějaký zásah do přírody né moc dobrej a co ještě je jako únosný, jako tady ty věci... Možná ten vztah k té přírodě, jako víc si těch věcí všímam a člověk se nad tím i víc zamyslí, no. Samozřejmě spíš bych řekla ne toho samotného lezení, ale co se týká toho kempování, jo že třeba to je takový, že to člověk řeší, aby té přírodě tolik neublížova, když už dělá sport, kterej je spojenej s přírodou, tak aby tý přírodě tolik neškodil. (řádek 73)

Vidí i odlišnosti mezi lezcema, za lezení nepovažuje lezení na umělých stěnách..

Někdy to mam spíš na stěnách, jak se tam občas objevujou takoví ty, co jako opravdu si dou zalézt, já nevím maj pocit, že je to ted' módní jít na stěnu, tak tam jdou a ted' tam dělaj nějaký ty kraviny, kdy si i říkáš jestli tam se někomu něco nestane a jestli to vůbec přežiou, tak spíš s tímhleďstím mam problém...(řádek 69)

Také bouldristy považuje za dolišnou skupinu lezců.

No asi ty bouldrisit, co se věnujou jenom tomu tak to bude zase jiná partička lidí. (řádek 107)

To že nevidí smysl v lezení v soutěživosti nebo měření je dáno i tím, že kritizuje lezení na rychlost.

...akorát co mě přijde divný odvětví je rychlolezení, nebo lezení na rychlost, to už mi přijde takový divný, ale to už je spíš o závodění, to není o lezení jako takovým... (řádek 9)

No to mi přijde to rychlolezení, že nechápu ten smysl, nevím, ztrácí

se tam to co mě na tom sportu baví, že jsou tam pokaždý jiný phyby, a je to o tom hledat jak to jako vylézt, jak to zvládnout a ta rychlost je tam pro mě na poslením místě, to mě tam přijde úplně zbytečný, to je jakoby se běhala 60tka na krásu... (řádek 107)

Vnímá také určitou odlišnost lezení od ostatních sportů. Vnímá, tak že lezení není monotónní.

Já když to srovnám, třeba s tím aerobikem, tak ten aerobik, když si půjdu zacvičit, tak pořád to bude nějaká sestava a pak třeba to bude i chvíli nuda, protože prostě už to budeš znát ty cviky, nebo ti to tak nějak přijde pořád dokola, ale jakoby v tom lezení je pokaždý ten pohyb nějakéj novej jinej a pořád tam má nějaký jako cíle no. (řádek 35)

Tazatel: *A myslíš, že se vůbec lezení liší od nějakých jiných sportů,*

Respondent: *.... No takhle ještě bych třeba řekla, že mě teď napadá, že jak jdou ty rekreační volejbalisti, tak že s nimam mam takovou zkušenost, tak mě přijde, že ta jejich skupinka, která si jde prostě zahrát ten volejbal, pak si jdou sednou na pivo, ale že je to pořád ta jejich skupinka, nemyslím si, že se takhle scházej volejbalisti všude možné z různých koutů plzně. Kdežto ty lezci o sobě tady vzájemně ví, takový co se tomu hodně věnujou a taky je jich určitě míň, než kdyby se sešli všichni ti volejbalisti. Jo že vlastně se hrozně ty skupinky prolínaj, jo že vlastně ty volejbalisti si hrajou pořád v nějakým ustáleným teamu a neprolínaj se ty jejich teamy, kdežto mi jakoby jdeme lézt jednou s tím, jednou s tím, takže se to všechno pořád takhle prolíná, protože není vlastně ustálenej tým lezců a nenapadá mě jinej sport, kde by to takhle bylo, pro mě třeba spíš k tomu přijde srovnatelněj ten magig... (řádek 79)*

Z toho vyplývá, že také vnímá, že lezení je typ sportu, který může podpořit vztahy mezi lidmi a navazování kontaktů.

4.1.6 Jirka

Respondentovi je 39 let, pracuje jako konstruktér, na plný úvazek a má vysokoškolské vzdělání. Respondent lze již 23 let. A jak uvádí, věnuje se především skalnímu či sportovnímu lezení (neodlišuje od lezení na pískách), a občas provozuje i bouldering, ale spíše tréninkově. Také se jeden čas věnoval závodnímu lezení.

Tak já vyznávám asi skálolení nebo sportovní lezení, kde ten cíl je zaměřen spíše na výkon, z hlediska obtížnosti, než nějakých zážitků nebo dosažených metrů do vešsky. (Jirka, řádek 6)

Tak já jsem vždycky lezl na skalách s lanem a bouldering jsem používal jakoby tréninkovej, metodu zvýšit si maximální sílu. (řádek 14)

Tazatel: *A ještě vlastně na pískách lezeš?*

Respondent: *No ale to bych řekl, že je to samý, co je to sportovní lezení, akorát, že je to takový odváznější. (řádek 9-10)*

Respondent lze prakticky už 26 let. Respondenta vlastně přivedl kamarád, co už lezl. I když lezl už jako malí s rodičema a zajímal se o lezení, opravdu začal lézt, jak uvádí až ve 14 přes kamaráda.

Hm tak já sem začal lézt úplně prvně v 5ti letech, protože lezl muj táta. Ten potom měl vážnej úraz, takže přestal lézt... A furt jsem se jako o lezení zajímal, čet jsem tenkrát spíš knížky o těch horách "Himálajský dobrodružství" a takový a asi ve 14, protože já sem chodil do třídy s Vlastou V. (ze Sumitdrive, správce Lokotky) na základku, tak on tenkrát lez a tím sem se k tomu lezení dostal znova a začal jsem lézt od té doby, takže od těch 14 lezu už jako pravidelně. (řádek 18)

Na lezení ho ze začátku bavilo, především to že nebyl někým řízen, že to dělal proto, že ho to baví. A také proto, že to pro něj bylo

dobrodružství. To se mu u ostatních sportů, s kterými měl zkušenosti, vadilo a taky to vnímá jako odlišnost od jiných sportů.

No co mi nadchlo, já sem před tím dělal i jiný sporty, kdy vždycky byl nějaký trenér a někdo na tebe řval a musel ses mu podřizovat, kdežto tady to bylo úplně jako volný, že sis mohl dělat jako, co jsi chtěl, trénoval si podle sebe. (řádek 22)

Tak si neměl žádnýho trenéra a všechno si si tak zkoušel sám na sobě, analytoval si své tělo, jak reaguj na trénink a podle toho si ho přizpůsoboval. Bylo to ještě jako svobodnější než když jsem před tím lyžoval, plaval, nebo dělal něco, tak jsem se podřizoval těm mechanismům toho trenéra, kterej on už to měl jasně nastavený a nemohl jsem si trénovat podle svého... řádek (řádek 102)

Tazatel: *Takže ze začátku si to měl, takový jako...*

Respondent: *Jako dobrodružství spíš. (řádek 23-24)*

Postupně tak pro něj v lezení nabylo na významu porovnávat se a soutěžit s ostatními. Pak respondent taky jeden čas závodil. Jak uvádí, začal závodit, protože se chtěl srovnávat s ostatními. Ovšem, jak se ukázalo, bylo to vlastně jen jedno z jeho období v lezení a nevyovídá to tak o celkovém významu, který pro něj lezení mělo a má.

Tazatel: *Jak se to teda vyvíjelo dál, ty jsi začal trénovat a ty jsi závodil taky?*

Respondent: *To jsem potom závodil. (řádky 27-28)*

Respondent: *No tak když se postavili první stěny, tak to vlastně to jsme postavili taky s tím Vlastou V., to bylo jak bejvalo kino hvězda a na rohu, jak je ten most směrem k Viktorce, tak dole ve sklepě byla první takováhle boudlerovka. A jednu zimu jsme tam začli trénovat a ta*

výkonost šla obrovsky nahoru. (...) tkaže ten nárůst byl hodně rapidní no a když sem zjistil, že mam takhle tu výkonnost vyšší, tak sem jel zkusit pár těch závodů. No a ze začátku to bylo, že sem sotva postoupil z kvalifikace třeba do semifinále a pár těch závodů co sem objel se mi podařilo dostat do finále já nevím bejst pátej na českým poháru a takhle... (řádek 30)

Respondent: *Chtěl jsem se poměřit s těma ostatníma, protože tady byla uzavřená komunita Plzně ale byl si takovej jednookym králem mezi slepými a neviděl si dál, kdežto když sem se pak sešel s těma lidma z celý republiky, tak tě to rozšířilo obzory a zjistil si že v Praze nebo v Brně nebo, že prostě lezou ti kluci zas ještě těžší cesty a výkonost že maj jinou. (řádek 32)*

V současnosti není členem žádného oddílu a ani ho k lezení nepotřebuje. Dříve však byl v oddílu a to z důvodu, že mohl trénovat společně s ostatními na oddílové umělé stěně. Bylo pro něj důležité, že se tam scházel s ostatními lezci, že s nimi mohl trénovat. Dnes už podle něj význam oddílů upadá.

Tazatel: *A ty jsi členem nějakýho oddílu?*

Respondent: *Nejsem, nejsem. Byl sem členem na pajdě tam je oddíl. Jeden čas sem byl v Azbestovo oddílu Climberu, ale více méně já ten oddíl pro svoji činnost nepotřebuju, takže ted'ko nejsem členem žádnýho oddílu. (řádek 53-54)*

Tazatel: *A z jakýho důvodu si byl před tím v tom oddílu?*

Respondent: *A tak v tej době před tím se v tom oddílu něco dělo, jo, měli jsme společnou stěnu, společný tréninky, z toho plynuli i nějaký výhody, tak proto jsem v tom sdužení nebo v tom oddíle byl. (řádek 55-56)*

Tazatel: *Jasně takže si před tím do toho oddílu chodil kvůli tomu tréninku a kvůli...?*

Respondent: *A kvůli tej komunitě, protože byli společný tréninky, ty společný tréninky jsou strašně důležitý, když trénuješ sám. (řádek 62-63)*

V současnosti respondent již nezávodí a věnuje se skalnímu lezení, přesto však lezení věnuje stále hodně času. I dovolenou většinou tráví lezením.

Ted'ko chodim dvakrát v tejdnu trénovat, o víkendech když je sezona, tak jezdím na skály na oba dva dny a když je zima, tak jdu ještě jednou o víkendu vlastně trénovat, takže jakoby přes zimu 3krát tejdně trénuju a nejezdím na skály, přes léto trénuju dvakrát v tejdnu a víkend na skalách...

Tazatel: *Máš ještě, nebo jezdíš na nějakou jinou dovolenou než na lezeckou?*

Respondent: *Nemam. Jo lyžařskou vlastně. A jarní prázdniny tejden jsme byli v Alpách, na sjezdovkách. (řádky 83- 84)*

Také uvádí, že se věnuje i jiným sportům – lyže, běžky, ale spíš okrajově.

Respondent: *Je to ted'ka muj hlavní koníček a muj hlavní koníček a muj hlavní sport, ale do tý doby jsem dělal od dětství těch sportů víc sem prošel, závodně sem plaval, závodně jsem lyžoval, dělám sem kanoistiyku na divokej vodě a vlastně i k těm sportům jsem dělali i další doplňkový sporty, běhání na běžkách, cyklistiku, nebo nabírání kondičky a tumhletěm sportům se věnuju samozřejmě dál, ale okrajově a ten hlavní sport je to lezení. (řádek 49)*

Přiznává, že dříve hodně lezení přizpůsoboval, život, ale dnes ho bere spíš jako volnočasovou aktivitu, ale pořád je to jeho hlavní koníček a sport. Navíc, jak uvádí, jsou pro něj důležití, i lidé okolo, což předtím při závodění tolik nevnímal.

Tazatel: *Jo tak jo. A přizpůsoboval nebo přizpůsobuješ lezení nějak svůj čas, práci, život?*

Respondent: *Přizpůsoboval, když sem závodil tak sem trénoval 4 dni v tejdnu. Ted' potom sem třeba už ubíral, protože jsem měl rodinu, malý děti tak jakoby ten čas na to bylo míň a dneska už zas není tolik ta chuť, no... (43-44)*

Ted'ka už jsem ten pohled na lezení změnil, že už to není moje priorita, je to můj koníček. Jakoby pořád mi to baví, už to ale nehrotím tolik do těch výkonů, ale spíš do těch příjemnejch zážitků, který při tom zažiju, daleko víc mi záleží, když třeba plánuju někam nějaký zájezd, než jaký sou tam cesty, spíš dávám prioritu s kterejma lidma tam pojedou a jak mi tam s těma lidma bude. (řádek 44)

Je to ted'ka můj hlavní koníček a můj hlavní koníček a můj hlavní sport (řádek 48)

Tazatel: *Jasně a taky si říkal, že tě to baví i ta komunita, jezdit teda s těma lidma?*

Respondent: *A jezdit s těma lidma, s kterejma je ti dobře.*

Tazatel: *A je to pro tebe teda taky důležitý být tam s určitýma lidma?*

Respondent: *No to je hodně důležitý, jako právě jak si říkala, že si to užívám, tak to je čím dál tím důležitější než když jsem měl před tím tu prioritu výkonu. Na těch lidech spousta věcí sem spíš přehlíd, když sem*

potřeboval něco vylízt a teď když nemam ten výkon, tak spíš preferuju to aby mi s tima lidma bylo dobře. (řádek 71-74)

I když vnímá lezení jako koníček, přiznává, že může ovlivňovat i jeho přístup k jiným oblastem v jeho životě. Podporuje dle něj sebevědomí.

Tak jo. A myslíš si, že to lezení nějak změnilo tvůj přístup celkově třeba k životu, nebo?

Respondent: *Hm. To asi každému si myslím, protože to lezení je úžasný v tom, že propojuje nejen ten fyzickéj výkon, ale i ten psychickéj a to si myslím, že i na těch sportovně dobře zajištěnejch cestách se každej trošičku bojí a musí ten jakoby strach nebo stres z toho ovládat a potlačit a to si myslím, že je důležitý i potom v tom osobním životě nebo v práci nebo kdekoliv, jako zachovat si chladnou hlavu a nerozhodovat se zbrkle, to si myslím, že je dobrá průprava pro život. (řádky 30-40)*

Tazatel: *Jako, že je člověk pak takovej rozvážnější...*

Respondent: *No ne tak vystresovanej ze všeho, protože tady při lezení ti jde o život. A myslím si, že to i posílí vlastní sebevědomí a to že je dobrý. (řádky 41-42)*

Respondent: *Myslím si, že jo... Já nevim myslím, si že v tom osobním životě vim, že prostě jako kamarád kamarádovi z lezení nabíd lukrativní místo v zaměstnání asi takhle, že si takhle vypomáhaj. I takhle přes tu práci, že se obrátí na člověka, kterýho zná po té osobní stránce, z lezení proklepnutá, ví jak se chová no. (řádky 128-130)*

V současnosti je tak lezení pro něj lezení spíše koníčkem a zábavou. Jak uvádí, nejde mu tolik o ten výkon, aby se zlepšoval, ale hlavně mu jde o to, aby si lezení užil a aby ho to bavilo. V podstatě do

jisté míry chce v lezení překonávat nějaké obtíže, ale nechce, aby to pro něj bylo stresující.

Tazatel: A to proč lezeš, o tom už jsme trochu mluvili, že si to chceš užít...?

Respondent: Teď už si to chci užít, dřív sem chtěl něco dokázat.
(řádek 65-66)

Tazatel: A to bylo jako věkem, že si změnil názor na to lezení nebo...?

V podstatě se závodním lezením skončil, protože už se dál nezlepšoval, ale lezení ho bavilo i tak, tak u něj zůstal. Na tomto je vidět, že v lezení nemusí být pro člověka významné jen z hlediska soutěživosti, překonat někoho jiného, dosáhnout vyšších výsledků.

Respondent: *No asi jo. No tak hale podívej se ta výkonost jde nahoru nějakou dobu, pak se dostane na tu mezní hranici a pak s tím skončí. A já jsem s tím neskončil protože mě to baví dál, ale už hledáš ten cíl někde jinde, protože víš, že už těžko... (řádek 67-68)*

Baví mě si to užít, aby mě ta cesta bavila, vylézt si něco pěkného OS, vylézt něco odvážného na pískách... (řádek 70)

Jak bylo uvedeno výše, na lezení ho také baví, že se nemusí nikomu podřizovat a že mu tím pádem lezení přijde svobodnější než jiné sporty.

Ale tady u toho je rozdíl oproti těm jinejm sportům, že tu třeba není ten trenér... (řádek 102)

Také vnímá, že lezci vytváří určitou komunitu jako určitou komunitu. Je to patrné v tom, když mluví o zásadách a pravidlech

v lezení, když srovnává přístup některých lidí, kteří začínají lézt. Nebo když kritizuje, co se mu na skalách nelíbí, nebo co by lidi, co lezou, měli dodržovat za pravidla.

Tazatel: A teďka k té komunitě, ty jsi říkal, že tě na lezení baví i ta komunita, takže bys řekl, že lezci vytváří nějakou komunitu, nebo že mají něco společného...

Respondent: Vytváří, ale myslím si, že to nejsou jenom lezcí, ale jsou to všichni sportovci, který se věnujou nějaký těm outdoorovým sportů, jako jsou freeridový lyžování, snowboard, jo všechny tyhle to maj. Tak že maj podobný zaměření ty lidi a i stejný smýšlení a drží se při sobě v těch partičkách a nemusí to bejt jako že by byli lezci uzavřená skupina pro sebou, že i s tuhle dvěma lidma si mají, co říct a... Tak jako to je vidět v hospodě u Honzáče, že se to tak jako prolíná tudy světy a... (řádky 87-88)

Respondent: *Myslím si, že jo... Já nevim myslím, si že v tom osobním životě vim, že prostě jako kamarád kamarádovi z lezení nabíd lukrativní místo v zaměstnání asi takhle, že si takhle vypomáhaj. I takhle přes tu práci, že se obrátí na člověka, kterýho zná po té osobní stránce, z lezení proklepnutá, ví jak se chová no. (řádky 128-130)*

Tazatel: A tys měl nějakou průpravu starejch lezců?

Respondent: *No myslím si, že jo, že postupně si v tý komunitě žil a oni si tě tak jako přitvořili a tys na ně koukal jako na velký vzory, takže ses je snažil napodobovat. Takže si nedělal nějakýho hejhuláka, když si viděl, že starej Zalabák je takovej a takovej, tak si se snažil taky bejt takovim tím směrem... Že nezhazuje někam odpadky, že se k tej přírodě nějak chová a k ostatnim lidem je taky férovej. (řádek 143-144)*

Také do jisté míry vnímá lezení jako aktivitu, která nemní úplně pro

každého.

...za prvý ty si musíš hodně věřit, takže máš o sobě i vyšší mínění to je dobrý, protože lidi, který maj nízký, tak jsou zakomplexovaný tak s tím maj vždycky problém a pak si myslim, že je taková otevřenost mezi těma lezcema a důvěra v toho druhýho když tě jistí, tak mu musíš věřit. (řádky 85-86)

No tak fyzický dispozice asi jo, když bude mít někdo 150 kg a břicho takový, že se nemůže dotknout skály, tak lézt nemůže, ale jinak si myslim, že ne. Ale samozřejmě i psychický může mít někdo takový fóbie, že ten strach nikdy nepřekoná, jo. Pak lézt taky nemůže... (řádek 124)

Když mluví o pravidlech, vyjadřuje tak vlastně názor, že lezci by měli mít kladný vztah k přírodě.

Tak tamto co jsme říkali, to nebyli až tak pravidla, ale lezecký styly, jo ale pravidla lezení by měli být s důrazem na bezpečnost a pak na ochranu skály, nebo dodržovat nějaký oblastní doporučení, jako je na těch měkejkch materiálech, nelézt po dešti, kde je zakázené mg, tak to respektovat, i když je si myslim, můj osobní názor je, že je to blbost no. Protože víc poškozujje ten pot tu skálu, než to mg... Pak důležitý pravidlo je i neničit tu skálu, když se dáva to Top roup, nebo nebrousit borháky... (řádek 180)

Příznává, že existují spory mezi lezcem.

A s nějakýma sporama jsem se setkal jedině na těch pískovcích, protože spíš že lezu ty sportovní cesty, tak já používam magnézium a někdo se staví proti tomu, takže jakoby v tuhledtých tradičních oblastech tutěm lidem jdu z cesty a tam kde se mágovat nesmí, tak tam nejezdím a tam nelezu. (12)

Vnímá, že z lezení se stává masovej sport a že vnímá určitou v tomto určitou změnu v lezení. že by mu vadilo, kdyby na skalách bylo hodně lidí. Dalo by se říct, že má tak vlastně s lezením spojený i klid. Také je na tom vidět, koho považuje za lezce a jaké hodnoty by měl lezec mít – vstřícný, měl by mít sebedůvěru, skromný a dbát na bezpečnost.

...je to daleko masovější ten sport než bejval, že sme přád brečeli, že nemáme na čem trénovat, nebyly žádný umělý stěny, dneska jich je spousta a naopak začínáme mít strach jestli na těch skalách nebude tak narváno, ale myslím si, že to nenastane, že spousta lidí si vyzkouší to lezení na těch umělých stěnách a na ty skály jezdit nebudou. Že ty lidi, co jezdí do skal jsou zas trošičku jiná krevní skupina, než ty co se jsou jen přivázat na umělý stěně a zkusí si to. No ale určitě ten vývoj v tom je... (řádek 132)

Tazatel: *Odradilo by tě to od těch skal kdyby tam začali jezdit...*

Respondent: *No kdybych tam měl stát fronty, tak to víš že jo, že je příjemný ty lidi tam na těch skalách mít, ale ne tam bejt mezi hordama lidí. A hlavně i někdo o tom psal i Bída, že třeba na rovišti nebo takhle se setkal s lidma, který úplně ta krevní skupina těch lezců takový to, co my si myslíme, že jsou ty praví lezcí, už nejsou, že tam je někdo vytáhne, kterej jim tam nahodí lano, zbytek takový tý partičky to hoblujou na ryby, jako top roup a vidíš, že už jsou to lidi jinak myslící, už nemaj tu pokoru k těm ostatním lezcům, nemaj tu vstřícnost, jsou hrubý, jsou takový voražený... Nemaj takovou tu výchovu, nemaj tu průpravu starejch lezců. (řádky 141-142)*

Tazatel: *Jasně takže dalo by se říct, že ty lidi, jak si říkal nejsou ta krevní skupina, tak jim tam něco chybí?*

Respondent: *No jakoby možná neměli tuty vzory nebo si je ani jako za vzory vzít nechťí. Třeba se s tou ostatní partou lezců ještě*

nesetkali, no... že je vyvezli někam poprvý na skály a žijou v jiným světě a tak se projevujou. A teď ty lezcí na ně koukají, co to přijelo za blbečky, když to řeknu takhle.. (147-148)

Samotné lezení mu nepřipadá něčím odlišné, spíš mu přijde, že patří do skupiny sportů, které jsou si podobné a ty se podle něj liší. Uvádí, že lezení patří k bláznivým sportům. Ovšem nedokáže, přesně specifikovat, proč jsou bláznivý. Ale mají společného, že je provozují dle jeho názoru *individualistí* a také že mají vztah k přírodě – to je dle něj, že spí venku, že mají rádi volnou přírodu.

...To nevím, ale myslím si, že jsou odlišní od toho zbytku světa a hledaj i ty svý protějšky, aby si mohli o těchle bláznivých aktivitách, tak nějak normálně povídat, že s normálním člověkem třeba nenacházíš společnou nit... (řádek 90)

No tuty sporty jsou pro širší veřejnost jako bláznivý aktivity si myslím... (ř. 92)

Já si myslím, že jsou normální lid, ale jako ta ostatní populace si myslí, že jsme trochu šáhlý. (ř. 94)

Třeba mí vrstevníci v práci vlastně, když se bavím o tom kam pojedu na dovolenou a řeknu jim, že jedu do Ospu (lezecká oblast ve Slovinsku), že tam jedu v noci a pak někdy v noci se vracím a že tam budu spát v křoví, tak si ťukaj na čelo, že jsem se asi zbláznil, proč tam nejedu do hotelu, jo... že si tam budu sám vařit, tak tuty věci nechápou... (řádek 95)

Tazatel: *A proč to tak vlastně děláš?*

Respondent: *Protože by mi to nebavilo bejt v hotelu, třeba večer na tej louce, když zapadá sluníčko, tak je mi příjemnějš než sedět v hotelu v pokoji, v hotelu bych chtěl sedět alespoň na balkonu, když jsme*

byli na Kalymnosu, ale kdyby to tam nebylo, nebo kdyby to bylo možné a mohli jsme tam spát ve volnej přírodě, tak bych zvolil volnou přírodu... (řádky 95-97)

Respondent: *Asi jsou to dost individualistí.*

Tazatel: *Jak to myslíš?*

Respondent: *Jako že mají touhu jako vyniknout, nepotřebujou být někým řízený, těžko někomu podlejhaj, nebo to musí být nějaká vyšší autorita... (ř.104-106)*

4.2 Vyhodnocení výsledků a diskuse

Dle Wheaton jsou lifestylové sporty pro své provozovatele způsobem života. Takto však lezení vnímal jen jeden z respondentů, ostatní ho spíš vnímali jako sport či koníček. Lezení popisovali svými slovy jako *hlavní koníček, sport, volnočasovou aktivitu*, a pro jednoho respondenta to byl dokonce jeho *život*. Nicméně lezení pro ani jednoho z respondentů nebylo jen nějakou spotřební aktivitou, či sportem pro zlepšení fyziky, ale jak bylo vidět má pro ně i hlubší význam, což je vidět na tom kolik mu věnovali času, neměli mimo něj jiné aktivity a

Celkově respondenti věnovali lezení hodně času a byla to pro ně hlavní aktivita, hlavní náplň volného času. Někteří mimo lezení provozovali i jiné aktivity, ale vždy šlo o individuální sporty a většinou to byli zimní sporty, jako běžky či lyže. V zimě totiž respondenti lezli, jak uvedli pouze na boulderových nebo umělých stěnách a to z důvodu tréninku. I když někteří uváděli, že lezou, když se jim chce, většinou to bylo tak 2 až 3 týdně. Už jen samotný fakt, že chodí trénovat, vypovídal o tom, že lezení berou vážně.

V létě jak již bylo předesláno, bylo pro většinu respondentů lezení hlavní aktivitou. Věnovali lezení skoro všechn svůj volný čas. Víkendy, jak uváděli, tráví na skalách a i dovolenou tráví lezením a že z lezení si

přenáší i určité hodnoty či „filosofii“ do každodenního života. Někteří respondenti také přiznali, že občas přizpůsobují lezení svojí práci. Jeden si dokonce vybíral práci, aby mohl lézt. Starší respondenti uváděli, že dřív se tomu přizpůsobovali víc, ale v současnosti, už jsou dle nich v životě i podstatnější věci. Přesto však i oni věnují lezení poměrně hodně času (viz Zuzka a Jirka).

Důvody proč lezou a co je na tom baví, byli různorodé, přesto se objevili i nějaké pravidelnosti. U starších respondentů se měnil přístup k lezení, ale vlastně jen v tom, že teď už nelezou tolik na výkon, to proč je lezení baví, však většinou zůstalo stejné.

Z výpovědí vyplávalo, že to proč se lezci věnují aktivitě a proč je to baví, nemá jeden důvod, ale jde o komplex několika faktorů, které by měli být při jejich aktivitě přítomné. Jde tedy o to:

1. Podat fyzický výkon, který by je uspokojil, překonat sám sebe, pohybová aktivita. Většinu respondentů uvedla, že je baví lézt těžké cesty, nebo přesněji dělat těžké pohyby. Při tom důležité pro ně není, kolik jich za den vylezou či dokončí, ale jak moc si vlastně lezení užijí. Důležitý je pro ně užít si pohyb na skále. Lezení tak pro ně není soutěž, ale spíš snaha o překonání sama sebe. Většinou tento důvod uváděli jako první a tak byl pravděpodobně pro ně i nejdůležitější. Ovšem jen samotný výkon nebylo vše, co je na provozování lezení baví. Celkově je na lezení baví i to, že jezdí s ostatními lidmi někam ven do přírody, cestování.

2. Být v přírodě, venku. Především, když lezci začínali, balivo je to díky tomu, že si mohli užívat přírodu. Vlastně všichni respondenti tento důvod uvedli, pravděpodobně pokud, by měli lézt jen na umělých stěnách, tato aktivita by je nebavila. Kladný vztah k přírodě a považovali to i za vlastnost, kterou by měli lezci obecně mít. Vztah k přírodě také někteří považují za významnou charakteristiku, kterou by měl lezec mít. Nechápu lidí, co nelezou venku a vadí jim lezci, kteří sice lezou na skalách, ale nemají úctu

či ohleduplnost k přírodě.

3. Být s lidmi. Jak uvádí, lidé okolo lezní jsou pro ně důležití. Popisují je jako kamarády, kteří jim pomáhají při lezení, aby se cítili na skalách v pohodě. Lidé jsou tak jeden z důvodů proč jezdí na skály a proč lezení provozují, pro některé to byl dokonce důvod proč začali lézt, tedy kvůli *dobré partě lidí, komunitě*.

Důležitou součástí lezení není jen samotná aktivita, ale je pro ně důležité být venku a s lidmi. Z toho je patrné, že respondenti v lezní nacházejí (znovu)okouzlení, kouzlo, které postrádá moderní společnost (dle Webera) i sporty (dle Guttmanna). Dá se tak obecně přiklonit k názoru, že skalní či sportovní lezení (respektive lifestylový sport) může mít pro své provozovatele okouzující potenciál. Je také vidět, že i když se může skalní sportovní lezení formou podobat spíše moderním sportům, jak to vnímá Peter Donnelly, nemusí to znamenat, že jeho účastníkům, jde o dosahování nějakých vyčíslitelných výsledků (přelézání čísel) či soutěžit s ostatními. Vskutku forma sportovního lezení dává možnost porovnávat dosažené výsledky s ostatními lezci, u žádného z respondentů to však nebylo cílem jeho činnosti. Prokázalo se také, že i sportovní skalní lezci mají kladný vztah k přírodě a že ohleduplnost k ní je důležitou zásadou jejich lezení.

Respondenti také vnímali určité odlišnosti/podobnosti v rámci lezení, mezi lezci, ale i od/s jinými sporty. Odlišnosti od jiných sportů vnímali v tom smyslu, že lezení je volnějši, svobodnějši díky tomu, že nepodléhá nějakému řízení (např. trenéra), kterou si mohou dělat, kdy chtějí. Někteří odlišnost lezení vnímali jako obecně odlišnosti celé skupiny venkovních sportů, kam lezení patří. Uznávali, že i mezi lezci jsou určité odlišnosti, které měly povahu odlišností různých stylů a někdy i povahy lezců, kteří je provozují. Vnímali tak někdy jako odlišné lezce (či skupinu lezců) věnující se výhradně například pískovcovému lezení, boulderingu nebo rychlolezení.

Podobnosti mezi lidmi co lezou, vnímali spíše v povaze a

charakteristice lidí, kteří se mu věnují – ti, co mají rádi přírodu, pohodáři, skromní, uvědomělí, atd... V podstatě uznávali, že kolem lezení se mohou vytvářet určité skupiny lidí a někteří z nich se i odkazovali na *plzeňskou lezeckou komunitu*. Většinou se i respondenti z toho jak vyprávěli (*než jsem se dostala k těm lidem; pak se začala utvářet ta naše skupina, atd*) cítili součástí určité skupiny lezců. Dva z respondentů částečně naznačovali, že lidé, co lezou, se vymezují vůči konzumní společnosti, nepovažovali to za odlišnost výhradně spojenou s lezením. Z toho, co respondenti vyprávěli (i když vnímali, že lezci mohou utvářet určitou skupinu i se odlišovat od jiných sportů) však nebylo patrné, zda by bylo možné považovat přímo lezce věnující se skalnímu lezení, za nějakou zvláštní skupinu či subkulturu přímo se vymezující vůči ostatním dominantním sportům či dominantní kultuře.

5 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zjistit jaký význam a jakou úlohu připisují skalnímu lezení jeho vyznavači a zhodnotit jakou roli hraje provozování sportů při utváření identity člověka v dnešní společnosti.

V rámci této práce byly nejprve představeny dvě teoretická pojetí sportovní aktivity. Koncept moderních sportů (dle Guttmanna), které považuje sport, za odraz racionalizované, individualizované a kvantifikované společnosti, která defakto podporuje tvorbu fragmentovaných roztržitých identit, a přiznává tak sportovním aktivitám odkouzující charakter. Koncept lifestyleových sportů (dle Wheaton), který je vlastně kritikou moderních sportů a který ukazuje, že některé „sportovní“ aktivity nemusejí mít povahu výše zmíněné koncepce a mohou jí naopak odporovat, podporovat kolektivnost, utváření nových subkulturních identit, hodnot, významů a přinášet tak svým okouzlení (dle Numerata)

Dle výsledků výzkumu může souhlasit i s konceptem Numerata a Wheaton, že v současnosti může mít sport jiný význam než jen zlepšení kondice. Pro mé respondenty bylo lezení a aktivita prostředkem k tomu, kde se mohou potkávat s lidmi, mohou si prostřednictvím něho užít přírodu a mohou zažít i radost z pohybu a radost z toho, že mají kontrolu nad svými životy. V lezení, tak pro ně jde o něco víc. A právě tím může být skalní lezení aktivitou, která okouzljuje a poskytuje pravé zážitky.

Nesouhlasila bych tak s koncepcí moderních sportů Alena Guttmanna, která uvádí, že sportovní aktivity jsou jen odrazem moderní racionalizované společnosti. Neznamená to však, že si myslím, že se v lezení neodráží společenské trendy a hodnoty soudobé společnosti. Za odraz soudobé společnosti v lezení může být například velký důraz na vztah k přírodě a na zodpovědný environmentální přístup. V lezení se dle mého názoru, ale příliš neodráží právě racionalizovanost, rozpolcenost či individualizovaná povaha soudobé společnosti.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

- Barker, Chris. 2006. *Slovník kulturních studií*. Portál.
- Bauman, Zygmunt. 2002. *Tekutá modernost*. Mladá fronta.
- Bennett, Jane. 2001. *The enchantment of modern life: attachments, crossings, and ethics*. Princeton University Press.
<http://www.google.com/books?hl=cs&lr=&id=WXtxenlNMXcC&oi=fnd&pg=PR7&dq=bennett+enchantment&ots=k1AwazW-oN&sig=a4Mf-KFbroY2Kt1i5Jsr2-rD-vM>.
- Bourdieu, Pierre. 1978. „Sport and Social Class“. *Social Science Information* 17 (6) (leden 12): 819–840.
 doi:10.1177/053901847801700603.
- . 1984. *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Harvard University Press.
- Caillois, Roger, a Nina Vangeli. 1998. *Hry a lidé: maska a závrať*. Nakladatelství Studia Ypsilon.
- Donnelly, P. 2003. „The great divide: Sport climbing vs. adventure climbing“. *To the extreme. Alternative sports, inside and out*: 291–304.
- Frank, Tomáš, a Tomáš Kublák. 2007. *Horolezecká abeceda*. Epoque.
- Giddens, Anthony. 1991. *The Consequences of Modernity*. Stanford University Press.

- Guttman, A. 1992. „From ritual to record“. *Sport and Religion, Champaign, Illinois: Human Kinetics Books*.
<http://caledonianblogs.net/scmi/files/2011/01/Guttman-chapter1.pdf>.
- Hendl, Jan, a Jan Hendl (Doc.RNDr.). 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Portál.
- Jarvie, Grant. 2006. *Sport, Culture and Society: An Introduction*. Routledge.
- Jenkins, Richard. 2000. „Disenchantment, enchantment and re-enchantment: Max Weber at the millennium“. *Max Weber Studies* 1 (1): 11–32.
- Kiewa, Jackie. 2001. „Control Over Self and Space in Rockclimbing“. *Journal of Leisure Research* 33 (4): 363–382.
- Lewis, Neil. 2000. „The Climbing Body, Nature and the Experience of Modernity“. *Body & Society* 6 (3-4) (leden 11): 58–80. doi:10.1177/1357034X00006003004.
- Numerato, Dino. 2006. „Odkouzlená média“. Doctoral thesis. leden 18. http://is.muni.cz/th/12387/fss_d/.
- . 2009. „Revisiting Weber’s Concept of Disenchantment: An Examination of the Re-enchantment with Sailing in the Post-Communist Czech Republic“. *Sociology* 43 (3) (leden 6): 439–456. doi:10.1177/0038038509103198.
- . 2011. „Promýšlení Weberova konceptu odkouzlení: Výzkum opětovného okouzlení jachtingem v post-komunistické České republice“. *Sociální studia* 8 (1): 37–52.
- Procházka, Vladimír. 1990. *Horolezectví*. Olympia.
- Rinehart, Robert E., a Synthia Sydnor. 2003. *To the Extreme: Alternative Sports, Inside and Out*. SUNY Press.
- Ritzer, George, a Todd Stillman. 2001. „The Postmodern Ballpark as a Leisure Setting: Enchantment and Simulated De-McDonaldization“. *Leisure Sciences* 23 (2) (červen): 99–113.
- Sahay, Arun. 1971. *Max Weber and Modern Sociology*. Routledge.
- Tomlinson, Alan. 1990. *Consumption, Identity and Style: Marketing, Meanings and the Packaging of Pleasure*. Routledge.
- Weber, Max. 1998. *Metodologie, sociologie a politika*. 1. vyd. Knihovna novověké tradice a současnosti Sv. 27. Praha: Oikoymenh.
- Wheaton, Belinda. 2004. *Understanding Lifestyle Sports: Consumption, Identity, and Difference*. Routledge.
- . 2007. „After Sport Culture Rethinking Sport and Post-Subcultural Theory“. *Journal of Sport & Social Issues* 31 (3) (leden 8): 283–307. doi:10.1177/0193723507301049.

7 RESUMÉ

The aim of this study was to determine the importance and the role attributed to rock climbing his followers and to evaluate the role of sport in shaping the pursuit of one's identity in today's society. In this work were first introduced two theoretical concepts of sports activities. The concept of modern sports (according to Guttmann), which considers the sport, a reflection rationalized, individualized and quantified society that de facto supports the creation of fragmented identities, and admits that sports activities disenchanting character. The concept of lifestyle sports (according to Wheaton), which is actually a critique of modern sports and showing that some "sports" activities may not have the character above concept and it can resist the contrary, promote collectivity, the formation of new sub-cultural identities, values, meanings, and thus bring its enchantment (by Numero)

According to the research results may agree with the concept of Numero and Wheaton that currently sport may have a different meaning than improved fitness. For my respondents were climbing activity and the means by which they can meet people, it means they can enjoy nature and can experience the joy of movement and joy of having control over their lives. In climbing, so for them it is something more. And it may be rock climbing activity that captivates and provides real experiences. I would not agree that the concept of modern sports Alena Guttmann, which states that sports are a reflection of modern rationalized society. This does not mean that I think that climbing does not reflect the social trends and values of contemporary society. In a reflection of contemporary society in climbing may be a lot of emphasis on the relationship to nature and to responsible environmental approach. In climbing, in my opinion, but it just does not reflect too racionaliztion, ambivalence or individualized nature of contemporary society

8 PŘÍLOHY

Příloha č. 1

TÉMATICKÁ OBLAST	OKRUHY/PŘÍKLADY OTÁZEK
A. Úvod	
	Požádat respondenta o souhlas s pořízením nahrávky a informovat ho, že po něm nebudu požadovat žádné citlivé osobní informace, ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb. O ochraně osobních údajů, a že veškerá data budou anonymizována.
A. 1. Představení	
<i>představení diplomové práce</i>	Tématem mojí práce je <i>Horolezectví jako životní styl: Utváření subkultury a životního stylu v rámci sportu</i> . Hlavní cílem této práce je prozkoumat zda a jakým způsobem aktéři vytváří a reprodukují svoji subkulturní identitu a životní styl skrze praktikování horolezectví. Cílem této práce je zjistit, jak je identita jedince utvářena skrze praktikování horolezectví, zda tato identita může být považována za skupinovou identitu horolezecké subkultury a jaké jsou hlavní znaky této identity, na jakých normách a hodnotách je založená.
<i>charakteristika respondenta</i>	Věk. Kolik je ti let? Zaměstnání/studium. Kde pracuješ? Popřípadě vzdělání, co studuješ? Nejvyšší dosažené vzdělání
B. Vztah respondenta ke sportu a skupinová identita spojená se sportem	
B. 1. Význam sportu pro respondenta a jeho vztah k němu. Zda má horolezectví pro své provozovatele okouzlující význam, či pro něj jde pouze o racionálně organizovanou tělesnou aktivitu, za účelem dosažení (vylezení) cesty, zlepšení fyzicky apod...	<p>Jak bys vymezil/a popsál (definoval) horolezectví/sport, co provozuješ? Považuješ lezení za sport? Jaký styl lezení vyznáváš? Proč?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Považuje respondent lezení za sport, jaký je lezení typ sportu – nechat si vysvětlit... • Ztotožňuje se s tradičním či se sportovním/gymnastickým pojetím • Pokud uvede nějaký styl (skalní, pískovcové, bouldering, ledové, horské a velehorské, bigwall, zimní, zajištěné stěny, umělé stěny) doptat se na jeho vztah k a názor na ostatní styly (k specializaci je to dobré). • Pokud jich uvede více, zeptat se, který je u něj převažující a proč. • Co je náplní, cílem vyznávajícího stylu. • Jaká pravidla či zásady při lezení dodržuje, jaká by měla být dodržována, zda má nějaké speciální zásady. Proč • Vede si respondent deníček proč? <p>Jak dlouho lezeš? Kdy a proč jsi s tímto horolezectvím/sportem začal? Kdo tě k lezení přivedl?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bylo to z respondentovy iniciativy nebo ho k tomu někdo přivedl • Co ho poprvé na lezení zaujalo, proč u lezení zůstal... • Změnilo lezení nějak tvůj přístup k životu. (Už trochu hodnoty) <p>Kolik času věnuješ lezení? Vztah k jiným aktivitám (jiné sporty)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Je to hlavní respondentova aktivita, považuje jí za hlavní, nebo je to část nějakého komplexu. Je to jediná aktivita, kterou respondent provozuje • Kolik času je jí věnováno v různých obdobích • Zahrnout i trénink, jak trénuje • Podřizuje ostatní aktivity, práci, rodinu, školu lezení či naopak • Přizpůsobuje tedy svůj čas/život lezení, Považuje respondent alespoň teď lezení za svůj životní styl, za způsob života. <p>Jsi členem nějakého oddílu? Proč?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proč je jeho členem, jak se do oddílu dostal, za jakým účelem, proč tam zůstává... • Doptat se na aktivity, cíle oddílu, na další členy <p>Co všechno pro tebe horolezectví znamená? Co pro tebe znamená lezení?</p> <p>Proč lezeš? Co pro respondenta znamená lezení, co ho na tom nejvíc baví</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co ti lezení přináší? • Je jeho cílem něčeho v tomto sportu dosáhnout (vylézt nějakou těžkou cestu, zlepšovat se, zlepšit si fyzičku) nebo něco jiného (být s přáteli) Čeho chceš při lezení dosáhnout? Proč • Naplňuje respondenta samotná aktivita, pohyb. Jaké pocity při lezení prožívá? <p>Jaký je tvůj ideální lezecký den, nebo jakou máš o něm představu?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co je důležité pro to, aby to respondenta bavilo? Třeba spolulezec, atmosféra, dobré výkony... Ale moc nenapovídat... • S jakými lidmi rád respondent leze. Jaké spolulezce si vybírá a proč. <p>Jaké vyznáváš hodnoty, řekl bys, že jsou nějak spojené s lezením? Jsou nějaké hodnoty či normy, které uznáváš či dodržuješ při lezení?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jsou to hodnoty a normy, které vyznávají podle tebe všichni lezci? Jaké?
<p>B. 2. Subkultura a životní styl ve skalním lezení; <i>Zda se provozovatelé horolezectví považují za součást určité subkultury, odlišující se svými hodnotami, normami či životním stylem od moderních či mainstreamových sportů. Jaké zvláštní hodnoty a normy, které se odlišují od moderních sportů, sdílejí lezci.</i></p>	<p>Liší se podle tebe horolezci nějakým způsobem od ostatních sportovců/společnosti? Proč? Jak?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odlišnosti, podobnosti s/od ostatních sportů <p>Často je slyšet spojení „lezecká komunita“. Máš pocit, že lezci vytváří nějakou komunitu či společenství? Nebo nějakou skupinu, která se odlišuje od ostatních? Máš pocit, že jsi její součástí, proč?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na jakém základě je to společenství založeno? Přátelství, vztah ke sportu <p>Vyznačují se lezci podle tebe nějakým zvláštním životním stylem? Jakým?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jsou nějaké hodnoty a normy, které vyznávají podle tebe všichni lezci? Jaké? Jsou tyto hodnoty či normy odlišné od jiných sportů? <p>Mají podle tebe všichni lezci něco společného? Co? Mají něco, čím se odlišují (od ostatních lidí) a čím se naopak podobají ostatním sportovcům?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Existuje zde něco, jako vzájemné pochopení mezi lezci i cizími.

	<p>Když potkáš nějaké jiné lezce, rozumíš si s nimi? Pokud se spíš liší, v čem a jak?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Myslíš, že se vyznačují lezci nějakým zvláštním životním stylem? Jakým? • Existují nějaké speciální/zvláštní „tradice“/pravidla mezi horolezci? • Je něco, podle čeho se lezci poznají? Existují nějaká symbolická vyjádření reprezentující příslušnost ke sportu? Jaká? • Existuje nějaký zvláštní slang mezi lezci? Jaký? Používáte nějaké speciální slova, označení něčeho • Rituály, používáš nějaké před lezením. • Existují ještě nějaké odlišnosti lezců od ostatních sportovců, či obecně od společnosti? / Jaké jsou podobnosti. Napadá Tě něco? • Jsou nějaká omezení v tom, kdo může provozovat tento sport? Jaké by mohli být překážky pro lidi provozovat tento sport?
<p><u>C. Závěr</u></p>	<p>Je něco, co bys dodal/a ke vztahu člověka ke sportu/horolezectví?</p> <p>Nebo k tomu s jakými problémy či zajímavými okolnostmi se setkáváš nebo jsi se setkal/a při provozování tohoto sportu?</p> <p>Poděkovat za rozhovor.</p>

Příloha č. 2

Informovaný souhlas

Informovaný souhlas týkající se diplomové práce na téma: *Horolezectví jako životní styl: Utváření subkultury a životního stylu v rámci sportu*. Hlavní cílem této práce je prozkoumat zda a jakým způsobem aktéři vytváří a reprodukují svoji identitu a životní styl skrze praktikování horolezectví.

Žádám Vás o souhlas s poskytnutí výzkumného materiálu pro výše uvedenou práci ve formě audio nahrávky rozhovoru.

Při zpracování výzkumného materiálu budou dodržena následující pravidla a dbáno na:

- (1) **Anonymitu informanta/informantky – v přepisech rozhovorů budou odstraněny (i potenciálně) identifikující údaje.**
- (2) **Mlčenlivost výzkumnice ve vztahu k osobním údajům o účastnících výzkumu (s tím, že s výzkumným materiálem budu pracovat výhradně já).**
- (3) **Po přepsání rozhovorů dojde k autorizaci textu – budete mít možnost vyjádřit se k uvedeným údajům a upravit je.**

Jako informant/informantka máte právo kdykoli odstoupit od výzkumné aktivity.

Děkuji za pozornost věnovanou těmto informacím a žádám Vás tímto o poskytnutí souhlasu s Vaší účastí ve výzkumu.

Bc. Marie Kubalíková

Podpis:

Podle zákona 101/2000 sbírky o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů uděluji souhlas s účastí v uvedeném výzkumném projektu a s poskytnutím výzkumného materiálu.

V dne Podpis:

Příloha č. 3

Code System

charakteristiky respondenta

socioekonomický status

věk

vymezení aktivity

dobu

začátky

oddíl

druh

vlastní definice

cíle lezení

pravidla, zásady

význam aktivity

častost

dvody

vymezení lezení

podobnosti s jinými sporty

omezenni

hodnoty

odlišnosti od jiných sportů

skupinové vnímání

podobnosti mezi lezcema

odlišnosti mezi lezcema

Příloha č. 4**Rozhovory:****Honza****Vít'a****Jindra****Lenka****Petra****Jirka**

1 **Tazatel:** Kolik je ti let, co děláš, kde pracuješ nebo ještě studuješ

2 **Respondent:** Tak mě je 24, studuju strojní fakultu v Plzni.

3 **Tazatel:** A co studuješ, magisterský obor.

4 **Respondent:** Jo magisterský, teďko jsem v prváku.

5 **Tazatel:** Jak dlouho vlastně lezeš?

6 **Respondent:** Lezu asi tak 7 let.

7 **Tazatel:** A můžeš mi tu aktivitu nějak popsat, jaký styl lezení vyznáváš?

8 **Respondent:** Jo tak, lezu hlavně na obtížnost, pod lezením si představuju lezení na obtížnost a pak třeba co se týče stylu přeletu, tak výcedélkové lezení a lezení s lanem na skále. Asi tak oboje ty disciplíny tak provozuju, ale radši mam spíš lezení s lanem. Úplně nejradši když je to někde v horách, tak výcedélkové lezení mam úplně nejradši.

9 **Tazatel:** Takže lezeš nejvíc výcedélky?

10 **Respondent:** No nedalo by se říct nejčastěji, ale mam ho nejradši, když je příležitost, tak tomu vždycky dam přednost.

11 **Tazatel:** A vnímáš nějakou odlišnost mezi tradičníma lezcema a jinýma, nebo seš nějak vyhraněnej proti určitému stylu lezení?

12 **Respondent:** No tak... To ne, to tradiční lezení i upřednostňuju, ale spíš je to o tom, že je to asi o zkušenostech hodně to tradiční lezení, člověk už musí mít nějaký zkušenosti a musí už umět ty techniky, zakládání toho jištění. Takže pozvolna s tím začínám, ale...

13 **Tazatel:** Teďko jo:

14 **Respondent:** No. Poslední roky. Taky je to hodně o penězích, to vybavení si člověk musí pořídít. No a v budoucnu je to můj směr, můj cíl teďka vlezání, to

vícedélkové.

15 **Tazatel:** Jo, takže hodnotný lezení pro tebe znamená zakládat si vlastní jištění a....?

16 **Respondent:** Jo to preferuju. Pro mě je nejhodnotnější styl prostě to tradiční lezení, vlastní jištění, v horách a co nějak delší cesty. (smích)

17 **Tazatel:** A proti jiným stylům lezení seš teda nějak vyhraněný?

18 **Respondent:** Tak v podstatě jako bouldering беру vyloženě jako trénink, jako přípravu silovou na tak nějak delší cesty, který prostě bez nějaký delší přípravy se neobejdou.

19 **Tazatel:** A jaký zásady nebo pravidla při lezení dodržuješ?

20 **Respondent:** Tak, jako třeba vzhledem k jinejm lezům nebo...

21 **Tazatel:** No tak jako obecně jestli máš nějaké vlastní zásady nebo se řídíš podle nějakých daných pravidel?

22 **Respondent:** No mě napadaj třeba pravidla, když jede člověk léz na písky, tak že by se tam nemělo používat magnésium, tak to se snažim dodržovat... I když musím říct, že když jsou třeba nějaký těžší cesty a mam strach, tak si třeba s sebou to magnésium vezmu pro jistotu... Než se zabít, tak to radši namáguju. (smích) Nebo...

23 **Tazatel:** A nějaký styly přelezů dodržuješ?

24 **Respondent:** No snažim se to dodržet, když to tak nějak jde, když jsou cesty na pískách tak se snažim tu cestu přelézt jako OS, bez nějakýho předchozího zkoušení, tak si tu cestu prohlídnu, zkusím ji vylézt, když se to nepodaří, tak začnu nějak nacvičovat... Pokud se jedná o nějakou hodnotnou cestu nějaký obtížnosti, kterou bych chtěl přlézt... Co se týče lezení v horách, tak tam ty styly tak nějak neprožívam, tak tam prostě je pro mě cíl vylézt nahoru, vlastně jakým koliv způsobem se dostat nahoru.

25 **Tazatel:** A dokázal bys říct, nějak konkrétněji, co se ti na tom lezení v horách nejvíc líbí?

26 **Respondent:** Tak mě se na tom líbí taková ta nezávislost, jak člověk leze a vlastně přelezení tý cesty trvá delší dobu. Seš delší dobu na tý skále a že se

mi to líbí v tom prostoru a prostě jak je tam ta vejška a je to takový příjemný.

27 **Tazatel:** A jak dlouho lzeš, vzpomeneš si, kdy jsi začínal?

28 **Respondent:** Já si myslím, že je to přibližně 7let a do týhle doby mam účtenku od prvního sedáku, kterej mam do teď... Už bych ho asi měl vyměnit (smích). už je takovej trošku ošoupanej, kde se protahuje to lano těma okama... Tak teďka ale potřebuju nový lezečky...

29 **Tazatel:** A jak si tede začal lézt, nebo jak si se k tomu dostal?

30 **Respondent:** No vlastně ty začátky byly takový zajímavý. Začal jsem vlastně na nejbližší skále, co je k našemu baráku, na Ostrej hůrce, mezi Plzní a Plzencem... A měl jsem doma starý horolezecký lano asi ze 70. let...

31 **Tazatel:** A to lezel toji rodiče nebo...?

32 **Respondent:** Ne ty nelezli, nevím jak se tam to lano vzalo, ale našel jsem ho na půdě... A to bylo asi 60ti metrový lano, tvrdý jako drát, neskutečně. A mě nenapadlo nic lepšího, než ho uvázat nahoře na Osrý hůrce, tam se dalo z druhý strany se tam dalo normálně vylézt ke slanáku asi tak ve 3/4 stěny, tam jsem ho uvázal a hodil jsem ho na takovou jako exponovanější stěnu... No a po tom sem lez nahoru, ještě v zimě, a nevěděl jsem jakým způsobem dávají ti horolezci to lano nahoru, tak jsem lezl po tom laně... (smích) Takže to byl takovej začátek.

33 **Tazatel:** To si asi ale nebyl jištěnej?

34 **Respondent:** Nebyl, já jsem si říkal, že ty horolezci prostě lezou po tom laně a to je jejich jištění... No pak mě, potom... Začal jsem lézt v K2 (bývalá boulderová hospoda v Kolárovice v Plzni) a bylo to přes jednoho kamaráda, kterej je z Čechurova, prostě kde blbli. No a tam to v podstatě byl takovej kurz pro začátečníky, kde se lezlo celkem inteznivně, bylo to asi 3krát tejdně, tak jsme tam lezli, byl tam jeden kamarád keter nám tam dával celkem těžký bouldery, by se dalo říct... za každou tu hodinu nám dal 5, 6 boulderů a prostě jsem to zkoušeli přelézt... No kamarád, co mě tam vzal už asi rok lez. No a po tomhle tom kurzu, tak jsem začal lézt i s lanem a hodně jsem chodil lézt i s tím kamarádem, kterej lezl dýl a už lez docela dobrý cesty, nějaký 6tky 7čky, tak toho jsem se snažil docela dohnat v tom, což se mi pak časem povedlo, myslím (ironicky, Honza D, leze fakt dobře). A trvalo dost dlouho, třeba 2 roky, než jsem začal jako tahat na prvním konci lana, než sem začal lezt prostě "na

prvním" (to znamená, že lezec může pokud se mu nepodaří výstup spadnout i několik metrů k jistímu bodu).

35 **Tazatel:** A kde jsi lezl?

36 **Respondent:** Většinou jsem lezl na plechárně (uěmlá venkovní stěna ve Škoda parku v Plzni) a pak třeba na Radyni, na skalách... Třeba na Polínko jsem pak jezdili (Plzeň sever), ale jako dlouho dobu mi trvalo, než sem začal ty cesty tahat, měl jsem jako velký respekt z toho spadnout do té expresky. No a zlomilo se to v té chvíli, kdy jsem měl možnost koupit expresky docela levně, tak jsem je koupil a pak když už sem je měl, tak jsem si říkal, že už v nich polezu. A pak vlastně strašně dlouho trvalo, než jsem do těch expresek začal padat. Já jsem na nich lez, ale lezl jsem cesty třeba o 2 stupně lehčí, než jsem byl schopněj vylézt. A pak jsem se skamarádil s jedním kamarádem z ... a ten mi vlastně říkal, proč se vlastně nezlepšuju, proč lezu na prvním a nepadam do toho, proč se nebojím padat akorát na druhým... a tak vlastně na plechárně jak mi ukazoval jako jak leze jinak, že prostě našel do cesty na kterou vůbec neměl a někde v půlce tam prostě spadnul.. No a tak říkal, ať to taky takhle zkusím a že jedinečně takhle se posunu dál, tak sem to zkusil no a bylo to. Tak jsem prostě lezl a pak padal...

37 **Tazatel:** Takže ty jsi vlastně dřív lezl takový ty sportovnější cesty?

38 **Respondent:** No určitě no. K tomu lezení v horách jsem se dostal až třeba před třema rokama, to jsem vyrazili na Dachstein, to jsem lezli nějaký vícedílký... No a vlastně ještě dřív to bylo v Arcu (jih Itálie), kde jsou ty vícedílký zajištění, takže tam jsem lezli po borhákách, to bylo v podstatě lezení jednodýlek, akorát několik za sebou. Což se mi taky hodně líbilo.

39 **Tazatel:** A to sportovní lezení, co tě na tom bavilo nebo ještě baví?

40 **Respondent:** Určitě to mě baví do teď. To mě baví v podstatě ten pohyb, že člověk leze vyloženě na hraně a že si užívá každý krok. Zase v těch horách tam je to, rozhodně tam lezu nižší obtížnosti, třeba 6ky, 7ky maximálně a je to tam i dost o rychlosti, tam jde o počasí a se tam může skazit cokoliv. Nevyplatí se tam trávit hodně času a ty dýlky jsou hodně dlouhé, tam musí člověk valit rychle nahoru...

41 **Tazatel:** A u toho sportovního lezení se teda za cíl, lézt co nejvyšší čísla, přelézat co nejvyšší?

42 **Respondent:** No tak k tomu sportovnímu lezení se mi zdá to tak nějak patřím, tak jako jo... Je to i takovej dobrej trénink. Ale zase když vidím pěknou 7ku,

kteřá se mi líbí jako ta linie, je to hezká stěna, tak si to přeřazu taky. Ale mam to rád i co se týče tréningu, abych se někam posunoval dál.

43 **Tazatel:** A když to teď ka vezmem časově, tak konkrétně kolik tomu lezení věnuješ casu, nebo přizpůsobuješ hodně lezení svůj čas?

44 **Respondent:** No tak je to daný spíš tím, že když mam chuť jít lézt, tak prostě jdu... Je to třeba já nevim 3krát do tejdne. Teďka se mi stalo, když jsem se učil na zkoušku a teďka mi psal kamarád abych šel lézt, no a i když jsem to vůbec neuměl, učil jsem se prostě dva dny, tak jsem stejně vyrazil lézt, no a pak jsem se učil do rána a prostě... A taky třeba i když se učim, tak mi to pomůže se jako uvolnit, nejsem z toho tak stresovanej a pak když si zalezu a daří se mi, tak z toho dostanu radost a zase se do toho učení pustim daleko snáz.

45 **Tazatel:** Takže i v tomhle směru je to pro tebe důležitý, pro celkovou pohodu a jako důležitá součást života?

46 **Respondent:** Hm. Prostě mě to baví a..

47 **Tazatel:** A ty vlastně si říkal, že i trénuješ, jak často teď?

48 **Respondent:** No snažim se trénovat na to boulderu, tak se snažim posilovat prsty na kampusu, dalo by se říct, že teďka 2krát tejdne posiluju na tý stěně.

49 **Tazatel:** Přes zimu teda?

50 **Respondent:** No.

51 **Tazatel:** A pak v létě teda...

52 **Respondent:** V létě dávam přednost hlavně skalám, když je hezky, tak vždycky vyrazime někam, když je víc času, tak někam do zahraničí, když je míň času, tak někde tady v Čechách okolo Plzně a tak.

53 **Tazatel:** Takže jezdíš většinou na týden nebo na delší dobu lézt?

54 **Respondent:** Hm. tak když je víc času, tak jedno léto jsme byli celý pryč, to... Právě to je hodně spojený s tím cestování to mam taky hrozně rád, tak prostě

cestování, lezení to jde docela dohromady... Ale jako momentálně toho času není tolik, co se týče školy, takže často se stává, že dělám zkoušky i v létě, nebo teďka minulej rok jsem dělal státnice v létě, tak sem se musel dost přizpůsobit tomu učení, tý škole, takže na skály bylo hodně málo času a dost mě to mrzelo, hrozně mě to scházelo.

55 **Tazatel:** A ty jsi členem nějakýho oddílu?

56 **Respondent:** Jo tak jsem členem USK lezec na univerzitě (ZČU) a pak ještě jsem byl v USK na Borech pod Valachovičem, ale tam už teďka nejsem. No a pak v ČHS, tam jsem teďka členem nově, abych mohl jezdit do Tater, protože teďka poslední půl rok tak jsem se seznámil s takovou partou kamarádů z Hromnice a jezdíme do Tater. A tam to máme spíš, teďka děláme zimní výstupy, ale ne s lanem. Lano taky někdy berem, ale je to spíš formou turistickou a spíme tam někde v záhrabu a když je hezky, tak lezeme někam nahoru... Ale chtěl bych se dostat k tomu jako časem, že bysme tam lezli nějaký vícedýlkový cesty v létě, tam to nejde jinak než tradičně, takže to je něco co bych chtěl tam teďka dělat.

57 **Tazatel:** No a v tom USK, tam jsi z jakého důvodu?

58 **Respondent:** No tam jsem hlavně kvůli tomu abych mohl lézt na Sauně. Ale jsou tu i další výhody, když uděláme nějaký zájezd, když se domluvíme nás je 6 členů, tak nám přispějou 1000kou na cestu. Jo taky si od nich můžu půjčovat veškerý materiál, který oni mají na hory, třeba různé lavinové sondy, pípáky... Vybavení který stojí dost peněz a nemám ho.

59 **Tazatel:** Hm. takže kvůli tomu vybavení... Ještě nějaký aktivity děláš s tím oddílem?

60 **Respondent:** No tak občas se sejdeme na Sauně, nebo jsou různé akce, jako lavinový kurzy s Karlem Křížem, nebo jsou tam kurzy feeridu v alpách třeba... Těch možností je víc.

61 **Tazatel:** Takže jaký máš cíle v lezení jsme probrali... Ještě bys něco doplnil k tomu co všechno pro tebe lezení znamená, když jsi říkal, že máš rád samotnou tu aktivitu, pohyb v horách, cestování, ještě něco...?

62 **Respondent:** Tak kamarádi. Určitě jako, skupiny nějakých lidí s kterejma se člověk setká na tej stěně, ať už je to boulder nebo na skalách, když se potkáme. Někdy se stane, že se setkáme i v tom Arcu, najednou z ničeho nic

tam prostě člověk potká kamaráda z Plzně.

63 **Tazatel:** Takže ty lidi kolem lezení vztah s těma spolulezcema je pro tebe taky důležitější?

64 **Respondent:** Jo určitě, no. Jako když se jede společně do hor nebo na nějaký výlet takhle po Evropě, tak je to hrozně fajn...

65 **Tazatel:** Takže ten vztah se spolulezcema je důležitější, protože...

66 **Respondent:** No je to strašně důležitý, při lezení... Právě v těch horách je strašně důležitý s kým člověk leze, s tím partnerem. Člověk k němu musí v něho mít úplnou jako důvěru a.. Taky si myslím, že je docela důležitý, aby jsme lezli jako podobný obtížnosti. V podstatě se mi několikrát stalo, když jsem jako by lez s někým kdo je začátečník v té vícedýlkové cestě, tak že sme dolezli do místa, kde najednou to nemohl přelézt třeba tu dýlku ani na druhým, nebo najednou dostal strach a chtěl dolů.

67 **Tazatel:** Takže výkonost toho spolulezce. A obecně s jakýma lidma rád jezdíš, nebo dokážeš to nějak popsat jaký typy lidí to jsou?

68 **Respondent:** Tak určitě pohodáři, musím je znát dýl, jsou to většinou samozřejmě kamarádi. I když taky jsem jednou udělal výjimku, třeba v případě mí přítelkyně tu jsem viděl... To jsme spolu byli na zájezdu ve frankenjuře a tam se ji viděl v podstatě pár dní a pozval jsem jí s sebou na cestu do Ospy do Slovenska no a tam jsem se seznámil víc... No a to byla taková výjimka, kdy jsem jako s sebou vzal na skály člověka, kterýho jsem neznal, to jsou většinou kamarádi, který znam několi let.

69 **Tazatel:** Takže jako jezdíš s nějakou stálou skupinou spolulezců/kamarádů?

70 **Respondent:** Hm. asi tak

71 **Tazatel:** A máš teda rád i ty ostatní lidi kolem lezení, jako když se potkáš s nějakýma cizíma lezcema na skále, tak si s nima rozumíš, nebo tak...?

72 **Respondent:** Jo. Tak většinou jo.

73 **Tazatel:** A čím si myslíš, že to je?

- 74 **Respondent:** No asi že máme nějakej společnej zájem. A taky když se potkáme na skalách, tak si tykáme i se staršíma lidma, to prostě, to k tomu nějak patří a nějak asi když děláme společnej sport, tak si tam všichni tykají, tak to je taky takový příjemný.
- 75 **Tazatel:** Tak jo. A mohl bys mi teďka konkrétně popsat, jak vypadá tvůj ideální lezecký den, či zájezd.
- 76 **Respondent:** Nejradaši mam, když se jede na víc dní, když se jede třeba na týden. Tak člověk přijede do nějaký lezecký oblasti, ideálně:) někde v horách no člověk se nějak seznámí s tou oblastí, vyleze tam pár zcest, nějak se rozleze, seznámí se s tím materiálem. Třeba se nám stalo, že jsme byli na Malorce a tam ten materiál byl dost hrubej a to lezení tam bylo takový specifický, dost těžká klasifikace... A tam mi trvalo třeba 4 dny než sem se s tím materiálem naučil lézt jo a pak asi poslední den před odjezdem, najednou se mi tam strašně zalíbilo a úplně jsem tam lezl a vůbec sem se tam nebál a strašně se mi to líbilo, takže asi to by byl takový ideální den, když se člověk probudí a má nějakou vizi, něco co by chtěl přelézt a pak se mu to poved. Úplně ideální by bylo probudti se na takový big wallový postely (prostě ve stěně)... Většinou spíme někde venku teda, třeba teďka jak jsme byli ve Francii a tam se mi líbilo, to je část Alp. Tam je to takový, že tam není moc lidí a je to docela dost veliký pohoří a není to tam takový moc známí. A tam se mi to líbilo z toho lidskýho pohledu, jsem byli třeba v kempu a tam bylo jako většina lezců, nebylo to tam vůbec snobský, člověk si tam mohl postavit stan, kde chtěl. Veliký kemp to byl a.. A bylo tam pěkný... Třeba tam byl ochod, ten taky měli zřejmě lezci, jakoby s potravinama a že tam ty ceny byli docela přijatelný i pro ty lezce, i když to bylo ve větší nadmořský vešce, takže tam nějak nerezžovali na tom, vyloženě jako nechtěli zbohatnou asi na těch lezcích.
- 77 **Tazatel:** Tak jo, a jsou nějaký lidi, s kterýma bych vyloženě nelezl, jako povahově?
- 78 **Respondent:** No tak... Nad tím sem nepřemejšlel, ale tak jako asi jo. Když si s nima nerozumle, tak bych s nima nelezl, nebo kdybych jim nevěřil, třeba úplně jako někomu, kdo drží úplně poprví jistítka v ruce bych asi jako nsvěřil svůj život, kdybych lezl nějakou těžší cestu, no. Tak už sem to jednou dělal, když jsem lezl na umělý stěně a někdo mě jistil poprví v životě a byl to takový pocit, jakokdybych lezl sólo.
- 79 **Tazatel:** A když bys to nějak celkově zhodnotil, myslíš, že ti lezení změnilo nějak přístup k životu nebo k nějakem věcem, přineslo ti to něco...

80 **Respondent:** No asi takovej životní styl celkově. Ale myslím si, že to má i negativní stránku, že člověk třeba potřebuje nějaký adrenalin, zní to trochu jako klišé, ale člověku to pak chybí, jo prostě. Já bych nedokázal jenom boulderovat, nelézt s lanem, mě se na tom líbí i ta stránka toho adrenalinu. Ale jako to je to negativní, jako když se člověk potřebuje nějak vybit a schází mu ten adrenalin tak si de zalézt.

81 **Tazatel:** A řekl bys jako, že jsou nějaký hodnoty který vyznýváš a který si získal díky tomu, že jsi začal lézt?

82 **Respondent:** No tak, třeba noví kamarády, který potkám takhle na lezení.

83 **Tazatel:** Hm takže se spolulezcema se stýkáš i mimo lezení.

84 **Respondent:** No určitě no, spousta lidí jsem potkal právě přes lezení a setkáváme se a děláme různý jako grilovačky, že to jsou kamarádi i na jiný aktivity, než jenom na lezení.

85 **Tazatel:** Tak jo, takže řekl bys třeba, že lezci utváří nějakou skupinu, často je slyšet spojení lezecká komunita?

86 **Respondent:** Hm. Tak já bych řekl, že jo. Tak jako nevím úplně jestli tvoří nějaký skupiny, ale myslím si že je určitě rozdíl mezi lezcema a třeba mezi fotbalovýma fanouškama... Tak určitě je rozdíl mezi lezcema a lidma, co nemají žádný sportovní záliby...

87 **Tazatel:** Takže lezení je podle tebe nějaký druh sportu?

88 **Respondent:** No já si myslím, že jo. Jako myslím si že je určitě nějaký rozhraní mezi sportovním lezením a lezením ve volném čase, nebo jak to říct v horách... Když vezmu soutěžní lezení na umělý stěně, tak to je jako trochu něco jinýho, to už je vyloženě jako lezení jako sport, jako takový závodění a tak

89 **Tazatel:** A to lezení v horách bereš to je podle tebe...?

90 **Respondent:** No to bych nebral jako sport, to už je vyloženě spíš jako tkovej... životní styl já nevím..)

91 **Tazatel:** Ty jsi vlastně taky účastnil nějakých závodů v lezení, takže vlastně

provozuješ i závodní lezení?

92 **Respondent:** Tak taky lezu, ale ne nějaký profesionálně. Tak jako to mě baví taky no. Byl jsem na akademických hrách ve škole, nebo na nějakých závodech na lokotce, nebo jsem zkoušel České pohár.

93 **Tazatel:** Ale teď teda chceš lézt spíš ty vícedélky?

94 **Respondent:** No mě to baví oboje, mě to baví všechno, postě (smích).

95 **Tazatel:** A baví tě to jakoby soutěžit s těma ostatníma?

96 **Respondent:** Jo, baví no. Když se koukam jak lezou ty další, je to zajímavý no. Určitě vždycky po těch závodech, na těch závodech se mi líbí taková ta motivace po těch závodech. Když potom přijdu a říkám si: Jo to sem tam zase pěkně zatrapčil, ale prostě tak budu trénovat. A to se pak víc věnuju v tom lezení, než třeba tomu kolu a tak. (smích)

97 **Tazatel:** Takže mimo lezení máš i jiný aktivity?

98 **Respondent:** No tak to kolo mě taky baví dost, občas si říkám, co mě baví víc, sem tam taky závodim na kole a... Jako na tom lezení mi chybělo asi nějaký první 3 roky když jsem začal, že člověk pořád nějak posiluje prsty nebo tělo, ale že to aerobní sport, mě prostě chybělo ještě nějaký pohyb, takže to kolo jsem viděl i jako doplnění...

99 **Tazatel:** Myslíš, že se lezci odlišují i nějak zevnějškem.

100 **Respondent:** Tak většinou je člověk pozná kvůli té postavě, většinou nejsou tlustý, nebo že mají na sobě lezecký oblečení, nebo člověk jede, vidí na autě nějakou nálepku...

101 **Tazatel:** A jsou nějaký pravidla, který mezi sebou lezci dodržují, nebo který se teda snažíš dodržovat?

102 **Respondent:** No třeba když jdu lézt nějakou cestu a vidim, tam nějaký lidi, co jsou blízko mě, tak se jich třeba zeptam, jestli tu cestu hodlají lézt, nebo třeba když už tu cestu slaňuju, tak se jich zeptam, jestli jí ještě třeba nechtějí lézt. Tak nějaká ta ohleduplnost, tam určitě je nebo by měla být. Nebo třeba na

umělý stěně, když jsou tam nějaký začátečníci, tak jim třeba, když mě poprosí jestli bych jim nevytáh cestu a cvaknul jim jí zezhora, tak proti tomu nikdy nejsem proti.

103 **Tazatel:** A nevzpomeneš si, jestli si se neúčastnil nějakých lezeckých tradic, nebo

104 **Respondent:** Teď nevím, asi ne, vždycky chci jít na Vánoce na Radyni, ale ještě jsem tam nebyl:)

105 **Tazatel:** A vzpomeneš si ještě na nějaký speciální slova nebo označení, co používáš při lezení, nebo co používají obecně lezci...?

106 **Respondent:** Tak třeba zapytlit, já nevím....

107 **Tazatel:** A co nějaké rituály před lezením, neděláš něco před lezením než nastoupíš do cesty?

108 **Respondent:** Občas nosim na závody nějaké přívěšek, ale to nosim i při jiných věcech, třeba na zkoušku. No někdo vlastně říká, že když si nandá lezečky ve stoje, na jedny noze, tak že bude mít potom štěstí

109 **Tazatel:** Ještě si vzpomeneš na nějaké odlišnosti od jiných sportů třeba?

110 **Respondent:** No myslim si, že třeba na těch závodech, co jsem viděl na tom českým poháru, tak tam nepanuje taková rivalita, že oni se ti lezci i když vidí lézt protivníka, jako soutěžícího, tak že se ho snaží heceovat, jsou jakoby s ním a že by na něj křičeli, nebo mu přáli, aby spadnul, to prostě není jo. Třeba u tenistek se mi zdají, že jsou dost proti sobě, jako že se nemaj rádi. A to u těch lezců vůbec není. Tak to se mi líbí na těch závodech, že se povzbuzujou k lepším výkonům, ikdyž je to soupeř.

111 **Tazatel:** Tak když už jsem u těch závodů, tak vnímáš i mimo to závodní lezení nějakou soutěživost obecně v lezení, když lezeš soutěžíš s někým?

112 **Respondent:** No tak jako, jo určitě při těch závodech, když už člověk někoho zná nějakýho kamaráda, tak se ho jako člověk snaží přeléz a má z toho radost, když se to fakt povede. Takže soutěživost v tom je, ale taková ta zdravá. V těch vícedélkách, tam si myslim... Často člověk cítí, že třeba jsou tam nějaký zahraniční lezci, to se mi stalo, že jsou hodně ambiciózní a že si myslí, že ty tam nemáš, co dělat, že jsi začátečník a jako často se mi stalo, že valej rychle

nahoru, lezou okolo tebe, cvakaj exprsky do tvejh expresek, vyloženě tě takhle přelzou na tom štandu, tě objehnou a je to třeba nepříjemný, že ti házej kameny na hlavu, jako třeba neúmyslně jo, ale... Takže jsou i tady (v tradičním) takový ambiciózní lezci

113 **Tazatel:** Jasně takže i v tom tradičním lezení se může projevit nějaký ambicioznost či soutěživost, ale pro tebe soutěžit s někým, to pro tebe není cíl v tom tradičním lezení

114 **Respondent:** Pro mě ne, ale tam ty lidi to nevnímaj jako soutěživost jako že by nás chtěli předhonit a bejt tam dřív, ale tam jim jde o to, že si chtějí zachovat to svoje tempo a jsou arogantní vůči nám, který jsem pomalejší, což mi vadí... Jejich tempo je pro ně na prvním místě a my jsme pro ně úplně jako cizí.

115 **Tazatel:** Jo tam jde o tu neohledupnost, asi.

116 **Respondent:** No, no jako kdyby se s náma nějak domluvili, tak my bysme je před sebe pustili...

117 **Tazatel:** Tak jo. No a myslíš si, že se nějakým způsobem dají poměřovat vůbec ty výkony na skále, jestli to vlastně vůbec jde mezi sebou nějak soutěžit?

118 **Respondent:** No tak já si myslim, že určitě, tak tam se hodnotí taky styl... No i když na ten styl už se taky tak časo nekouká, jde o to v jakým je to případě no... Je tam taky obtížnost tý vícedékly, kolik má dýlek, kde to je, v jakejch horách, v jakej nadmořskej vejšce. Takže určitě se ty výkony daj poměřovat.

119 **Tazatel:** A ty se takhle třeba poměřuješ s jiným lezcema?

120 **Respondent:** Ne tam mi jde vyloženě o to prostě vybrat si oblast, kde se mi to líbí, jako jde tam spíš o můj vlastní prožitek z cesty, než že bych tam byl za účelem se s někým poměřit a překonat někoho.

121 **Tazatel:** A jaký máš názor na hodnocení cesta na skalách?

122 **Respondent:** Tak jako ta klasifikace, je to asi oblast od oblasti, člověku to různě sedne, tak je tam ta klasifikace, jak jí tam stanovili ty prvolezci, jako respektuju to většinou... a někdy k tomu mam třeba výhrady, ale spíš je to jako že to poměřuju, v tý jedný oblasti tak tam jako vylezu 5 sedmiček a pak je tam jedna, která je tam jedna, která se mi zdá jako jiná, ale často to bejvá

způsobený tím, že třeba se tam uloupne nějakej chyt, nebo to člověk leze jinak, je to takový specifický. Ale tak jako ta klasifikace je dobrá pro to porovnání ani ne tak s ostatníma, ale sám se sebou, že člověk vidí, že se zlepšuje, taková motivace...

123 **Tazatel:** A ty si vedeš nějakej deníček těch cest, co lezeš?

124 **Respondent:** No deníček jsem si zavedl na lezci, ale ze začátku jsem měl tendenci velký množství cesty tam psát, všechny 6tky 5tky, abych jich tam měl velký kvantum, to bylo asi, že jsem se chtěl trochu srovnat třeba s těma ostatníma lezcema, právě s tím Honzou V., ale pak jsem zjistil, že to o tom tak nějak není, tak jsem si tam pak zapisoval jenom ty hodnotnější, a... tedka je to spíš, teď tam nezapisuju nic...

125 **Tazatel:** A řešil jsi tam ten žebříček těch deníku?

126 **Respondent:** Ne to jsem právě neřešil, to jsem neřešil, ale zase tě to motivuje, když jsem třeba byl na těch skalách, tak jsem si říkal, budu to mít OS nebo flash, tak zase jako má to ten motivační účinek, jo že se člověk snaží víc.

127 **Tazatel:** Takže to pro tebe není soutěž.

128 **Respondent:** Ne, ne je to taková vlastní motivace, no. Ale jako aby to mělo nějakej větší význam, tak bych musel jezdit víc na skály, aby bylo pravidelnější, takhle to mám spíš jako sezóní já nevím 2 měsíce, já nevím, že sem tejdenně na skalách, že tam vylezu víc cest a pak měsíc dlouho tam zase nic nezapišu.

129 **Tazatel:** A myslíš že to má obecně smysl ten žebříček na lezci?

130 **Respondent:** No tak pro lidi, co lezou víc, co to mají víc profi tak si myslím, že jo. Já si myslím, že to srovnání je zajímavý no. Ale pro lidi je zajímavý se podívat, kdo za ten rok měl hodnotnější výstupy, třeba se koukam na hory, jako kdo nejvíc toho vylezl na horách. Takže je to takový spíš pro zajímavost.

131 **Tazatel:** A když to vezmem teďka nějak obecně to lezení tak, jak teďka vnímáš ten současný vývoj? Ty lezeš 7 let, tak nevím jestli za tu dobu pociťuješ nějaký změny?

132 **Respondent:** Tak já si myslím, že se to vyvíjí dobrým směrem, že se furt udržují jako nějaký tradice a třeba v tom sportovním lezení jsou další supr

výkony, třeba Adam O. Myslím si, že je to docela zajímavý jako, že se to vyvíjí docela dynamicky, že i takový špičkový lezci začnou časem posouvat třeba i do hor, že to začnou předvádět třeba i v Himalájích. Já si myslím, že to má budoucnost a taky že se leze daleko víc férovým stylem, to znamená jako, že se nelezou hákovačky, ale že se leze volně. Jak se lezlo v 70. letech po nejtech, tak to si myslím byl hodně špatnej přístup...

133 **Tazatel:** Tak pro tebe je nejhodnotnější výstup po vlastním, volné lezení a na sportovních cestách OS... A je něco, co by ti vadilo, jako nějaký přístup k lezení?

134 **Respondent:** No tak kolikrát se mi nelíbí třeba v Německu, jak si našahávají exprsky, třeba jako první člověk pochopí, že se bojí lézt nejištěně, ale pak když někdo nacvakává 2, 3 tak to už je takový divný... Jo pak když vadíme, že když si to pak zapíšou OS, jo... Jako je důležitý podle mě v tom lezení být spravedliví k sobě, lhát si do vlastní kapsy.... Pak mi přijde trochu zbytečný takový to rychlo lezení, jako ale úplně to neodsuzuju

135 **Tazatel:** A když lezení provnáš třeba s jinými aktivitami, nebo sporty cítíš tam nějaký rozdíl?

136 **Respondent:** Tak já mám rád i jiné sporty, většinou jsou ale individuální, jako zase moc nemám rád kolektivní sporty, nebo ne nemám rád, ale moc mi nejdou, nebo na ně nejsem šikovnej, na míčové hry třeba nejsem vůbec šikovnej, tak se tomu trochu vyhejbam, asi tak...

137 **Tazatel:** Takže lezení bereš jako individuální..?

138 **Respondent:** Individuální... Ne tak jako individuální, ale v ten okamžik když člověk leze, tak leze sám za sebe a to mi na tom přijde individuální, ale na druhou stranu je tam člověk s těma kamarádama a člověk i při tom lezení vnímá toho kamaráda dole, kterej ho povzbuzuje. Takže nedalo by se říct, že je to úplně individuální, ale zase to není týmový, že jo... I když, když to tak vezmu tak to vícedylkový lezení to už je v podstatě takovej týmovej sport, jo... Taky jsem lezli třeba ve 3 a to mi taky nepřišlo špatný, na tom se mi líbilo, že jsem byl v každé okamžik dvá na štandu, že tam člověk není sám a má si tam s kým povídat...

139 **Tazatel:** A jak vnímáš organizovanost v lezení?

140 **Respondent:** Tak jako lezení si organizujeme sami. Ale tak pro tu národní reprezentaci to asi smysl má. No ale zase když je člověk na skalách a přijede tam nějaký zájezd organizovanejch lezců, tak to úplně příjemný není... Takže ta organizovanost není mým stylem.

141 **Tazatel:** A když jsi jezdil na ty závody, tak vás někdo trénoval?

142 **Respondent:** No měli jsme tréninky ve škole, jenomže to bylo pod vedením ..., kterej není lezec a vůbec tomu nerozumí. To mi na tom vadilo, že je to v podstatě takový organizovaný neorganizovaný. V tomhle smyslu by se mi líbilo, kdyby nás měl nějaký dobrý trenér, kterej by nás trénoval, k tomu aby jsme se nějak zlepšovali, to bych si klidně nechal poradit. V tomhle bych se nechal trochu organizovat, ale pak jako v tom volném lezení, když pak jede člověk někam na dovolenou, tak to se mi hrozně nelíbí... Taky jsem jednou byl účastníkem zájezdu ve Frankenjuře, kterej organizoval kamarád a tam jsme byli na týden s velkou partou lidí a tam jsme měli apartmán a jezdili jsme na skály a to už mi připadalo moc organizovaný a moc velká tlupa lidí. Takže mám radši menší zájezdy, jedno dvě auta, to se mi zdá dobrý....

143 **Tazatel:** Jo, hm. A myslíš, že by mělo cenu nějaký upevňování pravidel v lezení, nebo já nevím, jestli jsem se tě teďka ptala na pravidla, vnímáš vůbec v lezení nějaký pravidla?

144 **Respondent:** Nebo tak nějaký jako etický pravidla, co se týče slaňování třeba, že člověk nehobluje slaňovací kruhy, když tam nacvičuje něco na druhým, tak to je takový nepsané pravidlo, ohleduplnost, nebo když leze na nějaký stěně, tak tam nevrta žádný svoje vlastní jištění nebo tam netluče žádný svoje skoby a takovýhle, nebo na pískovcích, že se tam nezakládají friendly, protože je to měkčejší materiál... Jako tyhle mi připadají takový směrodatný, to se snažím dodržovat...

145 **Tazatel:** A ty teda, když říkáš etický, tak ty jsi se naučil od těch ostatních spolulezců, nebo?

146 **Respondent:** No, no asi tak... Nebo taky by se měli dodržovat zákazy lezení v nějakých oblastech, kvůli hnízdění ptáků a tak...

147 **Tazatel:** Ale tak třeba to jsou psané pravidla, ty jsou někde uvedené třeba na těch pískovcích?

148 **Respondent:** Tak ty jsem tam nikde napsané neviděl, ale funguje to docela rychle, jakmile by tam člověk tyhle pravidla porušoval, tak místní domorodci by ti to rychle vysvětlili a nemají daleko k fyzikálnímu vystupování...

Rozhovor Vítá

- 1 **Tazatel:** Takže na úvod jestli bys mi mohl sdělit nějaké základní informace o sobě. Kolik je ti let, co děláš, pracuješ, studuješ?
- 2 **Respondent:** Je mi 28. Pracuju jako zámečnick, na plnej úvazek.
- 3 **Tazatel:** A ty jsi studoval tedy...
- 4 **Respondent:** Střední školu.
- 5 **Tazatel:** A teďko teda k tomu lezení... Považuješ lezení za sport, nebo jak bys popsal, co děláš?
- 6 **Respondent:** Jo považuju to za sport. Jinak já vyznávám všechny styly lezení, ale věnuju se jenom některejm no jako třeba. Tak teda to skalní lezení mě uspokojuje nejvíc, nebo lezení v horách, ale třeba stěny spíš než třeba jako to co dělá Tráva, že chodí na ty 4000, furt to beru jako, že je to lezení ale mě by to tolik nebralo.
- 7 **Tazatel:** Takže tě nejvíc baví asi to lezení na menších skalách i vícedélky?
- 8 **Respondent:** Jo, jo...
- 9 **Tazatel:** Takže jezdíš i na ty vícedélky?
- 10 **Respondent:** No snažim se taky občas.
- 11 **Tazatel:** A co třeba bouldering?
- 12 **Respondent:** Bouldering spíš mam, spíš jako v rámci tréninku, než že bych jezdil jenom na bouldery to ne, to já radši s lanem.
- 13 **Tazatel:** A ty jsi teda říkal, že to co leze tráva (VHT) to by tě nenaplnovalo nebo...
- 14 **Respondent:** Takhle mě by se to asi líbilo, ale není to to k čemu tíhnu.
- 15 **Tazatel:** Jo takže to není tak, že bys byl proti nějakému stylu vyhrazenej?
- 16 **Respondent:** Ne to nejsem, já to beru všechno, že je to sport, jo. Každý má svůj

přístup a já to prostě беру tak jako... Občas mam teda řeči...

17 **Tazatel:** A teda ty občas lezeš i na pískách ne?

18 **Respondent:** No to mě baví hodně, to mě hodně baví.

19 **Tazatel:** A bereš to jako zvláštní styl lezení na písku?

20 **Respondent:** Já si nemyslím, že je to něco jinýho, ale myslím si, že to spíš není tady pro nás pro Plzeňáky, takový jako to tradiční jo, že my to tady nemáme, tak pro nás je to takovej jinej svět. On to tak trochu je takovej jinej svět, ale myslím si, že kdyby sme třeba byli oba z ústí, tak nám to přijde, že to je normální lezení. Myslím si, že je to stejný lezení jako tady na skalách, ale myslím si, že my tady v Plzni k tomu máme takovej přístup, že z toho je takovaj ten strach, že je to něco jinýho... Jako je tam trošku něco jinýho, ale že na to nejsme zvyklí, takhle asi.

21 **Tazatel:** Tak jo a jaký pravidla nebo zásady při lezení dodržuješ?

22 **Respondent:** Tak já uznávám pravidla takovejch těch oblastí, jako pískovcoví pravidla uznávám, věčný téma magnézium, v Sasku se nesmím, tak to dá rozum. Je to povolený, tak je to moderní nebo všichni to využívají tak proč ne. A pak je třeba takový to jestli prostě lezu nějakou stěnu a teď jestli se chytnu expresky nebo takhle, tak samozřejmě to uznávám, tak jak je to podle těch pravidel, no. Ty styly přeletu uznávám. Je to pro mě, já se tomu nikomu nechlubím spíš jako pro svoji útěchu...

23 **Tazatel:** A ty si vedeš deníček?

24 **Respondent:** Soukromej jo nikam to nezveřejňuju, jenom pro sebe. Na lezci nic nemam.

25 **Tazatel:** Jinak ještě nějaký jiný zásady dodržuješ?

26 **Respondent:** Jo tak to sem nad tím přemýšlel, jasně nechci se zabít, nebo zranit jo, takže prostě když je možnost, když je člověk v úzkých a je možnost se chytit stromu, tak se ho prostě chytnu. Takhle jo nejdu do extrému...

27 **Tazatel:** A když lezeš ty vícedelky, tak dodržuješ nějaký jiný pravidla nebo?

28 **Respondent:** No tak snažim se, třeba když vim, že pode mnou leze nějaká jiná dvojice, nebo někdo, tak samozřejmě bejt ohleduplněj vůči nim jako neshazovat

kameny, ale mě to přijde, že to jsou furt logický věci, že to nehrnu jako bezhlavě...

29 **Tazatel:** A ty jsi v oddílu někde?

30 **Respondent:** No jsem u Zalabáka, ale tam sou ve směs takový starší lidi. Tak samozřejmě spolulezce беру jako kamaráda, kamarádku tak jako že ten sport děláme v podstatě třeba spolu, jo když lezeme třeba tu dlouhou stěnu tak sme tam obá.

31 **Tazatel:** Ještě v tom oddílu si proč?

32 **Respondent:** Já sem tam tak nějak náhodou já sem se přimotak, když sem začal lézt k těm matadorům starejm. Sem zkoušel s mim kamarádem z Prahy lézt a tak nějak jsme byli samoucí a potkal sem Zalabáka, no on se mi jako ujal, takže takhle sem se dostal k tůt' em lidem, takže já sem, mě učil takový ty starý věci takvou tu klasiku, takovou tu jak lezou oni. Takže já sem začal tak jako s nima objíždět ty skály, tady kolem Plzně furt sem se učil...

33 **Tazatel:** Takže kdy jsi vlastně začínal lézt?

34 **Respondent:** Takže já sem vlastně, no lezu nějakých já nevím 9 let. Ten kamarád mě k tomu v podstatě přived, my jsme teda oba dělali společnej sport jinej, my jsme dělali kanoistiku, no a v rámci tréninku tý kanoistiky jsme chodili v Praze běhat do Hluboček a tam jsou Hlubočetský plotny. No a on mi říkal: "Hale tady se leze a já taky trochu lezu, tak zejtra veme sedáky a zkusíme to." Tak sem si to takhle zkusil, no a pak mě to začlo bavit.

35 **Tazatel:** A co tě teda na tom začalo bavit, takhle ze začátku?

36 **Respondent:** No že to je něco jinýho. Je to takovej jinej sport než to co sem do tý doby dělal, do tý doby sem dělal tu kanoistiku a byl to takovej jakoby drill, takový jako jít na vodu, do posilovny, běhat a pak byly někdy závody a když třeba tam člověk zajel ty závody docela slušně, tak měl člověk takovej pocit toho štěstí tý radosti, že tomu věnoval to... A v tom lezení je to takový, že to můžeš prožít skoro pokaždý, takovej ten pocit takovýho toho štěstí, když se tě podaří něco vylézt a můžeš to lézt jako kdykoliv a soupeříš jakoby se sebou a nemusíš čekat na ty závody, kde budou všichni ostatní... Takový jiný to je. Jo a že jako, že mam prostě... Třeba se mi podaří vylézt nějaká 7čka a je taková těžká záludná a na vrcholu mam potom takovou radost z toho, že se mi to povedlo, jo. Stejně tak to bylo při tý kanoistice, ale tam si musel čekat no, při tom tréninku to člověk tak nepocítil, z toho pocitu takovýho se mi to začalo líbit, že sem tam překonával sám sebe, začal...

37 **Tazatel:** A pak si začal lézt se Zalabákem...

38 **Respondent:** No to byla velká škola.

39 **Tazatel:** A ještě si vzpomeneš, co tě na tom bavilo, nebo jste asi jezdili s víc lidma už...?

40 **Respondent:** No jezdili sme s víc lidma a hlavně mě bavilo, že jak sem byl takovej samouk a jezdil sem jenom s tím kamarádem, tak to bylo takový náhodný. A s tím Zalabákem to zacalo bejt intenzivnější, my jsme jezdili 2krát v tejdnu a o víkendu a on mi futrt bral na různý nový místa na Kozelku, na Polínka a takhle a takže to pro mě bylo takový nový a furt něco novýho a postupně sem viděl, že se trošičku i zlepšuju, taková útěcha vnitřní...

41 **Tazatel:** A myslíš si, že tě to nějak změnil to lezení tvůj přístup k životu, nebo že tě to nějak změnilo?

42 **Respondent:** Víš, že si myslim, že jo, ale nevim jestli to je jako věkem, že se měním. A nebo je to tím, tak jako mi to pomáhá řešit různý situace, já nevim i nějakej problém v práci třeba, když si z toho člověk dělá starosti. Takhle člověk zjistí, že to vůbec nejsou starosti, že třeba při tom lezení je to kolikrát nebezpečný... Jo ž já nevim jak bych to řek.

43 **Tazatel:** JO. Že prostě při tom lezení...

44 **Respondent:** Že si uvědomuješ jako víc ten život, takový moc filosofický... Jo že třeba když se nepohodnu se šéfem, tak to vlastně není nic proti tomu, když bych třeba nekde, třeba v Labáku (řečno s takovým nadšeným hlasem) pod kruhem zrovna vyhučel, jo že ty hodnoty jsou někde jinde a pomáhá mi to, že když si třeba i vzpomenu na nějakou tu krizovou situaci, jo prostě to mi tenkrát bylo trošku i hůř, tak tůto nic není...

45 **Tazatel:** Ty už si nějaký hodně krizový situace zažil?

46 **Respondent:** No, ale jako třeba to bylo takový, že by to dopadlo dobře, ale nechce se ti. Víš takový to člověk by se prolít.

47 **Tazatel:** No jasně při tom lezení musíš mít nad sebou docela kontrolu...

48 **Respondent:** No musíš se soustředit na to, když nechceš spadnout.

49 **Tazatel:** A jak pravidelně valstně lezeš, nebo kolik času věnuješ lezení?

50 **Respondent:** Tak jak kdy, přes zimu tak 2krát tejdně...

51 **Tazatel:** A to jako trénuješ spíš?

52 **Respondent:** Spíš jenom trénuju, ale tak jako v rámci toho, že mě to baví, takže jako trénuju ne za nějakým účelem konkrétního nějakýho cíle, ale za účelem toho, že chci aby se mi z jara lezlo dobře a protože mi to baví. Mě baví to trénování...

53 **Tazatel:** Jo a ty trénuješ na stěně nebo na boulderovce?

54 **Respondent:** Na stěně na boulderovce.

55 **Tazatel:** No a potom v létě?

56 **Respondent:** No v létě tak už je to, že víkendy se snažim trávit na skalách...

57 **Tazatel:** A to jezdíš většinou s víc lidma nebo, nebo jaký máš pak ty cíle na těch skalách?

58 **Respondent:** Většinou podle toho, tak se řekne tenhle týden se řekne já nevim "jedeme na Kozelku", tak se jede na Kozelku no a zalezu si na Kozelce a konkrétně nejedu si tam pro nějakej přelez, to už musí jo bejt, abych třeba tu oblast znal natolik, že tam je třeba něco co sem nelez a vyloženě třeba po tom toužil, ale je to takový vyjimečný... Spíš si jako jedu zalézt, protože mě baví si zalézt a bejt s lidma, bejt venku s těma kamarádama s kterýma si čkověk rozumí.

59 **Tazatel:** Hm jasný. A plánuješ teďka jet někam léz tu vícedélku, nebo kolikrát za rok jezdíš na nějaký ty vícedélky?

60 **Respondent:** Ted' sem byl jenom jednou, ale pravidelně třeba tak 2krát, ono to víckrát nejde...

61 **Tazatel:** A to lezeš jako jak...

62 **Respondent:** V Dolomitech, nebo ve Švýcarsku, nebo v Arcu, takže takhle...

63 **Tazatel:** Jo a to si vybíráš nějaký víceděky, že se ti líbí, nebo?

64 **Respondent:** Vybírám si to v průvodci no, víceméně spíš po sportovních no... Ted'ko poslední roky už řeším obtížnost, že si třeba jako chci vylézt i něco těžšího, a v tu chvíli koukam jestli to je klasika, nebo už sportovně dělaný... Takže těžší ale sportovně odjištěný. A třeba klasiku si dam třeba lehčí, tak samozřejmě koukam jestli na to mam nebo ne.

65 **Tazatel:** A věnuješ se ještě nějakým jiným aktivitám, nebo je lezení pro tebe to hlavní?

66 **Respondent:** To jenom právě přes tu zimu, že běžky no to mě hrozně baví, tak trochu člověk chodí cvičit na tu loďenici, kde jsem začínal, tak se tam ukázu jednou za tejdén a většinou tam přijdu, chci si zacvičit, ale rozpovídám se, víš, takže ono už na to cvičení ani nedorazím...

67 **Tazatel:** A když potom v létě lezeš, tak přizpůsobuješ tomu třeba nějak práci, nebo obecně přizpůsobuješ svůj čas lezení?

68 **Respondent:** Tak když chci někam ject, tak si nahlásím dovolenou to je jasný...

69 **Tazatel:** JO. a svůj volnej čas taky trávíš jenom tím lezení?

70 **Respondent:** No, tak zrovna když mam chuť ject lézt a nebo, tak jedu lézt o víkend. Když třeba musím mít chuť jet na kolo, tak... Štěpánka chce jet na kolo, tak třeba holt jedu na kolo, ale je to spíš o tom, co zrovna chci, třeba se to změní, za dva roky, nebo třeba i letos už změní... Třeba už se mi nebude chtít jet lézt třeba oba dva dny, tak

71 **Tazatel:** A zatím tě to baví... A jak je teda tvuj ideální lezeckej den?

72 **Respondent:** To je od pátku večer do neděle do večera... Třeba ted' mě hrozně bavilo, že sme vyrazili třeba do toho Labáku no a těšíš se, že tam budeš do tý hospody, tam potkáš ty známí, co si tejdén neviděl, tak nějak se tam kecá, druhej den vstaneš s takovým tím, tak co dneska a deš se podívat na něco, něco si třeba vybereš v tom průvodci, tak tůto to bych chtěl a pak pod tím stojíš a říkáš si, tak dneska ne, tak příště, no ano příště se člověk do toho nepustí. A zase jedeš v neděli a říkáš si potom "sem to měl zkusit" Je to zaměřený víc na to lezení, ale ono toho člověk moc nenaleze...

73 **Tazatel:** Jo, tak na oddíl sem se ptala, to jsi mi říkal, proč si členem toho oddílu?

74 **Respondent:** No že sem se přimotal k těm starcům a oni mi to nabícli. Jako v podstatě mě to nic nepřináší, že jsem v tom oddílu, jenom jako že jsem v ČHS, nic víc pro mě tam není...

75 **Tazatel:** A k čemu máš to členství v ČHS?

76 **Respondent:** Já nevím (smích) Oni říkali, že je to dobrý, že můžu jet do tater no a ještě jsem tam nebyl. Potom do Ádru je za to vstup zadarmo, jinak tam se ještě taky teda nebyl. Takže jako je mi to k ničemu a spíš to беру tak, že přispívám tím jakoby na tu, na to správcovství těch skal...

77 **Tazatel:** A ty občas jezdíš na nějaký jejich akce?

78 **Respondent:** No jezdím na poslední slanění, to je taková společenská akce. To jsme mívali na Kapucínkách, nebo míváme to tam a tam je perfektní tábořiště, takže se udělá velkej oheň, Zalabák pořeže půlku lesa. Udělá velkej oheň, pak jeden kamarád, kterej není v oddílu přiveze uzený maso, takže se tam přijede udělá se oheň, trochu se jde zalézt, podle toho jaký je počasí, pak se jde k ohni. My jsme to měli tak různě jednou dokonce i začátkem října, že jako, že máš poslední slanění a stejně potom ještě lezeš, že to jako není, že by si s tím skončila, spíš jde o to že se tam ty lidi sejdou, je to spíš o tý společenský akci, než konkrétně o tom lezení, že kdyby tam člověk jel i bez lana, tak tam prostě člověk pojedje jenom tak.

79 **Tazatel:** A kdo to vlastně vymyslel to poslední slanění, to už je asi dlouhá tradice, co?

80 **Respondent:** No já si myslím, že to vzniklo, že lidi jako turistili, to mi říkal Zalabák, že spíš jezdili na vandry takhle a z toho začali lézt, vyjeli na vandr prostě s kopačkama a potom začali lézt... Tak to mi vlastně říkal Jetík, oni spolu vlastně lezli, oni mají spolu Medu Bedu, a on mi říkal jetík: " My jsme to nebrali jako se to bere teď, my jsme netrénovali, my jsme prostě jeli na vandr, vyrazili prostě ráno večer někam na skály no a jestli tam vylezli 2,3 cesty za den, udělali si to oheň a takhle asi vzniklo i to poslední slanění.

81 **Tazatel:** A co máš teďka za cíl v lezení?

82 **Respondent:** Mam, já mam v lezení za cíl jet v létě do Labáku a je mi jedno, co tam polezu, konkrétní cesu nemam. Prostě se mi to tam hrozně líbí, ta příroda ty cesty a tak...

83 **Tazatel:** A máš ještě s lezením spojený nějaký hodnoty, nebo co ti lezení vlastně obecně přináší nebo přineslo?

84 **Respondent:** Tak třeba spoustu kamarádů jsem potkal novejších, jo.. Já sem byl pořád na tej loděnici, to je takovej uzavřenej okruh lidí, a najednou sem se dostal k tomu lezení a začal jsem poznávat nový a nový lidi z jiných oddílů a prostě jak se ty lidi takhle potkávají na těch skalách a začnou se zdravit, začnou se bavit, začnou se setkávat třeba v tej hospodě a jako ta komunita těch lidí, co člověk zná, tak se jako rozšiřuje tak to mě to přineslo prostě...

85 **Tazatel:** Jo že to kamarádství je pro tebe na tom důležité?

86 **Respondent:** To si myslím, že v těch jiných sportech asi moc není, no i když ono to je taky. Toho kamaráda z Prahy jsem měl přes kanoistiku.

87 **Tazatel:** Takže v tom lezení si ty lidi i tak nějak rozumíš... Řekl bys, že si rozumíš se všema lezci?

88 **Respondent:** No já bych řekl, že se to škatulkuje, že taky nejsou taky lezci jako lezci, ale to si člověk vybírá ty lidi, ty kamarády v tom lezení stejně jako v normálním životě si myslím já.

89 **Tazatel:** Jo. Takže už jsme trochu mluvili o té odlišnosti s jinými sporty, přijde ti teda, že se lezení odlišuje nějak od jiných sportů?

90 **Respondent:** No sport to je, něco to určitě je, jestli je to jako jiný když to srovnám s tím lyžováním, tak je to jiný. Tak to lyžování je takový jako, když si jdeš zaběhat. Ono je to vlastně to samí...

91 **Tazatel:** Jo takže to je jedno, tak jak si myslel, že se ti lezci škatulkují?

92 **Respondent:** No jako že právě leze různý typ lidí, že třeba potkáš takový jakoby rádoby lezce, který prostě hroší jenom to, aby vylezli něco těžkýho... Víš ale to není ta komunita ke kteréj já se řadím...

93 **Tazatel:** A ke kteréj komunitě se teda řadíš?

94 **Respondent:** Já sem teď lezec, který trochu běhá na lyžích a přes léto jsem teda běžkař, který trochu leze. (smích)

95 **Tazatel:** Takže podle toho, co mi popsal, tak máš asi rád lidi, který si jedou zálež, ale neřeší třeba ty čísla...

- 96 **Respondent:** No všechno je takový o tý přírodě no prostě mě to baví bejt pod tou skálou něco vylézt, spát v tej přírodě, sem rád s těma lidma, co maj taky přístup k tej přírodě, který tam jedou kvůli tomu, že se jim tam líbí a ne přelezt nějaký ty čísla.
- 97 **Tazatel:** A myslíš si, že tihle lezci se vyznačují nějakým zvláštním charakterem, chováním?
- 98 **Respondent:** To je právě to, že je škatulkuju, že jsou takový ty rádoby lezcí, ty co tam jedou jenom za těma číslama, tak se... na to nějak blbě odpovídá. Když potkam toho lezce lezce, tak ten je mi sympatickej, jenže pak potkam toho rádoby lezce a ten už od pohledu je mi prostě nesympatickej. (A teď si z toho respondent začal dělat srandu) Oni to třeba nejsou zlí lidi, já je třeba ani neslyšel promluvit, ale to zase si myslím, že je problém ve mě... (teď nějaký nesmysly) Ale tohle, co sem teď říkal, se nevztahuje jenom k tomu lezení, to i třeba na těch běžkách, já třeba na běžkách potkam lidi, který jedou v teplákách jenom tak to a vim, že jsou to lyžaři a takový, že maj ten vztah k tej přírodě i jako lyžaři nebo běžkaři a to je u těch lezců taky a samozřejmě pak tam potkáš takový ty rádoby běžkaře, co maj hadry na sobě a lyže a vybavení a ničí tam třeba stopu ostatním víš jako...
- 99 **Tazatel:** Takže jsou ty sympatický ty lezci se vztahem k přírodě i k nějakým zásadám ohleduplnosti...
- 100 **Respondent:** Hm, jo, jo. Takže takhle si to myslím, že to není jenom v lezení, ale v celým mim životě, jako v práci, na běžkách.
- 101 **Tazatel:** Jo teďko my jsme se bavili už o tom posledním slaněním, ještě si vzpomeneš na nějaký já nevím speciální tradice nebo pravidla, co dodržujete?
- 102 **Respondent:** Pro mě nic zvláštního není, pro mě je jakoby všechno nový, jako i těch 8 let furt je něco novýho, u těch starej lidí co sem třeba. Třeba zrovna ten zalabák jo, ty dřív lezli tak, že lezli, více méně, že se dostávali nahoru, no takže on prostě někde to bylo těžký, tak se chyt no, ale mají vylezenou cestu. V dnešní době už je trend jinej, prostě kdyby si se chytla někde exprsky, nebo smyčky, takže už se to nepočítá, je to rozdělený do těch stylů o kterejch sme se bavily, který samozřejmě já uznávám (myslí RP, PP, OS). Ale uznávám i ten styl lezení, že se prostě chytne baví ho to to lezení, baví ho to a chce lézt, že to dělá prostě pro zábavu, nelikviduje skálu, nepřidává jištění nebo něco tu přírodu jako když neničí tím svym jednáním, tak si myslím, že je to všechno v pořádku.
- 103 **Tazatel:** Vzpomeneš si taky ještě na nějaký speciální výrazy, co lezci používají?

104 **Respondent:** Tak jsou tam ty terminologie, že jo, jsou tam i vulgární terminologie něčeho, ale mě to nepřijde, že je to zvláštní něco, jako... fichtle, špagát, rajbas

105 **Tazatel:** Myslíš, že jsou nějaký omezení v tom, kdo může provozovat lezení?

106 **Respondent:** Rodinný. Ale jako stejně bude lézt jenom člověk, kterej chce lézt a který ho to baví.

107 **Respondent:** Tak je to fyzický sport, já vyznávám fyzický sporty, který... že třeba u toho curlingu mě nepřijde, že je to sport, mě přijde, že je to hra, ale neřek bych že je to sport, on na to nemusí chodit běhat trénovat pravidelně. No a při tom je to na olympiádě. To si myslím, že lezení by taky klidně tam mohlo být, že je to spravedlivej sport, spravedlivější než třeba krasobruslení.

108 **Tazatel:** Tak a jestli bys ještě zhodnotil jak vnímáš obecně současný vývoj nebo stav toho lezení, docela teď přibylo lidí, co lezou ne?

109 **Respondent:** To si myslím, že je to tou přístupností toho vybavení, prostě pudeš kamkoliv do krámu a můžeš si to koupit. Můžeš si objednat kdekoliv nějaký kurz lezení, jsou umělý stěny, kde najednou ty lidi zjistí, že lezení je poměrně v uvozovkách bezpečný, pokud se dodržujou nějaký ty pravidla, tak můžou začít lézt. Třeba před těma 20ti lety ten materiál neexistoval, tady v čechach určitě ne. Já si to samozřejmě nepamatuju, ale byli to samozřejmě takový víc nadšenci, si to šili doma a byli to takový víc nadšenci, než teď. Já si myslím, že to bylo dřív dobrodružství jako před těma 20ti lety, 30ti lety. Jo že dřív já třeba dřív bych asi nelez, já bych ňák nechtěl bejt na kroucenym laně někde navázaněj, nevím no. To už byla to jiná doba.

110 **Tazatel:** Myslíš jako dřív, když nebylo to vybavení...

111 **Respondent:** Jako třeba za Zalabákovi éry. Já nevím, nevím, nebyl jsem v tej době. V dnešní době já jdu a koupím si ty nejlepší lezečky, finančně jsou třeba drahý, ale můžu si je koupit, můžu si to dovolit. Téměř... Jo to boulderování spoustu lidí chodí jenom boulderovat a jenom na umělku a taky si myslím, že to není špatně, že to je odvětví je to sport. Mě to nevadí, protože s těma lidma se opravdu na těch skalách nepotkam...

112 **Tazatel:** A kdyby ses tam s nima potkal, tak...

113 **Respondent:** Tak by mě tam vadili, protože by mi tam drželi cestu.

114 **Tazatel:** A jak to vidíš s organizovaností v lezení?

Respondent: Já si myslím, že je v tom docela anarchie, já si myslím, že je to organizovaný míň než dřív. No dřív byly víc ty oddíly. Byly víc ty oddíly a kdy si chtěl jet někam lézt, tak si musel bejt ve svazu a... No je fakt, že v dnešní době je to o penězích, když máš peníze, můžeš jet do Španělska, můžeš jet do Francie, uděláš si dovolenou...

Rozhovor Jindra

- 1 Tazatel: Kolik je ti let? Co děláš, jaký máš zaměstnání, vzdělání? 00:01:24-5
- 2 Respondent 2: Je mi 30 let. Pracuju jako programátor na volný noze a studoval jsem vysokou školu. 00:01:44-9
- 3 Tazatel: Jak by jsi vymezil styl lezení, který provozuješ, nebo jak bys popsal, to co děláš? 00:01:56-0
- 4 Respondent: Tak moje lezení je hlavně sportovní lezení, lezu hlavně po skalách a nejvíc mi baví asi lezení těch sportovních cest, dobře odjištěných na jihu Francie, Španělska i v tý Juře... Takže na skalách. Vlastně jenom na skalách. 00:02:15-4
- 5 Respondent: Takže spíš ty sportovní cesty, nějaký vícedélky? 00:02:19-3
- 6 Tazatel: Vůbec, spíš sportovní dobře zajištěný. 00:02:24-6
- 7 Respondent: A co třeba bouldering? 00:02:27-7
- 8 Respondent: Bouldering jenom v tréninku, jakoby. 00:02:34-0
- 9 Tazatel: A jaký vztah, nebo spíš názor máš na ostatní směry lezení nebo vyhraňuješ se proti nim? 00:02:37-3
- 10 Respondent: Vůbec se proti nim nevyhraňuju, ale jsou mi naprosto, vlastně jako naprosto nedotčený. 00:02:53-4
- 11 Tazatel: A jak bys teda popsal sportovní lezení, jakýma pravidlami se při něm řídíš? 00:02:53-2
- 12 Respondent: Tak já se snažím lízt všechno na RP nebo na PP, čili teda... Co se mi poslední dobou docela líbí je nacvičování cest, což jsem teda před tím nedělal, dřív jsem se všechno snažil lízt OS a to mi pak 3 roky zpátky pustilo a od té doby hodně nacvičuju, což teda spousta lidí neuznává, ale mě to přijde supr, právě... 00:03:25-6
- 13 Tazatel: Ještě nějaký jiný obecný zásady dodržuješ při lezení? 00:03:25-4

Rozhovor Jindra

- 14 Respondent: Nějaký morální. 00:03:30-8
- 15 Tazatel: No třeba... 00:03:31-3
- 16 Respondent: Tak morální, třeba nešlapat do cizích cest a tak, jako třeba v tý Francii je to pohoda, v tý Juře je to občas takový kontroverzní. No když jako lezeš cestu a vedle tebe je 8ka a je zcela evidentní, že se tam chyty neberou a někdo to leze přes ně, tak... Takže tak, takže to se snažim nedělat. 00:03:59-4
- 17 Tazatel: A tyhle pravidla máš od někoho převzaný, nebo...? 00:04:06-8
- 18 Respondent: To jako vnitřně cejtím. 00:04:10-9
- 19 Tazatel: Vnitřně, takže nesleduješ nějaký lezce, vzory... 00:04:12-6
- 20 Respondent: Ty to myslím si že ne, snažim se k tomu přistupovat co nejvíc férově a tak jak to cítím. 00:04:17-6
- 21 Tazatel: Takže ty pravidla si vytváříš sám. 00:04:19-6
- 22 Respondent: Přesně tak, jo. 00:04:18-7
- 23 Tazatel: A když teda vyznáváš ten sportovní styl, tak jaký vztah máš k tomu tradičnímu lezení? 00:04:37-2
- 24 Respondent: Takle jako tradiční lezení mi nevadí, mě vadí to přenášení tradičního lezení na... Tuto mě jako docela dost překvapilo takový tradicionalistí, co mají potřebu přelezat ty sportovní cesty tradičně. Já nevím jestli si viděla, jak lezou třeba ten Tepich v tom Süs, lezou tam po vlastním cestu která je normálně odjištěná, vlastě ji ničí tím vlastním jištěním a tím jí ničí a ta cesta na to není... Takže jedine takhle, ale jináč tradiční lezení mi přijde náhodou dobrý, to jsou docela frajeři. 00:05:04-6
- 25 Tazatel: Takže v tom tady nevidíš nějakou rivalitu? 00:05:08-0
- 26 Respondent: Vůbec. 00:05:08-4

Rozhovor Jindra

- 27 Tazatel: Třeba v Anglii to řeší dost, ale tady jsou třeba zase písky. 00:05:19-1
- 28 Respondent: Tak lidi na pískách jsou zvláštní, že jo... Je to taková zvláštní komunita, mi přijdou takový takový hodně sebestředný a namyšlený a... 00:05:32-9
- 29 Tazatel: A ty jsi někdy lezl na pískách? 00:05:31-4
- 30 Respondent: No párkrát jsem tam lezl, ale právě ty lidi mi úplně nesedí. Víc mi sednou takový ty uvolněný jižanové než... Přijde mi, že všichni ti pískaři jsou dost namyšlený, nebo ne namyšlený ale dost. 00:05:45-1
- 31 Tazatel: A v čem tě přijdou lepší ti Jižani? 00:05:48-3
- 32 Respondent: No takový ty Francouzi jestli víc a Španěláci, takový ty pohodáři, jako že ty pískaři mi občas přijdou, že jsou příliš namyšlený a... 00:05:59-6
- 33 Tazatel: Jako že se s tobou ani nebaví, nebo? 00:05:59-9
- 34 Respondent: Třeba, třeba no asi tak. Teď jak jsem tam byli, jestli znáš Karla Bělinu, taková legenda prostě, to je strašnej nafoukanec, člověk kterého já bych třeba... s tím bych nechtěl lízt. 00:06:11-8
- 35 Tazatel: Tak jo. A jak dlouho vlastně lezeš? 00:06:15-7
- 36 Respondent: Ty jo lezu možná nějakých 18 let. 00:06:20-8
- 37 Tazatel: Jo. A vzpomeneš si jako kdy jsi začal a s kým? 00:06:24-5
- 38 Respondent: No začal jsem s tátou. Já nevím mě bylo třeba 10, 12 a začali jsme tady na skalách kolem Plzně, vid' Radyně... 00:06:34-5
- 39 Tazatel: A táta byl teda taky lezec? 00:06:33-7
- 40 Respondent: No, jo. Vlastně ještě můj nevlastní táta. 00:06:49-3
- 41 Tazatel: A vzpomeneš si, co tě na tom lezení poprvé zaujalo? 00:06:48-8

Rozhovor Jindra

- 42 Respondent: No on ten můj vývoj lezení byl takový zvláštní. Když jsem začínal lízt, tak se mi líbilo takový to lezení 4ek 3jek a tak nějak... mi to bavilo jako lízt nahoru. Jenom asi nezávisle na stylu lízt nahoru a pak nějak jsem se dostal na střední, tak jsem začal chodit sem na Pajdu a tady se to úplně změnilo. Tady jsem začal trénovat, začali mi právě bavit ty sportovní cesty a lízt jakoby co nejvíc čistě a... 00:07:17-5
- 43 Tazatel: Takže ze začátku jsi jezdil lízt jako s tvým tatím a ještě s nějakýma lidma? 00:07:20-9
- 44 Respondent: No, no. Oni měli takovou partu, takových možná těch klasiků (smích). A s těma jsme lezli na Žďáru a na Radyni a tak. 00:07:33-1
- 45 Tazatel: Takže to tě bavilo dostat se.... 00:07:31-5
- 46 Respondent: Dostat se jenom nahoru. 00:07:31-4
- 47 Tazatel: A nějak to okolo ty lidi... 00:07:37-6
- 48 Respondent: No musí říct, že tady právě tohleto okolo ta parta těch lidí a to, to přišlo až s tím, když jsem začal lízt sám. Že tady právě tím, že tady (s tátou) to byla nějaká parta, která už byla nějakým způsobem uzavřená, že jako by starší, tak tam to taky nebylo... Právě když jsem přišel sem do Plzně a sem tady na Pajdu, tak tady jsem poznal lidi s kterými jsem pak začal jezdit a ta parta se začala utvářet trošku, jakoby ta má lezecká parta. 00:08:00-1
- 49 Tazatel: Jo takhle. A ty vlastně ti vyhovovali nebo zaujali tím stylem, co lezou a tak? 00:08:02-1
- 50 Respondent: No jasně a i tím věkem vlastně. 00:08:05-8
- 51 Tazatel: Takže je to pro tebe jako důležitý ty lidi kolem... 00:08:06-4
- 52 Respondent: No to rozhodně, myslím, že lidi v lezení jsou pro mě fakt důležitý. Že třeba... No já nevím, jestli to můžu říkat... Jako mam lidi s kterými bych lízt nejel. Dřív jsem si myslel, že ne ale opravdu na tom strašně záleží.
- 53 Tazatel: Jo a myslíš si, že to lezení změnilo nějak tvůj přístup k životu. 00:08:42-5

- 54 Respondent: Ty jo... Já už si nepamatuju, kdy jsem nelez. Já si myslím, že můj, můj život je celej v hodně věcech... že vždycky, jako když se začalo něco kazit, tak to lezení vždycky bylo... Víš že lezení mi přijde jako můj celej život...
00:08:58-8
- 55 Tazatel: Takže už si nedokážeš představit, že bys nelezl? 00:09:06-7
- 56 Respondent: Já jsem vlastně dva roky nelezl. A to bylo špatný no, musím říct, že teďka když lezu, tak je mi o hodně líp. (smích) 00:09:09-1
- 57 Tazatel: A dokázal bys říct, proč to tak je? 00:09:17-8
- 58 Respondent: Hm je to strašně zvláštní. Protože je spousta věcí, kterých mě jako nadchne a hned jakoby pustí a to lezení je asi jediná věc, která mi drží tak strašně dlouho a vlastně nevím proč... ale přijde mi to dobrý. 00:09:29-1
- 59 Tazatel: Tak zkus říct, co tě na tom baví... 00:09:33-0
- 60 Respondent: Tak baví mi, to že je člověk venku, že se kousne, to právě mě baví strašně moc, jako líz teďka ty těžký cesty opravdu na maximum.
00:09:40-6
- 61 Tazatel: Takže ten pocit při tom lezení je pro tebe hodně důležitěj? 00:09:41-5
- 62 Respondent: No asi tak, lezení je hlavně jenom o pocitech. Si myslím, nebo...
00:09:49-4
- 63 Tazatel: A jaký přesně pocity to jsou? 00:09:48-3
- 64 Respondent: No mě strašně baví jako... Šáhnout si na dno je špatný slovo, jo, ale strašně mě baví, když přijdu pod tu cestu, která je třeba nelezitelná a pak právě... To je na tom nacvičování super, že ty opravdu třeba tam nastřílíš třeba 15 pokusů a ještě na to trénuješ doma a zlepšuješ si ty kroky, pak tam přijedeš a přelezeš to. Pak třeba když jsem byli v tom Chorru, tak já sem tam lezl to Lurdes, to 8ačko. Já se na to strašně těšil, ne prostě světový 8a a pak jsem to vylezl asi pátým pokusem, a byl jsem strašně zklamanej, ne jako: Ty jo já jsem chtěl lézt něco těžkýho.(smích) Takže prostě mě na tom lezení baví, že se člověk prostě kousne a fakt v tom musí bojovat. Takže vlastně ten boj, to je,

Rozhovor Jindra

vlastně sranda. Že když se to nepovede, tak se nic neděje a když se to povede, tak je to super. Takže tady to mě baví vlastně nejvíc. 00:10:38-9

65 Tazatel: A jak je to se strachem, bojíš se při lezení, jak to vnímáš, je to součást lezení, co tě baví? 00:10:43-5

66 Respondent: No, tak jasně že se bojím, ale tím, že lezu sportovky, tak míř 00:10:48-2

67 Tazatel: Kolik času teda věnuješ lezení? Ono to lezení je pro tebe asi hlavní aktivita? 00:11:11-7

68 Respondent: Hm, vlastně nema jinou aktivitu. Jedinou aktivitu, co dělám je to lezení, ale lezení jsem letos počítal, jsem byl vlastně 96 dní na skalách. Takže lezení věnuju fakt hodně času. 00:11:27-9

69 Tazate: Takže v zimě trénink? 00:11:27-0

70 Respondent: V zimě trénink a... Přes léto co to dá, tak jezdit ven. 00:11:35-4

71 Tazatel: A nějaký teda jiný aktivity? 00:11:38-2

72 Respondent: No běham, ale to je kvůli tomu lezení. Tedko jsem začal cvičit gymnastiku třeba. 00:11:44-9

73 Tazatel: Gymnastiku? 00:11:43-8

74 Respondent: Tady je čvičení na gymnastiku. Ještě právě s Bláží a Brouk občas chodí. 00:11:54-4

75 Tazatel: Takže dalo by se říct, že přizpůsobuješ svůj čas, práci nějak lezení? 00:12:11-3

76 Respondent: Hm přizpůsobuju no. Vlastně i práci kterou jsem si vybíral po škole... Já jsem šel na vejšku kvůli lezení, abych měl čas na lezení. A když jsem si vybíral práci, tak jsem si vybíral práci u Hopa (Jeden z Plzeňských lezců, který si s dalšími lezenci založili vlastní firmu, aby si mohli určovat pracovní dobu a jezdit na skály, firma později málem zkrachovala, protože se jezdilo víc na skály než pracovalo.), abych tam měl čas na lezení, protože jsem věděl, že u Hopa to pude. A když jsem potom začal znova po tom problému s

rukama pracovat, tak jsem začal podnikat proto abych měl čas na lezení.
00:12:44-7

77 Tazatel: Jsi vlastně členem nějakého oddílu? 00:12:56-9

78 Respondent: Hm sem členem tady toho USK lezec a vlastně z důvodu toho, že když lezu dobře, tak mam tady tuhle tu stěnu. 00:13:03-0

79 Tazatel: Takže si tam vstoupil abys mohl chodit sem na boulderovou stěnu?
00:13:05-8

80 Respondent: No jasně. Hm mě tady takovýhle organizovaný členství úplně jako nelákal. Tady to mam spíš jako kvůli tý stěně. 00:13:17-1

81 Tazatel: A pořádá oddíl nějaké společné akce? 00:13:25-9

82 Respondent: Ještě dřív jsme dělali nějaký akce jako na Kozelce (lezecká oblast na Plzni severu u Nečtin) a tak. Teďko už se to tak trošku rozpadá, opravdu víc kámošů mam mimo oddíl a ty chodí tady lízt k nám. 00:13:32-4

83 Tazatel: A ten oddíl založil...? 00:13:33-7

84 Respondent: To byl Sikáč vlastně, ten Bolek tady ta parta. 00:13:40-6

85 Tazatel: Proč lezeš už si mi vlastně řekl, ještě bys k tomu něco dodal, co protebe lezení znamená? 00:13:56-7

86 Respondent: Tak asi... jinak bych asi neměl, co dělat (smích). Co mi lezení přináší... Vlastně mi toho i hodně odnáší, ty jo. 00:14:24-4

87 Tazatel: Takže nejvíc tě na tom baví ta pohybová aktivita a ty lidi okolo...?
00:14:34-6

88 Respondent: Lidi okolo ty jsou pro mě STRAŠNĚ důležitý... Že mě podpoří v lezení. A musím říct, že jsem přemýšlel, že kdyby jako, kdyby nějaký lidi nebyli, tak si myslím, že bych ani nelez. I když čistě lezení je pro mě strašně moc, ale zároveň je to pro mě strašně moc tím, že tam mam ty lidi kolem sebe... Ty lidi který mam. A kdyby nebyli, tak bych se třeba dal na bouldering, nebo já nevím.

00:14:54-5

89 Tazatel: A čím tě jako pomáhaj... 00:14:54-7

90 Respondent: Já nevím, já vim, že třeba některý lidi s těma bych lézt nemohl, třeba, že prostě to je nafoukanej paňák, to je člověk, kterej mi třeba jako na skalách nesedí, kůli takovej lidem právě já nelezu, že mam rád takový čistý lidi, což si myslím, že tady ta osoba není. 00:15:24-1

91 Tazatel: Tak a teď mi popiš jak si představuješ svůj ideální lezecký den. 00:15:49-6

92 Respondent: To je teďka můj každéj den, protože skoro každéj den lezu. Pro mě ideální je vstát brzo, zacvičit si nějakou jogu, nebo nějakou takovou blbinu no a potom vyrazit do skal, většinou s někým s kým mi to fakt sedne, letos se mi teda povedlo párkát lézt s někým s kým mi to nesedlo a není to ono. A ideální je. 00:16:53-9

93 Tazatel: A co ti s ním nedeslo? 00:16:53-6

94 Respondent: No já rád jezdím do skal s lidma, který chtějí lízt... To se mi taky stalo, že některý lidi lízt nechtějí a pak to nestojí za moc, protože pak mi to taky nebaví, protože mam pocit, že ten člověk je tam jenom kvůli mě a to mi nebaví. Pro mě je ideální, že ten člověk s kterým jdu lízt tak si zaleze první, utáhá se, je spokojenej a jestli zbyde pak nějak čas na můj lezení, to už je jedno. A večer, večer víno:) kecá se o cestách, vymýšlíš programy 00:17:35-7

95 Tazatel: A máš nějaký hodnoty či zásady spojený s lezením, který si přenášíš do normálního života. 00:17:53-2

96 Respondent: Tak mohe hlavní zásada je hlavní bejt férovej, to si myslím, že jak i s tím lezením, tak i v tom podnikání, který teďko dělám jako, který mě začíná teďka bavit pdobně jako to lezení, taky taková hra. A to je asi taková hlavní zásada. Nechovat se jako svině:). 00:18:10-0

97 Tazatel: A myslíš si, že lezení může nějak ovlivňovat hodnoty člověka? 00:18:17-4

98 Respondent: Hm myslím si že jo, ale já už to právě nepoznam, já asi jak už lezu dlouho... A já myslí si že v lezení se pohybujou lidi, která jsou takový jako

přirozeně férový, že třeba já jsem scháněl nějaký lidi zase k tomu busnisu, nějakým způsobem jsem potřeboval něco dělat a lidi který jsem sehnal jsou lidi z lezení. Teďko vlastně Milan (jeden z plzeňských lezců věnující se převážně boulderingu), tak... A vim prostě, že to udělá, že ty lidi, který poznáš z lezení, tak potom... Že je to taková záruka toho, že s tebou nebudou jednat úplně jako to... 00:18:43-7

99 Tazatel: Jako že myslíš, že lidi, co lezou, že...? 00:18:46-1

100 Respondent: Že možná ten sport shromažďuje takový lidi, který jsou takový ryzí no. Možná si jenom fandim... No jsou upřímný takový, ale možná že je to jenom taková iluze:) Ale nevim, myslím ž ejo. 00:18:58-0

101 Tazatel: A teď teda, něco o těch lidech kolem lezení, máš pocit, že lezci vytváří něco... že mají něco společného? 00:19:11-2

102 Respondent: No myslim si, že určitě jo. To je vlastně jak sem říkal, že prostě ty lezci... Je to že já bych nemohl lízt s někým jako kdo mi sedí. To je vidět i tady u Honzáče, jak se ty lidi tam schází a ještě dřív se jezdilo do Jury. Teďko třeba tenhle rok se to nějak nepodařilo, ale dřív vždycky ve Spiezu (ve skalních oblstech ve Frankenjuře) hromadná akce Plzeňáků. A i s těma lidma třeba když teďka jsme se potkávali s tou Katkou Chudobkou (1. žena v žebříčku na lezci), ona leze strašně hustě a ta je z Prahy, a to sou lidi, který prostě tam potkáš, pak už jako vidíš, že sou to lidi, který už k tobě patří, jako taková smečka prostě. Takže kdybys jí někde potkala a o něco jí poprosila, tak jako ti vyhoví... A to si je potkala jenom 5krát na skalách a už jsou to kámoši, už patří k tobě. 00:20:00-7

103 Tazatel: Jako že i v normální životě, jako by i v jiný situaci... 00:20:02-8

104 Respondent: Jo, jako že když jí potkam na chodníku a řeknu že něco potřebuju, tak si myslim, že to pude... Ale možná že to je nějaká moje představa, ale asi jo. 00:20:08-3

105 Tazatel: Takže, že to podopruje i vztahy mimo..? 00:20:12-0

106 Respondent: No jako hodně přátelství a... tak to tam určitě je. 00:20:14-8

107 Tazatel: A co si teda myslíš, že mají lezci společného? 00:20:33-2

- 108 Respondent: No tak možná ta láska k tomu sportu, že jo, k těm skalám, k tý přírodě... Si myslím, že to je spojuje a všichni ví že to mají rádi stejně a že vlastně to lezení je supr tím, že tam nikdo nic nehrotí, ne. Že i když já lezu těžký... že to je úplně jak jsem to říkal, že to... já lezu 8a a někdo leze 6a, tak si stejně tak dobře večer pokecáme, je to takovej naprosto zvláštní sport, že to v jiným sportě ani tak není... Ale já jsem nikdy žádnéj jinej sport nedělal, takže nevím...:) 00:21:02-5
- 109 Tazatel: Tak to nevím, jestli bys dokázal zhodnotit čím lezení liší od ostatních sportů? 00:21:14-3
- 110 Respondent: No to právě nevím, že jako... Ten výkon je tam strašně relativní a... Tím že to je sport hlavně o pocitech, což si myslím, že fakt je, tak ty pocity můžeš mít stejně tak v 6ačku jako v něčem šíleným a... To bych řek, že je o trošku jiný... 00:21:34-4
- 111 Tazatel: Takže máš pocit, že v tom lezení nejde o to vylézt co nejvyšší číslo nebo co nejvýšše? 00:21:38-1
- 112 Respondent: Ne, to si myslím, že v tom lezení je důležitý prožít si tu cestu tak, aby tě uspokojila... Jakmile tě uspokojí, tak je to jedno jestli to byla cesta za 6a nebo za 8b. Proto si myslím, že si ty lidi tak rozumí, ne, že i jí si strašně dobře pokecam s lidma, který nelezou... Což si myslím, že v jiných sportech jako moc není, že když jsem třeba dřív chodil na fotbal, tak mi přišlo, že tam byla taková hierarchie, prostě že ten kdo kopá líp, je jako lepší. A to v tom lezení mi nepřijde, nebo jako třeba nějaký lezci to tak cítí, právě třeba ty pískaři jsou takový jako vyhranění, že když jsem potkal nějaký v Juře, tak než zjistili, že lezu těžký cesty, tak tě ani nepozdraví. 00:22:23-3
- 113 Tazatel: Takže myslíš že ty čísla berou víc? 00:22:24-5
- 114 Respondent: Jo, jo. Ačkoliv říkaj, že ne tak si právě myslím, že jo. 00:22:27-5
- 115 Tazatel: A myslíš si že si mezi sebou rozumí i lezci z různých stylů, jako třeba z boulderní? 00:22:40-1
- 116 Respondent: Myslím si, že jako takhle, že boulderisté jsou takový víc samorostí a takový ty lidi... Myslím si že to sportovní lezení, jak ho praktikuju já po tom vážně, tak tam se scházej ty největší socky a zároveň pohodáří jo... Pískaři mi přijdou takový namyšlený, boulderisté jsou takový samorostí a tady... to už je jako dobrý. 00:23:02-7

- 117 Tazatel: Tak jo. Myslíš, že se lezci vyznačují nějakým zvláštním stylem, povahou nebo v oblečení? 00:23:09-3
- 118 Respondent: Jo určitě myslím si, že lezci spoustu věcí jako nehrotí... Jak sem měl možnost spoustu lidí, co lezou zažít, tak jako fakt nic nehrotí, nic není problém většinou, a to mi přijde supr. Když potom jedná s lidma s kterýma podnikám, s kterýma musím jednat a občas to vidím, tak si říkám: Ty jo, co to je? 00:23:27-2
- 119 Tazatel: A proč si myslíš, že to tak je? 00:23:44-2
- 120 Respondent: To je asi nějak spojený s tím... Jako že v tom lezení, prostě se sebereš a vypadneš, jedeš někam a že to tak prostě zjistíš, že ty priority jsou někde jinde, než prostě vydělávat tady prachy a hrotit nějaký kraviny. Vlastně to jako zjistíš, že když jedeš ven, tak ti tam nic nechybí. Jsi tři tejdny venku a nic nepotřebuješ. To mě tu přijde, když tě někdo seřve prostě, že jako něco nefunguje, říkáš: "Co? klídek to se spraví" a to právě ty lidi, co jsou tady do toho zabředlí a jezdí na 14 dní k moři, tak to prostě nemaj. Prostě v tom lezení tak je takovej trend, je tady tak jako víc těch volnomyšlenkářů. 00:24:44-7
- 121 Tazatel: Takže jsou to lidi, který vyznávají... 00:24:44-8
- 122 Respondent: Svobodu, no. Myslim si že to lezení je hlavně o tej svobodě a vlastně i ten pocit, co ti dává to lezení tý konkrétní cesty, tak si ty lidi pak přenáší do toho širšího, do toho svého širšího života. Tak takhle si myslím, že to mam já. To je prostě, že se soustředíš jenom na to, jako třeba v tý józe, na tu jednu činnost a to já dokážu jenom v tom lezení, opravdu když lezu, tak jenom lezu a když tady to zažiješ, tak zjistíš, že všechno ostatní jsou jenom prkotiny. 00:25:30-8
- 123 Tazatel: Napadne tě ještě něco, čím se můžou lezci odlišovat? Zevnějškem, slengem.... 00:25:41-8
- 124 Respondent: No to už neplatí moc dneska, dřív o sebe lezci moc nedbali, já už jsem skorol relik. 00:25:58-0
- 125 Tazatel: Vzpomeneš si na nějaký speciální výrazy, co se používají mezi lezcema 00:27:02-4
- 126 Respondent: Tak dvourstovka, jednorstovka, rajbas, nebo takový ty hecovací

Rozhovor Jindra

slovíčka, na rybu, lišta, krimp - zavřený úchop, oblíny. 00:28:38-2

127 Tzatel: A sleduješ třeba nějaký videa, nebo lezecký časopisy weby? 00:28:38-6

128 Respondent: Taky no, já strašně rád sleduju ty videa s tím Sharmou, kterej je s těma klukama, který vidim, že je to baví. Že třeba jsem zklamanej z toho Čarodějova učně, že Adam Ondra je lezec, kterej mi naproso nesedne, Adamovo vztah k lezení mi nepřijde takovej čiste. Třeba když ho vidim a spadne a křičí (často velmi sprostě nadává), přijde mi že nemá něco vyřešenýho. Tak třeba koukam rád na videa se Sharmou, kterej mi přijde, že právě naprosto ryzí, že k tomu přistupuje, tak že je to taky celej jeho život a vlastně... A to mě strašně motivuje, když vidim jak leze a v těch jeho projektech se posouvá, tak to je vlastně i lezení, který dělám já. 00:29:49-8

129 Tazatel: Jako tvůj vzor? 00:29:50-5

130 Respondent: Já nema vzor. Ale asi mě trošku ovlivnil, když nad tím ted'ka tak přemejšlim, že jako vlastně já to dělám dost podobě a taky mě to strašně baví. 00:29:56-6

131 Tazatel: Takže se na to koukáš, aby tě to motivovalo? 00:30:01-7

132 Respondent: No já se nepotřebuju motivovat, to asi ne, spíš jako mi přijde fajn, že to někdo vidí podobně. 00:30:08-9

133 Tazatel: Jo. Ještě si vzpomeneš na nějaký odlišnosti, podobnosti? 00:30:36-5

134 Respondent: Hm. Co mi ted'ko přijde zajímavý, třeba ty lezecký páry. To mi přijde takový zvláštní, když ty lidi horolezou a ňákou delší dobu spolu vydrží, tak už spolu potom lezou... Vlastně jsou spolu furt, tráví spolu víkendy a mě to přišlo super třeba na těch že oni mají ještě společnou práci. Takže celej rok jsou prostě spolu. To je úplně neskutečný.

135 Tazatel: A ještě něco? 00:33:30-3

136 Respondent: Tak jako to lezení mi přijde takový hodně individuální, jako že tam člověk jede hodně na sebe. když lezeš tak je to jenom tvuj, jako i když nic nevylezeš tak je to jenom tvý. A vlastně nikoho jinýho to nezajímá. A tak je to podbný asi se spoustou sportů, který jsou takhle individuální. Třeba hodně lezců ted'ka začalo skákat s padákem, takže tady s těma sportama. 00:34:06-0

- 137 Tazatel: A jak vlastně vnímáš vývoj v lezení za tu dobu, co lezeš, zěnilo se za du dobu něco, jako obecně? 00:34:47-2
- 138 Respondent: No určitě, já když jsem začal lézt, tak tady bylo právě hodně těch klasiků, takovejch který neuznávali to sportovní lezení, a přijde mi, že teďko i když spíš před těma 5ti lety to sportovní lezení tady u nás bylo strašně in, jako všichni chtěli trénovat strašně a strašně lízt a teďko zase poslední rok. Přijde mi že prostě ty lidi nemaj chuť trénovat tak moc, že třeba já když jsem před těma 3 rokama lez, tak všichni chtěli strašně trénovat a myslim že teďko to ty lidi nechtějí dělat proto, že vidí, že si to užijou stejně době v těch 8čkách 9kách jako v těch10kách a prostě teď ta společnost je taková, že chtějí všichni vydělávat ty prachy a... Dřív to bylo takový divočejší, všichni jsou teďka našťelovaný na to, že budou po škole vydělávat už jenom ty peníze... Že spousta dobrejch lezců, který v době kdy jsem před těma 3 rokama lez, tak je kosili a byli na vejšce, já už jsem pracoval a lezli strašně dobře a jakmile začali pracovat, tak prostě z toho lezení úplně odešli. Že asi to vydělávání peněz je naplňuje víc, nebo že nemaj čas... nevim. Myslim si že teďka ten trend takovej, že bud výrazně míň lezců, co lezou těžký cesty. Lezení se jako určitě rozšiřuje a že ty lidi, co polezou polezou spíš lehčí cesty... Myslim, že těch lidí, co budou chtít opravdu dřít a lízt, takový ty hobby lezcí jako já, který chtějí lézt fakt ty těžký cesty na který už musíš fakt jako trénovat, tak těch bude si myslim míň. 00:36:38-4
- 139 Tazatel: A myslíš, že je to škoda? 00:37:10-8
- 140 Respondent: No chvilku sem myslel, že je to škoda a pak sem si říkal, že bude alespoň místo v cestách. Takže asi ne. Ale zase když se s těma lidma, co lezou stejně těžký cesty co ty, tak s těma si hned sednu a jsou z nás kámoši. 00:37:44-3
- 141 Tazatel: A myslíš si, že se teda víc rozvíj to sportovní lezení? 00:38:09-2
- 142 Respondent: V podstatě, že ty lidi, co teďko přijdou, tak spíš lezou ty sportovní cesty a je to i tím, že... Já jsem vlastně začínal na skalách a teď většina těch lidí začíná na umělý stěně a z tý umělý stěny se dostanou do skal a z těch skal třeba až do hor. Zatim to dřív mi přišlo, že to bylo opačně, že ty lidi byli jako chodcí, turistí z toho se dostali na nějaký cvičný skály a potom... Umělý ještě nebyli akdyž jse začínal já v těch 12ti, tak to taky ještě nebyly. 00:38:35-4
00:39:55-7
- 143 Tazatel: A co si myslíš o vlastně profesionalizaci v lezení a rozšíření závodního lezení, myslíš si že lezení teď víc organizovaný? 00:39:45-9

- 144 Respondent: Takhle myslím si, že v Čechách rozhodně organizovaný není a třeba ve Francii, když jsme tam před těma 10ti lety jezdili, tak organizovaný bylo. A Francie je třeba země, kde to lezení, tam to lezení je jako fotbal pomalu, fakt. Tam mají prostě na každý škkole stěnu, přijedeš normálně tam jezdí školy lezecký. Ale v Čechách to nikdy organizovaný nebylo a vždycky ty pokusy, to selhalo. 00:40:24-2
- 145 Tazatel: A myslíš si, že je to špatně? 00:40:22-6
- 146 Respondent: Mě je to jedno. Tak jako já bych byl radši... Kdyby se to pojímalo jako ve Francii, tak by mi to nepřišlo špatný. Ale přijde mi, že takovej ten Českéj způsob, takovej ten humpoláckej, to není úplně ono. Ale právě to závodní lezení je trošku ještě jiný. 00:40:37-1
- 147 Tazatel: A ty máš nějaký konkrétní cíl v lezení, jako v přezení nějakých čísel? 00:41:19-7
- 148 Respondent: Mým cílem je lízt:) Ale mám teďka takovou hranici 8b, když ho vylezu... Mam takovou životní hranici, to je 8c+ to mam dokonce dvě cesty, který bych chtěl vylízt a myslím, že mam ještě tak 10 let čas, že pak už to nepude, takže když se mi to podaří do 40... 00:41:51-1
- 149 Tazatel: A je to hlavní cíl toho tvýho lezení? 00:41:53-4
- 150 Respondent: Hm, nebo zatím je to hlavní cíl, a až ho splním, tak si najdu nějaký jiný cíle. Že i když ty lidi vylezou ty těžký cesty, tak u toho lezení nějak zůstanou, třeba jezdí do hor a ty cíle maj jiný. Takže si myslím, že to v tom lezení já budu úplně do nekonečna. 00:42:22-1
- 151 Tazatel: JJeště něco k těm pravidlům nebo k organizovanosti? 00:42:32-3
- 152 Respondent: No myslím si že ta organizovanost by nebyla špatná právě z toho pohledu, že když vidíš lidi co jezdí do skal, tak já mam občas strach, že ty skály zavřou... Když přijedeš do Jury a vidíš tam Poláky, který tam stanou prostě v místech, kde se stanovat nesmí, tak jenom čekáš, až to Němce nasere a ty jo... A prostě to začnou zavírat, nebo udělaj vstupný a... Myslím si, že tady z toho pohledu, ale to asi není o tý organizaci ale to je o tom svědomí každýho a právě tím jak začíná lízt čím dál tím víc lidí a lidi, který k tomu třeba nemaj ani takovej vztah jako já, nebo jako... Já do tý Jury chci jezdit ještě 20let, a tak se

tam podle toho chovam, když tam přijedou Poláci, který si tam ožerou držku a za vesnicí tam prostě dělají bordel a spí v místech, kde by neměli, tak to...
00:43:23-3

153 Tazatel: Tak to je teda asi tím, že ty lezci co lezou dlouho tak ty zásady maj...?
00:43:32-8

154 Respondent: Tak maj, no. Ty ostatní ne. My jsem i říkali, že by nám nevadilo, mít nějakou celoevropskou permici... Ale fakt to jsem říkal letost, protože to jsem se na ně fakt nasral, úplně to není možný, ne. Protože oni tam udělali fakt bordel, dělali tam kravál, to bylo fakt kousek od vesnice a druhý den když odjeli pryč, tak všude flašky rozházený... 00:43:58-1

155 Tazatel: A vnímáš v lezení nějakou soutěživost? 00:46:17-0

156 Respondent: No určitě. Myslím si, že je, jako že třeba i deničky na lezci jeden čas já jsem to docela řešil, ale myslím si, že ta soutěživost už se jako posunula, že teďka už to tak trošku upadá a i u mě to tak upadá... Myslím si, že ta soutěživost v tom lezení, co dělám já, je o tom že se kousnu a je to pro mě důležitý, že jako, že vlastně už... Někdy mi na tom záleželo bejt před tím babsem v deničku, tak jako takovej hec. A teďko to vidím tak, že to opadlo nějak a ta soutěživost je hlavně o tom, že chceš kousnout sebe, že chceš vidět, že v tom prostě bojuju a... 00:46:50-9

157 Tazatel: Takže je to spíš taková vnitřní soutěž sama se sebou? 00:46:50-0

158 Respondent: No, jasně. 00:46:51-0

159 Tazatel: A myslíš, že se dá vůbec nějak soutěžit navzájem mezi lezci, protože o té obtížnosti se pořád diskutuje? 00:47:01-1

160 Respondent: No to je otázka, no jako myslím, že lezení na umělý stěně jako soutěživý být může tam ty podmínky jsou stejné, ale zase dneska na skalách tam ta rivalita taky je a ta prestiž tam je výrazně větší než třeba na těch závodech. Prostě když Chris vyleze tu Ladura duru, tak to prostě bude pecka, to je jako když vylezl..., tak to je prostě hrozně prestižní záležitost a myslím, že to dělají ty kluci, kvůli té prestiži, že to nedělaj jenom kvůli číslu, ale že se to prostě pak ví... že ty lidi tady po sobě chtějí něco zachovat. A pak jsou právě ty lidi, co lezou na tý umělce, kde ty podmínky jsou rovný a to jsou prostě závody, to je prostě sport jako každej jinej... 00:48:20-6

Rozhovor Jindra

- 161 Tazatel: A myslíš si, že to co lezeš ty je sport? 00:48:21-6
- 162 Respondent: Myslím, že ne... Já jako na to trénuju, jako na sport, ale není to pro mě úplně... ten čistě sportovní výkon je jen část toho lezení... 00:48:51-7
- 163 Tazatel: Máš nějaký rituály, který dodržuješ před lezením? 00:48:55-6
- 164 Respondent: JO, jo mám. když lezu do cesty, kterou lezu už fakt hodně, tak namáguju a... dam si víc mága tahle na zápěstí... Tak to je jedinej. 00:49:18-1
- 165 Tazatel: Jo. Tak díky za rozhovor

Rozhovor Lenka

- 1 Tazatel: Kolik jete let? 00:00:16-8
- 2 Respondent: Je mi 31. 00:00:18-3
- 3 Tazatel: Kde pracuješ? 00:00:22-1
- 4 Respondent: Pracuju jako IT podpora na oddělení aplikací pod městem. Takže ajťák jsem, no. 00:00:33-4
- 5 Tazatel: Takže normálně je to na plnej úvazek. 00:00:35-5
- 6 Respondent: Na plnej úvazek no. A na brigádu chodim ještě do Rock'n'wallu (boulderová stěna s barem) a občas nějaký vejškovky a... A to je asi všechno. 00:00:47-0

- 7 Tazatel: Takže v létě vejškovky? 00:00:48-7

- 8 Respondent: Hm. 00:00:58-6

- 9 Tazatel: Ještě jaké máš nejvyšší dosažené vzdělání. 00:01:01-6

- 10 Respondent: Magisterský. 00:01:03-2

- 11 Tazatel: A co máš za obor? 00:01:06-2

- 12 Respondent: Já jsem učitelka na prvním stupni. 00:01:08-0

- 13 Tazatel: A to ti nějak nevyšlo učit, nebo tě to nebavilo? 00:01:11-6

- 14 Respondent: Kúli nižšímu platu, dostala jsem lepší nabídku práce u T-mobile. 00:01:32-4

- 15 Tazatel: Jak bys popsala sport nebo aktivitu, kterou provozuješ? Jaký styl lezení vyznáváš? 00:02:05-0

- 16 Respondent: Jo, já mam teda ráda jak sportovní lezení, což ve svý podstatě to lezení na skalách těch sportovních cest, kdy to má prostě jednu případně víc dýlek, ale jakoby toho sportovního charakteru, že to je prostě odjištěný mam ráda i lezení takový jako tradiční, kdy jsou to vícedýlkový cesty třeba v horách, to už jsem teda dlouho nebyla, tak to mam ráda taky... No a

Rozhovor Lenka

myslim si, že jsem jak sportovní lezec, tak i horolezec, protože mam prostě ráda i hory a ráda prostě jezdím i do Alp a... Nevím prostě, že mě lákají jak výstupy na vrchol nějakou normální cestou, tak mě lákají, to co jsem teda ještě ale pořádně nebyla, nějaký jakoby těžší cesty, taky jako výstupy na vrchol...

17 Tazatel: Jo, takže vlastně jakoby i to sportovní i to tradiční lezení, neděláš v tom rozdíl.

18 Respondent: Ne prostě pro mě je to lezení jako takový fakt jako pro mě komplexní a myslím si, že jakoby každá ta disciplína má nějaký specifikum a, že v podstatě jednou se připravuješ na tu druhou, určitě ji jako... Asi jo asi to jde dělat všechno samostatně, že prostě někdo řekne: Já budu jenom chodit do hor, ale prostě ty zkušenosti z toho sportovního lezení se mi tam určitě hodí.

19 Tazatel: Hm, ale teďka tě nejvíc asi baví jakoby to sportovní lezení?

20 Respondent: Jako nejvíc, jako jo asi mě nejvíc baví... Mě baví teda i ty hory, takže, ale nejvíc se věnuju tomu sportovnímu...

21 Tazatel: Takže spíš to sportovní bereš jako trénink, až pojedíš na hory?

22 Respondent: To zas ne, mě to sportovní lezení baví i jako samo o sobě. Za prvé mě baví jezdit ven do skal, lízt tam těžký cesty, když nejdou těžký cesty, tak mě baví lézt prostě spoustu lehkejších cest a zároveň mě i baví... Ja jsem takovej tréninkovej typ, že mě baví i ten trénink na tý stěně.

23 Tazatel: Takže vlastně nejsi nějak vyhraněná.

24 Respondent: Hm prostě že někdo jenom boulderuje, tak takhle to nemám, jako já jedu na bouldery, jedu do normálních skal jedu na vícedýlkové cesty, jedu prostě jsem schopná ject do hor i do hor jako na v podstatě jako lézt vícedýlkovou cestu v horách a nebo i v horách jít nějaký výstup. Nikdy jsem teda nebyl v 8000 a tak, ale alpy

25 Tazatel: A jaká pravidla při lezení dodržuješ? Styl přeletů

Rozhovor Lenka

- 26 Respondent: Hlavně si nic neudělat, pravidla bezpečnosti se snažim dodržovat jo, jo to se asi snažim na tu bezpečnost dbát, aby fakt se mi nic nestalo i když teď mam dobou pojistku, takže když se nedej bože zabiju, tak našim po mě nezůstanou dluhy (smích)... No ale snažim se jako dodržovat nějaký pravidla bezpečnosti a ctít takový jako styly přelezů, píšu si samozřejmě deníček na lezci, já jsem takovej soutěživej typ, takže... Takže mě to baví, jako mě to baví z jedny strany jakoby taková nějaká evidence, já mam deníček, kde mam půlku věcí zapsaných neveřejně, protože prostě jsem je lezla a seděla jsem v tom, ale nechci tam mít viditelně zápis af, že v tom sedim, ale prostě chci si to někam zapsat a nemam jako jinej sešit...
- 27 Ale jako nelezu kvůli tomu abych si to mohla zapsat do deníčku, lezu protože mě to baví a baví mě jak přesně ty těžký cesty, samozřejmě mam radost, když si to pak do toho deníčku můžu zapsat, ale hlavně jako lezu protože mě to baví.
- 28 Tazatel: A Jak dlouho teda lezeš?
- 29 Respondent: Já si myslim od nějakých 17ti možná 18, takže nějakých 14 let.
- 30 Tazatel: A jako vzpomeneš si na to proč jsi začala lézt?
- 31 Respondent: Já jsem před tím slaňovala hodně, vždycky mě to jako lákalo, slaňovali jsem vždycky z mostů z baráků, dělali jsme si různý... Já jsem z vesnice, že jo, takže jsem trávili dětství jako v lese a na různých rozbořenejch barácích... Tam já jsem vyrostla vlastně s klukama staršíma, takže jsem dělali takovýhle různý ptákoviny. Hodně jsme slaňovali, vim, že jsem byli slaňovat jednou tady v Chrástu na mostě... No a pak jsem začla chodit s klukem, kterej je z Děčína a tomu sem... prostě jak jsme před tím furt někde před tím byli, to slaňování a tak, furt jsme někde jako lezli, tak ten kluk dělal ve fabrice, kde spoustu těch kluků lezlo, no a já jsem ho furt jako nutila k tomu, aby sme šli někam aby nás vzali kluci na lezení, v podstatě pak se mi podařilo ho přemluvit jako jít lézt...
- 32 Tazatel: Takže to vlastně ty jsi iniciovala, to aby ste začli lézt.
- 33 Respondent: Hm v podstatě bych řekla, že jo.
- 34 Tazatel: A kde jste začínali lezt?

Rozhovor Lenka

- 35 Respondent: My jsme začínali lézt v Děčíně, normálně na těch skalách, jsem lezla na druhým. No a pak nějak přišla zima, tak jsme lezli v zimě na stěně, tam byla taková malá stěna, to jsme brali jako takový nutný zlo, proto abysme mohli jako lezt venku a my jsme jako hodně jezdili i na kole, takže mi sme toho měli tak jako spoustu. Jezdili jsme na bajku, chodili jsme na vandry a pak jsme k tomu právě měli ještě to lezení
- 36 Tazatel: A to tě pak chytlo víc, když jsi u toho vydržela?
- 37 Respondent: To jo, já jsem si trošku jako znechutila kolo, takže jsem pak přestala jezdit na kole a lezení mě bavilo hodně no... Tak já jsem dělala vždycky ještě něco k tomu, já jsem předtím jako celej život závodila, já jsem dělala judo, takže jsem...
- 38 Tazatel: A co tě na lezení nejvíc poprvé zaujalo?
- 39 Respondent: No mě hrozně baví bejt venku, takže jako asi tohledsto s tím spojený. Tak určitě když jsem byli na těch pískovcových věžích prvně, tak to prostě když si vylezla nahoru, tak to byl pohled, kterej si předtím jako nikdy člověk nezažil, no a tohledsto mě na tom jako bavilo hodně... A prostě ty lidi okolo mě bavěj i tenkrát mě to bavilo... tak náák, prostě, že to bylo vysoko, že tam člověk překonával nějaký nesnáze a tak
- 40 Tazatel: Hm a teďko, jak si říkala, že tě to baví na tej stěně, tak je to taky o tom pohybu...
- 41 Respondent: Hm třeba na stěně mě baví i ten trénink sám o sobě, jo mě baví jako když mi řekne někdo: Jo tady to prostě stokrát vylez, tak já jsem prostě takovej tréninkovej zabezčenec, ještě to mam z toho juda, že prostě du a 100krát to vylezu a takový věci, jako že mě baví, takovej ten trénink ten dril, mě docela baví. Hlavně když pak člověk nad tím jako nemusí třeba moc přemejšlet a tak, že kůli tomu mě baví třeba běhání, že si du zaběhat, že si člověk jako vyčistí hlavu. Což teda u lezení moc není, tam si jako hlavu nevyčistí člověk, ale jako mě to baví...
- 42 Tazatel: Jako myslíš proč u toho lezení?

Rozhovor Lenka

- 43 Respondent: Protože tam je spousta jako třeba na tý stěně, tam je spousta faktorů, který prostě mi ten mozek jako zaměstnávají, jako prostě, že musím správně dávat nohy, musím cvakat, pak takovej ten stres z toho padání a tak. To třeba jako u boulderinku nemam. Tam je to jiný. Ale stejně když máš ten mozek zaměstnanej něčím jiným nějaký třeba já nevím problémy v práci nebo doma, tak je to prostě znát že člověk se tak jako nesoustředí. A přijde mi že na to lezení se asi člověk potřebuje trošku jako soustředit... Co mě baví ve skalách, tak tam mě baví lezt ty těžký cesty, že to je takový že... prostě tam je člověk, jak leze fakt jako to maximum, co může ze sebe jako vydat, případně mě baví zkoušet ty cesty, který vim že nemám asi šanci moc vylezt, ale třeba se mi hrozně líbí ty kroky, jo takže to lezu proto, no a když mi nejdou těžký cesty, tak mě baví lezt, mě baví ten pohyb, tak mě baví ta činnost, takže jako lezu i lehký věci, nebo spoustu lehkejších věcí...
- 44 Tazatel: Tak a kolik času věnuješ tomu lezení?
- 45 Respondent: No já bych řekla, že teď moc ne...
- 46 Tazatel: No tak řekněme, teďka v zimě.
- 47 Respondent: Hale já to mam letos takový trošku rozhozený, protože mi přijde, že je to hrozně takový rozstrkaný všechno, že vždycky člověk začne trénovat, pak jsem nemocná, pak zase začnu, pak jsou nějaký dlouhý prázdniny, že jsem pryč a tak, takže mi to přijde takový trochu na prd... Ale třeba loni tak jsem trénovala já nevím 3krát týdně minimálně, teďko ve své podstatě se taky snažim chodit 3krát tejdně na stěnu 2krát na lokotku, jednou boulderovat, tam trávím 2 a půl hodiny, to je různý...
- 48 Tazatel: No a pak v létě?
- 49 Respondent: V létě chodim většinou tak 2krát týdně většinou na boulderovku a v podstatě určitě celej víkend v podstatě asi ve skalách a myslim si že jsem, jezdila vždycky jednu týdně ještě. Takže 3 dny v týdnu jsem strávila na skalách a pak jsem ještě chodila na nějakou stěnu...
- 50 Tazatel: Takže to je docela často. Ale děláš jako i něco jinýho?
- 51 Respondent: Jako je to asi hlavní to lezení, hlavní koníček. Chodim běhat, teď jsem zase začala jezdit na kole, to lezení je hlavní. Občas si jdu zaplavat.

Rozhovor Lenka

- 52 Tazatel: A přizpůsobuješ nějak práci lezení?
- 53 Respondent: No trošku to tomu přizpůsobuju... No občas prostě jdu dřív z práce nebo si prostě vezmu dovolenou v tejdnu abych mohla jet do skal, protože mě to prostě baví no...
- 54 Tazatel: Jsi členem nějakýho oddílu?
- 55 Respondent: Jo jsem.
- 56 Tazatel: A jakýho.
- 57 Respondent: Climber.cz
- 58 Tazatel: A ten oddíl má, co za cíl? Nebo jestli můžeš popsat jeho náplň.
- 59 Respondent: Hele my jsme teďko takovej oddíl neoddíl, protože už vlastně nemáme ani svojí stěnu. My jsme měli stěnu o kterou jsme přišli no a vpodstatě jsou tam... Lezci jsme tam snad už jenom asi 5 lidí spousta lidí tam jezdí na kole, jo a vlastně já ještě jezdím na lyžích v zimě na sjezdovkách a naběžkách, my teď napadlo. No spousta lidí si myslím, že lyžuje a jezdí na kole, ale taky spousta lidí u nás v oddíle už má ty své rodinky a nějak jako se aktivně neúčastní ničeho...
- 60 Tazatel: A jezdíte spolu s lidma z oddílu lézt?
- 61 Respondent: Tak já vzhledem k tomu, že jsem v oddíle s Azbestem a s Martinem Navrátilem, myslím si že Miloš je u nás v oddíle, Jára, tak jako jo jezdíme spolu, ale myslím si, že né proto že by to byla oddílová akce, ale že prostě se kamarádíme.
- 62 Tazatel: A vy jste zakádali ten oddíl?
- 63 Respondent: Já jsem do něj přišla, až když ho kluci dávno měli založenej, Martin s Azbestem si myslím že ho zakládali. No a my jsme vlastně měli na Koterovský stěnu, takovou malinkou, nebo malinkou, takovou prostě 100m čtverečnejch jsem tam měli a přišli jsme vlastně o ní o tu

Rozhovor Lenka

stěnu, pak jsem se snažili nějak jako získat nějaký jiný prostory, to úplně neklaplo no a pak vlastně, pak se nějak obnovilo Boulder cafe a pak Honzáč se rozhodl že jo, že postaví stěnu.

64 Tazatel: A jak jsi se dostala teda do oddílu?

65 Respondent: No já jsem ve své podstatě přišla do oddílu, ještě možná před tím než jsme se znali s Azbestem. Vlastně když jsem přišla do Plzně tak jsem tady začala lézt a pak jsem se nějak dostala do oddílu.

66 Tazatel: A jaký jsi k tomu měla důvod?

67 Respondent: Tak oni mi to nabídli. Máme nějaký výhodnější, platíme trošku jiný příspěvky na pajdu, když to... ale nevím jestli to ještě teď kon máme, ale předtím to, že jsem byli v oddíle znamenalo, že jsme mohli chodit jako k nám na stěnu.

68 Tazatel: Jo takže to bylo kvůli tomu?

69 Respondent: Tak, hm.

70 Tazatel: Teď vlastně to proč lezeš si mi řekla, řekla si mi proč tě to vlastně baví..

71 Respondent: Mě vlastně baví ten pohyb sám o sobě, to lezení, to že jsem venku, baví mě i ten sportovní výkon mě baví, baví mě ty lidi okolo, baví mě to, že v těch skalách potom večer člověk doleze někde se prostě zaparkuje, uvaří se to jídlo, popije se, popovídá, zahrajou se nějaký hry, prostě taková pohoda.

72 Tazatel: Ráda jezdíš jakoby s lidma.

73 Respondent: Jako nemám to, že bych jezdila jenom jako bušit ty cesty, to fakt ne. Ráda si tam... Někdy mám takový prostě, že se tam nechci potkat s někým, ale někdy jsem ráda, že se tam sejde víc lidí.

Rozhovor Lenka

- 74 Tazatel: Takže to máš takový půl na půl, že někdy chceš vylezt nějakou cestu. Ještě jsem se chtěla zeptat na spolulezce, jestli máš výhradně nějaký lidi s kterými jakoby lezeš ráda nebo... Jestli je nějaký typ spolulezce, který ti vyhovuje?
- 75 Respondent: To mam teďka takový komplikovaný. Já jsem vždycky lezla jako... Nejdřív jsem lezla s tím Ondrou s tím kulkem z Děčína, pak jsem spolu lezli s Azbestem, no a teďko vlastně jako tak jezdím lízt ve svý podstatě asi ne vyloženě s kým se dá, ale jako s lidma, který znam. Nerada lezu s lidma, který neznam, i když letost jsem to vlastně absolvovala už... A určitě lezu s lidma od kterejch se necham jistit, což znamená že těm lidem musim trochu nějak věřit.
- 76 Tazatel: Jako že je důležitý abys jim věřila. Ale co ti přišlo jako nejpříjemnější s kým bys lezla?
- 77 Respondent: Asi mě nějvíc vyhovovalo, když jsem jezdila s přítelem, to jako mi vyhovovalo, že mi přijde, že jsme byli v tomhle som jako docela hodně sehaný, prostě jsme věděli, co kdo chce, věděla jsem o něm, že umí jistit, že prostě když bubu něco potřebovat třeba nacvakat cestu, tak že mi jí nacvaká, vzájemně jsme se podpořili...
- 78 Tazatel: Jako myslíš si, že je dobrý mít nějakýho stálýho spolulezce?
- 79 Respondent: No není to úplně nejdůležitější, ale je to příjemný mít někoho. Jo to jo, to myslim, že je to příjemný. Než pak jako furt řešit jako... To mě na tom vadí teďko, že prostě když chci jet někam lízt, tak to prostě člověk hrozně řeší, že prostě jestli se máš domluvit s tímhle člověkem nebo když se s nim domluvíš a on pak řekne, že nepojede, prostě takový to domlouvání, to mi úplně leze na nervy.
- 80 Tazatel: Považuješ lezení za způsob života? Jestli se to dá tak jakoby...
- 81 Respondent: Všichni říkaj, že lezení je způsob života... Já nedokážu jakoby specifikovat to, co znamená jako způsob života. Prostě každej nějakým způsobem žije a jako nějaký životní styl... Jako jo myslim si, že ten svůj život určitě tomu lezení nějakým způsobem uzpůsobuju, jako asi velkým způsobem mu ho uzpůsobuju, přizpůsobuju se tomu, ale nevim, co si mam představit pod významem styl života nebo způsob života...

Rozhovor Lenka

- 82 Respondent: Jo určitě tím lezením jakoby žiju, to jako jo, ale že bych řekla... Já prostě nedokážu definovat to, co je životní styl. Podle mýho to lezení je prostě zábava, sport, koníček, ale nevím zase jako jestli životní styl, nevím. Prostě člověk podle mýho může bejt jako bohém, nebo sportovec asi jo, asi jsem takovej napůl bohém napůl sportovec...
- 83 Tazatel: Jaký je tvůj ideální lezecký den?
- 84 Respondent: Ráno se probudim ve skalách, nebo někde poblíž nejlépe v Juře, prostě se probudim uděláme si nějakou snídani, prostě v pohodě si dojdem do skal, na něčem se rozlezu, pak něco těžkýho vylezu, pak si vylezu ještě spoustu hezkejch cest, pak večer zase deme zpátky, pak si něco uvaříme nebo se někde dáme něco k jídlu, popijem a jdem spát.
- 85 Tazatel: Dokázala by si vyjmenovat nějaké hodnoty, které máš spojeně s lezením? Jestli si myslíš, že existujou nějaký hodnoty, který vyznávají jenom lezci?
- 86 Respondent: Si myslim, že to má asi jako každej sport, že... Že ty lezci si myslim, že vyznávají nějakou čistotu přelezu, nějakou obtížnost přelezu.
- 87 Tazatel: Odlišuje se nějak lezení od jiných sportů? Nebo považuješ lezení za sport?
- 88 Respondent: Já si myslim že jo, já jsem teda o lezení psala diplomku taky schodou okolností. Já jsem psala o sportovním lezení, přímo o vývoji sportovního lezení v čechách a našich právě jako lezců.
- 89 Respondent: Já si myslim, že to lezení je určitě sport a že už potom jenom záleží na tom na jaký úrovni to ten člověk dělá a chce dělat...
- 90 Tazatel: Tak když lezou závody, tak je to jasný.
- 91 Respondent: Hm, prostě to je závodní lezení, tak prostě to sportovní lezení je ve své podstatě jakoby na skalách, pak je tam to horolezectví, v podstatě to lezení je hrozně širokej pojem, jo patří do toho drytooling, prostě všechny tadyhle ty věci, lezení v ledech, to co dělá lucka hrozová, že jo... Prostě přímo tak jako to klasický lezení po skalách, bouldrování... Jako jo mam jako pocit, že ta lezecká komunita se určitě, řekla bych, že se jako, ne že by byli něco víc nebo, že mam pocit, že z těch lidí jako je cejtit, že by byli něco víc, ale ale asi jsou jako odlišný od

Rozhovor Lenka

těch jinejch sportovců mi přijde... A vždycky mě hrozně překvapí jaký všichni lidi jako to lezení dělaj, že prostě je potkáš v těch skalách, v tom většinou normálním oblečení případně v nějakých otrhanejch kalhotách a všechno a pak prostě zjistíš, že tohle je doktor, tohle je anesteziolog, tohle je prostě právník, tohle je učitelka a je tam prostě strašná spousta inženýrů a tak... Přijde mi, že to dělá jako spousta vzdělanejch lidí.

92 Tazatel: Jo spíš jako takový vzdělanější...

93 Respondent: Hm možná jo, ale to taky záleží na tom s kým se člověk stýká.

94 Tazatel: A takhle když potkáš ty lidi, tak si s nima na těch skalách rozumíš?

95 Respondent: Já se s lidma moc nebavim, já jsem taková, ač to tak nemusí vypadat, tak já jsem takovej nekomunikativní člověk, já když se s tima lidma jako neznam, tak já se s nima nebavim a nejsem ten člověk, kterej by inicioval nějakej jako rozhovor. To třeba Marek takovej je, ten prostě byl hrozně komunikativní a já jsem tim na druhou stranu trošku jako trpěla, protože já jsem se s těma lidma ani jako nechtěla seznamovat a bavit a tak a prostě on jako jo, že si s nima pokecá a všechno a mě to prostě... Já mam ráda ty svoje jako kamarády, ty lidi který znam, já nemam ráda prostě nový věci a a tak. Takže já se jako s lidma na skalách ani moc nebavim... A není to proto, že... Já sem o sobě slyšela i takový ty věci, že jsem nafoukaná a tak, ale to prostě není tím... Já prostě jenom nevyhledávám tyhle ty situace...

96 Tazatel: Čím myslíš, že se lezci ještě odlišují od ostatních sportovců?

97 Respondent: Já si myslim, že prostě lezci nemůžou bejt žádný blbci totiž, nemyslim si že bysme byli něco víc jako lezci to určitě ne, ale že to musíš mít jako v tý hlavě trošku srovnaný, že prostě nemůžeš... Jako jo prostě se najde spousta jak jako blbců, tak i jakoby hloupějších lidí, ale že ty lidi prostě mi přijde, že musej to mít trošku srovnaný protože přece jenom jako i koordinačně to není úplně jednoduchý ten sport mi přijde, že prostě je tam... Máš čtyři končetiny, máš lezt někam nahoru, někam něco cvaknout prostě do toho cvaknout správně lano

98 Tazatel: Čím myslíš, že se lezci ještě odlišují od ostatních sportovců?

99 Respondent: Já si myslim, že prostě lezci nemůžou bejt žádný blbci totiž, nemyslim si že bysme

Rozhovor Lenka

byli něco víc jako lezci to určitě ne, ale že to musíš mít jako v tý hlavě trošku srovnaný, že prostě nemůžeš... Jako jo prostě se najde spousta jak jako blbců, tak i jakoby hloupějších lidí, ale že ty lidi prostě mi přijde, že musej to mít trošku srovnaný protože přece jenom jako i koordináčně to není úplně jednoduchý ten sport mi přijde, že prostě je tam... Máš čtyři končetiny, máš lezt někam nahoru, někam něco cvaknout prostě do toho cvaknout správně lano, případně toho druhýho jistit... Myslim si že to... Třeba když to srovnám s fotbálistama, tak jako...

100 Tazatel: A máš ráda i týmový sporty?

101 Respondent: Týmový sporty. Já jsem hrála házenou, takže docela jo.

102 Tazatel: Tak když jsi narážela zrovna na ty fotbalisty?

103 Respondent: Ne to jako týmový sporty mě rozhodně nevdí, jako já mam týmový sporty docela ráda, ale... Prostě některý sporty dělaj jako lidi, který bych řekla tý inteligence asi moc nepobrali no, což mi přijde, že u toho lezení takovejch lidí není moc, a nebo se s nima teda nesetkávám, nebo jako je nepotkávám.

104 Tazatel: No a myslíš si jako, že to lezení je teda, jako jestli je spíš individuální nebo kolektivní sport? Jako máš sporty, který jsou vyloženě individuální, jako běhání, ale to lezení je takový...

105 Respondent: Tak na to lezení, potřebuješ vždycky někoho, kdo tě bude jistit, že jo. Ale že by to bylo hromadný, to si jako nemyslím. Já si myslím, že v těch dvou lidech se to klidně jako... V pohodě si ty lidi vystačej.

106 Tazatel: Tak teď se přesuneme k dalšímu tématu... Myslíš, že mají lezci teda ještě něco společného. Často je slyšet spejení lezecká komunita, nebo že vytváří nějakou komunitu?

107 Respondent: Myslim si, že na tom asi něco jako je, že... Podle mýho i na těch vztazích je to vidět, jako myslím partnerskejch, že prostě dost časo člověk, kterýho jako to lezení baví nějakým způsobem, tak a věnujeme víc času než je běžný, tak ten člověk si myslím, potřebuje k sobě nějakýho dalšího lezce a že tím vlatně, že opravdu je to komunita, že jako prostě... žít, když prostě lezeš, lízt nějaký ty těžký cesty, chceš do těch skal prostě jezdit, chceš tam ten čas trávit, tak podle mýho názoru je hrozně těžký žít s nelezcem, aby to jako fungovalo úplně

Rozhovor Lenka

dobře, protože si myslím, že to lezení ti pak zabírá jako velkou spoustu času a ten člověk, kterej to s tebou nedělá, tak jako si myslím, že to není úplně dobře..

108 Tazatel: Takže myslíš si, že ty lidi jsou nějak propojení?

109 Respondent: Myslím, si že určitě jo. No na základě toho sportu... I ty lidi jako sledujou, co ty jako jejich kamarádi lezli, vylezli, kde byli lizt, jako zajímá je to.

110 Tazatel: Je něco podle čeho se lezci mezi sebou poznají?

111 Respondent: Já bych řekla, že lezci se poznají v hospodě podle toho, že neustále máchají rukama, teda jako, že neustále někde něco lezou: "No to vezmeš takhle a takhle" a prostě když se člověk podívá v nějaký hospodě a vidí tam tady to, tak je to potom úplně jasný, že jsou to jako lezci. A mě někdy baví tohle prostě pozorovat, jako když se toho neúčastním a sleduju, jak ty lidi tam prostě fungujou (smích).

112 Tazatel: A co na to ostatní lidi nelezci?

113 Respondent: No když sedíme na lokotce v hospodě, tak to občas vypadá asi jako komicky, no ale...

114 Tazatel: Ještě, myslíš si, že jsou nějaký omezení v tom, kdo může nebo nemůže lézt?

115 Respondent: To asi ve své podstatě může dělat skoro každé... Záleží na tom proč to ten člověk chce dělat, jestli prostě si chce vybrat sport ve kterým bude soutěžit a bude v něm dobřej, tak k tomu určitě musí mít nějaký dispozice, a nebo jestli to chce dělat jako nějakýho koníčka, nějaký hobby, tak to si myslím může dělat každé...

116 Tazatel: A nemůžou být omezením třeba peníze?

117 Respondent: Ale zase u toho lezení je to takový, že si ty věci jako nakoupíš a vydrží ti hodně dlouho. Třeba když jezdíš lyžovat, tak si musíš furt kupovat nějaký permanentky a takovýhle

Rozhovor Lenka

věci, takže jako... Jo určitě to stojí peníze, většinou si člověk koupí za rok nový lano, nějaký lezečky... A myslím si, že to nejsou zas tak závratný sumy, aby... Rozhodně si myslím, že to není nějaký snobácej sport, že ve svý podstatě je to úplně jedno v čem v těch skalách seš, jestli máš super moderní kalhoty od E9 a nebo jestli máš na sobě elastáky od vietnamců za 50,-

118 Tazatel: Tak teď bych se ti ještě zeptala na nějaký vývoj v lezení, nebo jestli si zaznamenala, jestli se v lezení za tu dobu, co lezeš něco změnilo, jestli tu došlo k nějakému vývoji?

119 Respondent: Tak já si myslím, když jsem začala tenkrát lezt na těch pískách, což mi přišlo tenkrát jako takový tradiční lezení, tak bych... Tam vnímám jako ten posun na těch pískách, vnímám posun, že z toho tradična to na těch pískách přešlo do tý sportovní roviny. Já když jsem začala lízt v Labáku, tak tam prostě nebyly cesty, který by byly vyborhákovaný, oni i tedko jsou sice vyborhákovaný, ale přesně tam je taková poučka jako: Vzhledem k perspektivě se zdá vzdálenst borháků menší, ačkoliv ve skutečnosti je to naopak... Takže ono to vypadá, že to je vystřílený borhákame, jenže ti vůbec jako nedojde, že to má 80m a ve finále těch borháků je tam 10... Jo a prostě když na to koukneš ze spoda tak řekneš: No to je prostě vystřílený borhákama a pak když seš tam a ono těch 5m mezi těma borhákama je docela dálka... Takže já když jsem začala lízt v Labáku, tak tam žádný takovýhle vyborhákovaný cesty nebyly. Tam prostě byly cesty, kde tam byl kruh v prvních 15ti metrech a pak si měla někde jako slaňák, když to bylo jako hodně skvělý, tak sis tam dala někam nějaký svoje smyčky, uzly a tak dále... Případně nějaké pocitové uzlíky někam položit na polici...No a dneska je to... je tam mraky nových cest, ty cesty jsou i docela dobře odjištěný, je tam spousta dobře odjištěnejch cest novejch, je tam spousta cest, co nejsou dobře odjištěný :) No myslím si, že se od té doby, co jsem začala lízt hodně rozmohly lezecký stěny a že začala lízt jako spousta lidí, který chodí jenom na stěnu a mají to místo jako fitka, že místo toho aby šli do posilovny, tak jdou jako na stěnu a... Mam tedko takovej dojem, že to lezení začlo bejt v uvozovkách super moderní a prostě kdo jako nechodí na tu stěnu, tak je absolutní prostě out... No ale ve skutečnosti z těch lidí potom prostě leze strašně malý procento, který u toho jako vydrží a dělaj to proto, že je to baví, možná proto, že tím žijou, že to je ten životní styl:) No ale nevím, já to asi nemam úplně jako sport, mě to prostě baví celý všechno a...

120 Respondent: I to blábolení v tý hospodě o tom jak tady tohle chytneš, támhle tam jak se to chytne... Když jsem tuhle přinesla do práce cepíny, tak co to je?

121 Tazatel: A myslíš si, že se změnilý nějak i vztahy mezi lezcema?

122 Respondent: Jako jo, ty lezci se baví hodně mezi sebou, spolu... Mě to přijde hodně podbný ty vztahy jako to bylo tenkrát... I když možná těm lidem tehdá stačilo mnohem míň. To asi jo,

Rozhovor Lenka

- tedko jsou lidi daleko víc náročnější daleko víc náročný než byli na všechno možný a že i ta společnost je jako daleko víc konzumní než byla.. A myslim si, že se to projevuje i na tom lezení, že i na tom lezení je to znát... Mě vždycky moje teta říká, že jsem snob a já říkám jako proč? a ona říká, že si jako kupuju ty značkový věci... A já říkam, no ale já si ty značkový věci kupuju z toho důvodu, že prostě, když jako jedu do těch Alp, tak prostě potřebuju aby ta bunda dělala ty věci, který o ní píšou... A když tam o ní píšou, že neprofoukne a já vim, že když za ní ty peníze jako velký dam a funguje to, tak že prostě budu spokojená..00:47:50
- 123 Tazatel: Je něco, co se změnilo od té toby co lezeš, co ti chybí?
- 124 Respondent: Třeba tedko možná se mi stejská po tom, že sem si ten Labák daleko víc neužila, ale jako my jsme nelezli ani moc dobře. Dneska člověk může lízt daleko těžší cesty a hlavně těch cest je tam za těch 12 let mraky.
- 125 Tazatel: Takže ted' jezdíš i do toho Labáku?
- 126 Respondent: Jo jezdím no.
- 127 Tazatel: A změnili se tam nějak ty lidi, jestli to nějak vnímáš?
- 128 Respondent: Ty lidi z Labáku znam až jako z poslení doby... Tak lidi se asi mění, jako já když tam vidim ty vztahy v Labáku, prostě co tam je ten správce a vidim tam některý ty prvovýstupce, který tam vzájemně spolu bojujou a mají takový různý prostě, že jsou jako malý děti, ale fakt. To je prostě, že tam jeden natluče nějakou cestu, druhěj řekne, že tam to prostě bejt nemělo, jde a vytluče mu jí no prostě hrozný komedie.
- 129 Tazatel: To mě přišlo, že to spíš berou jako srandu?
- 130 Respondent: No hodně těch vztahů tam neni dobrejch, to jako opravdu asi neni, no a udržet tam některý jedince na uzdě to je taky jako umění. No a pak třeba lidi, který byli jako nerozlučný kamarádi, tak ted' se nemůžou vystát, protože najednou to lezení, každej měl o tom jinou představu a začal se ubírat jiným směrem, což pro toho druhýho bylo jako neskousnutelný, a ty lidi už spolu jako nejsou.
- 131 Tazatel: Takže se v podstatě mění názory...

Rozhovor Lenka

- 132 Respondent: Když tam začne někdo masově něco dělat, viz třeba já nevím průvodcování a lezení, a v podstatě takovýchle outdoorových aktivit pro turisty a ten druhý člověk to tak prostě nevnímá. To Majda s Benešem
- 133 Tazatel: Tak to je asi všechno, jenom jestli tě ještě něco napadá k tomu vztahu nebo názoru na lezení, nebo bys něco ještě ráda dodala?
- 134 Respondent: Prostě lezení je skvělý (Smích)... Já třeba nechápu lidi, který lezou a nikdy nelezli venku a ani nechtěl lézt venku, to prostě pro mě je něco naprosto nepochopitelného...
- 135 Tazatel: Takže to prostě pro tebe není lezení?
- 136 Respondent: Jako jo lezou, ale prostě pro mě je to jak kdyby chodili do fitka. Pro mě ty lidi nejsou lezci. Jo asi jo pro mě lidi, co nelezou venku jako nejsou lezci. Nikdy jsem na tom nepřemejšlela a vždycky mi přišlo jako divný... To v té době práci jsme měli ITka, a ten prostě lezel v Lokálu v Praze a prostě boulderoval v Lokálu a chodil tam dvakrát tejdne boudlerovat, jo. A já mu říkám, že: "pojedu ven, jestli nechce někam." "Ne ven jako lezt nechci" On prostě nechce lézt venku, mě to přijde úplně ujetý. Jako jemu asi přijde ujetý, že venku lezem, ale nevím to je to samý jak když lidi chodí do fitka na běhací pás. Já jsem ráda, že si jdu zaběhat ven a je tam nějaká příroda....
- 137 Tazatel: Je něco, co se změnilo od té doby co lezeš, co ti chybí?
- 138 Respondent: Třeba teďko možná se mi stejská po tom, že sem si ten Labák daleko víc neužila, ale jako my jsme nelezli ani moc dobře. Dneska člověk může lízt daleko těžší cesty a hlavně těch cest je tam za těch 12 let mraky.
- 139 Tazatel: Takže teď jezdíš i do toho Labáku?
- 140 Respondent: Jo jezdím no.
- 141 Tazatel: A změnili se tam nějak ty lidi, jestli to nějak vnímáš?

Rozhovor Lenka

- 142 Respondent: Ty lidi z Labáku znam až jako z poslení doby... Tak lidi se asi mění, jako já když tam vidím ty vztahy v Labáku, prostě co tam je ten správce a vidím tam některý ty prvovýstupce, který tam vzájemně spolu bojujou a mají takový různý prostě, že jsou jako malý děti, ale fakt. To je prostě, že tam jeden natluče nějakou cestu, druhěj řekne, že tam to prostě bejt nemělo, jde a vytluče mu jí no prostě hrozný komedie.
- 143 Tazatel: To mě přišlo, že to spíš berou jako srandu?
- 144 Respondent: No hodně těch vztahů tam neni dobrejch, to jako opravdu asi neni, no a udržet tam některý jedince na uzdě to je taky jako umění. No a pak třeba lidi, který byli jako nerozlučný kamarádi, tak teď se nemůžou vystát, protože najednou to lezení, každej měl o tom jinou představu a začal se ubírat jiným směrem, což pro toho druhýho bylo jako neskousnutelný, a ty lidi už spolu jako nejsou.
- 145 Tazatel: Takže se v podstatě mění názory...
- 146 Respondent: Když tam začne někdo masově něco dělat, viz třeba já nevím průvodcování a lezení, a v podstatě takovýhle outdoorový aktivity pro turisty a ten druhěj člověk to tak prostě nevnímá. To Majda s Benešem
- 147 Tazatel: Tak to je asi všechno, jenom jestli tě ještě něco napadá k tomu vztahu nebo názoru na lezení, nebo bys něco ještě ráda dodala?
- 148 Respondent: Prostě lezení je skvělý (Smích)... Já třeba nechápu lidi, který lezou a nikdy nelezli venku a ani nechtěl lézt venku, to prostě pro mě je něco naprosto nepochopitelnýho...
- 149 Tazatel: Takže to prostě pro tebe neni lezení?
- 150 Respondent: Jako jo lezou, ale prostě pro mě je to jak kdyby chodili do fitka. Pro mě ty lidi nejsou lezci. Jo asi jo pro mě lidi, co nelezou venku jako nejsou lezci. Nikdy jsem na tom nepřemejšlela a vždycky mi přišlo jako divný... To v tý bávalí práci jsme měli ITka, a ten prostě lezel v Lokálu v Praze a prostě boulderovat v Lokálu a chodil tam dvakrát tejdně boudlerovat,

Rozhovor Lenka

jo. A já mu říkám, že: "pojedu ven, jestli nechce někam." "Ne ven jako lezt nechci" On prostě nechce lézt venku, mě to přijde úplně ujetý. Jako jemu asi přijde ujetý, že venku lezem, ale nevím to je to samý jak když lidi chodí do fitka na běhací pás. Já jsem ráda, že si jdu zaběhat ven a je tam nějaká příroda.... Jsem takovej přírodní člověk a mam tu přírodu prostě ráda

151 Tazatel: Jak chápeš v lezení soutěživost, je to důležitá složka lezení?

152 Respondent: Myslím si, že jo. No určitě mezi těma lidma je rivalita asi velká.

153 Tazatel: Jako, že mezi sebou lidi soutěží, kdo co jako vyleze?

154 Respondent: Hm, já si myslím, že jo. Podle mýho je to i motivuje k vyšším výkonům tady to, že "Tohle tenhle přelez a tak já jsem to ještě nepřelez, tak to prostě na to natrénuju a převezu to."

155 Tazatel: A myslíš si, že hodně lezení ovlivňují pravidla?

156 Respondent: Tak tohle má taky svoje pravidla... Jako úplně stejný jako ostatní sporty s pevně danýma pravidloma to asi nebude. To lezení má svý pravidla, který jsou tak nějak všeobecně platný a myslím si, že lidi který tedy ty pravidla nedodržují a někde se prezentují na veřejnosti, tak že ta lezecká komunita, že je proti nim bych řekla... Že si to prostě ti lezci jako nenechají líbit. Třeba nějaký v uvozovkách podvody s převezama a tak, že prostě ty lidi si to podle mého nenechávají líbit.

157 Tazatel: Takže ty pravidla, to jsou vlastně ty způsoby převezu?

158 Respondent: Hm.

159 Tazatel: A zdá se ti, že lezci řeší i to jestli si jištění zakládají sami nebo už tam je, takový ten spor mezi tradičním a sportovním lezením?

160 Respondent: No já to neřeším, pokavaď je tam borhák, tak si do něj cvaknu expresku. Pokavaď je tam stará skoba, která se tváří, že jako by ne úplně vypadla, tak si jí tam prostě cvaknu, mě to je jedno a když se bojím a mam tam prostě borhák z vedlejší cesty, tak si ho tam taky prostě

Rozhovor Lenka

cvaknu. Já to nedělám, proto abych se zabila (smích). Já si myslím, že se to u nás zas tak moc neřeší. Jako určitě pár jedinců je, myslím si, že se to v Anglii jakoby řeší, oni jsou podle mého taky takový bezmozci, ale...

161 Tazatel: A co si myslíš o organizovanosti v lezení? Tak tys už něco říkala o tom oddílu, ale to asi není moc orgaizovaný...

162 Respondent: No myslím si, že oproti jiným sportům jako je třeba ten fotbal, případně nějaká atletika, tak že to lezení je na tom jako hodně špatně si myslím v tomhle stromě. Nefunguje tam nějaký vyhledávání talentů, není tady ve svy podstatě nějaký oddíl, který by vyloženě vedl děti. Teď jako Martin vede kroužek dětí, ale... Ať si každé sáhne do svědomí, proč to dělá, protože tam má svoje děti, až mu děti vyrostou, otázka je jestli to ještě bude dělat, jo. Upřímně si myslím, že ne ale třeba se pletu. #00:57:53-55

163 Tazatel: A myslíš si že je to teda špatně?

164 Respondent: Já si myslím, že to jako není organizovaný... Je tady určitě spousta lezeckých oddílů, ale že by tady... Prostě my máme ČHS, který... Tam je to hrozně složitý v tom ČHS, protože je tam oblast sportovního lezení, je tam oblast ledového lezení, horolezci, pak je tam sekce závodního lezení, teď se tam snaží vyčlenit bouldering jo a je tam problém v tom, že jedni dávají ruce pryč od těch druhých, hádají se tam prostě ohledně různých pravidel lezení viz písky a mágo... No ale že by tam jako... A v těch různých komisích a takovýchle věcech, tak spousta těch lidí je tam jen proto, aby tam mohli protěžit ty svoje potomky a tak. A že to dělá spousta lidí viz třeba v tom závodním lezení to je třeba vidět.

165 Tazatel: Jako že tam jsou lidi spíš, aby tam někoho protlačili do těch závodů?

166 Respondent: Jako nemusí to tak bejt všude. Vim o pár oddílech, který se tomu opravdu věnujou z dobrý vůle a aby někomu předali své zkušenosti a něco ty děcka naučili. Ale ten ČHS.

167 Tazatel: A myslíš si, že by to teda mělo být nějak líp organizovaný a nebo je tu důležitý to nějak organizovat? Tak to závodní lezení asi jo..

Obsah

1	ÚVOD	2
1.1	Horolezectví.....	3
2	TEORETICKÁ ČÁST	6
2.1	Teoretické pojetí identity.....	6
2.2	Sportovní aktivity a utváření identity	8
2.2.1	Moderní sporty.....	9
2.2.2	Alternativní a lifestylové sporty	10
2.2.2.1	Lifestylové sporty	11
2.2.3	Odkouzlení a okouzlení ve sportech	15
3	METODOLOGICKÁ ČÁST	17
3.1	Výzkumný problém	17
3.2	Výzkumné otázky	18
3.3	Metoda výzkumu	19
3.4	Metoda sběru dat	19
3.5	Zkoumaný vzorek.....	20
3.6	Analýza dat	21
4	VÝSLEDKY VÝZKUMU	21
4.1	Charakteristka respondentů	22
4.1.1	Honza	22
4.1.2	Víťa	31
4.1.3	Jindra	36
4.1.4	Lenka	46

	1
4.1.5 Petra	50
4.1.6 Jirka	59
4.2 Vyhodnocení výsledků a diskuse.....	70
5 ZÁVĚR	73
6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	74
7 RESUMÉ	76
8 PŘÍLOHY	77

1 ÚVOD

Současná společnost je skrze sociologické i antropologické teorie popisovaná jako čím dál více fragmentovaná, individualizovaná (Barker 2006; Bauman 2002; Giddens 1991). Někdy se v jejím rámci mohou vytvářet různé subkultury či životní styly (Chaney 2006, Tomlinson 1990). Vytváří se tak zde prostor pro různé zdroje identity člověka a jedním z těchto zdrojů může být i sport či volnočasová aktivita (Wheaton 2004).

V souvislosti s vývojem moderní společnosti v 60. letech 20. století se mluví i o vzniku tzv. nových, lifestylových, extrémních či alternativních sportů (Wheaton 2004, Rinehart a Sydnor 2003, Jarvie 2006), které mohou vytvářet určité subkultury či zdroje pro způsob života. Na tyto sporty či životní styly bylo zpočátku nahlíženo jako na formy odporu proti dosavadním formám moderních sportů či dokonce společenskému řádu. Proto je také jejich studium uchopováno často skrze koncept subkultury, dále také skrze současné sociologické teorie o utváření identity v moderní konzumní společnosti, teorie volného času a v neposlední řadě skrze feministické teorie zjišťující konstrukci genderu v rámci těchto sportů. Výzkumy těchto sportů se tedy zabývají utvářením, interpretováním a vyjednáváním identity či subkultury, sdílených hodnot, stylů a vzorců chování; dále se zaměřují na změny způsobené jejich komercializací, konzumpcí a profesionalizací; a také otázkou genderu, ve smyslu možné změny vztahů mezi pohlavími, předefinování mužskosti a ženskosti v rámci těchto aktivit (srovnej Rinehart a Sydnor 2003, Wheaton 2004). Mezi tyto sporty či studie lifestylových sportů je řazeno i téma horolezectví, a to především v jeho znovu se rozvíjejících formách skalního či sportovní lezení.

Horolezectví má u nás dlouhou více jak 100letou tradici, dříve však bývalo záležitostí spíše marginální skupiny „písařů“ či vysokohorských lezců. Postupem času docházelo k jeho rozvoji i celosvětovému a tak

v dnešní době i v našem prostředí můžeme zaznamenat mimo jeho klasické i jeho novější formy jako sportovní lezení či bouldering. V současnosti však také dochází i k jeho většímu komerčnímu rozvoji. Tento rozvoj je především způsoben vyšší profesionalizací a organizovaností tohoto sportu, které jdou napříč vlastně všemi lifestylovými sporty (srovnej Wheaton 2004; Rinehart a Sydnor 2003). Můžeme tak v současnosti pozorovat větší nárůst umělých stěn, outdoorových obchodů, či vyšší ohlas horolezectví v masových médiích. V souvislosti s tímto roste i počet lidí provozující tento sport, i když třeba jen víkendově.

I v Plzni a okolí můžeme nalézt nemalý počet vyznavačů tohoto sportu. Cílem této práce je zaměřit se na výzkum právě těchto vyznavačů lezení a zjistit jaký význam a jakou úlohu připisují skalnímu lezení a prozkoumat zda a jakým způsobem aktéři vytváří a reprodukuje svoji identitu a životní styl skrze jeho praktikování.

1.1 Horolezectví

Pojem horolezectví pod sebou zahrnuje širokou řadu aktivit a disciplín, které se postupně vyvinuly od jeho vzniku v 19. Stol., od kdy se začíná provozovat jako samoučelná, „sportovní“ aktivita.¹ Tato práce je zaměřena se především na vyznavače skalnímu lezení, oni sami by se pravděpodobně označili prostě za „lezce“ neboť předpona horo, až příliš odkazuje k tradičnější formě slézání vysokých hor a velehor. Skalní či sportovní lezení² je vlastně v současnosti nejdominantnější formou horolezectví (Frank a Kublák 2007). Jde v podstatě o slézání skal

¹ Počátek horolezectví je spojen především se vznikem alpinismu. Alpinismus jako „sportovní“ či samoučelná aktivita vzniká a rozvíjí se v Alpách 19. Století, kdy sem přicházejí většinou cizinci či lidé z měst se zájmem vystoupit a dobýt nějaký vrchol a vkročit tam, kam lidská noha dosud nevkročila (Procházka 1990).

² Někdy je přívlastkem sportovní označováno celé horolezectví a někdo jen specifickou formu lezení mající blíže k závodnímu lezení vyvinutou v 70. Francii Německé Frankenjuře, která se později stala vzorem závodního lezení. (Frank a Kublák 2007)

vysokých pár desítek metrů (sportovní cesty) nebo někdy i stovky metrů (tzv. vícedélkové lezení).

Většinou se při postupu na skále používají k jištění fixní, tedy po na skále již umístěných jisticí body (borhácích, nýtech) nebo se může využít i méně užívaný tzv. tradiční způsob výstupu po vlastních, zakládaných postupových jištěních (vlíněnce, friendly, hexy atd.).

Základním principem tradičního lezení je požadavek, aby terén zůstal po výstupu člověka v té podobě, v jaké byl před jeho výstupem, tedy fair play vůči přírodě³. Člověk má výstup vykonat svými schopnostmi, ať už je to síla, pohybová zdatnost, vytrvalost, a nemá při tom přírodu přemoci svými technologickými zařízeními. Výstup má být čistým soupeřením lidské snahy a přírodní nedostupnosti. Cílem lezení je tak v tomto případě osazovat skálu, co nejmenším počtem fixních jisticích bodů, preferuje se užívání mobilních jisticích prostředků (vklíněnců, friendů, smyček), a samozřejmě dosáhnout vrcholu cesty vlastní silou. Tento (horo)lezecký ideál tzv. „čistého lezení“ si však občas protiřečí s druhým cílem horolezectví, uplatňuje se především ve sportovním lezení, ale výjimkou není ani ve velehorách a na vysokých skalách, a tím je snaha zvládnout na skále, co nejtěžší pohyby a přelézt, co nejtěžší a nejsložitější místa na skále, samozřejmě vlastní silou. Toto gymnastické pojetí horolezectví klade do popředí soutěživost a snahu zvýšit obtížnost prováděných pohybů, to je však možné pouze za pomoci většího množství fixních bodů umístěných na skále. (Frank a Kublák 2007, 166–167)

³ Při rozvoji lezení po 2. Sv válce docházelo, k rozvoji tzv. technického lezení, které do skal přivezlo množství materiálu, skob, žebříku a lan, které však většinou již na horách i zůstalo. Tehdy se začalo více přemýšlet o výše uvedené etice lezení, a která je většinou začínajících lezců vtoukána do hlavy jejich zkušenějšími spolulezci. (Frank a Kublák 2007, 173)

Od pravidla čistého lezení se odvíjí i hodnocení výstupu na skále či hoře. Za nejhodnotnější formu přeletu je tak považován styl OS – lezec vidí skálu, cestu poprvé a přelete ji pouze za použití skály a vlastních sil, nejideálněji dle čistého lezení po vlastním jištění. Dalším stupněm je RP, kdy lezec vyvede cestu, v které si před tím vyzkoušel těžké kroky. Skoro na stejné úrovni je i FLASH – kdy má lezec v cestě již připraveno jištění, přes které vyvede cestu na poprvé opět pouze použitím skály a vlastních sil. Za hodnotný výstup se považuje i vyvedení cesty přes založená jištění s expresemi vlastní silou po skále po více než jednom pokusu, jedná se o tzv. PP, je však hodnocen méně než FLASH či RP. Pokud lezec vyleze cestu s pomocí horního jištění, tedy že v podstatě je neustále postupuje na laně, které je již vyvedeno na vrchol skály či cesty a nehrozí mu tedy žádný pád, je tento styl označován za AF, u nás se někdy používá termín „na rybu“. Při tomto výstupu prakticky není lezec nijak ohrožen a nemusí řešit strach z pádu, a tak tento styl není uznáván, za plnohodnotný výstup na skálu či horu, přesto však není zakazován. Tyto pravidla vznikla, až s příchodem sportovního lezení, ale celkem rychle se rozšířila a bývají většinou lezců lezoucích na skalách ať již ve velehorách, či na menších skalkách uznávána. (Frank a Kublák 2007, 173)

I když si lezec v podstatě může lézt dle svého uvážení a není omezen striktními pravidly, nad jejichž dodržování by někdo dohlížel, existují již psaná pravidla⁴. Jejich dodržování a dohled nad nimi však spočívá na samotných lezcích. Samotný ČHS⁵ stanovuje několik pravidel lezení v nepískovcových a pískovcových oblastech, které se týkají především správného postupu při stavění cesty, osazováním skály fixním jištěním a používáním magnésia, jejichž podstatou zamezit znehodnocení

⁴ Dají se nalézt na stránkách ČHS (www.horsvaz.cz), nebo v příručkách o horolezectví např. Horolezecká abeceda (Frank a Kublák 2007)

⁵ Český horolezecký svaz

skal a ochránit přírodu.. V příručkách a pravidlech ČHS lze vyčíst i co je v současnosti považováno, za nejhodnotnější výstup na skále. To však odráží pouze soudobý diskurs, který se vyvíjel a neustále vyvíjí, není tedy žádnou daností, která by v lezení existovala od jeho počátku, či musela být striktně dodržována. V podstatě lezec může vystoupit po skále jakýmkoliv způsobem, který uzná za vhodný, pokud při tom nebude poškozovat skálu či okolní prostředí. To co je vhodný a hodnotný výstup a styl lezení si tak vlastně určují sami lezci.

Skalní sportovní lezení je tak obecně fyzicky náročnější než lezení ve velehorách a jeho cílem není jen dostat se někam nahoru, ale přelézt cestu/skálu, co nejobtížnějším způsobem a dodržet při tom určitá pravidla či spíše hodnotnější styl přeletu (Frank a Kublák 2007). Z tohoto je také důvodu považováno za „sportovnější“ formu lezení než lezení ve velehorách (svornej Janeba, Josef 1934). Někdy je také do skalního lezení řazen i bouldering⁶ a pískovcové lezení⁷.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Teoretické pojetí identity

V této práci chápu identitu jako sociální a kulturní konstrukt. V tomto pojetí není subjektivita vnímaná jako počátek, nýbrž naopak jako

⁶ Bouldering je přelézání velkých balvanů či kamenů (anglicky boulder) a to bez jištění, většinou do výšky bezpečného seskoku. Lezec se během svého výkonu, nalézá blízko nad zemí, zbaven psychické zátěže ze strachu před pádem, a může se plně snažit o co nejnáročnější lezecký pohyb. Vznikl v šedesátých letech 20. Století v USA, odkud se postupně rozšířil do celého světa. Vyznačuje se extrémní obtížností jednotlivých lezeckých kroků. Provozuje se i na umělých stěnách (Frank a Kublák 2007, 168).

⁷ Přesto že se neliší příliš od sportovního lezení, je považováno díky svému specifický historický vývoj a díky materiálu a psychické náročnosti za jedinečnou lezeckou disciplínu, a to i ve světě. Jedná se o nejstarší formu skalního lezení s přesně danými pravidly zajišťující co nejmenší narušení skály umělými pomůckami či magnesiem, cílem je zdolat skálu jen za pomoci kontaktu člověka a skály. Typická pro skalní terény Saska a Čech. Je velmi náročné na psychickou stránku lezců (Frank a Kublák 2007, 168).

následek mimo-subjektivních determinací, subjektu tak není vlastní žádná substancialita sama o sobě – s výjimkou té, jež je mu dodávaná zvnějšku (Fulka . Barker (2006, 74–75) popisuje identitu jako diskursivní praktiku, která to, co pojmenovává, současně i produkuje, a to s pomocí odkazů na normy či konvence a jejich opakování. Identita tedy představuje procesy, jimiž jsou diskursivně zkonstruované pozice subjektu přebírány do fantazijních identifikací či emocionálních spojů konkrétních lidí (nebo z nich vytlačovány). V nejzašším dodržení konstruktivistického přístupu, tak vlastně i to, co můžeme říci o tvorbě identity, je poznamenáno naší kulturou.

Do „lidové“ kulturní zkušenosti západního světa patří předpoklad, že každý má své pravdivé „já“, identitu, kterou vlastní a může poznat. Toto lidové pojetí vnímá identitu jako univerzální esenci já, která je vyjádřena znaky vkusu, přesvědčení, postojů a životního stylu. Proti tomu však stojí antiesencialistický přístup, uznávaný obecně ve společenských vědách, že u identity nelze odhalit žádnou základní podstatu, spíše je průběžně produkována pod vlivem veličin podobnosti a rozdílnosti. Význam kategorií identity se tedy neustále mění a není nikdy zcela úplný či dokončený, identita tak představuje jakýsi momentální snímek krystalizujících významů. (Barker 2006, 75–76)

Identita tedy není esence, jde o průběžně se posouvající popis nás samotných. Žádná jednotlivá identity se tedy nevytváří a nevystupuje jako zastřešující, určující; identity se spíše posouvají podle toho, jakým způsobem jsou subjekty oslovovány a reprezentovány. Naším základem jsou tedy mnohačetné, roztržité identity. Jednotlivci jsou tedy zvláštní a historicky zakotvenou artikulací sociálně determinovaných nebo usměrněných diskursivních prvků. (Barker 2006, 75–76)

Povaha naší identity je tedy dána povahou současné moderní společnosti založené na konzumním způsobu života (např. Chaney,

Bennett, (Tomlinson 1990)). Ta dává prostor pro zdánlivě „volné“⁸ volby pro utváření různých stylů či způsobů života. Široká nabídka módních stylů a možností pomocí určitých symbolů zařadit se do určité skupiny (a současně vymezit se vůči okolí) může vzbuzovat fiktivní pocit svobody a autonomní vyjádření vlastní identity (Bauman 2000, 205-207). Člověk si tak zdánlivě může „vytvářet“ vlastní identitu. Sebeidentita odkazuje ke způsobu, kterým o sobě přemýšlíme a vytváříme jednotící narace „já“, do nichž se emocionálně zapojujeme. Významné pojetí identity u Stuarta Halla si ji představuje jako sešívání nebo sestehování diskursivního „vnějšku“ s „vnitřními“ psychickými procesy subjektivity. To znamená, že identita člověka odkazuje k místům dočasného emocionálního přilnutí k pozicím subjektu, které pro nás konstruují diskursivní praktiky (Barker 2006, 176).

2.2 Sportovní aktivity a utváření identity

Právě sport či volnočasová aktivita, může být jedním ze zdrojů identity, ke které se může člověk vztahovat. V současné společnosti má člověk defakto na výběr z řad sportovních či volnočasových aktivit, tyto volby jsou však omezeny, jak uvádí Bourdieu (1978) určovány jeho postavením v sociálním poli odvislém od kulturního a ekonomického kapitálu.

Sport poskytuje vysoce viditelný, snadno přístupný, a zvláště vyčnívající nastavení dále tvoření subkultury a vyplývajícího výrazu subkulturních hodnot. Nicméně, sport není sám subkultura jednotlivý; spíše, každý sport připojuje zřetelné hodnoty a víru, a každý poskytuje rozmanitá místa pro symbolický výraz těch hodnot a víry. V hlavní úrovni termínové náhradníkovi-kultuře jednoduše odkazuje se na nějaké /každé /žádné systémy víry, či hodnoty či normy sdílely či účastnily s značnou menšinou lidí uvnitř specifického kulturního – sportu či jinak. (Jarvine 2006)

⁸ Jsou jen zdánlivě volné, protože jsou omezené sociálním postavením člověka, pohlavím, etnicitou, věkem atd.

Samotnou sportovní aktivitu tak budu v této práci chápu z hlediska kulturního přístupu jako aktivitu, která je kulturně determinovaná. Podobně i Caillois (1998, 86) považuje hru, do které zahrnuje i sporty, za doklad kulturních postojů v různých společnostech, kde pomáhají rozkrývat její podobu, styl a hodnoty. Domnívá se, že existuje vztah mezi hrami, mravy a institucemi společnostmi.

2.2.1 Moderní sporty

Pojetí moderních sportů považuje sportovní aktivity za produkt současné společnosti odrážející její hodnoty a povahu. Zastáncem této teorie je Allan Guttmann (1992), který se zabývá vývojem moderních sportů a jejich vznik dává do souvislosti se vznikem moderní racionalizované společnosti zpopularizování matematických objevů v 18. Století a důraz na kvantifikaci, racionalizaci a obecně přísně vědecký přístup k realitě prostupující tehdy celou společností. Moderní sporty jsou tak dle něj druhem fyzického zápasu, který souvisí se soutěžemi a hrou, a vyznačuje se sedmi charakteristickými rysy:

- 1) I když se mohou v současných sportech objevit nějaké mýty či rituály, jsou odděleny od oblasti transcendentna a posvátna. Jejich hlavním cílem je dosažení sportovního výsledku či výkonu.
- 2) Rovnost příležitostí, každý může vyhrát v rámci podmínek soutěže. Moderní sporty převezmou rovnost, výsledek si přivlastňuje vítěz individuálně.
- 3) Specializace rolí, role účastníků moderních sportů a jejich úkoly jsou ohraničeny a jasně dány. Specializace v moderních sportech a atletice dosáhla ohromujících úrovně a stále narůstá. Přísně oddělení jsou i hráči a diváci.
- 4) Racionalizace, odkazuje na skutečnost, že moderní sporty jsou upraveny jasně danými pravidly, která jsou chápána jako prostředky k cíli.
- 5) Byrokratizace, pak vystihuje, že pravidla sportů a jejich

administrace bývají upravovány různými byrokratickými organizacemi (sportovními svazy, spolky národní i mezinárodní)

- 6) Kvantifikace, odkazuje k dalšímu rysu moderních sportů a to že veškeré výsledky jsou vyčíslovány a převáděny na čísla, každý atletický výkon může být měřený a kvantifikovaný. S tím souvisí i vznik sportovních statistik a stále více precizní technologie měření.
- 7) S kvantifikací pak souvisí cíl moderních sportů, kterým je soustředění se na rekordy a jejich překonávání. Rekord je úžasný abstrakce, která dovoluje konkurenci nejen mezi těmi s kterými zrovna atlet soutěží, ale i s těmi vzdálenými v čase a prostoru.

V podstatě jsou výše uvedené charakteristiky, charakteristikami moderní společnosti ve Weberově pojetí moderní industriální společnosti.

Na druhé straně se zde však objevuje kritika tohoto pojetí sportů jako čistě odrážející hodnoty současné společnosti. Tato kritika vychází z teorie subkultury. Teorie subkultury (Barker 2006, 185) odkazují k představě, že ve společnosti se vytvářejí skupiny lidí sdílející zvláštní hodnoty a normy, v nichž se rozcházejí s dominantní nebo mainstreamovou společností. Odpor a postoje subkultur jsou pak vyjádřeny prostřednictvím stylu a symbolů. Stejně tak, jak ukazují koncepty alternativních sportů (Rinehart a Sydnor 2003) a lifestylových sportů (Wheaton 2004), se ve sportovní sféře začali objevovat sportovní kultury, které mohou být jak svojí ideologií, tak praktikováním vyjádřením nesouhlasu a opozice vůči mainstreamovým sportům či mainstreamové kultuře (sovnej Jarvine).

2.2.2 Alternativní a lifestylové sporty

Alternativní sporty a „lifestylové“ sporty odkazují na všemožné extrémní a outdoorové sporty vznikající od 60. letech 20. století, které by mohli potenciálně být výzvou pro tradiční pravidly svázané, soutěživé a převážně muži provozované sporty (Wheaton 2004, 3). Mezi tyto sporty je

zahrnováno i horolezectví.

Širší pojetí alternativních sportů představuje R. Rinehart (Rinehart a Sydnor 2003). Zahrnuje do nich všemožné extrémní a dobrodružné sporty a v současnosti je považuje za běžnou součást každodenního života v naší společnosti. Dle něj se odlišují od mainstreamových sportů (myslí fotbal, basketbal, volejbal) tím, že jsou to ryze individuální sporty, nejsou institucionalizované skrze nějaké spolky či svazy a nejsou omezeny, trenérem, časem ani lokalitou jejich provozování. Svoji povahou tak mohou podvracet podstatu mainstreamových sportů. Ovšem se zvyšujícím se počtem participantů na těchto sportech vzrůstá i zájem sponzorů. V 90. letech však došlo k prudkému nárůstu spotřeby těchto aktivit a společně s tím i k vyšší komercializaci a těchto sportů (Rinehart a Sydnor 2003, 3–4). Rinehart (2003, 2–13) popisuje, že dochází k zvyšující se komercializaci, přílivu peněz a sponzorů do extrémních sportů, se z nich stává pouhá značka a životní styl, který je na prodej. Navíc jejich profesionalizací, ale také vytváření historie zaměřené na rekordy se z nich stávají moderní sporty (Rinehart a Sydnor 2003, 3). Rinehart spíše považuje alternativní sporty za fázi vývoje celého sportu, od týmových k individuálním.

2.2.2.1 Lifestylové sporty

Dle Wheaton (2004, 4) a její koncepce „lifestylových“ sportů, však existují sportovní aktivity, které mají formu žitých kultur (respektive lokálních subkultur), jsou především o tom provozovat danou aktivitu a být její součástí. Tyto subkultury většinou postrádají regulaci a kontrolu a svou formou odsuzují či dokonce odporují institucionalizaci, regulaci a komercializaci.

Wheaton (2004, 11–12) definuje lifestylové⁹ sporty jako aktivity, s nimiž je spojován určitý životní styl či způsob života, který účastníci

⁹ Někteří účastníci nepopisují alternativní sporty jako sport, ale právě jako způsob života. Wheaton z toho důvodu nazývá tyto sporty „lifestylovými“ sporty (Wheaton 2004, 4).

těchto sportů vyznávají a s kterým se ztotožňují. Vymezuje 9 základních rysů, které je charakterizují:

1) Historicky jsou celkem nový fenomén. Objevují se někdy v 60.-70. letech 20. stol., jsou to buď nové aktivity (windsurfing, frisbee, snowboarding), či přizpůsobení starších kulturních forem, jako znovuobjevení surfování, či sportovního lezení.

2) Důraz je kladen na prosté účastnictví, které může provazovat každý. Na rozdíl od některých alternativních sportů, LS sporty jsou fundamentálně o participaci, ne o sledování ať už živých či zprostředkovaných událostí. Nicméně sami praktici sebe, či jiné sledují v médiích, je to součást jejich zkušenosti.

3) Sporty jsou založeny na využívání nových předmětů/objektů, často zahrnující novou technologii.

4) Vytváří závazek k času, penězům, životnímu stylu, formě kolektivního výrazu, postoji a sociální identitě, která se vyvíjí v a kolem aktivity.

5) Je spojený s účastí na ideologii, která podporuje veselou zábavu, hédonismus, zahrnutí, samo-aktualizace (=seberealizace v nejvyšší možné míře), žít právě teď, adrenalinové vzrušení a jiné. Často v sobě obsahují vzdor institucionalizaci, regulaci sportu či komercialismu, a mají nejednoznačný vztah k tradičnímu pojetí sportu jako soutěživého. Většina LS zdůrazňuje tvůrčí, estetické a výkonné výrazy jejich aktivit – výrazové sporty)

6) Převážně jsou provozovány střední třídou, „bílých“ participantů západní kultury. Nicméně navzdory tomu, že jsou spojovány s aktivitami pro mladé, mají široké věkové rozhraní, a v některých případech jsou méně genderově vymezené jako tradiční sporty.

7) Převážně, ale ne výlučně, jsou individualistické ve formě či postoji.

8) Nejsou to násilné, bojové aktivity. Nezahrnují tělesný

kontakt, zahrnují ale určitý druh rizika a nebezpečí.

9) Využívají nové prostory pro provozování sportovních aktivit, přivlastňují si venkovní prahové zóny, většinou bez fixovaných či vytvořených hranic, smíšené prostory – voda a vzduch, město.

Nejvýraznější rysem těchto lifestyleových sportů, je dle Wheaton (2004, 9), právě „provádění“ dané aktivity, dovednosti a zapojení do dané aktivity, od které se odvíjí i participaci či uznání příslušnosti k dané sportovní subkultuře. Přináležení k subkulturám sportů životního stylu není odozováno od symbolů a stylu, ale je založeno na méně viditelných charakteristikách jako je sportovní obratnost, přístup a závazek k aktivitě. Pro mnoho z těchto jádrových účastníků, kteří sportovní aktivitě věnují velké množství času, je lifestyleový sport alternativním a distinktivním způsobem života, skrze který získávají jedinečnou a exklusivní subkulturní či kolektivní identitu (Wheaton 2004, 9).

Wheaton (2004, 7–8) si však také uvědomuje, že lifestyleové sportovní subkultury se nevytváří v izolaci. Uvědomuje si, že v současných pozdně-moderních společnostech založených na konzumních praktikách, jsou individuální identity komplexnější a existují různé zdroje pro identifikaci¹⁰. I lifestyleové sporty mohou být vnímány jako takové zdroje, jako styl vyjadřující aktivity, zdánlivě bez substance či významu, zakoušené jako fragmentované a nesouvislé, v nichž se odráží individualistická charakteristika moderní společnosti. Takový význam mají, ale dle Wheaton jen pro účastníky, které se aktivitě účastní spíše pasivně či příležitostně.

Jak Wheaton (2004, 10) uvádí pro mnoho vyznavačů lifestyleových sportů, kteří jsou do nich velmi zapojeni a věnují jim podstatnou část svého času, mohou být jejich subkulturní statusy či identity zdánlivě důležitější než ostatní sféry jejich života, či identit, zahrnující národnost,

¹⁰ Odkazuje na Chaney (1996), Kellner (1992)

gender či etnicitu. To neznamená, že nexistují sociální nerovnosti v těchto subkulturách, ale že příslušníci těchto subkultur nemusejí vždy připouštět tyto identity v kontextu lifestylových sportů. Na druhou stranu naše volby lifestylových sportů, a to zda se vůbec můžeme stát jejich členy, jsou ovlivněny širšími sociálními identitami (genderem, třídou, etnicitou). Wheaton hlavně míří k tomu, že lifestylové sporty se mohou od jiných sportů lišit konstrukcí mužskosti a ženskosti v praktikování těchto aktivit.

I když, je současná identita popisovaná jako fragmentovaná, mohou dle Wheaton stále být v rámci lifestylových sportů utvářeny stabilní a sdílené představy o subkulturních identitách. Dle Wheato tak může být teoretický koncept subkultury používán pro výzkum členství ve sportu a utváření identity v jeho rámci (Wheaton 2007, 293). Při analýzu sportu skrze koncept subkultury je pak nutné porozumět vztahu mezi autentičností a opozičním potenciálem subkulturních skupin. Jde o to práť se, kdo skrze subkulturu vzdoruje, jakým způsobem, v jaké formě a za jakých okolností se resistance projevuje a zda se dá prokázat. Jak ukazuje, mohou se dle ní ve sportovní aktivitě objevovat různé druhy resistance, odporu, kritiky či narušení řádu. Uvádí, že i samotná sportovní aktivita, pohyb, vztah k tělu a kontrola nad ním, může být formou resistance proti disciplinací a dozoru nad tělem v pozdní kapitalistické společnosti (Wheaton 2007).

Na druhou stranu Wheaton dodává, že ačkoli sportovní subkulturní skupiny sdílí určité hodnoty, zkušenosti účastníků nejsou homogenní, ani nejsou jejich identity fixované. Je tak dle ní vhodné vidět subkulturní identitu, jako výraz, který není nikdy pevně zafixované a rozhodnuté.

„Můj empirický výzkum životního stylu sportovních populací, a výzkum ostatních s kým já jsem pracoval, navrhuje, že ačkoliv tato seskupení ukážou tok, dynamičnost, a změna, pro ty, kdo auto - identifikují jak účastníci, tam je také vysoké hodnoty stability a charakteristické zvláštnosti v kulturním smyslu kolektivní identity a forem statusu.“ (Wheaton 2007, 294)

Shrnuto Wheaton považuje Lifestylové sporty za zvláštní subkultury, podobné vzdorujícím subkulturám mládeže, které mohou být alternativou, ať už ideologickou či praktickou, k mainstreamovým sportům, kultuře. Jsou popisovány, jako sporty vyznačují se nižší organizovaností, důrazem na participaci na aktivitě než na soutěžení či získávání ocenění, odměnou je zábava, sebe-aktualizace; spojením se specifickým životním stylem a druhem konzumpce, mohou zahrnovat určité extrémní či rizikové aktivity, jsou většinou založeny na individuální formě; užíváním specifických či nových prostor, a jak již bylo naznačeno výše, mohou se kolem těchto aktivit vyvinout určité formy kolektivního výrazu, postoje či sociální identity. Koncept lifestylových sportů, tak představuje i zajímavou alternativu a kritiku k teoretickému pojetí

2.2.3 Odkouzlení a okouzlení ve sportech

Pojem odkouzlení pochází od Maxe Webra, který jej použil pro popis stavu moderní, čím dál tím více racionální společnosti a racionalizaci jejích institucí. Dle Webera „vzrůstající intelektualizace a racionalizace, neznamena přibývání znalostí o životních podmínkách, znamená vědění o tom, víru v to, že člověk kdyby jen chtěl, se kdykoliv může dozvědět vše o tom, jak funguje prostředí kolem něj, že tedy v zásadě neexistují žádné tajemné nedopočitatelné síly, jež by zde intervenovaly, že je spíše naopak možné ovládat všechny věci v zásadě propočtem. To však znamená, že je svět zbaven kouzlem.“ (Weber 1998, 119). Moderní společnost, tak dle Webera odmítá iracionalitu, jenže společně i s ní například náboženství... Byrokracie a rutina omezuje výrazové rozměry lidského společenského života (Jenkins 14). Dle Numerata Weber nejen o ztrátě kouzla ve světě přírody, ale také svět lidské zkušenosti a sféra sociálních institucí (2006, 23) Odkouzlení tak má vyjadřovat ztrátu kouzla (z tradičních spol, náboženství) v moderní společnosti, tj. mizející sdílený kognitivní význam, slábnoucí sílu tradičních sociálních institucí a metafyzických předpokladů, nahrazené všudypřítomným zvládnutím života kalkulací a racionalitou.

Později však někteří autoři (Jenkins 2000) přehodnocují odkouzlení a docházejí k tomu, že kouzlo a znovu-okouzlení má své místo i v srdci modernosti, je jak reakcí na modernost, tak je přítomné v modernosti. Jenkins totiž uvažuje, že neustále dochází k (znovu)okouzlování a odkouzlování, jsou to dle něj procesy, které na sebe reagují a vychází jeden ze druhého (Jenkins 2000, 29). Jeho definice (znovu)okouzlení zní takto: „Kouzlo kouzlí a je zakořeněné v porozumění a zakoušení světa, který zahrnuje více „živých“ než neživých, materiálních, viditelných či vysvětlitelných světů; světa, ve kterém filosofie a principy příčin či rozumu nemohou a priori vysvětlit celek života; světa, ve kterém každodenní normy a rutiny lineárního času a prostoru jsou jen část příběhu; a světa, ve kterém kolektivní soudržnost a sounáležitost je neuchopitelnější spíše než její individuální jednotky“ (Jenkins 2000, 30).

Se zajímavým přístupem a novým náhledem na studium moderního sportu¹¹ přichází Dino Numerato (2011) ve svém etnografickém výzkumu českého jachtingového hnutí. Vývoj a stav hnutí v období polické transformace, tedy před a po Sametové revoluci, interpretuje pomocí konceptu odkouzlení Webera (Sahay 1971), respektive jeho rozvinutí v současné sociologii, s důrazem na komplementární procesy okouzlení a opětovného odkouzlení (odkazuje na Bennett 2001; Jenkins 2000; J.; Numerato 2006; Ritzer a Stillman 2001). Okouzlení tak vnímá jako reprodukci sociálního systému kolektivně sdílených významů, jež váží sociální aktéry k sociálním institucím, okouzlení je také zároveň výchozí stav, až pak dochází k odkouzlování. Odkouzlení na straně druhé, představuje proces, při němž vazby mezi sociálními institucemi a sociálními aktéry slábnou. Opětovné okouzlení je pak chápáno v termínech následných nebo paralelních reakcí na hrozby odkouzlení, při nichž se

¹¹ Numerato nedefinuje přesně, jaké sporty zahrnuje do tohoto pojmu, nicméně dle zmínky o výzkumech alternativních jachtingové komunity (Numerato 2009, 3), lze předpokládat, že by sem zařadil i alternativní či extrémní sporty.

sociální aktér přizpůsobuje nově se vynořujícím makro-sociálním podmínkám a částečně tak obnovuje principy bývalého okouzlení (Numerato 2011, 39).

Dle Numerata (2011, 50) tak lze současného sportu lze porozumět coby produktu dynamiky mezi procesy odkouzlení a (opětovaného) okouzlení, přesněji, mezi procesy odkouzlování a (opětovaného) okouzlování.

Je přesvědčen, že i moderní sporty, u kterých byl zatím vyzdvihován především odcizující charakter (viz Guttman výšše) mohou mít okouzlující potenciál. Ten dle něj může být přítomný v rámci různých sportovních subkultur a jejich alternativnímu pojetí a přístupu ke sportu (2011, 40). Alternativní formy sportů, tak vlastně mohou vyjadřovat okouzlování a (znovu)okouzlování v moderní společnosti respektive ve sféře sportu. K pochopení okouzlení či znovu okouzlení je pak dle něj zkoumat sociální význam, který aktéři sportu připisují. Většinou je za okouzlení považován vyšší důraz na kolektivnost účastníků, romantizující idealizace a obecně nevšední přístup ke sportu.

3 METODOLOGICKÁ ČÁST

3.1 Výzkumný problém

V českém společenskovědním prostředí zatím neexistují studie zabývající se horolezectvím či utvářením identity v rámci tohoto sportu. Jediné studie zabývající se horolezectvím se zabývají jeho vlivem na psychiku či fyziologii člověka.

Skalní lezení je v několika studiích považováno za jeden z lifestyleových sportů (např. Donnelly 2003; Kiewa 2001; Lewis 2000). Donnelly zkoumá horolezectví jako zvláštní subkulturu se svou vlastní historií a vývojem a zabývá se především spory uvnitř této komunity, především sporem tradičního a sportovního lezení a jeho vývojem. Při čem sportovní lezení považuje za verzi horolezectví, která tíhne

k modernímu pojetí sportu, a naopak tradiční „dobrodružné či riskantní“ horolezectví (adventure climbing) tíhne spíše k pojetí „sportu“, které je označováno jako alternativní či extrémní.

V rámci výzkumu budu pohlížet na skalní lezení jako na aktivitu, které může utvářet zvláštní sportovní subkulturu v pojetí lifestyleových sportů a v rámci, které jsou sdíleny určité společné hodnoty či významy. Cílem výzkumu pak bude zjistit jaký význam a jakou úlohu připisují skalnímu lezení jeho vyznavači a zhodnotit, to zda pro ně jde o něco víc, než jen o praktikování sportu a zda v sobě aktivita zahrnuje okouzlující potenciál. Zda skalní lezení považují, za odlišné a v čem.

3.2 Výzkumné otázky

Výzkumnou otázkou tedy bude:

- Jakou úlohu lezení hraje v životě aktérů a jaký význam této aktivitě připisují?

Význam jsem zjišťovala, dle toho kolik času lidé tráví lezením, co pro ně znamená, jaké místo má v jejich životě. V této souvislosti jsem zjišťovala i jejich vlastní definice či vymezení lezení.

- Má pro aktéry lezení okouzlující potenciál?

Okouzlující potenciál jsem zjišťovala dle toho, co je na lezení baví, proč vlastně lezou. Také jsem se v této souvislosti snažila, zjistit jestli se cítí součástí nějaké skupiny, zda mají pocit nějaké kolektivity. Zda lezci považují svojí aktivitu, za nějakým způsobem odlišnou a popřípadě, co je podstatou této odlišnosti.

Tyto výzkumné otázky budou zjišťovány pomocí polo-standardizovaného rozhovoru (viz příloha č. 1) Zjišťováno bude:

- *Vztah k lezení. Kolik času věnuje aktér lezení, co všechno do aktivity zahrnu, jak ji vymezuje.*

- *Význam lezení pro aktéra. Zda má horolezectví pro své provozovatele okouzující význam, či pro něj jde pouze o racionálně organizovanou tělesnou aktivitu, za účelem dosažení (vylezení) cesty, zlepšení fyzicky apod...*
- *Zda se provozovatelé horolezectví považují za součást určité subkultury, odlišující se svými hodnotami, normami či životním stylem od moderních či mainstreamových sportů. Jaké zvláštní hodnoty a normy, které se odlišují od moderních sportů, lezci vyznávají.*

3.3 Metoda výzkumu

K zjišťování výzkumné otázky jsem zvolila kvalitativní metodu výzkumu. Výhodou kvalitativních metod výzkumu je získání hloubkového popisu případů. Nezůstáváme na jejich povrchu, provádíme podrobnou komparaci případů, sledujeme jejich vývoj a zkoumáme příslušné procesy. Citlivě zohledňujeme působení kontextu, lokální situaci a podmínky. Kvalitativní výzkum poskytuje podrobné informace, proč se daný fenomén objevil. (Hendl, 2005).

3.4 Metoda sběru dat

Polo-strukturovaný rozhovor je jednou z metod kvalitativního výzkumu. Tento přístup používá sadu otázek či návod k rozhovoru. Návod k rozhovoru představuje seznam otevřených otázek nebo témat, jež je nutné v rámci interview probrat. Tento typ rozhovoru umožňuje tazateli, co nejvýhodněji využít čas k interview a současně umožňuje provést rozhovory s několika lidmi strukturovaněji a ulehčuje jejich srovnání. Pomáhá tedy na jednu stranu udržet zaměření rozhovoru a zároveň dovoluje dotazovanému uplatnit vlastní perspektivy a zkušenosti. U tohoto typu rozhovoru se výzkumník může přizpůsobovat respondentovi. (Hendl 2005)

Výhodou je, že s jeho pomocí může zaznamenat i to, co bylo. Dovoluje kontrolu situace sběru dat. Na rozdíl od strukturovaného rozhovoru s uzavřenými otázkami se při kvalitativním dotazování nikdy nepředkládají dotazovaným předem určené formulace odpovědí nebo jejich kategorie (Hendl 2005). Odpovědi tedy respondentům nijak nepředkládáme, ale ti se mohou sami spontánně rozhodnout pro ně nejblížejší odpověď. Velkou výhodou je také větší svoboda dotazování než při jiných typech sběru dat. Výzkumník tak má možnost přezkoušet, zda dotazové otázkám rozuměl. Respondent naopak může dát najevo své zcela subjektivní pohledy, názory, pocity a dojmy, může sám hledat mezi klíčovými tématy souvislosti. (Hendl 2005)

Nevýhodou je nepřímá informace filtrovaná informantem, často je prováděn v umělých podmínkách. Přítomnost výzkumníka může vést ke zkreslení. Lidé neumějí vyprávět a také nižší validita (Hendl 2005, 126).

Data budou získávána od respondentů formou audio nahrávky na diktafon. Sběr dat a získávání respondentů bude probíhat od října do ledna 2012/13. Před rozhovorem bude každý respondent poučen o cílech výzkumu a práce a bude mu předložen informovaný souhlas (viz příloha č. 2).

3.5 Zkoumaný vzorek

Zkoumaný vzorek byl vybrán nepravděpodobnostní metodou, účelově dle cíle a výzkumné otázky výzkumu. Zkoumanou jednotkou výzkumu byli lidé zbývající se skálním lezením. Jako participant na této aktivitě jsem měla celkem přístup k lidem, co „lezou“, takže jejich získání bylo celkem jednoduché. První respondenty jsem znala osobně a další mi byli doporučeni, výběr tak v podstatě proběhl formou nabalování. I když mým cílem nebyl zobecňovat data na celou populaci či subpopulaci lezců, při výběru jsem se snažila dodržet určité věkové i genderové rozložení lidí, kteří se zabývají skálním lezením. To znamená, že jsem se do vzorku snažila zahrnout, jak lezce, tak lezkyně různých věkových kategorií.

3.6 Analýza dat

Výzkumu se účastnilo dohromady 6 respondentů z toho 3 lezci a 3 lezkyně. Rozhovory s respondenty probíhali většinou v prostředí, které si sami zvolili. Tři rozhovory byly vedeny v domácnosti respondentů, dva v restauraci a jeden na boulderové stěně.

Nahrané rozhovory, byly doslovně přepsány pomocí programu F4. Přepisy jednotlivých rozhovorů jsou umístěny v příloze č 4. V přepisech byly vynechány či pozměněny identifikační údaje (tj. především jména), tak aby byla zachována anonymita respondentů. Analýza přepisů byla prováděna pomocí programu MAXQDA. V rámci tohoto programu dojde ke kódování dat, vytváření významových kategorií a konceptů. Data byla kódována dle kódovací tabulky (příloha č. 3), která vycházela ze struktury rozhovoru.

I když to nebylo zcela mým záměrem z polo-strukturovaných se občas stávaly neformální rozhovory. Bylo to také dáno tím, že jsem většinou respondenty znala a znala jsem i jejich známé. Bylo tak složité někdy udržet předem danou strukturu rozhovoru a navíc i celková doba rozhovoru se tak prodloužila. V průměru tak rozhovory trvali 60 minut. Bylo tak nashromážděno velké množství dat, což ovšem přineslo problémy s filtrováním toho, co bylo důležité pro odpověď na moji výzkumnou otázku a větší časovou náročnost na zpracování dat. Při kódování dat, jsem se tak snažila dbát na to, abych především odpověděla na výzkumné otázky. Na druhou stranu některé odbočky od tématu se ve finále ukázaly přínosné pro pochopení významu, který lezci aktivitě, kterou provozují, dávají a co vše pro ně znamená.

4 VÝSLEDKY VÝZKUMU

V rámci výzkumu byly provedeny rozhovory s celkem šesti lezci ve věkové kategorii od 20 do 40 let a až na jednoho středoškolsky vzdělaného a jednoho studujícího respondenta se jednalo o vysokoškolsky vzdělané lidi.

Respondenti se věnovali a věnují skalnímu či sportovnímu lezení, jak sami tuto aktivitu definují. Znamená to, že lezli spíše kratší cesty na nižších skalách. Jen jeden z respondentů byl zaměřen více i na lezení delších cest v horách. Dva z respondentů se jeden čas také věnovali i závodnímu lezení. Většina lezců v době rozhovory byli členy nějakého horolezeckého oddílu, členství v tomto oddílu však pro ně nemělo žádný hlubší význam. Byli jejich členy spíše z praktických důvodů, kvůli oddílové stěně, nebo půjčování si oddílového materiálu.

Cílem výzkumu bylo především zjistit, jakou úlohu hraje lezení v jejich životě, jaký význam této aktivitě přisuzují, proč vlastně lezou a jak obecně vnímají lezení. Většinou se jejich odpovědi celkem podobali a připisovali aktivitě podobný význam. Nejprve bych ráda představila souhrn rozhovorů respondentů představující charakteristiku respondentů a zachycující klíčové významy, které respondenti připisovali lezení.

4.1 Charakteristka respondentů

4.1.1 Honza

Respondentovi je 24 let a zatím studuje strojní fakultu v Plzni. Respondent leze přibližně 7 let. K lezení ho přivedl kamarád, co už před tím lezl. Před tím se sice respondent pokoušel lézt sám, ale bylo to spíš metodou pokus omyl.

No vlastně ty začátky byly takový zajímavý. Začal jsem vlastně na nejblížejší skále, co je k našemu baráku, na Ostrej hůrce, mezi Plzní a Plzencem... A měl jsem doma starý horolezecký lano asi ze 70. let... (...) A mě nenapadlo nic lepšího, než ho uvázat nahoře na Osry hůrce, tam se dalo z druhé strany se tam dalo normálně vylézt ke slanáku asi tak ve 3/4 stěny, tam jsem ho uvázal a hodil jsem ho na takovou jako exponovanější stěnu... No a po tom sem lez nahoru, ještě v zimě, a nevěděl jsem jakým způsobem dávají ti horolezci to lano nahoru, tak jsem lezl po tom laně... (smích) Takže to byl takovej začátek. (řádek 30-31)

Později pak začal chodit s kamarádem na boulderovou stěnu a přihlásil se do kurzu.

Začal jsem lézt v K2 (bývalá boulderová hospoda v Kolářovce v Plzni) a bylo to přes jednoho kamaráda, kterej je z Čechurova, prostě kde sme blbli. No a tam to v podstatě byl takovej kurz pro začátečníky... (řádek 35)

Honza je tak vlastně jeden ze dvou respondentů (také Petra), který tak v podstatě zčínal lézt na umělé stěně a né venku. Ve vnímání lezní to, ale jak se ukázalo nehrálo roli. Po kurzu začal lézt I na skalách a věnoval se spíše sportovnímu lezení, později však začal lézt spíše vícedélkové cesty a v horách.

No kamarád, co mě tam vzal už asi rok lez. No a po tomhle tom kurzu, tak jsem začal lézt i s lanem a hodně jsem chodil lézt i s tím kamarádem, kterej lezl dýl a už lez docela dobrý cesty, nějaký 6tky, 7čky, tak toho jsem se snažil docela dohnat v tom, což se mi pak časem povedlo, myslim (ironicky, Honza D, leze fakt dobře). A trvalo dost dlouho, třeba 2 roky, než jsem začal jako tahat na prvním konci lana, než sem začal lezt prostě "na prvním" (to znamená, že lezec může pokud se mu nepodaří výstup spadnout i několik metrů k jistíciému bodu). (řádek 35)

Je zde patrné, že ze začátku měl opravdu respekt. Později teda začal lézt v horách a začalo se mu líbit více-délkové cesty.

Tazatel: *Takže ty jsi vlastně dřív lezl takový ty sportovnější cesty?*

Respondent: *No určitě no. K tomu lezení v horách jsem se dostal až třeba před třema rokama, to jsem vyrazili na Dachstein, to jsem lezli nějaký vícedílky... No a vlastně ještě dřív to bylo v Arcu (jih Itálie), kde jsou ty vícedílky zajištění, takže tam jsem lezli po borhákách, to bylo v podstatě lezení jednodýlek, akorát několik za sebou. Což se mi taky*

hodně líbilo. (řádek 39)

V současnosti se tedy věnuje *více více-délkové lezení a lezení s lanem na skále. (řádek 9)*. Více-Také provozuje bouldering, ale jen jako trénink.

...bouldering beru vyloženě jako trénink (řádek 19)

Svoje lezení vymezuje jako lezení na obtížnost. A nejraději leze někde v horách

...lezu hlavně na obtížnost, pod lezením si představuju lezení na obtížnost a pak třeba co se týče stylu přelezu, tak výcedélkové lezení a lezení s lanem na skále. Asi tak oboje ty disciplíny tak provozuju, ale radši mam spíš lezení s lanem. Úplně nejradši když je to někde v horách, tak vícedélkové lezení mam úplně nejradši. (řádek 9)

Respondent je v současnosti i členem oddílů a je v ČHS, ale je tam vlastně z praktických důvodů.

Jo tak jsem členem USK lezec na univerzitě (ZČU) a pak ještě jsem byl v USK na Borech pod Valachovičem, ale tam už ted'ka nejsem. No a pak v ČHS, tam jsem ted'ka členem nově, abych mohl jezdit do Tater (řádek 57)

No tam jsem hlavně kvůli tomu abych mohl lézt na Sauně. Ale jsou tu i další výhody, když uděláme nějaký zájezd, když se domluvíme nás je 6členů, tak nám přispějou 1000kou na cestu. Jo taky si od nich můžu půjčovat veškerej materiál, kterej oni maj na hory, třeba různý lavinový sondy, pípáky... Vybavení který stojí dost peněz a nemam ho. (řádek 59)

Respondent má tedy nejraději leze více-délkové cesta v horách a především o tom je pro něj lezení. Na tomto stylu lezení se mu líbí především nezávislost, být v prostoru a hlavně v horách.

Tak mě se na tom líbí taková ta nezávislost, jak člověk leze a vlastně přezení tý cesty trvá delší dobu. Seš delší dobu na tý skále a že se mi to líbí v tom prostoru a prostě jak je tam ta vejška a je to takový příjemný. (řádek 27)

Při lezení vícedélkových cest se navíc také snaží vlastně jako jediný z respondentů dodržovat tradiční způsob lezení. Ale jak uvádí, neznamena to, že by se nějak vyhroňoval proti sportovnímu lezení, respektive lezení po fixním jištění.

Pro mě je nejhodnotnější styl prostě to tradiční lezení, vlastní jištění, v horách a co nějdelší cesty. (řádek 17)

Tazatel: *A vnímáš nějakou odlišnost mezi tradičníma lezcema a jinýma, nebo seš nějak vyhraněnej proti určitému stylu lezení?*

Respondent: *No tak... To ne, to tradiční lezení i upřednostňuju, ale spíš je to o tom, že je to asi o zkušenostech hodně to tradiční lezení, člověk už musí mít nějaký zkušenosti a musí už umět ty techniky, zakládání toho jištění. (řádek 11-12)*

Respondent však také leze i sportovní cesty na skále, na kterých ho baví i samotný pohyb a lézt na hraně. Baví ho tak lézt těžké cesty, ale zároveň uvádí, že to není jeho hlavní cíl ve sportovním lezení, v současnosti ho spíš vnímá jako trénink na více-délky

Tazatel: *A to sportovní lezení, co tě na tom bavilo nebo ještě baví?*

Respondent: *Určitě to mě baví do teď. To mě baví v podstatě ten pohyb, že člověk leze vyloženě na hraně a že si užívá každej krok. Zase v těch horách tam je to, rozhodně tam lezu nižší obtížnosti, třeba 6ky, (řádek 41)*

Tazatel: *A u toho sportovního lezení se teda za cíl, lézt co nejvyšší*

čísla, přelézat co nejvyšší?

Respondent: *No tak k tomu sportovnímu lezení se mi zdá to tak nějak patřím, tak jako jo... Je to i takovej dobrej trénink. Ale zase když vidim pěknou 7ku, která se mi líbí jako ta linie, je to hezká stěna, tak si to přelezu taky. Ale mam to rád i co se týče tréninku, abych se někam posunoval dál. (řádek 43)*

Dále se také respondentovi na lezení líbí, že je spojené s cestováním a vlastně i ho na lezení baví, že může být s lidma, s kamarádka.

Právě to je hodně spojený s tím cestování to mam taky hrozně rád, tak prostě cestování, lezení to jde docela dohromady... (řádek 55)

Tazatel: *Takže jaký máš cíle v lezení jsme probrali... Ještě bys něco doplnil k tomu co všechno pro tebe lezení znamená, když jsi říkal, že máš rád samotnou tu aktivitu, pohyb v horách, cestování, ještě něco...?*

Respondent: *Tak kamarádi. Určitě jako, skupiny nějakých lidí s kterejma se člověk setká na tej stěně, ať už je to boulder nebo na skalách, když se potkáme. Někdy se stane, že se setkáme i v tom Arcu, najednou z ničeho nic tam prostě člověk potká kamaráda z Plzně. (řádek 61-62)*

Tazatel: *Takže ty lidi kolem lezení vztah s těma spolulezcema je pro tebe taky důležitěj?*

Respondent: *Jo určitě, no. Jako když se jede společně do hor nebo na nějakej výlet takhle po Evropě, tak je to hrozně fajn... (řádek 63-64)*

Zároveň má také pro něj lezení i širší význam a přiznává, že skrze lezení získal hodně přátel a navázal nové vztahy, je to pro něj významná hodnota, kterou mu lezení přináší a zároveň i to co se mu na lezení líbí. Také tím vlastně dokládá, že lezení může napomáhat k utváření vztahů mezi lidmi.

Tazatel: *Takže jaký máš cíle v lezení jsme probrali... Ještě bys něco doplnil k tomu co všechno pro tebe lezení znamená, když jsi říkal, že máš rád samotnou tu aktivitu, pohyb v horách, cestování, ještě něco...?*

Respondent: *Tak kamarádi. Určitě jako, skupiny nějakých lidí s kterejma se člověk setká na tej stěně, ať už je to boulder nebo na skalách, když se potkáme. Někdy se stane, že se setkáme i v tom Arcu, najednou z ničeho nic tam prostě člověk potká kamaráda z Plzně. (řádek 61-62)*

Respondent: *No určitě no, spousta lidí jsem potkal právě přes lezení a setkáváme se a děláme různý jako grilovačky, že to jsou kamarádi i na jiný aktivity, než jenom na lezení. (řádek 84)*

Tazatel: A řekl bys jako, že jsou nějaký hodnoty který vyznýváš a který si získal díky tomu, že jsi začal lézt?

Respondent: No tak, třeba noví kamarády, který potkám takhle na lezení. (řádek 82-83)

Přiznává tak, že mu lezení dokonce i částečně změnilo přístup k životu, jak poté kladné ale i po negativní stránce.

Tazatel: *A když bys to nějak celkové zhodnotil, myslíš, že ti lezení změnilo nějak přístup k životu nebo k nějakem věcem, přineslo ti to něco...*

Respondent: *No asi takovej životní styl celkově. Ale myslím si, že to má i negativní stránku, že člověk třeba potřebuje nějaký adrenalin, zní to trochu jako klišé, ale člověku to pak chybí, jo prostě. Já bych nedokázal jenom boulderovat, nelézt s lanem, mě se na tom líbí i ta stránka toho adrenalinu. Ale jako to je to negativní, jako když se člověk potřebuje nějak vybit a schází mu ten adrenalin tak si de zalézt. (řádek 79-80)*

Respondent věnuje lezení i docela dost času, ale není úplně patrné, zda je to jeho hlavní aktivita.

A když to teď ka vezmem časově, tak konkrétně kolik tomu lezení věnuješ času, nebo přizpůsobuješ hodně lezení svůj čas?

Respondent: *No tak je to daný spíš tím, že když mam chuť jít lézt, tak prostě jdu... Je to třeba já nevím 3krát do tejdne. (řádek 44-45)*

snažim se trénovat na to boulderu, tak se snažim posilovat prsty na kampusu, dalo by se říct, že teďka 2krát tejdne posiluju na tý stěně (řádek 49)

létě dávam přednost hlavně skalám, když je hezky, tak vždycky vyrazime někam, když je víc času, tak někam do zahraničí, když je míň času, tak někde tady v Čechách okolo Plzně a tak. (řádek 53)

Uvádí sice, že úplně svůj čas či studium tolik lezení nepřizpůsobuje (má také i jiné aktivity), ale připouští, že lezení je pro něj důležitou součástí života. Což dokládá i to, že mu vadí, když na něj nemá čas.

Ale jako momentálně toho času není tolik, co se týče školy, takže často se stává, že dělám zkoušky i v létě, nebo teďka minulej rok jsem dělal státnice v létě, tak sem se musel dost přizpůsobit tomu učení, tý škole, takže na skály bylo hodně málo času a dost mě to mrzelo, hrozně

mě to scházelo. (řádek 55)

Tazatel: *Takže mimo lezení máš i jiný aktivity?*

Respondent: *No tak to kolo mě taky baví dost, občas si říkam, co mě baví víc, sem tam taky závodím na kole a... Jako na tom lezení mi chybělo asi nějaký první 3 roky když jsem začal, že člověk pořád nějak posiluje prsty nebo tělo, ale že to aerobní sport, mě prostě chybělo ještě nějaký pohyb, takže to kolo jsem viděl i jako doplnění... (řádek 58-59)*

Obecně se nedá říct, zda lezení považuje více za sport či životní styl, lezení více-délek vnímá spíš jako životní styl a sportovní lezení jako sport

Tazatel: Takže lezení je podle tebe nějaký druh sportu?

Respondent: No já si myslím, že jo. Jako myslím si že je určitě nějaký rozhraní mezi sportovním lezením a lezením ve volném čase, nebo jak to říct v horách... Když vezmu soutěžní lezení na umělé stěně, tak to je jako trochu něco jiného, to už je vyloženě jako lezení jako sport, jako takový závodění a tak

Tazatel: A to lezení v horách bereš to je podle tebe...?

Respondent: No to bych nebral jako sport, to už je vyloženě spíš jako tkovej... životní styl já nevím..) (87-90)

Na jednu stranu vnímá lezení i jako individuální i jako týmový sport (především to více-délkové).

Tazatel: *Takže lezení bereš jako individuální..?*

Respondent: *Individuální... Ne tak jako individuální, ale v ten okamžik když člověk leze, tak leze sám za sebe a to mi na tom přijde individuální, ale na druhou stranu je tam člověk s těma kamarádama a*

člověk i při tom lezení vnímá toho kamaráda dole, kterej ho povzbuzuje. Takže nedalo by se říct, že je to úplně individuální, ale zase to není týmový, že jo... I když, když to tak vezmu tak to vícedýlkový lezení to už je v podstatě takovej týmovej sport, jo.. (řádek 137-138)

Co se týká pravidel v lezení považuje za důležitou odheduplnost a to jak k přírodě, tak ostatním lezcům

No mě napadaj třeba pravidla, když jede člověk léz na písky, tak že by se tam nemělo používat magnésium, tak to se snažim dodržovat... I když musim říct, že když jsou třeba nějaký těžší cesty a mam strach, tak si třeba s sebou to magnésium vezmu pro jistotu... Než se zabít, tak to radši namáguju (řádek 23)

Tak nějaká ta ohleduplnost, tam určitě je nebo by měla být. Nebo třeba na umělý stěně, když jsou tam nějaký začátečníci, tak jim třeba, když mě poprosí jestli bych jim nevytáh cestu a cvaknul jim jí zezhora, tak proti tomu nikdy nejsem proti. (řádek 102)

Vnímá i určité odlišnosti v lezení od ostatních sportů, nedokáže je ale přesněji popsat, jako jednu odlišnost uvádí, že i v tom sportovní závodním lezení nepanuje taková soutěživost či rivalita.

Tak jako nevím úplně jestli tvoří nějaký skupiny, ale myslim si že je určitě rozdíl mezi lezcema a třeba mezi fotbalovýma fanouškama... Tak určitě je rozdíl mezi lezcema a lidma, co nemají žádný sportovní záliby... (řádek 87)

No myslim si, že třeba na těch závodech, co jsem viděl na tom českým poháru, tak tam nepanuje taková rivalita, že oni se ti lezci i když vidí lézt protivníka, jako soutězíciho, tak že se ho snaží heceovat, jsou jakoby s nim a že by na něj křičeli, nebo mu přáli, aby spadnul, to prostě něni jo. Třeba u tenistek se mi zdají, že jsou dost proti sobě, jako že se

nemaj rádi. (řádek 110)

Tazatel: *A když lezení provnáš třeba s jinýma aktivitama, nebo sportama cítíš tam nějaký rozdíl?*

Respondent: *Tak já mam rád i jiný sporty, většinou jsou ale idividuální, jako zase moc nemam rád kolektivní sporty, nebo ne nemam rád, ale moc mi nejdou, nebo na ně nejsem šikovnej, na míčový hry třeba nejsem vůbec šikovnej, tak se tomu trochu vyhejbam, asi tak...(řádek 135-136)*

4.1.2 Vít'a

Respondentovi je 28 let, má středoškolské vzdělání a v současnosti pracuje na plný úvazek. Respondent leze již 9 let. K lezení ho přivedl kamarád, s kterým začínaly jako samouci a pořádně začal lézt, až když potkal jednoho staršího lezece a dostal se k němu do oddílu. To že je v oddílu, tomu nepřikládá větší váhu, vlastně ani neví proč tam je. Důležité, tak pro jeho začátky bylo spíš potkat se s nějakou déle lezoucí skupinou, než být v oddíle.

No jezdili sme s víc lidma a hlavně mě bavilo, že jak sem byl takovej samouk a jezdil sem jenom s tím kamarádem, tak to bylo takový náhodný. A s tím Zalabákem to zacalo bejt intenzivnější, my jsme jezdili 2krát v tejdnu a o víkendu a on mi futrt bral na různý nový místa na Kozelku, na Polínka a takhle a takže to pro mě bylo takový nový a furt něco novýho a postupně sem viděl, že se trošičku i zlepšuju, taková útěcha vnitřní... (řádek 40)

Já sem tam (myslí do oddílu) tak nějak náhodou přimotal, když sem začal lézt k těm matadorům starejm. Jako v podstatě mě to nic nepřináší, že jsem v tom oddílu, jenom jako že jsem v ČHS, nic víc pro mě tam

neni... (řádek 75-77)

Respondent leze celkem často, ale na druhou stranu provozuje i jiné sporty, třeba běžky, ty ho také hodně baví. Uvádí, že leze přes zimu 2krát týdně, ale jde o tréninky na umělých stěnách. A v létě se pak jezdí na skály o víkendu.

Já sem teď lezec, kterej trochu běhá na lyžích a přes léto jsem teda běžkař, kterej trošku leze. (smích)

Tak jak kdy, přes zimu tak 2krát tejdně... (řádek 51)

No v létě tak už je to, že víkendy se snažim trávit na skalách... (řádek 57)

Tazatel: *A věnuješ se ještě nějakým jiným aktivitám, nebo je lezení pro tebe to hlavní?*

Respondent: *To jenom právě přes tu zimu, že běžky no to mě hrozně baví, tak trochu člověk chodí cvičit na tu lod'enici, kde jsem začínal, tak se tam ukážu jednou za tejden. (řádek 66 -67)*

Tazatel: *A když potom v létě lezeš, tak přizpůsobuješ tomu třeba nějak práci, nebo obecně přizpůsobuješ svůj čas lezení?*

Respondent: *Tak když chci někam ject, tak si nahlásim dovolenou to je jasný.. (řádek 68-69)*

Jak uvádí, věnuje se především skalní lezení nebo lezení v horách a považuje tuto aktivitu za sport.

Jo považuju to za sport. Jinak já vyznávám všechny styly lezení, ale věnuju se jenom některejm no jako třeba... Tak teda to skalní lezení mě uspokojuje nejvíc, nebo lezení v horách, ale třeba stěny spíš než třeba jako to co dělá Tráva, že chodí na ty 8000, furt to беру jako, že je to

lezení ale mě by to tolik nebralo. (řádek 7)

Dále provozuje i bouldering, ale jen jako tréninkově.

Bouldering spíš mam, spíš jako v rámci tréninku, než že bych jezdil jenom na bouldery to ne, to já radši s lanem. (řádek 12)

Jak uvádí, poslední dobou ho hodně baví lezení na pískách, ale neznamená to, že se považuje za pískaře nebo, že by to bylo něco odlišného, považuje se, dalo by se říct za skálolezce.

Tazatel: *A teda ty občas lezeš i na pískách ne?*

Respondent: *No to mě baví hodně, to mě hodně baví. (řádek 16-17)* **Respondent:** *Já si nemyslím, že je to něco jinýho, ale myslím si, že to spíš není tady pro nás pro Plzeňáky, takový jako to tradiční jo, že my to tady nemáme, tak pro nás je to takovej jinej svět. On to tak trochu je takovej jinej svět, ale myslím si, že kdyby sme třeba byli oba z ústí, tak nám to přijde, že to je normální lezení. Myslím si, že je to stejný lezení jako tady na skalách, ale myslím si, že my tady v Plzni k tomu máme takovej přístup, že z toho je takovaj ten strach, že je to něco jinýho... Jako je tam trošku něco jinýho, ale že na to nejsme zvyklí, takhle asi. (řádek 19-20)*

Dle toho co uvádí, tak chce lézt těžší obtížnější cesty a baví ho i pohyb na skále, ale hodně ho na lezení ho baví, to že může být venku, v přírodě a také ve společnosti lidí, kamarádů.

Ted'ko poslední roky už řeším obtížnost, že si třeba jako chci vylézt i něco těžšího, a v tu chvíli koukam jestli to je klasika, nebo už sportovně dělaný... Takže těžší ale sportovně odjištěný. A třeba klasiku si dam třeba lehčí, tak samozřejmě koukam jesli na to mam nebo ne. (řádek 65)

Spíš si jako jedu zalézt, protože mě baví si zalézt a bejt s lidma, bejt venku s těma kamarádama s kterýma si čkověk rozumí. (řádek 59)

Třeba teď mě hrozně bavilo, že sme vyrazili třeba do toho Labáku no a těšíš se, že tam pudeš do tý hospody, tam potkáš ty známí, co si tejden neviděl (řádek 73)

Mam, já mam v lezení za cíl jet v létě do Labáku a je mi jedno, co tam polezu, konkrétní cesu nemam. Prostě se mi to tam hrozně líbí, ta příroda ty cesty a tak... (řádek 83)

No všechno je takový o tý přírodě no prostě mě to baví bejt pod tou skálou něco vylézt, spát v tej přírodě, sem rád s těma lidma, co maj taky přístup k tej přírodě, který tam jedou kvůli tomu, že se jim tam líbí a ne přelezt nějaký ty čísla. (řádek 97)

Na samotném lezení ho pak baví hlavně pohyb a prožitek z cesty, a že si ho může užít kdykoliv, vidí v tom i odlišnost lezení od jiných sportů.

Je to takovej jinej sport než to co sem do tý doby dělal, do tý doby sem dělal tu kanoistyku a byl to takovej jakoby dril, takový jako jít na vodu, do posilovny, běhat a pak byly někdy závody a když třeba tam člověk zajel ty závody docela slušně, tak měl člověk takovej pocit toho štěstí tý radosti, že tomu věnoval to... A v tom lezení je to takový, že to můžeš prožít skoro pokaždý, takovej ten pocit takovýho toho štěstí, když se tě podaří něco vylézt a můžeš to lézt jako kdykoliv a soupeříš jakoby se sebou a nemusíš čekat na ty závody, kde budou všichni ostatní... (řádek 37)

Třeba se mi podaří vylézt nějaká 7čka a je taková těžká záludná a na vrcholu mam potom takovou radost z toho, že se mi to povedlo, jo. Stejně tak to bylo při tý kanoistyce, ale tam si musel čekat no, při tom tréninku to člověk tak nepocítil, z toho pocitu takovýho se mi to začalo líbit, že sem tam překonával sám sebe. (řádek 37)

V podstatě ho vlastně na lezení baví i trénování.

...trénuju, ale tak jako v rámci toho, že mě to baví, takže jako trénuju ne za nějakým účelem konkrétního nějakého cíle, ale za účelem toho, že chci aby se mi z jara lezlo dobře a protože mi to baví. Mě baví i to trénování... (řádek 53)

I když úplně nepřipouští, že by se lezení nějak přizpůsoboval, připouští, že lezení může mít i vliv na jeho život. Přináší mu do něj více klidu a lépe se díky němu může vyrovnávat s každodenními situacemi.

Tazatel: *A myslíš si, že tě to nějak změnil to lezení tvůj přístup k životu, nebo že tě to nějak změnilo?*

Respondent: *Víš, že si myslím, že jo, ale nevím jestli to je jako věkem, že se měním. A nebo je to tím, tak jako mi to pomáhá řešit různé situace, já nevím i nějaký problém v práci třeba, když si z toho člověk dělá starosti. Takhle člověk zjistí, že to vůbec nejsou starosti, že třeba při tom lezení je to kolikrát nebezpečný... Jo ž já nevím jak bych to řek. Že si uvědomuješ jako víc ten život, Jo že třeba když se nepohodnu se šéfem, tak to vlastně není nic proti tomu, když bych třeba někde, třeba v Labáku (řečno s takovým nadšeným hlasem) pod kruhem zrovna vyhučel, jo že ty hodnoty jsou někde jinde a pomáhá mi to, že když si třeba i vzpomenu na nějakou tu krizovou situaci, jo prostě to mi tenkrát bylo trochu i hůř, tak tuto nic není... (řádek 45)*

Také vidí na lezení pozitivní to, že mu přineslo i nové vztahy a současně tak vnímá, že se kolem lezení mohou vytvářet určité skupiny či komunity.

Tazatel: *A máš ještě s lezením spojený nějaký hodnoty, nebo co ti lezení vlastně obecně přináší nebo přineslo?*

Respondent: *Tak třeba spoustu kamarádů jsem potkal novějších, jo.. Já sem byl pořád na tej loděnici, to je takovej uzavřenej okruh lidí, a najednou sem se dostal k tomu lezení a začal jsem poznávat nový a nové lidi z jiných oddílů a prostě jak se ty lidi takhle potkávají na těch skalách a začnou se zdravít, začnou se bavit, začnou se setkávat třeba v tej*

hospodě a jako ta komunita těch lidí, co člověk zná, tak se jako rozšiřuje tak to mě to přineslo prostě...(řádek 84-85)

Co se týká podobnosti a odlišnosti od jiných sportů, považuje lezce za lidi, kteří mají kladný vztah k přírodě, a domnívá se, že lezení může pomáhat ve spojování lidí a navazování přátelství. Jak bylo uvedeno výše, vnímá, že lezení se může odlišovat od jiných sportů. Co se týká pravidel, považuje nejdůležitější být ohleduplný - jak k přírodě, tj. dodržovat pravidla skalních oblastí.

Tak já uznávám pravidla takovejch těch oblastí, jako pískovcoví pravidla uznávám, věčný téma magnézium, v Sasku se nesmím, tak to dá rozum.

Tak se snaží být i ohleduplný k ostatním lezcům.

No tak snažím se, třeba když vim, že pode mnou leze nějaká jiná dovjice, nebo někdo, tak samozřejmě bejt ohleduplnej vůči nim jako neshazovat kameny, ale mě to přijde, že to jsou furt logický věci, že to nehrnu jako bezhlavě... (řádek 22)

4.1.3 Jindra

Respondentovi je 30 let, pracuje jako programátor na volné noze a má vysokoškolské vzdělání. Lezení se věnuje poměrně dlouhou dobu, leze již 18 let.

Začínal lézt v 10ti a k lezení ho přivedli jeho rodiče. S nima lezl spíše tradičním způsobem lezení (lehké cesty po vlastním jištění) a bavilo ho na lezení především dostat se nahoru. Později, když potkal jiné lezce (mladší), s kterými si vytvořili *lezeckou partu*. Začal se pak věnovat sportovnímu lezení, které ho velmi baví doteď.

...začal jsem s tátou. Já nevím mě bylo třeba 10, 12 a začali jsme

tady na skalách kolem Plzně, vid' Radyně (ř. 38)

Když jsem začínal lízt, tak se mi líbilo takový to lezení 4ek 3jek a tak nějak... mi to bavilo jako lízt nahoru. Jenom asi nezávisle na stylu, lízt nahoru, a pak nějak jsem se dostal na střední, tak jsem začal chodit sem na Pajdu a tady se to úplně změnilo. Tady jsem začal trénovat, začali mi právě bavit ty sportovní cesty a lízt jakoby co nejvíc čistě (ř. 43)

...No musí říct, že tady právě tohleto okolo ta parta těch lidí a to, to přišlo až s tím, když jsem začal lízt sám. Že tady právě tím, že tady (s tátou) to byla nějaká parta, která už byla nějakým způsobem uzavřená, že jako by starší, tak tam to taky nebylo... Právě když jsem přišel sem do Plzně a sem tady na Pajdu, tak tady jsem poznal lidi, s kterými jsem pak začal jezdit a ta parta se začala utvářet trošku, jakoby ta má lezecká parta. (ř. 49)

Respondent je také členem oddílu. Dostal se tam, když začínal a je zde pořád, ale vlastně jen z praktických důvodů. Dřív tam také byl, kvůli kamarádům, ale teď se to dle něj rozpadá. Navíc nemusí mít lezení nějak organizované.

...sem členem tady toho USK lezec a vlastně z důvodu toho, že když lezu dobře, tak mam tady tuhle tu stěnu. (řádek 78)

Hm mě tady takovýhle organizovaný členství úplně jako nelákal. Tady to mam spíš jako kvůli tý stěně. (řádek 80)

Ted'ko už se to tak trošku rozpadá, opravdu víc kámošů mam mimo oddíl a ty taky občas chodí tady lízt k nám. (řádek 82)

V současnosti se věnuje, jak sám uvádí sportovnímu lezení, provozuje také bouldering, ale jen tréninkově.

Tak moje lezení je hlavně sportovní lezení sportovní lezení, lezu

hlavně po skalách a nejvíc mi baví asi lezení těch sportovních cest, dobře odjištěných na jihu Francie, Španělska i v tý Juře... Takže na skalách. Vlastně jenom na skalách. (řádek 4)

Tazatel: A co třeba bouldering?

Respondent: Bouldering jenom v tréninku, jakoby. (řádek 8)

Na lezení ho v současnosti baví lézt těžké cesty, překonávat sám sebe, aby se cítil při lezení dobře a aby si ho užil. Leze tak kvůli pocitu, který mu lezení přináší. Což pro něj znamená lézt těžké cesty a nacvičovat je. (Nacvičovat cestu znamená, lézt těžkou cestu několikrát za sebou, dokud ji nezvládne, bez toho aniž by spadl. To vlastně znamená lézt, co nejtěžší cestu na hranicích jeho možností.)

...dřív jsem se všechno snažil lízt OS a to mi pak 3 roky zpátky pustilo a od té doby hodně nacvičuju, což teda spousta lidí neuznává, ale mě to přijde supr (řádek 12)

Tak třeba koukam rád na videa se Sharmou, kterej mi přijde, že právě naprosto ryzí, že k tomu přistupuje, tak že je to taky celej jeho život a vlastně... A to mě strašně motivuje, když vidim jak leze a v těch jeho projektech se posouvá, tak to je vlastně i lezení, který dělám já (řádek 128)

Tak baví mi, to že je člověk venku, že se kousne, to právě mě baví strašně moc, jako líz ted'ka ty těžký cesty opravdu na maximum. (řádek 60)

Takže prostě mě na tom lezení baví, že se člověk prostě kousne a fakt v tom musí bojovat. Takže vlastně ten boj, to je, vlastně sranda. Že když se to nepovede, tak se nic neděje a když se to povede, tak je to super. Takže tady to mě baví vlastně nejvíc. (řádek 64)

...myslim, že v tom lezení je důležitý prožít si tu cestu tak, aby tě uspokojila. Jakmile tě uspokojí, tak je to jedno jestli to byla cesta za 6a nebo za 8b. (řádek 111)

Těžké cesty leze především, kvůli pocitu, jaký mu to přináší, být venku a ne o soutěživosti.

To, s kterými lidmi leze je pro něj taky důležité a pravděpodobně je to i důvod, proč vlastně leze a proč začal lézt. Také se mu líbí, jak uvádí, typ lidí (pohodáři), kteří lezou.

Tazatel: Takže je to pro tebe jako důležitý ty lidi kolem...

Respondent: No to rozhodně, myslim, že lidi v lezení jsou pro mě fakt důležitý. Že třeba... No já nevim, jestli to můžu říkat... Jako mam lidi s kterými bych lízt nejel. Dřív jsem si myslel, že ne ale opravdu na tom strašně záleží. (řádky 52-53)

Lidi okolo ty jsou pro mě STRAŠNĚ důležitý... Že mě podpoří v lezení. A musim říct, že jsem přemýšlel, že kdyby jako, kdyby nějaký lidi nebyli, tak si myslim, že bych ani nelez. I když čistě lezení je pro mě strašně moc, ale zároveň je to pro mě strašně moc tím, že tam mam ty lidi kolem sebe... (řádek 88)

I když je jeho cílem v současnosti vylézt nějakou těžkou cestu, neznamená to, že je to pro něj hlavní smysl lezení

Mým cílem je lízt:) Ale mam teďka takovou hranici 8b, když ho vylezu... Mam takovou životní hranici, to je 8c+ to mam dokonce dvě cesty, který bych chtěl vylízt a myslim, že mam ještě tak 10 let čas, že pak už to nepude, takže když se mi to podaří do 40... (řádek 149)

Hm, nebo zatim je to hlavní cíl, a až ho splnim, tak si najdu nějaký jiný cíle. (řádek 150)

Je tak zřejmé, že lezení pro něj není o nějaké soutěživosti, ale o pocitech, které při lezení zažívá.

Myslím si že to lezení je hlavně o tej svobodě a vlastně i ten pocit, co ti dává to lezení tý konkrétní cesty, tak si ty lidi pak přenáší do toho širšího, do toho svýho širšího života. Tak takhle si myslím, že to mam já. (řádek 112)

deníčky na lezci jeden čas, já jsem to docela řešil, ale myslím si, že ta soutěživost už se jako posunula, že teďka už to tak trošku upadá a i u mě to tak upadá... Myslím si, že ta soutěživost v tom lezení, co dělám já, je o tom že se kousnu a je to pro mě důležitý, že jako, že vlastně už.. (řádek 156)

Ze všech respondentů má pravděpodobně pro Jindru lezení největší význam. Mohlo to být dáno i tím, že si význam lezení v jeho životě připouštěl více než ostatní. Lezení považuje, za celý svůj život a uvádí, že mu pomáhá vyrovnávat se s každodenními problémy.

Tazatel: *Jo a myslíš si, že to lezení změnilo nějak tvůj přístup k životu.*

Respondent: *Ty jo... Já už si nepamatuju, kdy jsem nelez. Já si myslím, že můj, můj život je celej v hodně věcech... že vždycky, jako když se začalo něco kazit, tak to lezení vždycky bylo... Víš že lezení mi přijde jako můj celej život...(řádky 53-54)*

Já jsem vlastně dva roky nelezl. A to bylo špatný no, musím říct, že teďka když lezu, tak je mi o hodně líp (řádek 56)

Také věnuje lezení nejvíce času ze všech respondentů, a jak uvádí, nejvíce mu také přizpůsoboval a přizpůsobuje svůj život.

Hm, vlastně nema jinou aktivitu. Jedinou aktivitu, co dělám je to lezení, ale lezení jsem letos počítal, jsem byl vlastně 96 dní na skalách. Takže lezení věnuju fakt hodně času (řádek 68)

V zimě trénink a... Přes léto co to dá, tak jezdit ven (řádek 70)

Tazatel: *A nějaký teda jiný aktivity?*

Respondent: *No běham, ale to je kvůli tomu lezení. Ted'ko jsem začal cvičit gymnastiku třeba. (řádek 71-72)*

Vlastně i práci kterou jsem si vybíral po škole... Já jsem šel na vejšku kvůli lezení, abych měl čas na lezení. A když jsem si vybíral práci, tak jsem si vybíral práci u Honzi (Jeden z Plzeňských lezců, který si s dalšími lezci založili vlastní firmu, aby si mohli určovat pracovní dobu a jezdit na skály, firma později málem zkrachovala, protože se jezdilo víc na skály než pracovalo.), abych tam měl čas na lezení, protože jsem věděl, že u Honzi to pude. A když jsem potom začal znova po tom problému s rukama pracovat, tak jsem začal podnikat, proto abych měl čas na lezení. (řádek 76)

Lezení je pro něj hlavně sport o pocitech a svobodě, kde vlastně nezáleží na soupeřích či na tom, jak těžké cesty (vysoká čísla) lidé lezou, kdo je lepší. V tom vlastně vidí i odlišnosti od jiných sportů a zároveň i něco, co mají lezci společného..

Ten výkon je tam strašně relativní a... Tim, že to je sport hlavně o pocitech, což si myslím, že fakt je, tak ty pocity můžeš mít stejně tak v 6ačku jako v něčem šíleným a.. To bych řek, že je o trošku jiný od ostatních sportů. (řádek 110)

Ne, to si myslím, že v tom lezení je důležitý prožít si tu cestu tak, aby tě uspokojila... Jakmile tě uspokojí, tak je to jedno jestli to byla cesta

za 6a nebo za 8b. Proto si myslím, že si ty lidi tak rozumí, ne, že i jí si strašně dobře pokecam s lidma, který nelezou... Což si myslím, že v jiných sportech jako moc není, že když jsem třeba dřív chodil na fotbal, tak mi přišlo, že tam byla taková hierarchie, prostě že ten kdo kopá líp, je jako lepší. (řádek 112)

Myslím si že to lezení je hlavně o tej svobodě a vlastně i ten pocit, co ti dává to lezení tý konkrétní cesty, tak si ty lidi pak přenáší do toho širšího, do toho svého širšího života. Tak takhle si myslím, že to mám já. (řádek 122)

Současně taky uznává, že to jak člověk bere a vnímá lezení, může mít vliv na jeho celkový přístup k životu. Důležitou součástí lezení je podle něj, být *férovej* a to jak k sobě, tak k ostatním.

Tak mohe hlavní zásada je hlavní bejt férovej, to si myslím, že jak i s tím lezením, tak i v tom podnikání...(řádky 96)

Lezení má pro něj význam i v tom, že mu přináší nejen kamarády, ale lid na které se může spolehnout.

já jsem sháněl nějaký lidi zase k tomu busnisu, nějakým způsobem jsem potřeboval něco dělat a lidi který jsem sehnal jsou lidi z lezení. Teďko vlastně Milan (jeden z plzeňských lezců věnující se převážně boulderingu), tak... A vim prostě, že to udělá, že ty lidi, který poznáš z lezení, tak potom... Že je to taková záruka toho, že s tebou nebudou jednat úplně jako to... (řádek 99)

Domnívá se taky, že lezení (má ale na mysli, spíš určitou skupinu sportovních lezců) přitahuje určitý typ lidí, které vnímá, že se i svým způsobem odlišují (to jak od ostatních lidí obecně, tak i od lezců věnujících se jinému stylu lezení) .

A já myslí si že v lezení se pohybují lidi, která jsou takový jako přirozeně férový...(řádek 99)

Že možná ten sport shromažďuje takový lidi, který jsou takový ryzí no. Možná si jenom fandím... No jsou upřímný takový, ale možná že je to jenom taková iluze:) Ale nevím, myslím že jo... (řádek 100)

Myslím si že to sportovní lezení, jak ho praktikuju já po tom vápně, tak tam se scházej ty největší socky a zároveň pohodáří jo...(řádek 117)

...myslím si, že lezci spoustu věcí jako nehrotí... Jak sem měl možnost spoustu lidí, co lezou zažít, tak jako fakt nic nehrotí, nic není problém většinou, a to mi přijde supr. Když potom jednam s lidma s kterýma podnikam, s kterýma musim jednat a občas to vidim, tak si říkam: Ty jo, co to je? (řádek 118)

V tomto je patrné, že respondent má s lezením spojený vzdor či odolnost vůči konzumní společnosti. Defakto tak vnímá, že lezci, a vlastně i on sám, se odlišují od konzumní společnosti či od konzumně smýšlejících lidí (podobně jako Jirka).

Jako že v tom lezení, prostě se sebereš a vypadneš, jedeš někam a že to tak prostě zjistíš, že ty priority jsou někde jinde, než prostě vydělávat tady prachy a hrotit nějaký kraviny. Vlastně to jako zjistíš, že když jedeš ven, tak ti tam nic nechybí. Jsi tři tejdny venku a nic nepotřebuješ. To mě tu přijde, když tě někdo seřve prostě, že jako něco nefnguje, říkáš: "Co? klídek to se spraví" a to právě ty lidi, co jsou tady do toho zabředlí a jezdí na 14dní k moři, tak to prostě nemaj. Prostě v tom lezení tak je takovej trend, je tady tak jako víc těch volnomyšlenkářů (řádek 120)

Respondent vidí i určité podobnosti mezi lezci a připouští tak, že lezci (nebo spíše určitá skupina lezců) mohou utvářet určitou skupinu a

sdílet podobné vlastnosti či hodnoty.

Tazatel: *A teď teda, něco o těch lidech kolem lezení, máš pocit, že lezci vytváří něco... že mají něco společného?*

Respondent: *No myslím si, že určitě jo. (...) To je vidět i tady u Honzáče (boulderová stěna s barem), jak se ty lidi tam schází a ještě dřív se jezdilo do Jury. Teďko třeba tenhle rok se to nějak nepodařilo, ale dřív vždycky ve Spiezu (ve skalních oblstech ve Frankenjuře) hromadná akce Plzeňáků. A i s těma lidma třeba když teďka jsme se potkávali s tou Katkou, ona leze strašně hustě a ta je z Prahy, a to sou lidi, který prostě tam potkáš, pak už jako vidíš, že sou to lidi, který už k tobě patří, jako taková smečka prostě. Takže kdybys jí někde potkala a o něco jí poprosila, tak jako ti vyhoví... A to si je potkala jenom 5krát na skalách a už jsou to kámoši, už patří k tobě. (řádek 101-103)*

Tazatel: *A co si teda myslíš, že mají lezci společného?*

Respondent: *No tak možná ta láska k tomu sportu, že jo, k těm skalám, k tý přírodě... Si myslím, že to je spojuje a všichni ví že to mají rádi stejně a že vlastně to lezení je supr tím, že tam nikdo nic nehrotí, ne. Že i když já lezu těžký... že to je úplně jak jsem to říkal, že to... já lezu 8a a někdo leze 6a, tak si stejně tak dobře večer pokecáme, je to takovej naprosto zvláštní sport, že to v jiným sportě ani tak není... Ale já jsem nikdy žádněj jinej sport nedělal, takže nevím...:) (řádek 107-108)*

...v tom lezení je důležitý prožít si tu cestu tak, aby tě uspokojila... Jakmile tě uspokojí, tak je to jedno jestli to byla cesta za 6a nebo za 8b. Proto si myslím, že si ty lidi tak rozumí, ne, že i jí si strašně dobře pokecam s lidma, ktery nelezou... (řádek 112)

Lzení považuje za individuální sport a vnímá v tom i podobnost lezení s jinými sporty.

Tak jako to lezení mi přijde takový hodně individuální, jako že tam člověk jede hodně na sebe. když lezeš tak je to jenom tvuj, jako i když nic nevylezeš tak je to jenom tvý. A vlastně nikoho jinýho to nezajímá. A tak je to podbný asi se spoustou sportů, který jsou takhle individuální. (řádek 136)

Respondent ale také vnímá i určité odlišnosti mezi lezci a současně tak vymezuje, jak si představuje, jaký vztah má k lezení – *být v pohodě, nic nehrotit, nepovyšovat se nad někoho.*

Tak lidi na pískách jsou zvláštní, že jo... Je to taková zvláštní komunita, mi přijdou takový takový hodně sebestředný a namyšlený a (řádek 28)

Tazatel: *A ty jsi někdy lezl na pískách?*

Respondent: *No párkrát jsem tam lezl, ale právě ty lidi mi úplně nesedí. Víc mi sednou takový ty uvolněný jižanové než... Přijde mi, že všichni ti pískaři jsou dost namyšlený, nebo ne namyšlený ale dost. (ř. 29-30)*

No takový ty Francouzí jestli víš a Španěláci, takový ty pohodáři, jako že ty pískaři mi občas přijdou, že jsou příliš namyšlný a... (řádek 32)

ty pískaři jsou takový jako vyhranění, že když jsem potkal nějaký v Juře, tak než zjistili, že lezu těžký cesty, tak tě ani nepozdraví. (řádek 112)

Myslím si, že jako takhle, že boulderisté jsou takový víc samorostí a takový ty lidí... Myslím si že to sportovní lezení, jak ho praktikuju já po tom vápně, tak tam se scházej ty největší socky a zároveň pohodáři jo... Pískaři mi přijdou takový namyšlený, boulderisté jsou takový samorostí, a tady, to už je jako dobrý. (řádek 117)

4.1.4 Lenka

Respondentka leze již 14 let. Je jí 31 let, pracuje na plný úvazek a má vysokoškolské vzdělání. Občas si ještě přivydělává nějakou brigádou v podobě výškových prací. Respondentka se věnuje především sportovnímu lezení a nejvíc ji baví lezení na skalách. Uvádí, že někdy leze i vícedélkové cesty a také ji baví chodit jen tak po horách. Lézt jak uvádí, začala z vlastní iniciativy, už před tím, než začala lézt, slaňovala a ráda trávila čas někde venku. Lezení chtěla zkusit a pak jí to zůstalo.

Respondentka je také členem lezeckého oddílu, ale v podstatě to pro ni, jak uvádí, nemá význam. Původně se přihlásila do oddílu kvůli tomu, aby mohla trénovat na boulderové stěně, kterou vlastnil oddíl, ale ta již nefunguje. Jezdí sice lézt se členy oddílu, ale to protože jsou to její kamarádi.

Respondentka vnímá lezení jako zábavu, sport i koníček. Sama se popisuje jako napůl bohém a napůl sportovec. *Podle mého to lezení je prostě zábava, sport, koníček, ale nevím zase jako jestli životní styl, nevím. Prostě člověk podle mého může být jako bohém, nebo sportovec asi jo, asi jsem takovej napůl bohém napůl sportovec... (řádek 82)*

I když obecně uvádí, že je lezení sport, pro ní to tak úplně není. Jeden z důvodů proč ji lezení je, že může být venku. *Já třeba nechápu lidi, který lezou a nikdy nelezli venku a ani nechtěl lézt venku, to prostě pro mě je něco naprosto nepochopitelného...*

No mě hrozně baví být venku, takže jako asi tohledsto s tím spojený. Tak určitě když jsem byli na těch pískovcových věžích prvně, tak to prostě když si vylezla nahoru, tak to byl pohled, kterej si předtím jako nikdy člověk nezažil, no a tohledsto mě na tom jako bavilo hodně... A prostě ty lidi okolo mě bavěj i tenkrát mě to bavilo... tak ňák, prostě, že to bylo vysoko, že tam člověk překonával nějaký nesnáze a tak (řádek 39)

Dle toho co uvádí, ji na lezení baví především samotná aktivita a radost ji přináší pohyb. Na druhou stranu významné je pro ni i být venku a

s lidmi.

Mě to sportovní lezení baví i jako samo o sobě. Za prvý mě baví jezdit ven do skal, lízt tam těžký cesty, když nejdou těžký cesty, tak mě baví lézt prostě spoustu lehkejších cest a zároveň mě i baví... (řádek 22)

Mě vlastně baví ten pohyb sám o sobě, to lezení, to že jsem venku, baví mě i ten sportovní výkon mě baví, baví mě ty lidi okolo, baví mě to, že v těch skalách potom večer člověk doleze někde se prostě zaparkuje, uvaří se to jídlo, popije se, popovídá, zahrajou se nějaký hry, prostě taková pohoda. (řádek 71)

Co mě baví ve skalách, tak tam mě baví lezt ty těžký cesty, že to je takový že... prostě tam je člověk, jak leze fakt jako to maximum, co může ze sebe jako vydat, případně mě baví zkoušet ty cesty, který vím že nemám asi šanci moc vylezt, ale třeba se mi hrozně líbí ty kroky, jo takže to lezu proto, no a když mi nejdou těžký cesty, tak mě baví lezt, mě baví ten pohyb, tak mě baví ta činnost, takže jako lezu i lehký věci, nebo spoustu lehkejších věcí... (řádek 43)

I když nepopírá, že není soutěživá, není pro ní soutěžit například prostřednictvím deníčku na lezci.cz to proč leze.

Ale jako nelezu kvůli tomu abych si to mohla zapsat do deníčku, lezu protože mě to baví a baví mě jak přesně ty těžký cesty, samozřejmě mám radost, když si to pak do toho deníčku můžu zapsat, ale hlavně jako lezu protože mě to baví. (řádek 27)

Dle toho co uvádí věnuje lezení hodně času, prakticky je to pro ní hlavní aktivita. Uvádí, že se také věnuje lyžování a jízdě na kole, lezení je pro ni hlavní aktivita a přiznává, že mu občas přizpůsobuje i práci.

lezení mě bavilo hodně no... Tak já jsem dělala vždycky ještě něco

k tomu, já jsem předtím jako celej život závodila... (řádek 37)

Ale třeba loni tak jsem trénovala já nevím 3krát týdně minimálně, teďko ve svý podstatě se taky snažim chodit 3krát tejdně na stěnu 2krát na lokotku, jednou boulderovat, tam trávím 2 a půl hodiny, to je různý... (řádek 47)

V létě chodim většinou tak 2krát týdně většinou na boulderovku a v podstatě určitě celej víkend v podstatě asi ve skalách a myslim si že jsem, jezdila vždycky jednou týdně ještě. Takže 3 dny v týdnu jsem strávila na skalách a pak jsem ještě chodila na nějakou stěnu... (řádek 49)

Jako je to asi hlavní to lezení, hlavní koníček. Chodim běhat, teď jsem zase začala jezdit na kole, to lezení je hlavní. Občas si jdu zaplavat. (řádek 51)

Tazatel: A přizpůsobuješ nějak práci lezení?

Respondent: No trošku to tomu přizpůsobuju... No občas prostě jdu dřív z práce nebo si prostě vezmu dovolenou v tejdnu abych mohla jet do skal, protože mě to prostě baví no... (řádek 52-53)

Pak ještě dodává:

Jako jo myslim si, že ten svůj život určitě tomu lezení nějakým způsobem uzpůsobuju, jako asi velkým způsobem mu ho uzpůsobuju, přizpůsobuju se tomu, ale nevím, co si mam představit pod významem styl života nebo způsob života. (řádek 81)

Co se týče pravidel, tak se v lezení snaží se dodržovat především pravidla bezpečnosti a ctít styly přelezů. Pravidla spíš, ale vnímá jako volná. Obecně uvádí, že pravidla v lezení nejsou pevně daná, ale jsou všeobecné platná, a kdo je nedodržuje, tak není lezeckou komunitou respektován.

To lezení má svý pravidla, který jsou tak nějak všeobecně platný a myslím si, že lidi který tedy ty pravidla nedodržujou a někde se prezentujou na veřejnosti, tak že ta lezecká komunita, že je proti nim bych řekla... Že si to prostě ti lezci jako nenechají líbit. Třeba nějaký v uvozovkách podvody s přelezama a tak, že prostě ty lidi si to podle mého nenechávají líbit. (řádek 156)

Zároveň je v tomto tvrzení patrné, že lezce považuje, za určitou skupinu. Vnímá i určitou podobnost mezi lezcema, a že se od ostatních sportovců liší, ale nedokáže to přesně specifikovat. Má pocit, že lezení dělá hodně vzdělaných lidí, kteří to ovšem navenek nedávají najevo a jsou skromní.

Asi jsou jako odlišný od těch jinejch sportovců mi přijde... A vždycky mě hrozně překvapí jaký všichni lidi jako to lezení dělaj, že prostě je potkáš v těch skalách, v tom většinou normálním oblečení případně v nějakých otrhanejch kalhotách a všechno a pak prostě zjistíš, že tohle je doktor, tohle je anesteziolog, tohle je prostě právník, tohle je učitelka a je tam prostě strašná spousta inženýrů a tak... Přijde mi, že to dělá jako spousta vzdělanejch lidí. (řádek 91)

Podle ní se lezci nejlépe poznají, podle jejich gestikulaci při vyprávění o tom, jak lezli nějakou cestu.

Já bych řekla, že lezci se poznaj v hospodě podle toho, že neustále máchaj rukama, teda jako, že neustále někde něco lezou: "No to vezmeš takhle a takhle" a prostě když se člověk podívá v nějaký hospodě a vidí tam tady to, tak je to potom úplně jasný, že jsou to jako lezci (řádek 111)

Podle mého i na těch vztazích je to vidět, jako myslím partnerskejch, že prostě dost časo člověk, kterýho jako to lezení baví nějakým způsobem, tak a věnujeme víc času než je běžný, tak ten člověk si myslím, potřebuje k sobě nějakýho dalšího lezce a že tím vlastně, že opravdu je to komunita... (řádek 107)

Obecně lezení považuje za sport, který člověk může dělat na různých úrovních. Za lezení ovšem nepovažuje lezení na umělých stěnách a lezci, co nelezou venku, pro ni nejsou lezci.

Lezení je dle ní zátěží na psychiku, *pro lezece je důležité mít to v hlavě srovnané a i koordinačně to není úplně jednoduchý sport (řádek 97)* Díky tomu se lezení liší od ostatních sportů sportů a také že tuto aktivitu nemůže dělat každý. Odlišnost vidí i v tom, že lezení nemá pevně daná pravidla. Dále jako odlišnost vnímá, že v lezení nefunguje příliš nějaká organizovanost, což na jednu stranu kritizuje, ale na druhou dodává, že ona sama nemusí mít lezení nějak organizované. *(řádek 136,157)*

No myslím si, že oproti jiným sportů jako je třeba ten fotbal, případně nějaká atletika, tak že to lezení je na tom jako hodně špatně si myslím v tomhleto. Nefunguje tam nějaký vyhledávání talentů, není tady ve svy podstatě nějaký oddíl, kterej by vyloženě vedl děti. (řádek162)

4.1.5 Petra

Respondentce je 33 let, má vysokoškolské vzdělání a v současnosti pracuje na plný úvazek. V současnosti, jak uvádí, se věnuje sportovnímu lezení a zdůrazňuje, že jde především o lezení na skalách, venku, a že leze především kratší sportovnější cest.

Tak v podstatě se věnuju sportovnímu lezení a hlavně teda lezení na skalách, nebo venku, nejvíc teda na vápně, protože písky nejsou teda o sportovním lezení a s tím souvisí samozřejmě tréninky na stěně. A moc se teda nevjenuju boulderování, to jenom tak hodně okrajově. (Řádek 5)

Vícedílky taky ale málo (řádek 7)

Lezení se věnuje 13 let. Začala lézt, když přišla na vysokou školu, kde se přihlásila do kroužku na lezení.

No jsem začala na vš ve druháku, někdy ve 20ti... (řádek 19)

chodila sem na kroužek. Při pždě byl kroužek na té Sauně, na té boulderovce, tady vlastně v té době ani nic moc nebylo kromě té Sauny... (řádek 21)

S lezením vlastně začala z vlastní iniciativy. Měla kamaráda, co jezdil na skály a přišlo jí to zajímavé. Zezačátku ji vlastně lezení bavilo, díky lidem které při něm potkala.

Tazatel: *Jo, a to ses přihlásila na ten kroužek sama a nebo s někým?*

Respondent: *Sama. No jako že ono to vzniklo tak, že sem měla na VŠ kamaráda, kterej lezl a ten jakoby netrénoval, spíš že jenom fakt jezdili s partou kámošů na skály a tak. Takže mě to přišlo takový zajímavý, když o tom vyprávěl, takže sem si říkala, že bych to mohla zkusit, protože sem hledal v té době nějaký sport jako, kterej bych dělala. (27-26)*

Tazatel: *A bavilo tě to?*

Respondent: Jo bavilo, bavilo. Hlavně jsme se tam sešli dobrá skupinka lidí, jako že sme si docela sedli, takže to bylo dobrý... Akorát jakoby sem neměla v té době moc možnost někam jezdit někam na skály, že chvíli trvalo než sem se dostala mezi tady tu Plzeňskou lezeckou komunitu, takže to jako chvíli trvalo... (28-29)

Respondentka již před tím provozovala různé sporty – basketball, aerobik, ale jak sama uvádí, pořád hledala něco, co by jí naplnilo víc život. Obecně má ráda pohyb a jak uvádí, lezení se jí zaujalo, nejen díky samotné aktivitě, ale i proto že bylo spojené i s výlety do přírody a trávení času s lidma.

A pak sem začala různě takový ty aerobiky a tak a pak právě tady

na tý pайдě, tak určitě sem chodila na nějaký aerobiky, ale furt sem hledala takovýho jako, co by mě víc ten sport, co by mě víc naplňovalo ten život jo... No a to lezení, je to takový víc... jakoby na jednu stranu je to individuální sport, ale na druhou stranu seš tam v tom kolektivu těch lidí a nevim, asi se dá říct, že je to svým způsobem živostní styl a hlavně je to spojený s venkovní aktivitou. A právě když mi to vaprávěl ten kamarád o tom lezení, tak te mi líbilo, že právě jezdí někam na skály, že je to spojený i tady s tím cestováním a prostě s tím výletem někam, což třeba mě vždycky bavilo jo jakoby i s našima, že sem hodně chodili na výlety a spíš jako dovolený, že sme trávili tak, že sme jezdili na hory a chodili různě po horách, takže možná k tomuhle jsem měla vždycky nějaký vztah, bejt nějak v tej přírodě a to lezení s tím hodně souvisí no... (řádek 35)

Lezení tak pro ní tak má význam v tom, že jí naplnilo život (či přesněji řečeno volný čas), tím že při lezení potkala a aktivitě nové lidi a že mohla trávit volný čas v přírodě.

Trávení času v přírodě je pro ní, jak uvádí i důležitou součástí lezeckých zájezdů (stejně jako u ostatních respondentů).

Tazatel: *No, a většinou to když jedete lézt, tak spíte venku, že jo?*

Respondent: *No no, tak hlavně je to jedno na tom, co mě na tom baví. Třeba právě v tom finale, i když jsme tam měli stany, tak jsem raději spala venku, že ani v tom stanu sem neměla potřebu spát, když je hezyk, když je teplo. (řádek 64-65)*

Zároveň je také patrné, že lezení považuje za individuální sport, který však neizoluje člověka od ostatní lidí, vnímá tak také lezení jako aktivitu, která vlastně podporuje utváření vztahů mezi lidmi. Být s lidmi je taky jeden z důvodů, proč jí lezení baví.

No tam asi bylo vždycky to že mě bavil ten pohyb a i potom ty lidi,

kteřá sem tam poznala, akorát, že třeba jsem tam měla kratší období, že jsem chtěla zlepšit tu výkonnost, ale jako více méně tak nějak tím základem je pořád to, že prostě mě baví ten pohyb a že mě baví bejt s těma lidma.. (řádek 103)

Také má pro ní lezení určitou, dalo by se říct, estetickou hodnotu a když začínala lézt líbilo se jí, jak se lezci umí pohybovat.

No a taky se mě vždycky líbilo a viděla jsem ty lidi, který jako umí lézt, tak prostě jak lezou, jako ty pohyby, to sem na to koukala s otevřenou pusou, takže člověk by chtěl to takhle umět, no že je to hezký takhle ten pohyb i příjemný vědět, že člověk nějakej ten pohyb udělal dobře... (řádek 35)

Pohyb spojený s lezení a překonávání obtíží, jak uvádí, je také jeden z důvodů proč jí také lezení baví. Na lezení, jak už bylo také patrné výše, ji baví být s lidmi, v přírodě a také ji baví především pohyb, samotná aktivita, ale také být někde venku. Není pro ni tedy cílem aktivity přelézat nějaká čísla, s soutěžit s někým.

No to je těžký říct, protože mě ten sport baví jako takovej se všim všudy, proto jsou ty cíle takový... Že třeba mam období, že ty cíle vůbec nemam, že bych chtěla něco konkrétního vylézt, nebo se dostat na nějaký čísla, protože mě baví ten pohyb jako takovej, jako jet na ty skály, lézt si tam, samozřejmě když se mi podaří vylézt pro mě těžká cesta, tak je to fajn, ale málokdy jsem měla období, že bych vyloženě šla jakoby za nějakym zlepšením ve smyslu čísel. Jakože mam radost, když se zlepšuju, sem schopná technicky líp vylízt nějaký věci, než to bylo dřív, ale není to pro mě o tom vylízt nějaký konkrétní čísla, nebo trénovat nějak pravidelně, na to nemam dostatek jako disciplíny abych trénovala pravidelně a že mam i jiný zájmy (řádek 13)

Tazatel: A ty se v tom lezení snažíš nějak soutěžit?

Respondent: Já nějak nevím, protože nemam s kým soutěžit a ani to není můj cíl. (110-111)

Líbí se jí, že oproti jiným sportům (jako právě aerobik) není lezení monotónní a může v něm zažívat pořád něco nového.

že vlastně každé ten trénink i každý to lezení na skalách je vlastně taková jako výzva, že pořád jakoby... Já když to srovnám, třeba s tím aerobikem, tak ten aerobik, když si půjdu zacvičit, tak pořád to bude nějaká sestava a pak třeba to bude i chvíli nuda, protože prostě už to budeš znát ty cviky, nebo ti to tak nějak přijde pořád dokola, ale jakoby v tom lezení je pokaždý ten pohyb nějaký novější a pořád tam má nějaký jako cíle no. (řádek 35)

Respondentka vnímá lezení jako sport a volnočasovou aktivitu. V současnosti ho bere jako smysluplnou náplň volného času (a jak již bylo řečeno výše i svým způsobem náplň života). Prakticky, je to pro ní hlavní náplň volného času, především přes léto, kdy lezení věnuje nejvíce času. Jak uvádí, věnuje se ale i jiným aktivitám a nepřipadá jí, že by lezení výrazně přizpůsobovala svoji práci či život.

Tazatel: *A pro tebe je teda lezení sport, volnočasová aktivita ?*

Respondent: *No to jo, určitě. (řádky 10-11)*

Tazatel: *A ty děláš ještě nějaký jiný aktivity nebo...?*

Respondent: *No dělám třeba teďka tancování... A vždycky sem k tomu lezení něco měla, ale spíš se to jakoby hodně měnilo, že ty ostatní aktivity... že prostě mě baví jezdit na kole, baví mě lyžovat a určitě i nespportovní aktivity... (řádek 14-15)*

Tazatel: *Takže tě to lezení pořád baví, to jsme říkali. Myslíš, že to lezení způsobilo tvůj přístup k životu nebo k nějakým, věcem?*

Respondent: *Tak to teda nevím, spíš si myslím přístup k životu asi ne, ale spíš si myslím, že mi to nějak naplnilo víc ten život... (řádek 36-37) Že sem pořád něco hledala takovýho, no, a v tomhle sem našla takovou tu náplň pro mě smysluplnou toho času, no, takže, v tomhle to asi jo... (řádek 39)*

Tazatel: *No a teďko teda kolik času lezení věnuješ. No tak to mě zajímá do jaký míry tomu přizpůsobuješ svůj čas nebo život, práci.*

Respondent: *No tak v podstatě když to vezmu přes zimu, tak to jako tak dvakrát až třikrát týdně trénink a to si myslím, že tomu nějak extra nepřizpůsobuju nic, protože na to je čas odpoledne, tak do práce mojí to nějak nezasahuj, spíš někdy že třeba mam chuť to odpoleden strávit jinak, ale jinak mito... ale není problém ten trénink zrušit. Takže bych řekla, že mi to tak nějak neovlivňuje a... v létě samozřejmě když se začne jezdit na skály třeba každé víkend, tak to si myslím, že jako ovlivňuje dost, že pak je problém se věnovat něčemu jinému, to je třeba věc, kterou budu řešit tohleto léto (...). Je to takový, že pro mě to má výhodu tu, že jakoby já nejsem člověk, co by vydržel doma, takže jakoby vim, že každé ten víkend vim, že můžu být někde pryč, takže spíš jako takhle... Je to pro mě prostě takový, výplň volného času. (řádek 56-57)*

Je to vlastně také jediná respondentka, která není v horolezeckém oddílu a ani nevidí důvod, proč by měla v oddíle být.

Já sem nikdy teda oddíly moc neřešila, takže teďka v oddíle nejsem. Ale myslím si, že v době když sem byla na pajdě a platila jsem si stěnu, tak jsem automaticky byla v USK. Takže jenom tak kvůli tej stěně. Já jako nejsem... Já sem nikdy nepochopila, jako proč bych měla být v nějakým oddíle, mě to nikdy nenapadlo jako proč... Jako chápu že je někdo v oddíle, když se věnuje chození po horách a potřebuje nějaký materiál na to a lepší je pro něj, když ten materiál jakoby je majetkem toho oddílu a nemusí do toho tolik investovat. A pro mě já nevím, co by z

toho plynulo, kdybych byla členem nějakýho oddílu, prostě na tréninky si můžu chodit, jak chci, jako to neovlivňuješ...

Právě se tam jinak ani nic neděje, dřív když byly ty oddíly, že se organizovalo něco společně jo, že... Mě přijde, že ta lezecká komunita, která tady je, že to je v podstatě takovej neorganizovanej oddíl, mě to tak jako přijde, jo že třeba ten oddíl slučuje ty lidi, který, že kdybych chtěla lézt a neměla s kým, tak se dam do nějakýho oddílu, abych teda jako s někým mohla na ty skály, ale takhle vlastně, když máš ty lidi kolem sebe, tak nevím no. Ty akce se tak nějak zorganizujou taky, jakoby spontáně. (řádek 61)

Respondentka tak zároveň vystihuje, že v současnosti lidi, co baví lezení, se příliš neorganizují do oficiálních institucí a ani k tomu nemají potřebu. Vnímá ale, že přesto se kolem této aktivity utváří určitá skupina lidí. Také vnímá určité odlišnosti a podobnosti lezení od ostatních sportů.

Podobnosti vidí v tom, že lezení provozuje podobný typ lidí, kteří mimo vztahu přímo k lezení, mají společný kladný vztah i k přírodě a jsou rádi s lidmi, respektive společenštlí, kamarádštlí a pohodáři, což se jí také, jak uvádí, na lezení líbí.

No myslim si, že mají i v něčem podobnej ten životní styl no, že jsou to lidi určitě aktivní, už jenom to, že mají rádi ten sport, jsou rádi venku, jsou rádi aktivní, jsou určitě rádi v tý společnsoti, že rádi si sednou spolu a popovídaj, o tom co kde vylezli. (řádek 75)

Často si myslim, že ti takovej nadhled, hodně času to vnímam u lezců u chlapů, že jsou takový často free. Jako já sem to, když sem se od začátku setkávala s těma lidma s tou skupinkou, tak mě vždycky právě s nima bylo dobře, že právě jako jsou takový nad věcí, že ty věci neřešej, že by řešlili nějaký zásadní životní situace, je to spíš u mě takový pocitový, těžko se mi to vysvětluje slovama...(řádek 75)

Respondentka vnímá, že i lezení prakticky může podpořit samotný kladný vztah k přírodě, nebo alespoň u ní to tak bylo.

Možná i jako někdy bych řekla, že taková ta zodpovědnost vůči přírodě, že člověk v souvislosti s tím lezení co třeba je nějaký zásah do přírody né moc dobrej a co ještě je jako únosný, jako tady ty věci... Možná ten vztah k té přírodě, jako víc si těch věcí všímam a člověk se nad tím i víc zamyslí, no. Samozřejmě spíš bych řekla ne toho samotného lezení, ale co se týká toho kempování, jo že třeba to je takový, že to člověk řeší, aby té přírodě tolik neublížova, když už dělá sport, kterej je spojenej s přírodou, tak aby tý přírodě tolik neškodil. (řádek 73)

Vidí i odlišnosti mezi lezcema, za lezení nepovažuje lezení na umělých stěnách..

Někdy to mam spíš na stěnách, jak se tam občas objevujou takoví ty, co jako opravdu si dou zalézt, já nevím maj pocit, že je to ted' módní jít na stěnu, tak tam jdou a ted' tam dělaj nějaký ty kraviny, kdy si i říkáš jestli tam se někomu něco nestane a jestli to vůbec přežiou, tak spíš s tímhleďstím mam problém...(řádek 69)

Také bouldristy považuje za dolišnou skupinu lezců.

No asi ty bouldristi, co se věnujou jenom tomu tak to bude zase jiná partička lidí. (řádek 107)

To že nevidí smysl v lezení v soutěživosti nebo měření je dáno i tím, že kritizuje lezení na rychlost.

...akorát co mě přijde divný odvětví je rychlolezení, nebo lezení na rychlost, to už mi přijde takový divný, ale to už je spíš o závodění, to není o lezení jako takovým... (řádek 9)

No to mi přijde to rychlolezení, že nechápu ten smysl, nevím, ztrácí

se tam to co mě na tom sportu baví, že jsou tam pokaždý jiný phyby, a je to o tom hledat jak to jako vylézt, jak to zvládnout a ta rychlost je tam pro mě na poslením místě, to mě tam přijde úplně zbytečný, to je jakoby se běhala 60tka na krásu... (řádek 107)

Vnímá také určitou odlišnost lezení od ostatních sportů. Vnímá, tak že lezení není monotónní.

Já když to srovnám, třeba s tím aerobikem, tak ten aerobik, když si půjdu zacvičit, tak pořád to bude nějaká sestava a pak třeba to bude i chvíli nuda, protože prostě už to budeš znát ty cviky, nebo ti to tak nějak přijde pořád dokola, ale jakoby v tom lezení je pokaždý ten pohyb nějaký nověj jinej a pořád tam má nějaký jako cíle no. (řádek 35)

Tazatel: *A myslíš, že se vůbec lezení liší od nějakých jiných sportů,*

Respondent: *.... No takhle ještě bych třeba řekla, že mě teď napadá, že jak jdou ty rekreační volejbalisti, tak že s nimam mam takovou zkušenost, tak mě přijde, že ta jejich skupinka, která si jde prostě zahrát ten volejbal, pak si jdou sednou na pivo, ale že je to pořád ta jejich skupinka, nemyslím si, že se takhle scházej volejbalisti všude možně z různých koutů plzně. Kdežto ty lezci o sobě tady vzájemně ví, takový co se tomu hodně věnujou a taky je jich určitě míň, než kdyby se sešli všichni ti volejbalisti. Jo že vlastně se hrozně ty skupinky prolínaj, jo že vlastně ty volejbalisti si hrajou pořád v nějakým ustáleným teamu a neprolínaj se ty jejich teamy, kdežto mi jakoby jdeme lézt jednou s tím, jednou s tím, takže se to všechno pořád takhle prolíná, protože není vlastně ustálenej tým lezců a nenapadá mě jinej sport, kde by to takhle bylo, pro mě třeba spíš k tomu přijde srovnatelněj ten magig... (řádek 79)*

Z toho vyplývá, že také vnímá, že lezení je typ sportu, který může podpořit vztahy mezi lidmi a navazování kontaktů.

4.1.6 Jirka

Respondentovi je 39 let, pracuje jako konstruktér, na plný úvazek a má vysokoškolské vzdělání. Respondent lze již 23 let. A jak uvádí, věnuje se především skalnímu či sportovnímu lezení (neodlišuje od lezení na pískách), a občas provozuje i bouldering, ale spíše tréninkově. Také se jeden čas věnoval závodnímu lezení.

Tak já vyznávám asi skálolení nebo sportovní lezení, kde ten cíl je zaměřen spíše na výkon, z hlediska obtížnosti, než nějakých zážitků nebo dosažených metrů do vešsky. (Jirka, řádek 6)

Tak já jsem vždycky lezl na skalách s lanem a bouldering jsem používal jakoby tréninkovej, metodu zvýšit si maximální sílu. (řádek 14)

Tazatel: *A ještě vlastně na pískách lezeš?*

Respondent: *No ale to bych řekl, že je to samý, co je to sportovní lezení, akorát, že je to takový odváznější. (řádek 9-10)*

Respondent leze prakticky už 26 let. Respondenta vlastně přivedl kamarád, co už lezl. I když lezl už jako malí s rodičema a zajímal se o lezení, opravdu začal lézt, jak uvádí až ve 14 přes kamaráda.

Hm tak já sem začal lézt úplně prvně v 5ti letech, protože lezl muj táta. Ten potom měl vážnej úraz, takže přestal lézt... A furt jsem se jako o lezení zajímal, čet jsem tenkrát spíš knížky o těch horách "Himálajský dobrodružství" a takový a asi ve 14, protože já sem chodil do třídy s Vlastou V. (ze Sumitdrive, správce Lokotky) na základku, tak on tenkrát lez a tím sem se k tomu lezení dostal znova a začal jsem lézt od té doby, takže od těch 14 lezu už jako pravidelně. (řádek 18)

Na lezení ho ze začátku bavilo, především to že nebyl někým řízen, že to dělal proto, že ho to baví. A také proto, že to pro něj bylo

dobrodružství. To se mu u ostatních sportů, s kterými měl zkušenosti, vadilo a taky to vnímá jako odlišnost od jiných sportů.

No co mi nadchlo, já sem před tím dělal i jiný sporty, kdy vždycky byl nějaký trenér a někdo na tebe řval a musel ses mu podřizovat, kdežto tady to bylo úplně jako volný, že sis mohl dělat jako, co jsi chtěl, trénoval si podle sebe. (řádek 22)

Tak si neměl žádnýho trenéra a všechno si si tak zkoušel sám na sobě, analytoval si svý tělo, jak reaguj na trénink a podle toho si ho přizpůsoboval. Bylo to ještě jako svobodnější než když jsem před tím lyžoval, plaval, nebo dělal něco, tak jsem se podřizoval těm mechanismům toho trenéra, kterej on už to měl jasně nastavený a nemohl jsem si trénovat podle svýho... řádek (řádek 102)

Tazatel: *Takže ze začátku si to měl, takový jako...*

Respondent: *Jako dobrodružství spíš. (řádek 23-24)*

Postupně tak pro něj v lezení nabylo na významu porovnávat se a soutěžit s ostatními. Pak respondent taky jeden čas závodil. Jak uvádí, začal závodit, protože se chtěl srovnávat s ostatními. Ovšem, jak se ukázalo, bylo to vlastně jen jedno z jeho období v lezení a nevyovídá to tak o celkovém významu, který pro něj lezení mělo a má.

Tazatel: *Jak se to teda vyvíjelo dál, ty jsi začal trénovat a ty jsi závodil taky?*

Respondent: *To jsem potom závodil. (řádky 27-28)*

Respondent: *No tak když se postavili první stěny, tak to vlastně to jsme postavili taky s tím Vlastou V., to bylo jak bejvalo kino hvězda a na rohu, jak je ten most směrem k Viktorce, tak dole ve sklepě byla první takováhle boudlerovka. A jednu zimu jsme tam začli trénovat a ta*

výkonost šla obrovsky nahoru. (...) tkaže ten nárůst byl hodně rapidní no a když sem zjistil, že mam takhle tu výkonnost vyšší, tak sem jel zkusit pár těch závodů. No a ze začátku to bylo, že sem sotva postoupil z kvalifikace třeba do semifinále a pár těch závodů co sem objel se mi podařilo dostat do finále já nevím bejst pátej na českým poháru a takhle... (řádek 30)

Respondent: *Chtěl jsem se poměřit s těma ostatníma, protože tady byla uzavřená komunita Plzně ale byl si takovej jednookym králem mezi slepými a neviděl si dál, kdežto když sem se pak sešel s těma lidma z celý republiky, tak tě to rozšířilo obzory a zjistil si že v Praze nebo v Brně nebo, že prostě lezou ti kluci zas ještě těžší cesty a výkonost že maj jinou. (řádek 32)*

V současnosti není členem žádného oddílu a ani ho k lezení nepotřebuje. Dříve však byl v oddílu a to z důvodu, že mohl trénovat společně s ostatními na oddílové umělé stěně. Bylo pro něj důležité, že se tam scházel s ostatními lezci, že s nimi mohl trénovat. Dnes už podle něj význam oddílů upadá.

Tazatel: *A ty jsi členem nějakýho oddílu?*

Respondent: *Nejsem, nejsem. Byl sem členem na pajdě tam je oddíl. Jeden čas sem byl v Azbestovo oddílu Climberu, ale více méně já ten oddíl pro svoji činnost nepotřebuju, takže ted'ko nejsem členem žádnýho oddílu. (řádek 53-54)*

Tazatel: *A z jakýho důvodu si byl před tím v tom oddílu?*

Respondent: *A tak v tej době před tím se v tom oddílu něco dělo, jo, měli jsme společnou stěnu, společný tréninky, z toho plynuli i nějaký výhody, tak proto jsem v tom sdužení nebo v tom oddíle byl. (řádek 55-56)*

Tazatel: *Jasně takže si před tím do toho oddílu chodil kvůli tomu tréninku a kvůli...?*

Respondent: *A kvůli tej komunitě, protože byli společný tréninky, ty společný tréninky jsou strašně důležitý, když trénuješ sám. (řádek 62-63)*

V současnosti respondent již nezávodí a věnuje se skalnímu lezení, přesto však lezení věnuje stále hodně času. I dovolenou většinou tráví lezením.

Teďko chodim dvakrát v tejdnu trénovat, o víkendech když je sezona, tak jezdím na skály na oba dva dny a když je zima, tak jdu ještě jednou o víkendu vlastně trénovat, takže jakoby přes zimu 3krát tejdně trénuju a nejezdím na skály, přes léto trénuju dvakrát v tejdnu a víkend na skalách...

Tazatel: *Máš ještě, nebo jezdíš na nějakou jinou dovolenou než na lezeckou?*

Respondent: *Nemam. Jo lyžařskou vlastně. A jarní prázdniny tejden jsme byli v Alpách, na sjezdovkách. (řádky 83- 84)*

Také uvádí, že se věnuje i jiným sportům – lyže, běžky, ale spíš okrajově.

Respondent: *Je to teďka muj hlavní koníček a muj hlavní koníček a muj hlavní sport, ale do tý doby jsem dělal od dětství těch sportů víc sem prošel, závodně sem plaval, závodně jsem lyžoval, dělám sem kanoistiyku na divokej vodě a vlastně i k těm sportům jsem dělali i další doplňkový sporty, běhání na běžkách, cyklistiku, nebo nabírání kondičky a tumhletěm sportům se věnuju samozřejmě dál, ale okrajově a ten hlavní sport je to lezení. (řádek 49)*

Přiznává, že dříve hodně lezení přizpůsoboval, život, ale dnes ho bere spíš jako volnočasovou aktivitu, ale pořád je to jeho hlavní koníček a sport. Navíc, jak uvádí, jsou pro něj důležití, i lidé okolo, což předtím při závodění tolik nevnímal.

Tazatel: *Jo tak jo. A přizpůsoboval nebo přizpůsobuješ lezení nějak svůj čas, práci, život?*

Respondent: *Přizpůsoboval, když sem závodil tak sem trénoval 4 dni v tejdnu. Ted' potom sem třeba už ubíral, protože jsem měl rodinu, malý děti tak jakoby ten čas na to bylo míň a dneska už zas není tolik ta chuť, no... (43-44)*

Ted'ka už jsem ten pohled na lezení změnil, že už to není moje priorita, je to můj koníček. Jakoby pořád mi to baví, už to ale nehrotím tolik do těch výkonů, ale spíš do těch příjemnejch zážitků, který při tom zažiju, daleko víc mi záleží, když třeba plánuju někam nějaký zájezd, než jaký sou tam cesty, spíš dávám prioritu s kterejma lidma tam pojedou a jak mi tam s těma lidma bude. (řádek 44)

Je to ted'ka můj hlavní koníček a můj hlavní koníček a můj hlavní sport (řádek 48)

Tazatel: *Jasně a taky si říkal, že tě to baví i ta komunita, jezdit teda s těma lidma?*

Respondent: *A jezdit s těma lidma, s kterejma je ti dobře.*

Tazatel: *A je to pro tebe teda taky důležitý být tam s určitýma lidma?*

Respondent: *No to je hodně důležitý, jako právě jak si říkala, že si to užívám, tak to je čím dál tím důležitější než když jsem měl před tím tu prioritu výkonu. Na těch lidech spousta věcí sem spíš přehlíd, když sem*

potřeboval něco vylízt a teď když nemam ten výkon, tak spíš preferuju to aby mi s tima lidma bylo dobře. (řádek 71-74)

I když vnímá lezení jako koníček, přiznává, že může ovlivňovat i jeho přístup k jiným oblastem v jeho životě. Podporuje dle něj sebevědomí.

Tak jo. A myslíš si, že to lezení nějak změnilo tvůj přístup celkově třeba k životu, nebo?

Respondent: *Hm. To asi každému si myslím, protože to lezení je úžasný v tom, že propojuje nejen ten fyzickéj výkon, ale i ten psychickéj a to si myslím, že i na těch sportovně dobře zajištěnejch cestách se každej trošičku bojí a musí ten jakoby strach nebo stres z toho ovládat a potlačit a to si myslím, že je důležitý i potom v tom osobním životě nebo v práci nebo kdekoliv, jako zachovat si chladnou hlavu a nerozhodovat se zbrkle, to si myslím, že je dobrá průprava pro život. (řádky 30-40)*

Tazatel: *Jako, že je člověk pak takovej rozvážnější...*

Respondent: *No ne tak vystresovanej ze všeho, protože tady při lezení ti jde o život. A myslím si, že to i posílí vlastní sebevědomí a to že je dobrý. (řádky 41-42)*

Respondent: *Myslím si, že jo... Já nevim myslím, si že v tom osobním životě vim, že prostě jako kamarád kamarádovi z lezení nabíd lukrativní místo v zaměstnání asi takhle, že si takhle vypomáhaj. I takhle přes tu práci, že se obrátí na člověka, kterýho zná po té osobní stránce, z lezení proklepnutá, ví jak se chová no. (řádky 128-130)*

V současnosti je tak lezení pro něj lezení spíše koníčkem a zábavou. Jak uvádí, nejde mu tolik o ten výkon, aby se zlepšoval, ale hlavně mu jde o to, aby si lezení užil a aby ho to bavilo. V podstatě do

jisté míry chce v lezení překonávat nějaké obtíže, ale nechce, aby to pro něj bylo stresující.

Tazatel: A to proč lezeš, o tom už jsme trochu mluvili, že si to chceš užít...?

Respondent: Teď už si to chci užít, dřív sem chtěl něco dokázat.
(řádek 65-66)

Tazatel: A to bylo jako věkem, že si změnil názor na to lezení nebo...?

V podstatě se závodním lezením skončil, protože už se dál nezlepšoval, ale lezení ho bavilo i tak, tak u něj zůstal. Na tomto je vidět, že v lezení nemusí být pro člověka významné jen z hlediska soutěživosti, překonat někoho jiného, dosáhnout vyšších výsledků.

Respondent: *No asi jo. No tak hale podívej se ta výkonost jde nahoru nějakou dobu, pak se dostane na tu mezní hranici a pak s tím skončí. A já jsem s tím neskončil protože mě to baví dál, ale už hledáš ten cíl někde jinde, protože víš, že už těžko... (řádek 67-68)*

Baví mě si to užít, aby mě ta cesta bavila, vylézt si něco pěkného OS, vylézt něco odvážného na pískách... (řádek 70)

Jak bylo uvedeno výše, na lezení ho také baví, že se nemusí nikomu podřizovat a že mu tím pádem lezení přijde svobodnější než jiné sporty.

Ale tady u toho je rozdíl oproti těm jinejm sportům, že tu třeba není ten trenér... (řádek 102)

Také vnímá, že lezci vytváří určitou komunitu jako určitou komunitu. Je to patrné v tom, když mluví o zásadách a pravidlech

v lezení, když srovnává přístup některých lidí, kteří začínají lézt. Nebo když kritizuje, co se mu na skalách nelíbí, nebo co by lidi, co lezou, měli dodržovat za pravidla.

Tazatel: A teďka k té komunitě, ty jsi říkal, že tě na lezení baví i ta komunita, takže bys řekl, že lezci vytváří nějakou komunitu, nebo že mají něco společného...

Respondent: Vytváří, ale myslím si, že to nejsou jenom lezcí, ale jsou to všichni sportovci, který se věnujou nějaké těm outdoorovým sportů, jako jsou freeridový lyžování, snowboard, jo všechny tyhle to maj. Tak že maj podobný zaměření ty lidi a i stejný smýšlení a drží se při sobě v těch partičkách a nemusí to bejt jako že by byli lezci uzavřená skupina pro sebou, že i s tuhle dvěma lidma si mají, co říct a... Tak jako to je vidět v hospodě u Honzáče, že se to tak jako prolíná tudy světy a... (řádky 87-88)

Respondent: *Myslím si, že jo... Já nevím myslím, si že v tom osobním životě vim, že prostě jako kamarád kamarádovi z lezení nabíd lukrativní místo v zaměstnání asi takhle, že si takhle vypomáhaj. I takhle přes tu práci, že se obrátí na člověka, kterýho zná po té osobní stránce, z lezení proklepnutá, ví jak se chová no. (řádky 128-130)*

Tazatel: A tys měl nějakou průpravu starejch lezců?

Respondent: *No myslím si, že jo, že postupně si v tý komunitě žil a oni si tě tak jako přitvořili a tys na ně koukal jako na velký vzory, takže ses je snažil napodobovat. Takže si nedělal nějakýho hejhuláka, když si viděl, že starej Zalabák je takovej a takovej, tak si se snažil taky bejt takovim tím směrem... Že nezhazuje někam odpadky, že se k tej přírodě nějak chová a k ostatnim lidem je taky férovej. (řádek 143-144)*

Také do jisté míry vnímá lezení jako aktivitu, která nemní úplně pro

každého.

...za prvý ty si musíš hodně věřit, takže máš o sobě i vyšší mínění to je dobrý, protože lidi, který maj nízký, tak jsou zakomplexovaný tak s tím maj vždycky problém a pak si myslim, že je taková otevřenost mezi těma lezcema a důvěra v toho druhýho když tě jistí, tak mu musíš věřit. (řádky 85-86)

No tak fyzický dispozice asi jo, když bude mít někdo 150 kg a břicho takový, že se nemůže dotknout skály, tak lézt nemůže, ale jinak si myslim, že ne. Ale samozřejmě i psychický může mít někdo takový fóbie, že ten strach nikdy nepřekoná, jo. Pak lézt taky nemůže... (řádek 124)

Když mluví o pravidlech, vyjadřuje tak vlastně názor, že lezci by měli mít kladný vztah k přírodě.

Tak tamto co jsme říkali, to nebyli až tak pravidla, ale lezecký styly, jo ale pravidla lezení by měli být s důrazem na bezpečnost a pak na ochranu skály, nebo dodržovat nějaký oblastní doporučení, jako je na těch měkejkch materiálech, nelézt po dešti, kde je zakázené mg, tak to respektovat, i když je si myslim, můj osobní názor je, že je to blbost no. Protože víc poškozujje ten pot tu skálu, než to mg... Pak důležitý pravidlo je i neničit tu skálu, když se dáva to Top roup, nebo nebrousit borháky... (řádek 180)

Příznává, že existují spory mezi lezcem.

A s nějakýma sporama jsem se setkal jedině na těch pískovcích, protože spíš že lezu ty sportovní cesty, tak já používam magnézium a někdo se staví proti tomu, takže jakoby v tuhledtých tradičních oblastech tutěm lidem jdu z cesty a tam kde se mágovat nesmí, tak tam nejezdím a tam nelezu. (12)

Vnímá, že z lezení se stává masovej sport a že vnímá určitou v tomto určitou změnu v lezení. že by mu vadilo, kdyby na skalách bylo hodně lidí. Dalo by se říct, že má tak vlastně s lezením spojený i klid. Také je na tom vidět, koho považuje za lezce a jaké hodnoty by měl lezec mít – vstřícný, měl by mít sebedůvěru, skromný a dbát na bezpečnost.

...je to daleko masovější ten sport než bejval, že sme přád brečeli, že nemáme na čem trénovat, nebyly žádný umělý stěny, dneska jich je spousta a naopak začínáme mít strach jestli na těch skalách nebude tak narváno, ale myslim si, že to nenastane, že spousta lidí si vyzkouší to lezení na těch umělých stěnách a na ty skály jezdit nebudou. Že ty lidi, co jezdí do skal jsou zas trošičku jiná krevní skupina, než ty co se jsou jen přivázat na umělý stěně a zkusí si to. No ale určitě ten vývoj v tom je... (řádek 132)

Tazatel: *Odradilo by tě to od těch skal kdyby tam začali jezdit...*

Respondent: *No kdybych tam měl stát fronty, tak to víš že jo, že je příjemný ty lidi tam na těch skalách mít, ale ne tam bejt mezi hordama lidí. A hlavně i někdo o tom psal i Bída, že třeba na rovišti nebo takhle se setkal s lidma, který úplně ta krevní skupina těch lezců takový to, co my si myslíme, že jsou ty praví lezcí, už nejsou, že tam je někdo vytáhne, kterej jim tam nahodí lano, zbytek takový tý partičky to hoblujou na ryby, jako top roup a vidíš, že už jsou to lidi jinak myslící, už nemaj tu pokoru k těm ostatním lezcům, nemaj tu vstřícnost, jsou hrubý, jsou takový voražený... Nemaj takovou tu výchovu, nemaj tu průpravu starejch lezců. (řádky 141-142)*

Tazatel: *Jasně takže dalo by se říct, že ty lidi, jak si říkal nejsou ta krevní skupina, tak jim tam něco chybí?*

Respondent: *No jakoby možná neměli tuty vzory nebo si je ani jako za vzory vzít nechťí. Třeba se s tou ostatní partou lezců ještě*

nesetkali, no... že je vyvezli někam poprvý na skály a žijou v jiným světě a tak se projevujou. A teď ty lezcí na ně koukají, co to přijelo za blbečky, když to řeknu takhle.. (147-148)

Samotné lezení mu nepřipadá něčím odlišné, spíš mu přijde, že patří do skupiny sportů, které jsou si podobné a ty se podle něj liší. Uvádí, že lezení patří k bláznivým sportům. Ovšem nedokáže, přesně specifikovat, proč jsou bláznivý. Ale mají společného, že je provozují dle jeho názoru *individualistí* a také že mají vztah k přírodě – to je dle něj, že spí venku, že mají rádi volnou přírodu.

...To nevím, ale myslím si, že jsou odlišní od toho zbytku světa a hledaj i ty svý protějšky, aby si mohli o těchle bláznivých aktivitách, tak nějak normálně povídat, že s normálním člověkem třeba nenacházíš společnou nit... (řádek 90)

No tuty sporty jsou pro širší veřejnost jako bláznivý aktivity si myslím... (ř. 92)

Já si myslím, že jsou normální lid, ale jako ta ostatní populace si myslí, že jsme trochu šáhlý. (ř. 94)

Třeba mí vrstevníci v práci vlastně, když se bavím o tom kam pojedu na dovolenou a řeknu jim, že jedu do Ospu (lezecká oblast ve Slovinsku), že tam jedu v noci a pak někdy v noci se vracím a že tam budu spát v křoví, tak si ťukaj na čelo, že jsem se asi zbláznil, proč tam nejedu do hotelu, jo... že si tam budu sám vařit, tak tuty věci nechápou... (řádek 95)

Tazatel: *A proč to tak vlastně děláš?*

Respondent: *Protože by mi to nebavilo bejt v hotelu, třeba večer na tej louce, když zapadá sluníčko, tak je mi příjemnějš než sedět v hotelu v pokoji, v hotelu bych chtěl sedět alespoň na balkonu, když jsme*

byli na Kalymnosu, ale kdyby to tam nebylo, nebo kdyby to bylo možné a mohli jsme tam spát ve volnej přírodě, tak bych zvolil volnou přírodu... (řádky 95-97)

Respondent: *Asi jsou to dost individualistí.*

Tazatel: *Jak to myslíš?*

Respondent: *Jako že mají touhu jako vyniknout, nepotřebujou být někým řízený, těžko někomu podlejhaj, nebo to musí být nějaká vyšší autorita... (ř.104-106)*

4.2 Vyhodnocení výsledků a diskuse

Dle Wheaton jsou lifestylové sporty pro své provozovatele způsobem života. Takto však lezení vnímal jen jeden z respondentů, ostatní ho spíš vnímali jako sport či koníček. Lezení popisovali svými slovy jako *hlavní koníček, sport, volnočasovou aktivitu*, a pro jednoho respondenta to byl dokonce jeho *život*. Nicméně lezení pro ani jednoho z respondentů nebylo jen nějakou spotřební aktivitou, či sportem pro zlepšení fyziky, ale jak bylo vidět má pro ně i hlubší význam, což je vidět na tom kolik mu věnovali času, neměli mimo něj jiné aktivity a

Celkově respondenti věnovali lezení hodně času a byla to pro ně hlavní aktivita, hlavní náplň volného času. Někteří mimo lezení provozovali i jiné aktivity, ale vždy šlo o individuální sporty a většinou to byli zimní sporty, jako běžky či lyže. V zimě totiž respondenti lezli, jak uvedli pouze na boulderových nebo umělých stěnách a to z důvodu tréninku. I když někteří uváděli, že lezou, když se jim chce, většinou to bylo tak 2 až 3 týdně. Už jen samotný fakt, že chodí trénovat, vypovídal o tom, že lezení berou vážně.

V létě jak již bylo předesláno, bylo pro většinu respondentů lezení hlavní aktivitou. Věnovali lezení skoro všechn svůj volný čas. Víkendy, jak uváděli, tráví na skalách a i dovolenou tráví lezením a že z lezení si

přenáší i určité hodnoty či „filosofii“ do každodenního života. Někteří respondenti také přiznali, že občas přizpůsobují lezení svojí práci. Jeden si dokonce vybíral práci, aby mohl lézt. Starší respondenti uváděli, že dřív se tomu přizpůsobovali víc, ale v současnosti, už jsou dle nich v životě i podstatnější věci. Přesto však i oni věnují lezení poměrně hodně času (viz Zuzka a Jirka).

Důvody proč lezou a co je na tom baví, byli různorodé, přesto se objevili i nějaké pravidelnosti. U starších respondentů se měnil přístup k lezení, ale vlastně jen v tom, že teď už nelezou tolik na výkon, to proč je lezení baví, však většinou zůstalo stejné.

Z výpovědí vyplávalo, že to proč se lezci věnují aktivitě a proč je to baví, nemá jeden důvod, ale jde o komplex několika faktorů, které by měli být při jejich aktivitě přítomné. Jde tedy o to:

1. Podat fyzický výkon, který by je uspokojil, překonat sám sebe, pohybová aktivita. Většinu respondentů uvedla, že je baví lézt těžké cesty, nebo přesněji dělat těžké pohyby. Při tom důležité pro ně není, kolik jich za den vylezou či dokončí, ale jak moc si vlastně lezení užijí. Důležitý je pro ně užít si pohyb na skále. Lezení tak pro ně není soutěž, ale spíš snaha o překonání sama sebe. Většinou tento důvod uváděli jako první a tak byl pravděpodobně pro ně i nejdůležitější. Ovšem jen samotný výkon nebylo vše, co je na provozování lezení baví. Celkově je na lezení baví i to, že jezdí s ostatními lidmi někam ven do přírody, cestování.

2. Být v přírodě, venku. Především, když lezci začínali, balivo je to díky tomu, že si mohli užívat přírodu. Vlastně všichni respondenti tento důvod uvedli, pravděpodobně pokud, by měli lézt jen na umělých stěnách, tato aktivita by je nebavila. Kladný vztah k přírodě a považovali to i za vlastnost, kterou by měli lezci obecně mít. Vztah k přírodě také někteří považují za významnou charakteristiku, kterou by měl lezec mít. Nechápu lidí, co nelezou venku a vadí jim lezci, kteří sice lezou na skalách, ale nemají úctu

či ohleduplnost k přírodě.

3. Být s lidmi. Jak uvádí, lidé okolo lezní jsou pro ně důležití. Popisují je jako kamarády, kteří jim pomáhají při lezení, aby se cítili na skalách v pohodě. Lidé jsou tak jeden z důvodů proč jezdí na skály a proč lezení provozují, pro některé to byl dokonce důvod proč začali lézt, tedy kvůli *dobré partě lidí, komunitě*.

Důležitou součástí lezení není jen samotná aktivita, ale je pro ně důležité být venku a s lidmi. Z toho je patrné, že respondenti v lezní nacházejí (znovu)okouzlení, kouzlo, které postrádá moderní společnost (dle Webera) i sporty (dle Guttmanna). Dá se tak obecně přiklonit k názoru, že skalní či sportovní lezení (respektive lifestylový sport) může mít pro své provozovatele okouzující potenciál. Je také vidět, že i když se může skalní sportovní lezení formou podobat spíše moderním sportům, jak to vnímá Peter Donnelly, nemusí to znamenat, že jeho účastníkům, jde o dosahování nějakých vyčíslitelných výsledků (přelézání čísel) či soutěžit s ostatními. Vskutku forma sportovního lezení dává možnost porovnávat dosažené výsledky s ostatními lezci, u žádného z respondentů to však nebylo cílem jeho činnosti. Prokázalo se také, že i sportovní skalní lezci mají kladný vztah k přírodě a že ohleduplnost k ní je důležitou zásadou jejich lezení.

Respondenti také vnímali určité odlišnosti/podobnosti v rámci lezení, mezi lezci, ale i od/s jinými sporty. Odlišnosti od jiných sportů vnímali v tom smyslu, že lezení je volnější, svobodnější díky tomu, že nepodléhá nějakému řízení (např. trenéra), kterou si mohou dělat, kdy chtějí. Někteří odlišnost lezení vnímali jako obecně odlišnosti celé skupiny venkovních sportů, kam lezení patří. Uznávali, že i mezi lezci jsou určité odlišnosti, které měly povahu odlišností různých stylů a někdy i povahy lezců, kteří je provozují. Vnímali tak někdy jako odlišné lezce (či skupinu lezců) věnující se výhradně například pískovcovému lezení, boulderingu nebo rychlolezení.

Podobnosti mezi lidmi co lezou, vnímali spíše v povaze a

charakteristice lidí, kteří se mu věnují – ti, co mají rádi přírodu, pohodáři, skromní, uvědomělí, atd... V podstatě uznávali, že kolem lezení se mohou vytvářet určité skupiny lidí a někteří z nich se i odkazovali na *plzeňskou lezeckou komunitu*. Většinou se i respondenti z toho jak vyprávěli (*než jsem se dostala k těm lidem; pak se začala utvářet ta naše skupina, atd*) cítili součástí určité skupiny lezců. Dva z respondentů částečně naznačovali, že lidé, co lezou, se vymezují vůči konzumní společnosti, nepovažovali to za odlišnost výhradně spojenou s lezením. Z toho, co respondenti vyprávěli (i když vnímali, že lezci mohou utvářet určitou skupinu i se odlišovat od jiných sportů) však nebylo patrné, zda by bylo možné považovat přímo lezce věnující se skalnímu lezení, za nějakou zvláštní skupinu či subkulturu přímo se vymezující vůči ostatním dominantním sportům či dominantní kultuře.

5 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zjistit jaký význam a jakou úlohu připisují skalnímu lezení jeho vyznavači a zhodnotit jakou roli hraje provozování sportů při utváření identity člověka v dnešní společnosti.

V rámci této práce byly nejprve představeny dvě teoretická pojetí sportovní aktivity. Koncept moderních sportů (dle Guttmanna), které považuje sport, za odraz racionalizované, individualizované a kvantifikované společnosti, která defakto podporuje tvorbu fragmentovaných roztržitých identit, a přiznává tak sportovním aktivitám odkouzující charakter. Koncept lifestyleových sportů (dle Wheaton), který je vlastně kritikou moderních sportů a který ukazuje, že některé „sportovní“ aktivity nemusejí mít povahu výše zmíněné koncepce a mohou jí naopak odporovat, podporovat kolektivnost, utváření nových subkulturních identit, hodnot, významů a přinášet tak svým okouzlení (dle Numerata)

Dle výsledků výzkumu může souhlasit i s konceptem Numerata a Wheaton, že v současnosti může mít sport jiný význam než jen zlepšení kondice. Pro mé respondenty bylo lezení a aktivita prostředkem k tomu, kde se mohou potkávat s lidmi, mohou si prostřednictvím něho užít přírodu a mohou zažít i radost z pohybu a radost z toho, že mají kontrolu nad svými životy. V lezení, tak pro ně jde o něco víc. A právě tím může být skalní lezení aktivitou, která okouzljuje a poskytuje pravé zážitky.

Nesouhlasila bych tak s koncepcí moderních sportů Alena Guttmanna, která uvádí, že sportovní aktivity jsou jen odrazem moderní racionalizované společnosti. Neznamená to však, že si myslím, že se v lezení neodráží společenské trendy a hodnoty soudobé společnosti. Za odraz soudobé společnosti v lezení může být například velký důraz na vztah k přírodě a na zodpovědný environmentální přístup. V lezení se dle mého názoru, ale příliš neodráží právě racionalizovanost, rozpolcenost či individualizovaná povaha soudobé společnosti.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

- Barker, Chris. 2006. *Slovník kulturních studií*. Portál.
- Bauman, Zygmunt. 2002. *Tekutá modernost*. Mladá fronta.
- Bennett, Jane. 2001. *The enchantment of modern life: attachments, crossings, and ethics*. Princeton University Press.
<http://www.google.com/books?hl=cs&lr=&id=WXtxenlNMXcC&oi=fnd&pg=PR7&dq=bennett+enchantment&ots=k1AwazW-oN&sig=a4Mf-KFbroY2Kt1i5Jsr2-rD-vM>.
- Bourdieu, Pierre. 1978. „Sport and Social Class“. *Social Science Information* 17 (6) (leden 12): 819–840.
 doi:10.1177/053901847801700603.
- . 1984. *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Harvard University Press.
- Caillois, Roger, a Nina Vangeli. 1998. *Hry a lidé: maska a závrať*. Nakladatelství Studia Ypsilon.
- Donnelly, P. 2003. „The great divide: Sport climbing vs. adventure climbing“. *To the extreme. Alternative sports, inside and out*: 291–304.
- Frank, Tomáš, a Tomáš Kublák. 2007. *Horolezecká abeceda*. Epoque.
- Giddens, Anthony. 1991. *The Consequences of Modernity*. Stanford University Press.

- Guttman, A. 1992. „From ritual to record“. *Sport and Religion, Champaign, Illinois: Human Kinetics Books*.
<http://caledonianblogs.net/scmi/files/2011/01/Guttman-chapter1.pdf>.
- Hendl, Jan, a Jan Hendl (Doc.RNDr.). 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Portál.
- Jarvie, Grant. 2006. *Sport, Culture and Society: An Introduction*. Routledge.
- Jenkins, Richard. 2000. „Disenchantment, enchantment and re-enchantment: Max Weber at the millennium“. *Max Weber Studies* 1 (1): 11–32.
- Kiewa, Jackie. 2001. „Control Over Self and Space in Rockclimbing“. *Journal of Leisure Research* 33 (4): 363–382.
- Lewis, Neil. 2000. „The Climbing Body, Nature and the Experience of Modernity“. *Body & Society* 6 (3-4) (leden 11): 58–80. doi:10.1177/1357034X00006003004.
- Numerato, Dino. 2006. „Odkouzlená média“. Doctoral thesis. leden 18. http://is.muni.cz/th/12387/fss_d/.
- . 2009. „Revisiting Weber’s Concept of Disenchantment: An Examination of the Re-enchantment with Sailing in the Post-Communist Czech Republic“. *Sociology* 43 (3) (leden 6): 439–456. doi:10.1177/0038038509103198.
- . 2011. „Promýšlení Weberova konceptu odkouzlení: Výzkum opětovného okouzlení jachtingem v post-komunistické České republice“. *Sociální studia* 8 (1): 37–52.
- Procházka, Vladimír. 1990. *Horolezectví*. Olympia.
- Rinehart, Robert E., a Synthia Sydnor. 2003. *To the Extreme: Alternative Sports, Inside and Out*. SUNY Press.
- Ritzer, George, a Todd Stillman. 2001. „The Postmodern Ballpark as a Leisure Setting: Enchantment and Simulated De-McDonaldization“. *Leisure Sciences* 23 (2) (červen): 99–113.
- Sahay, Arun. 1971. *Max Weber and Modern Sociology*. Routledge.
- Tomlinson, Alan. 1990. *Consumption, Identity and Style: Marketing, Meanings and the Packaging of Pleasure*. Routledge.
- Weber, Max. 1998. *Metodologie, sociologie a politika*. 1. vyd. Knihovna novověké tradice a současnosti Sv. 27. Praha: Oikoymenh.
- Wheaton, Belinda. 2004. *Understanding Lifestyle Sports: Consumption, Identity, and Difference*. Routledge.
- . 2007. „After Sport Culture Rethinking Sport and Post-Subcultural Theory“. *Journal of Sport & Social Issues* 31 (3) (leden 8): 283–307. doi:10.1177/0193723507301049.

7 RESUMÉ

The aim of this study was to determine the importance and the role attributed to rock climbing his followers and to evaluate the role of sport in shaping the pursuit of one's identity in today's society. In this work were first introduced two theoretical concepts of sports activities. The concept of modern sports (according to Guttmann), which considers the sport, a reflection rationalized, individualized and quantified society that de facto supports the creation of fragmented identities, and admits that sports activities disenchanting character. The concept of lifestyle sports (according to Wheaton), which is actually a critique of modern sports and showing that some "sports" activities may not have the character above concept and it can resist the contrary, promote collectivity, the formation of new sub-cultural identities, values, meanings, and thus bring its enchantment (by Numero)

According to the research results may agree with the concept of Numero and Wheaton that currently sport may have a different meaning than improved fitness. For my respondents were climbing activity and the means by which they can meet people, it means they can enjoy nature and can experience the joy of movement and joy of having control over their lives. In climbing, so for them it is something more. And it may be rock climbing activity that captivates and provides real experiences. I would not agree that the concept of modern sports Alena Guttmann, which states that sports are a reflection of modern rationalized society. This does not mean that I think that climbing does not reflect the social trends and values of contemporary society. In a reflection of contemporary society in climbing may be a lot of emphasis on the relationship to nature and to responsible environmental approach. In climbing, in my opinion, but it just does not reflect too racionaliztion, ambivalence or individualized nature of contemporary society

8 PŘÍLOHY

Příloha č. 1

TÉMATICKÁ OBLAST	OKRUHY/PŘÍKLADY OTÁZEK
A. Úvod	
	Požádat respondenta o souhlas s pořízením nahrávky a informovat ho, že po něm nebudu požadovat žádné citlivé osobní informace, ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb. O ochraně osobních údajů, a že veškerá data budou anonymizována.
A. 1. Představení	
<i>představení diplomové práce</i>	Tématem mojí práce je <i>Horolezectví jako životní styl: Utváření subkultury a životního stylu v rámci sportu</i> . Hlavní cílem této práce je prozkoumat zda a jakým způsobem aktéři vytváří a reprodukují svoji subkulturní identitu a životní styl skrze praktikování horolezectví. Cílem této práce je zjistit, jak je identita jedince utvářena skrze praktikování horolezectví, zda tato identita může být považována za skupinovou identitu horolezecké subkultury a jaké jsou hlavní znaky této identity, na jakých normách a hodnotách je založená.
<i>charakteristika respondenta</i>	Věk. Kolik je ti let? Zaměstnání/studium. Kde pracuješ? Popřípadě vzdělání, co studuješ? Nejvyšší dosažené vzdělání
B. Vztah respondenta ke sportu a skupinová identita spojená se sportem	
B. 1. Význam sportu pro respondenta a jeho vztah k němu. Zda má horolezectví pro své provozovatele okouzlující význam, či pro něj jde pouze o racionálně organizovanou tělesnou aktivitu, za účelem dosažení (vylezení) cesty, zlepšení fyzicky apod...	<p>Jak bys vymezil/a popsál (definoval) horolezectví/sport, co provozuješ? Považuješ lezení za sport? Jaký styl lezení vyznáváš? Proč?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Považuje respondent lezení za sport, jaký je lezení typ sportu – nechat si vysvětlit... • Ztotožňuje se s tradičním či se sportovním/gymnastickým pojetím • Pokud uvede nějaký styl (skalní, pískovcové, bouldering, ledové, horské a velehorské, bigwall, zimní, zajištěné stěny, umělé stěny) doptat se na jeho vztah k a názor na ostatní styly (k specializaci je to dobré). • Pokud jich uvede více, zeptat se, který je u něj převažující a proč. • Co je náplní, cílem vyznávajícího stylu. • Jaká pravidla či zásady při lezení dodržuje, jaká by měla být dodržována, zda má nějaké speciální zásady. Proč • Vede si respondent deníček proč? <p>Jak dlouho lezeš? Kdy a proč jsi s tímto horolezectvím/sportem začal? Kdo tě k lezení přivedl?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bylo to z respondentovy iniciativy nebo ho k tomu někdo přivedl • Co ho poprvé na lezení zaujalo, proč u lezení zůstal... • Změnilo lezení nějak tvůj přístup k životu. (Už trochu hodnoty) <p>Kolik času věnuješ lezení? Vztah k jiným aktivitám (jiné sporty)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Je to hlavní respondentova aktivita, považuje jí za hlavní, nebo je to část nějakého komplexu. Je to jediná aktivita, kterou respondent provozuje • Kolik času je jí věnováno v různých obdobích • Zahrnout i trénink, jak trénuje • Podřizuje ostatní aktivity, práci, rodinu, školu lezení či naopak • Přizpůsobuje tedy svůj čas/život lezení, Považuje respondent alespoň teď lezení za svůj životní styl, za způsob života. <p>Jsi členem nějakého oddílu? Proč?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proč je jeho členem, jak se do oddílu dostal, za jakým účelem, proč tam zůstává... • Doptat se na aktivity, cíle oddílu, na další členy <p>Co všechno pro tebe horolezectví znamená? Co pro tebe znamená lezení?</p> <p>Proč lezeš? Co pro respondenta znamená lezení, co ho na tom nejvíc baví</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co ti lezení přináší? • Je jeho cílem něčeho v tomto sportu dosáhnout (vylézt nějakou těžkou cestu, zlepšovat se, zlepšit si fyzičku) nebo něco jiného (být s přáteli) Čeho chceš při lezení dosáhnout? Proč • Naplňuje respondenta samotná aktivita, pohyb. Jaké pocity při lezení prožívá? <p>Jaký je tvůj ideální lezecký den, nebo jakou máš o něm představu?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co je důležité pro to, aby to respondenta bavilo? Třeba spolulezec, atmosféra, dobré výkony... Ale moc nenapovídat... • S jakými lidmi rád respondent leze. Jaké spolulezce si vybírá a proč. <p>Jaké vyznáváš hodnoty, řekl bys, že jsou nějak spojené s lezením? Jsou nějaké hodnoty či normy, které uznáváš či dodržuješ při lezení?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jsou to hodnoty a normy, které vyznávají podle tebe všichni lezci? Jaké?
<p>B. 2. Subkultura a životní styl ve skalním lezení; <i>Zda se provozovatelé horolezectví považují za součást určité subkultury, odlišující se svými hodnotami, normami či životním stylem od moderních či mainstreamových sportů. Jaké zvláštní hodnoty a normy, které se odlišují od moderních sportů, sdílejí lezci.</i></p>	<p>Liší se podle tebe horolezci nějakým způsobem od ostatních sportovců/společnosti? Proč? Jak?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odlišnosti, podobnosti s/od ostatních sportů <p>Často je slyšet spojení „lezecká komunita“. Máš pocit, že lezci vytváří nějakou komunitu či společenství? Nebo nějakou skupinu, která se odlišuje od ostatních? Máš pocit, že jsi její součástí, proč?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na jakém základě je to společenství založeno? Přátelství, vztah ke sportu <p>Vyznačují se lezci podle tebe nějakým zvláštním životním stylem? Jakým?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jsou nějaké hodnoty a normy, které vyznávají podle tebe všichni lezci? Jaké? Jsou tyto hodnoty či normy odlišné od jiných sportů? <p>Mají podle tebe všichni lezci něco společného? Co? Mají něco, čím se odlišují (od ostatních lidí) a čím se naopak podobají ostatním sportovcům?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Existuje zde něco, jako vzájemné pochopení mezi lezci i cizími.

	<p>Když potkáš nějaké jiné lezce, rozumíš si s nimi? Pokud se spíš liší, v čem a jak?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Myslíš, že se vyznačují lezci nějakým zvláštním životním stylem? Jakým? • Existují nějaké speciální/zvláštní „tradice“/pravidla mezi horolezci? • Je něco, podle čeho se lezci poznají? Existují nějaká symbolická vyjádření reprezentující příslušnost ke sportu? Jaká? • Existuje nějaký zvláštní slang mezi lezci? Jaký? Používáte nějaké speciální slova, označení něčeho • Rituály, používáš nějaké před lezením. • Existují ještě nějaké odlišnosti lezců od ostatních sportovců, či obecně od společnosti? / Jaké jsou podobnosti. Napadá Tě něco? • Jsou nějaká omezení v tom, kdo může provozovat tento sport? Jaké by mohli být překážky pro lidi provozovat tento sport?
<p><u>C. Závěr</u></p>	<p>Je něco, co bys dodal/a ke vztahu člověka ke sportu/horolezectví?</p> <p>Nebo k tomu s jakými problémy či zajímavými okolnostmi se setkáváš nebo jsi se setkal/a při provozování tohoto sportu?</p> <p>Poděkovat za rozhovor.</p>

Příloha č. 2

Informovaný souhlas

Informovaný souhlas týkající se diplomové práce na téma: *Horolezectví jako životní styl: Utváření subkultury a životního stylu v rámci sportu*. Hlavní cílem této práce je prozkoumat zda a jakým způsobem aktéři vytváří a reprodukuje svoji identitu a životní styl skrze praktikování horolezectví.

Žádám Vás o souhlas s poskytnutí výzkumného materiálu pro výše uvedenou práci ve formě audio nahrávky rozhovoru.

Při zpracování výzkumného materiálu budou dodržena následující pravidla a dbáno na:

- (1) **Anonymitu informanta/informantky – v přepisech rozhovorů budou odstraněny (i potenciálně) identifikující údaje.**
- (2) **Mlčenlivost výzkumnice ve vztahu k osobním údajům o účastnících výzkumu (s tím, že s výzkumným materiálem budu pracovat výhradně já).**
- (3) **Po přepsání rozhovorů dojde k autorizaci textu – budete mít možnost vyjádřit se k uvedeným údajům a upravit je.**

Jako informant/informantka máte právo kdykoli odstoupit od výzkumné aktivity.

Děkuji za pozornost věnovanou těmto informacím a žádám Vás tímto o poskytnutí souhlasu s Vaší účastí ve výzkumu.

Bc. Marie Kubalíková

Podpis:

Podle zákona 101/2000 sbírky o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů uděluji souhlas s účastí v uvedeném výzkumném projektu a s poskytnutím výzkumného materiálu.

V dne Podpis:

Příloha č. 3

Code System

charakteristiky respondenta

socioekonomický status

věk

vymezení aktivity

dobu

začátky

oddíl

druh

vlastní definice

cíle lezení

pravidla, zásady

význam aktivity

častost

dvody

vymezení lezení

podobnosti s jinými sporty

omezenni

hodnoty

odlišnosti od jiných sportů

skupinové vnímání

podobnosti mezi lezcema

odlišnosti mezi lezcema

Příloha č. 4**Rozhovory:****Honza****Vít'a****Jindra****Lenka****Petra****Jirka**

- 1 **Tazatel:** Tak nejdřív nějaký tvoje základní charakteristiky, kolik je ti let?
- 2 **Respondent:** Jo, 40 mi bude.
- 3 **Tazatel:** A co děláš?
- 4 **Respondent:** Jsem konstruktér, na plnej úvazek a jsem ing.
- 5 **Tazatel:** A teď teda k tomu lezení, na začátek mohl bys mi popsat co vlastně děláš, jaký styl lezení vyznáváš, nebo jak bys tu činnost charakterizoval?
- 6 **Respondent:** Tak já vyznám asi skálolení nebo sportovní lezení, kde ten cíl je zaměřen spíš na výkon, z hlediska obtížnosti, než nějakých zážitků nebo dosažených metrů do výšky.
- 7 **Tazatel:** Takže sportovní lezení...?
- 8 **Respondent:** A sportovní jak na laně, tak bouldering.
- 9 **Tazatel:** A ještě vlastně na pískách lezeš?
- 10 **Respondent:** No ale to bych řekl, že je to samý, co je to sportovní lezení, akorát, že je to takový odvážnější.
- 11 **Tazatel:** A jaký vztah máš k ostatním stylům lezení třeba k tomu tradičnímu v horách nebo jseš vyhraněnej proti nějakému stylu?
- 12 **Respondent:** Tak já jsem v klasickéjch horách nikdy nelezl, já sem lezl buďto ve sportovních oblastech vícedélkové cesty třeba v Arcu, ale klasický hory v tatrách nebo alpách to jsem nikdy nelez. A s nějakýma sporama jsem se setkal jedině na těch pískovcích, protože spíš že lezu ty sportovní cesty, tak já používám magnézium a někdo se staví proti tomu, takže jakoby v tuhledech tradičních oblastech tuším lidem jdu z cesty a tam kde se mágovat nesmí, tak tam nejezdím a tam nelezu.
- 13 **Tazatel:** Takže jsi spíš sportovní lezec a ten boudlering, jaký k tomu máš vztah..?
- 14 **Respondent:** Tak já jsem vždycky lezl na skalách s lanem a boudlering jsem používal jakoby tréninkovej, metodu zvýšit si maximální sílu. Tak ono už je to taky dlouho, ale tak asi přibližně 10 lety jsem byl ve Fontenebleu (boulderová oblast ve Francii), takže do tý

doby boulderování po šutrech mě moc nebavilo, ale v tom fontáči tam mě to přímo nadchlo...

15 **Tazatel:** Jo a proč?

16 **Respondent:** Protože to bylo takovýho něco zvláštního, že tady to boulderování já nevím Petráč nebo něco je takový, že sedíš na zadku a ten zadek ani nemůžeš zvednout, kdežto tam ty šutry jsou velikánský a bylo to blíž tomu normálnímu lezení jo.

17 **Tazatel:** Jo. takže to máš spíš jako trénink. A jak dlouho teda lezeš a kdy a proč jsi začal lézt?

18 **Respondent:** Hm tak já sem začal lézt úplně prvně v 5ti letech, protože lezl muj táta. Ten potom měl vážnej úraz, takže přestal lézt... A furt jsem se jako o lezení zajímal, čet jsem tenkrát spíš knížky o těch horách "Himálajský dobrodružství" a takový a asi ve 14, protože já sem chodil do třídy s Vlastou V. (ze Sumitdrive, správce Lokotky) na základku, tak on tenkrát lez a tím sem se k tomu lezení dostal znova a začal jsem lézt od té doby, takže od těch 14 lezu už jako pravidelně.

19 **Tazatel:** Takže on tě přivedl na ty skály?

20 **Respondent:** Jo, jo. abych si to mohl s nim vyzkoušet.

21 **Tazatel:** A jaký si z toho měl ten první pocit, nebo co tě na tom zaujalo?

22 **Respondent:** No co mi nadchlo, já sem před tím dělal i jiný sporty, kdy vždycky byl nějaký trenér a někdo na tebe řval a musel ses mu podřizovat, kdežto tady to bylo úplně jako volný, že sis mohl dělat jako, co jsi chtěl, trénoval si podle sebe. I když trénovat jsme tenkrát netrénovali to až daleko pozdějš, bylo to takový úplně něco jinýho no.

23 **Tazatel:** Takže ze začátku si to měl, takový jako...

24 **Respondent:** Jako dobrodružství spíš.

25 **Tazatel:** A pak ses teda rozhodnul trénovat a to bylo proč, nebo..?

26 **Respondent:** No tak to bylo, abych si zvedl maximální úroveň, ale to bylo až o hodně dýl, protože tenkrát tady žádný umělý stěny nebyli, takže když jsme začli trošičku

trénovat, nebo mimo to, že jsme jeli někam na skály, tak tady byl ten nedostavěnej mostní pilíř tady dole na Slovanech, jo... nebyly umělé stěny.

27 **Tazatel:** Jak se to teda vyvíjelo dál, ty jsi začal trénovat a ty jsi závodil taky?

28 **Respondent:** To jsem potom závodil.

29 **Tazatel:** Jo, a mohl bys to ještě nějak popsat jako proč si začal závodit a...?

30 **Respondent:** No tak když se postavili první stěny, tak to vlastně to jsme postavili taky s tím Vlastou V., to bylo jak bejvalo kino hvězda a na rohu, jak je ten most směrem k Viktorce, tak dole ve sklepě byla první takováhle boudlerovka. A jednu zimu jsme tam začli trénovat a ta výkonost šla obrovsky nahoru. Jako na skalách, když jsem netrénovat jsem lezl tak 7+/8- a přes tu zimu jsme natrénovali tak, že první březnověj výlet do Arca a vylezl jsem tam 7b+, tkaže ten nárůst byl hodně rapidní no a když sem zjistil, že mam takhle tu výkonost vyšší, tak sem jel zkusit pár těch závodů. No a ze začátku to bylo, že sem sotva postoupil z kvalifikace třeba do semifinále a pár těch závodů co sem objel se mi podařilo dostat do finále já nevim bejst pátej na českým poháru a takhle...

31 **Tazatel:** Aha a co tě vlastně k tomu vedlo, že jsi začal závodit, proč tě to bavilo...?

32 **Respondent:** Chtěl jsem se poměřit s těma ostatníma, protože tady byla uzavřená komunita Plzně ale byl si takovej jednookym králem mezi slepými a neviděl si dál, kdežto když sem se pak sešel s těma lidma z celý republiky, tak tě to rozšířilo obzory a zjistil si že v Praze nebo v Brně nebo, že prostě lezou ti kluci zas ještě těžší cesty a výkonost že maj jinou.

33 **Tazatel:** Takže to pro tebe byla i nějaká...?

34 **Respondent:** Konfrontace s republikou a motivace se posunout dál.

35 **Tazatel:** Takže ti tady něco jako chybělo, nebo...

36 **Respondent:** Chtěl jsem se porovnat jakože s ostatníma no. Tady ta komunita byla tenkrát hodně úzká, lezlo daleko míň lidí, než leze dneska a proto jsem to jel zkusit jinam...

37 **Tazatel:** No a bavilo tě to?

38 **Respondent:** Bavilo musím říct, že jo... Musím říct, že byla otrava strávit ten čas v izolaci a pak si zalést jednu krátkou kvalifikační nebo finálovou cestu, zbytek sis jenom povídal s těma ostatníma nebo ses soustředil na ten výkon, ale já jsem to bral jako že je to součást těch lezeckejch závodů, tak sem se s tím ztotožnil a...

39 **Tazatel:** Tak jo. A myslíš si, že to lezení nějak změnilo tvůj přístup celkově třeba k životu, nebo?

40 **Respondent:** Hm. To asi každému si myslím, protože to lezení je úžasný v tom, že propojuje nejen ten fyzickej výkon, ale i ten psychickej a to si myslím, že i na těch sportovně dobře zajištěnejch cestách se každěj trošičku bojí a musí ten jakoby strach nebo stres z toho ovládat a potlačit a to si myslím, že je důležitý i potom v tom osobním životě nebo v práci nebo kdekoliv, jako zachovat si chladnou hlavu a nerozhodovat se zbrkle, to si myslím, že je dobrá průprava pro život.

41 **Tazatel:** Jako, že je člověk pak takovej rozváznější...

42 **Respondent:** No ne tak vystresovanej ze všeho, protože tady při lezení ti jde o život. A myslím si, že to i posílí vlastní sebevědomí a to že je dobrý.

43 **Tazatel:** Jo tak jo. A přizpůsoboval nebo přizpůsobuješ lezení nějak svůj čas, práci, život?

44 **Respondent:** Přizpůsoboval, když sem závodil tak sem trénoval 4 dni v tejdnu. Ted' potom sem třeba už ubíral, protože jsem měl rodinu, malý děti tak jakoby ten čas na to bylo míň a dneska už zas není tolik ta chuť, no (smích). Ted'ka už jsem ten pohled na lezení změnil, že už to není moje priorita, je to můj koníček. Jakoby pořád mi to baví, už to nehrotím tolik do těch výkonů, ale spíš do těch příjemnejch zážitků, který při tom zažiju, daleko víc mi záleží, když třeba plánuju někam nějakěj zájezd, než jaký sou tam cesty, spíš dávám prioritu s kterejmá lidma tam pojedou a jak mi tam s těma lidma bude.

45 **Tazatel:** Takže by se dalo říct, že před tím tě na tom lezení zajímal spíš ten výkon a ted'ko je to už...

46 **Respondent:** Spíš na ty zážitky na tu pohodu. Víc si to užívám no.

47 **Tazatel:** Takže ted'ko je to lezení tvůj hlavní koníček nebo máš ještě jiný aktivity?

48 **Respondent:** Je to ted'ka můj hlavní koníček a můj hlavní koníček a můj hlavní sport, ale do tý doby jsem dělal od dětství těch sportů víc sem prošel, závodně sem plaval,

závodně jsem lyžoval, dělám sem kanoistiyku na divokej vodě a vlastně i k těm sportům jsem dělali i další doplňkový sporty, běhání na běžkách, cyklistiku, nebo nabírání kondičky a tumhletěm sportům se věnuju samozřejmě dál, ale okrajově a ten hlavní sport je to lezení.

49 **Tazatel:** Takže ten význam toho lezení pro tebe je, že je to jako koníček, takže to bereš tak, že je to jen část tvýho života, nebo...

50 **Respondent:** Tak musíš to brát úměrně k věku do 20ti se na to člověk dívá jinak než ve 40ti, takže jo je to koníček, vim že mi to nebude žít a že nebudu mistr světa a já nevím, co a i tak na to potom nahlížíš. Má ti to přinášet radost a né stres.

51 **Tazatel:** Jasně ale tak říkal si, že trochu to na člověka má vliv, takže myslíš si, že to trochu utváří i tvůj životní styl?

52 **Respondent:** No asi jo...

53 **Tazatel:** A ty jsi členem nějakýho oddílu?

54 **Respondent:** Nejsem, nejsem. Byl sem členem na pajdě tam je oddíl. Jeden čas sem byl v Azbestovo oddílu Climberu, ale více méně já ten oddíl pro svoji činnost nepotřebuju, takže teďko nejsem členem žádnýho oddílu.

55 **Tazatel:** A z jakýho důvodu si byl před tím v tom oddílu?

56 **Respondent:** A tak v tej době před tím se v tom oddílu něco dělo, jo, měli jsme společnou stěnu, společný tréninky, z toho plynuli i nějaký výhody, tak proto jsem v tom sdužení nebo v tom oddíle byl.

57 **Tazatel:** A teďko ty oddíly.

58 **Respondent:** Jakoby tu svoji činnost zastavili nebo utlumili, tím já nemam potřebu tam chodit, stěny máme svý vlastní soukromí, nebo komerční který zaplatim a proto nemam potřebu platit ještě nějaký členský příspěvky.

59 **Tazatel:** Ty vlastně chodíš k tomu kamarádovi Dendymu na tu stěnu?

60 **Respondent:** Hm. Já sem měl i svou vlastní stěnu, když sem bydlel u mý mámy ta je tam furt.

61 **Tazatel:** Jasně takže si před tím do toho oddílu chodil kvůli tomu tréninku a kvůli...?

62 **Respondent:** A kvůli tej komunitě, protože byli společný tréninky, ty společný tréninky jsou strašně důležitý, když trénuješ sám, to třeba bylo v té době kdy jsem závodil, tak Jirka S. chvíli Rene. F tak občas na ty závody jeli, ale nezúčastňovali se jich pravidelně, protože, nechci se jich dotknout, ale třeba tu výkonnost neměli takovou a proto je to nemotivovalo jezdit víkend co víkend, nebo co ty závody byly a to bylo Praha, Liberec, Brno, Ostrava, poměrně daleko a... V té době sem se na ty závody připravoval sám a to bylo hrozně úmorný, jakoby snažit se trénovat na tu nejvyšší úroveň těch závodů a při tom k sobě nemít partnera, kterej s tebou ten trénink máš a když takovou skupinu máš, tak se trénuje daleko snáz a snáze se i zlepšuješ.

63 **Tazatel:** No a ještě jste tam měli nějaký jiný akce, jezdili jste někam spolu?

64 **Respondent:** JO, jo domluvili jsem nějaký společný zájezdy...

65 **Tazatel:** A to proč lezeš, o tom už jsme trochu mluvili, že si to chceš užít...?

66 **Respondent:** Teď už si to chci užít, dřív sem chtěl něco dokázat.

67 **Tazatel:** A to bylo jako věkem, že si změnil názor na to lezení nebo...?

68 **Respondent:** No asi jo. No tak hale podívej se ta výkonost jde nahoru nějakou dobu, pak se dostane na tu mezní hranici a pak s tím skončí. A já jsem s tím neskončil protože mě to baví dál, ale už hledáš ten cíl někde jinde, protože víš, že už těžko... Dosáhl si třeba 8a, víš že můžeš možná vylézt 8a+, ale už víš, že nepolezeš 8b, takže začneš hledat už něco jinýho...

69 **Tazatel:** Takže teď tě baví na tom lezení nejvíc co..?

70 **Respondent:** Baví mě si to užít, aby mě ta cesta bavila, vylézt si něco pěknýho OS, vylézt něco odvážnýho na pískách...

71 **Tazatel:** Jasně a taky si říkal, že tě to baví i ta komunita, jezdít teda s těma lidma?

72 **Respondent:** A jezdit s těma lidma, s kterejma je ti dobře.

73 **Tazatel:** A je to pro tebe teda taky důležitý být tam s určitýma lidma?

74 **Respondent:** No to je hodně důležitý, jako právě jak si říkala, že si to užívám, tak to je čím dál tím důležitější než když jsem měl před tím tu prioritu výkonu. Na těch lidech spousta věcí sem spíš přehlíd, když sem potřeboval něco vylízt a teď když nemám ten výkon, tak spíš preferuju to aby mi s tima lidma bylo dobře.

75 **Tazatel:** Tak jo. A teď jestli bys mi popsal nějaký tvůj ideální lezecký den...

76 **Respondent:** Ty jo to je těžký. Ráno se probudíš bude takový chladnější sluneční ráno, rozlezeš se vylezeš nějakou těžkou cestu... Nevim co by bylo, ještě pěknýho, večer dobrá večere, lahvinka vína a bejt s lidma někde u ohně, pokecat...

77 **Tazatel:** Jo, takže když jedeš někam lézt, tak jezdíš spíš někam na delší dobu?

78 **Respondent:** Na víkend jezdím.

79 **Tazatel:** Jo a kdybys to shrnul nějak celkově, kolik času tomu lezení věnuješ?

80 **Respondent:** Teďko chodim dvakrát v tejdnu trénovat, o víkendech když je sezona, tak jezdím na skály na oba dva dny a když je zima, tak jdu ještě jednou o víkendu vlastně trénovat, takže jakoby přes zimu 3krát tejdne trénuju a nejezdím na skály, přes léto trénuju dvakrát v tejdnu a víkend na skalách...

81 **Tazatel:** Jo a vy jste teďko byli na tom Kalymnosu, taže to jezdíš kolikrát za roki na delší dobu lézt...

82 **Respondent:** Tak letos nebo 2012 jsem byl, z jara sem nebyl, to jsme byli lyžovat, ale byli jsme v květnu na prodlouženéj, to bylo asi 6dnů, to jsme byli v Ospu, přes léto potom jenom víkendy a v říjnu jsme byli 10 dnů na tom Kalymnosu.

83 **Tazatel:** Máš ještě, nebo jezdíš na nějakou jinou dovolenou než na lezeckou?

84 **Respondent:** Nemam. Jo lyžařskou vlastně. A jarní prázdniny tejdne jsme byli v Alpách, na sjezdovkách. To jsme byli s Jéňou, ono sehnala levný ubytování přes nějaký francouze, ktorej tam má rodiče a tady žije. Takže ubytování bylo asi 6e na noc...

85 **Tazatel:** Myslíš si teda... Ty jsi říkal, že to lezení ovlivnilo asi i tvuj život to lezení, tak dokázal bys mi říct jestli jsou i nějaký hodnoty, který si přenášíš z lezení?

86 **Respondent:** No to asi jo, důvěra, za prvý ty si musíš hodně věřit, takže máš o sobě i vyšší mínění to je dobrý, protože lidi, který maj nízký, tak jsou zakomplexovaný a s tím maj vždycky problém a pak si myslím, že je taková otevřenost mezi těma lezcema a důvěra v toho druhýho když tě jistí, tak mu musíš věřit.

87 **Tazatel:** A teďka k té komunitě, ty jsi říkal, že tě na lezení baví i ta komunita, takže bys řekl, že lezci vytváří nějakou komunitu, nebo že mají něco společnýho...

88 **Respondent:** Vytváří ale myslím si, že to nejsou jenom lezci, ale jsou to všichni sportovci, který se věnujou nějaký těm outdoorovým sportů, jako jsou freeridový lyžování, snowboard, jo všechny tyhle to maj. Tak že maj podobný zaměření ty lidi a stejný smýšlení a drží se při sobě v těch partičkách a nemusí to bejt jako že by byli lezci uzavřená skupina pro sebe, že i s tuhlestěma lidma si mají, co říct a... Tak jako to je vidět v hospodě u Honzáče, že se to tak jako prolíná tuty světy a...

89 **Tazatel:** A dokázal bys si říct proč to tak je?

90 **Respondent:** To nevim, ale myslím si, že jsou odlišní od toho zbytku světa a hledaj i ty svý protějšky, aby si mohli o těhle bláznivých aktivitách, tak nějak normálně povídat, že s normálním člověkem třeba nenacházíš společnou nit...

91 **Tazatel:** Blázniví aktivity, myslíš jako že...

92 **Respondent:** No tuty sporty jsou pro širší veřejnost jako bláznivý aktivity si myslím...

93 **Tazatel:** Hm. A ještě je něco co mají podle tebe společnýho?

94 **Respondent:** Já si myslím, že jsou normální lid, ale jako ta ostatní populace si myslí, že jsme trochu šáhlý. Třeba mí vrstevníci v práci vlastně, když se bavim o tom kam pojedou na dovolenou a řeknu jim, že jedu do Ospu (lezecká oblast ve Slovinsku), že tam jedu v noci a pak někdy v noci se vracim a že tam budu spát v křoví, tak si ťukaj na čelo, že jsem se asi zbláznil, proč tam nejedu do hotelu, jo... že si tam budu sám vařit, tak tuty věci nechápou...

95 **Tazatel:** A proč to tak vlastně děláš?

96 va

97 **Respondent:** Protože by mi to nebavilo bejt v hotelu, třeba večer na tej louce, když zapadá sluníčko, tak je mi příjemnějš než sedět v hotelu v pokoji, v hotelu bych chtěl sedět alespoň na balkonu, když jsme byli na Kalymnosu, ale kdyby to tam nebylo, nebo kdyby to bylo možný a mohli jsme tam spát ve volnej přírodě, tak bych zvolil volnou přírodu...

98 **Tazatel:** Takže vlastně ten vztah k přírodě jako je součástí toho proč lezeš, je důležitější?

99 **Respondent:** Hm. No...

100
101 **Tazatel:** Ještě ty jsi říkal, že tě nebavili ty týmové sporty, tak když to porovnáš lezení s nějakým jiným sportem, tak myslíš si že mají něco společného nebo se liší nebo...

102 **Respondent:** Tak základ v čem se shodují je, že to co tomu dáš, tak to se ti může vrátit... Když třeba nenatrénuješ, nikdy nemůžeš očekávat, že budeš mít nějaký výsledek a to je jedno jestli je to sport nebo je to učení, a tak dál. Tak to si myslím, že mají všechny ty věci, aktivity společný. Ale tady u toho je rozdíl oproti těm jiným sportům, že tu třeba není ten trenér... Rozdíl tam je, nebo dneska třeba už děti začínají lízt a jsou vedeny v nějakých kroužcích, takže třeba ten rozdíl už takovej není, jestli jdeš do přípravy na plavání nebo... My jsme taky teďka vedli děti, takže už je tak nějak směřuješ a vysvětluješ jim nějaké základy, ale když začínají už dospělí lidé, což většinou bývají v tom lezení a já sem to taky tak zažil, protože jsem už jsem byl taky téměř dospělej. Tak si neměl žádného trenéra a všechno si si tak zkoušel sám na sobě, analytoval si své tělo, jak reaguje na trénink a podle toho si ho přizpůsoboval. Bylo to ještě jako svobodnější než když jsem před tím lyžoval, plaval, nebo dělal něco, tak jsem se podřizoval těm mechanismům toho trenéra, kterej on už to měl jasně nastavený a nemohl jsem si trénovat podle svého..

103 **Tazatel:** Tak jo. Tak ještě to jsme říkali, co mají lezci společného?

104 **Respondent:** Asi jsou to dost individualisté.

105 **Tazatel:** Jak to myslíš?

106 **Respondent:** Jako že mají touhu jako vyniknout, nepotřebují být někým řízený, těžko někomu podlehají, nebo to musí být nějaká vyšší autorita...

107 **Tazatel:** Myslíš, že se lezci vyznačují nějakým zvláštním stylem?

108 **Respondent:** To že chodí do hospody, to tam nedávej nebo.

109 **Tazatel:** Myslíš si že se lezci mezi sebou poznají jako zevnějškem?

110 **Respondent:** Jeden čas to bylo, že měli všichni dlouhé vlasy, to bylo jako kolem té revoluce, to dneska už není. Ale poznáš je že mají nějaký stylový oblečení do toho

lezeckýho světa zapadající, nebo nějaký náramky na ruce, jsou takový znaky, že lezce poznáš snadno, nějaký šňůrky na krku nebo..

111 **Tazatel:** A třeba vzpomně by sis na nějaký zvláštní slova, nebo výrazy, co lezci používají?

112 **Respondent:** No já nevím, že hodil tlamu nebo že to někde opral, to je ten lezeckej slang, určitě no... zamknout lištu, "Ať se liští na lištišti.", to je Ála R., to je že je základ udržet lišty.

113 **Tazatel:** Jo. Používáš nějaký rituály před lezením, nebo..

114 **Respondent:** Asi ne. Někdo to má, že si zavazuje nejdřív pravou potom levou lezečku, to nema..

115 **Tazatel:** Ne, a mívají to lezci, co znáš?

116 **Respondent:** asi ne, ale určitě jeden by teda měli mít z hlediska bezpečnosti, když už se začnu navazovat, tak nedělali nic jinýho a dodělali to a pak teprv šli lézt... To musím říct i z vlastení zkušenosti, že se mi to málem vymstilo... A stane se to právě jako když je ta komunita, která je sice strašně fajn a je i při tom sranda a seš takovej žoviální, děláš srandičky, tak si rozptýlenej a tohleto se třeba nedodělá. Že jsem vlastně udělal osmičkovej uzel, provlík jsem si ho úvazkem, ale nedovázal.

117 **Tazatel:** Tak to je na tom i něco špatnýho..

118 **Respondent:** To je špatně, to je nevýhody tý komunity. Ale na skalách si myslím, že to není tolik, jako na těch umělejch stěnách, nebo na těch tréninkách. Vidím to jo, že tam přijdou lidi a v tom tejdnu jsou takový to, si pokecat a může se stát i nějakej průšvih...

119 **Tazatel:** A proč si myslíš, že to na skalách tolik není?

120 **Respondent:** Myslím si, že tam se lidi víc soustředí na to co chtějí vylézt. Na tom tréninku si řeknou, vždyť je to jenm umělka.

121 **Tazatel:** Taky se říká, že začátečníci nedělají tolik chyb jako paradoxně ti zkušenější lezci.

122 **Respondent:** Hm jsou ostražitější, začátečníci.

- 123 **Tazatel:** Myslíš si, že můžou být i nějaká omezení nebo překážky v tom provozovat lezectví?
- 124 **Respondent:** No tak fyzický dispozice asi jo, když bude mít někdo 150 kg a břicho takový, že se nemůže dotknout skály, tak lézt nemůže, ale jinak si myslím, že ne. Ale samozřejmě i psychický může mít někdo takový fobie, že ten strach nikdy nepřekoná, jo. Pak lézt taky nemůže...
- 125 **Tazatel:** Myslíš si, že existuje nějaké vzájemné pochpení mezi lezcema, když potkáš třeba na skalách nějakého cizího lezce, jestli si s ním rozumíš?
- 126 **Respondent:** Hm. myslím si že jo, mě se to stalo několikrát, že sem se takhle dostal i do toho závodního týmu, že jsme byli s Jirkou S. na 3neděle v Süs (lezecká oblast ve) jeli jsem tam stopem... A ten Sus je docela velké kopec, tak 40 min je ke skalám, tak jsem tam vytahli nějaká zásoby, ale na 14 dní tolik jídla neunesíš, takže sme potřebovali si jezdit nakupovat a byli tam kluci z Prahy. Jirka je znal trošičku od vidění, ale ne moc a dali jsme se tam tolik dohromady, že nás vozili každé rest day (odpočinkový den mezi lezeckými dny, určený k regeneraci) prostě na nákup a domluvili jsme se a pak jsem s nima v jednom tom týmu závodil. Takže to bylo supr. Myslím si, že jsou stejně zaměřený, tak že mají pochopení i pro nějaký potíže toho druhýho a snáž mu vyjdou vstříc a snáž se dokážou dotý jeho role vžít, pomůžou si, nezištně.
- 127 **Tazatel:** A myslíš si, že se ti spoluleci schází víc i v každodenním životě?
- 128 **Respondent:** Myslím si, že jo... Já nevím myslím, si že v tom osobním životě vim, že prostě jako kamarád kamarádovi z lezení nabíd lukrativní místo v zaměstnání asi takhle, že si takhle vypomáhaj. I takhle přes tu práci, že se obrátí na člověka, kterýho zná po té osobní stránce, z lezení proklepnutá, ví jak se chová no.
- 129 **Tazatel:** Takže si myslíš, že to má vliv i na ten osobní život, když se znáš s těma lidma z lezení?
- 130 **Respondent:** Určitě.
- 131 **Tazatel:** Ted' už jenom obecně k tomu lezení. Myslíš si, že se nějak lezení změnilo za tu dobu co lezeš?
- 132 **Respondent:** No obrovskéj vývoj, jako ten vývoj v tý obtížnosti, ten šel strašně kupředu a jakoby je to daleko masovější ten sport než bejval, že sme přád brečeli, že nemáme na čem trénovat, nebyly žádný umělý stěny, dneska jich je spousta a naopak

začínáme mít strach jestli na těch skalách nebude tak narváno, ale myslím si, že to nenastane, že spousta lidí si vyzkouší to lezení na těch umělých stěnách a na ty skály jezdit nebudou. Že ty lidi, co jezdí do skal jsou zas trošičku jiná krevní skupina, než ty co se jsou jen přivázat na umělé stěně a zkusí si to. No ale určitě ten vývoj v tom je...

133 **Tazatel:** A když si vezeš ty lidi jestli se nějak změnili?

134 **Respondent:** Myslím si, že ne... Přibilo lidí, lezou se těžší cesty v tej absolutní výkonnosti a asi taková ta širší veřejnost ta výkonnost taky stoupla, jo že třeba před 15ti lety kdo lez 9-, tak už to byl docela borec a dneska si myslím, že těch 9- v Plzni leze mraky lidí a stejně tak se to posunulo někam jinam...

135 **Tazatel:** A myslíš i v tom stylu lezení?

136 **Respondent:** Já se teda bavím spíš o tom sportovní lezení...

137 **Tazatel:** A myslíš si, že je to špatně nebo dobře ten vývoj?

138 **Respondent:** Já si myslím, že to nebude vadit, že tolikd ty skály nezhustí.

139 **Tazatel:** Myslíš, že to ty lidi zase pustí...

140 **Respondent:** No nebo že spíš zůstanou utěch umělek.

141 **Tazatel:** Odradilo by tě to od těch skal kdyby tam začali jezdit...

142 **Respondent:** No kdybych tam měl stát fronty, tak to víš že jo, že je příjemný ty lidi tam na těch skalách mít, ale ne tam bejt mezi hordama lidí. A hlavně i někdo o tom psal i Bída, že třeba na rovišti nebo takhle se setkal s lidma, který úplně ta krevní skupina těch lezců takový to, co my si myslíme, že jsou ty praví lezcí, už nejsou, že tam je někdo vytáhne, kterej jim tam nahodí lano, zbytek takový tý partičky to hoblujou na ryby, jako top roup a vidíš, že už jsou to lidi jinak myslící, už nemaj tu pokoru k těm ostatním lezcům, nemaj tu vstřícnost, jsou hrubý, jsou takový vorážení... Nemaj takovou tu výchovu, nemaj tu průpravu starejch lezců.

143 **Tazatel:** A tys měl nějakou průpravu starejch lezců?

144 **Respondent:** No myslím si, že jo, že postupně si v tý komunitě žil a oni si tě tak jako přitvořili a tys na ně koukal jako na velký vzory, takže ses je snažil napodobovat. Takže si nedělal nějakýho hejbuláka, když si viděl, že starej Zalabák je takovej a

takovej, tak si se snažil taky bejt takovim tim směrem... Že nezhazuje někam odpadky, že se k tej přírodě nějak chová a k ostatním lidem je taky férověj.

145 **Tazatel:** Jasně takže to bylo pro tebe taky důležitý, takovýhle vzory...

146 **Respondent:** Pro mě třeba z těch starších lezců jsem řek Lubor Zalabák, ale Jindra Z. velkej vzor Jirka Ž. velkej vzor. Tak imponuje mi na nich to, že Jindra je dodneška schopnej lézt jakoby tu nejvyšší úroveň, co leze na všech různých materiálech a je mu jedno jestli to má dobře zajištěný jestli to má hůř zajištěný jestli to leze vyloženě jenom po vlastních, tak to obdivuju, jestli to leze v horách na pískách, prostě kdekoliv.

147 **Tazatel:** Jasně takže dalo by se říct, že ty lidi, jak si říkal nejsou ta krevní skupina, tak jim tam něco chybí?

148 **Respondent:** No jakoby možná neměli tudy vzory nebo si je ani jako za vzory vzít nechť. Třeba se s tou ostatní partou lezců ještě nesetkali, no... že je vyvezli někam poprvý na skály a žijou v jiným světě a tak se projevují. A teď ty lezci na ně koukají, co to přijelo za blbečky, když to řeknu takhle..

149 **Tazatel:** Jasně. Tak jo. A jak vnímáš třeba v tom sportovní lezení tu organizovanost, jestli vznikaj jak ty říkáš i ty kurzy pro ty děti a je to víc profesionalizovaný, jakej na to máš názor?

150 **Respondent:** Tak takhle já si myslím, že.. Já si pamatuju ještě dobu jakoby konec komančů, tak to možná bylo organizovanější než je to dneska, ale už se to víc organizuje, než to bylo ten konec 90. let, že tenkrát ty oddíly daleko víc fungovali, protože to bylo tou komunistickou dobou. Ty jsi musel mít nějaký výkonostní třídy, abys mohl vůbec někam jet..

151 **Tazatel:** To mluvíš jako o tom závodním lezení..?

152 **Respondent:** Ne teď mluvím o normálním lezení, jako lez John, Jindra, tyhle... Oni museli nalézt nějaký cesty, počet v nějaké obtížnosti a potom měli výkonostní třídu a podle toho vybírali lidi, který se zúčastní nějakýho oddílovýho soustředění do Tater a takový byli oddíly za komančů. A těch tady bylo spousta já nevím, Slávie, Prazdroj, nevím ještě co... No a pak třeba se z toho vybírala reprezentace a ty mohli jezdit na Západ, no a za komančů to bylo velký lákadlo bejt v reprezentaci aby si mohl někam vyjet. A bez toho ses tam nedostal, soukromě na nějaký pozvání nebo doložku.

153 **Tazatel:** A bylo tam hodně lidí v tom oddíle?

- 154 **Respondent:** Myslím si, že právě víc, kdo lezl, tak byl v oddíle. A dneska spousta lidí leze aniž by bylo v oddíle já taky.
- 155 **Tazatel:** A proč myslíš, že to tak bylo že byli ty lidi v oddíle, jako že to bylo kvůli tomu že se dostanou na Západ, nebo že měli ty společný zájezdy?
- 156 **Respondent:** Taky a právě, že to bylo přes ten oddíl nějak usnadněný jo, že ten oddíl přidal peníze abys mohl někam jet i se dostat na ten Západ... Dneska můžeš jet na Západ nebo jakkoliv, stejně si to platíš sám.
- 157 **Tazatel:** A teďko ty oddíly ty akce už nedělají?
- 158 **Respondent:** Dělají, ale dělají jich jako pár, ale spíš jsou to si myslím takový pietní nebo, nebo aby se sešli ty lidi. Bud'ťo nějakou výroční schůzi nebo poslední slavnění a nebo nějakou sranda akci, že si udělají. Horolezeckej ples nebo tak.
- 159 **Tazatel:** Většinou mi lidi říkají, že jsou tam kvůli tomu, že chtějí chodit třeba do Sauny... Takže si myslíš, že teďka jsou ty oddíly...
- 160 **Respondent:** Míň organizovaný.
- 161 **Tazatel:** A myslíš si, že je to škoda, že teďko ty oddíly už nejsou tak organizovaný?
- 162 **Respondent:** Já si myslím, že je to odraz dnešní doby, jak sem říkal, tím že to bylo za komunistů, tak všechno bylo organizovaný od Pijonýra a dneska je všechno volný a tím je to takhle. Jestli je to škoda nebo není, mě to nechybí...
- 163 **Tazatel:** Tak jo. Ještě jsem se tě nezeptala, jaký vlastně zásady nebo pravidla dodržuješ při lezení?
- 164 **Respondent:** No jakoby styl přelezů máš napsaný ve spoustě knížek...
- 165 **Tazatel:** Jasně a když ty jsi začínal v lezení, tak jak ses učil ty pravidla?
- 166 **Respondent:** Já sem se učil lézt od těch starších lezců a pak mi řekli, že se teda leze nějak OS nebo takový.
- 167 **Tazatel:** A teďko lezeš, tak se řídíš nějakýma pravidlami, vedeš si deníček na lezci?

168 **Respondent:** Vedu si deníček na lezci a pokud' si chci ty cesty zapsat, tak to musím lézt v nějakým stylu, abych se mohl nějak ohodnotit...

169 **Tazatel:** A jaký názor máš na tady ty pravidla, na hodnocení cest a tak?

170 **Respondent:** Tak aby se to vůbec dalo nějak porovnávat, tak tady musí nějaký pravidla bejt. A jestli myslíš žebříček nebo něco takovýho, myslím si že by se měli porovnávat stejné cesty, než jejich obtížnost, to je na širší debatu, nemůžu říct 9- a 9-, takže v době kdy jsem se začal zlepšovat a chtěl jsem napodobit ty své vzory jako byl tenkrát Jirka S. nebo Standa K, který lezli 9- nebo 9ky, tak sem se snažil vylézt ty cesty, který už eeoni přešli, abych se s nima mohl porovnat, ne si hledat nějakou 9- která mi sedne a říct, já sem taky devítkovej lezec jako oni. To si myslím, že není dobře a to je vlastně celej žebříček na lezci a to mi trošičku vadí k tomu přiřazování bodů a takový?

171 **Tazatel:** Takže si myslíš, že rovnost v tom lezení vnímáš takhle, že to není o číslech, ale o těch cestach...

172 **Respondent:** Hm, že se to nedá porovnávat úplně..

173 **Tazatel:** Hm a ta soutěživost v lezení pro tebe byla důležitá....

174 **Respondent:** Byla jasně, ale když chtějí soutěžit, tak ať jdou soutěžit na závody, tam se to ukáže, mají stejnou cestu, maj na to jeden pokus nebo podle pravidel bouldering má víc pokusů, tam se porovnam. Ale porovnávat se přes toho lezce, ale hele to je moje osobní věc a každěj se v tom musí srovnat. Na skalách nesoutěžím tak, že bych s někým soutěžil přes body zapsaný na lezce, jo. To mi přijde hloupý...

175 **Tazatel:** A ty si vedeš teda ten deníček proč

176 **Respondent:** Abych si pamatoval, který cesty jsem lezl a který ne, protože se tam zpětně můžu podívat.

177 **Tazatel:** A jaký máš vlastně teďka cíle v lezení, vylézt nějakou těžkou cestu?

178 **Respondent:** Tak ty cíle mam furt, ale jako jde to hůř a hůř. Mam cíl se nejpomomalejš zlepšovat...

179 **Tazatel:** Tak jo. Ještě k těm pravidlům nebo zásadám kterýma se řídíš jako lezec?

180 **Respondent:** Tak tamto co jsme řikali, to nebyli až tak pravidla, ale lezecký styly, jo ale pravidla lezení by měli být s důrazem na bezpečnost a pak na ochranu skály, nebo dodržovat nějaký oblastní doporučení, jako je na těch měkejších materiálech, nelézt po dešti, kde je zakázané mg, tak to respektovat, i když je si myslim, můj osobní názor je, že je to blbost no. Protože víc poškozujje ten pot tu skálu, než to mg... Pak důležitý pravidlo je i neničit tu skálu, když se dáva to Top roun, nebo nebrousit borháky...

181 **Tazatel:** Tak jo, tak děkuju za rozhovor.

182 **Respondent:** Jakob

183

184 **Tazatel:**